

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCI., št. 7–8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik

Marjan Toš

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Boštjan
Pokorny, Ljorže Števanec in
Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ŽLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,

od 15 do 25 besed 5 €,

od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

J. Grah:	Ko si vprežen, moraš tudi vleči v pravo smer!	348
M. Toš:	Na otoku ljubezni ...	350
IZ DNEVNEGA TISKA		350

E. Fišinger,		
V. Pirher,	Možnost za ponovno oživetev male divjadi	
B. Vajndorfer:	v Prekiji in Sloveniji	353
S. Volarič:	Zapostavljen lov na plenilce	357
M. Krofel, A. Majič		
- Skrbinšek,		
H. Potočnik, T.		
Skrbinšek, I. Kos:	Kaj nas je naučila Dina?	362
B. Krže:	O prsku srnjadi	365
I. Ambrožič:	Vzorčenje podaljšano še za eno lovno sezono	367
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	368

PO LOVSKEM SVETU

J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	369
-----------	---------------------------	-----

LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO

J. Leban:	Med preživetjem in lovom	370
-----------	--------------------------	-----

F. Černigoj:	Izpod Zajcovega in Tisovega vrha ...	374
--------------	--------------------------------------	-----

LOVSKA ORGANIZACIJA

B. Vasa:	Predsednik LZS obiskal slovenske lovce na avstrijskem Koroškem	376
----------	--	-----

J. Samec:	Ne samo količina, predvsem kakovost podatkov!	378
-----------	---	-----

B. Leskovic:	Srečanje vodstev Ribiške zveze Slovenije in Lovske zveze Slovenije	379
--------------	--	-----

J. Marhl:	Bazenska lovska razstava na Rdečem bregu	379
-----------	--	-----

M. Kersnik:	Mednarodno srečanje HLS in LZS v lovskem streljanju – disciplina kompak	380
-------------	---	-----

B. Birsa:	Novo vodstvo ZLD Gorica	380
-----------	-------------------------	-----

M. Toš:	Promocija lovstva v mariborski Galeriji Grad	381
---------	--	-----

G. Frišek:	V ZLD Ljubljana sveže izprašanih 42 lovcev	381
------------	--	-----

B. Birsa:	ZLD Gorica izročila spričevala novim lovcom	382
-----------	---	-----

G. Frišek:	Izobraževanja znotraj lovskih vrst so koristna	382
------------	--	-----

A. Fink:	Srečanje pevskih zborov	383
----------	-------------------------	-----

M. Skunik-Fridl:	Lovski oktet LD Peca - Mežica je praznoval 25 let delovanja	384
------------------	---	-----

B. Strmole:	Blejski lovci na ogledu Lovskega muzeja v Zagrebu	385
-------------	---	-----

B. Kuček:	Ko je treba pljuniti v roke ...	385
-----------	---------------------------------	-----

F. Ornik:	Vlado Šteinfelner ponovno prvak	386
-----------	---------------------------------	-----

L. Kramberger:	Srečanje lovcev LD Negova s kmetovalci	386
----------------	--	-----

S. Valič:	60 let LD Hubelj - Ajdovščina	387
-----------	-------------------------------	-----

I. Pipan:	Praznično leto za LD Medvode	388
-----------	------------------------------	-----

M. H., B. M.:	60 let LD Janžev Vrh	389
---------------	----------------------	-----

D. Ermenc:	60 let LD Ljubno ob Savinji	389
------------	-----------------------------	-----

JUBILANTI

MLADI PIŠEJO		392
--------------	--	-----

LOVSKI OPRTNIK

F. Novak:	Zasledovanje »merjasca« v globokem snegu	393
-----------	--	-----

V. Rutar:	Iz zgodovine slovenskih LD	394
-----------	----------------------------	-----

F. Gašperšič:	Pomen lovskih razstav za spoznavanje vloge in pomena lovcev in lovstva	395
---------------	--	-----

E. Krašna:	Bezoarski kamni – resničnost in vraževerje	396
------------	--	-----

B. Leskovic, M.		
-----------------	--	--

Krofel, T.		
------------	--	--

Skrbinšek, I. Kos:	Medved pokončal medvedjega mladiča	398
--------------------	------------------------------------	-----

B. Galjot:	Azil za divje živali	398
------------	----------------------	-----

G. Schmidt:	Prošnja za informacije o opuščeni rudnikih v vaših loviščih	399
-------------	---	-----

B. Strmole:	Belični srnjak – albin	400
-------------	------------------------	-----

B. Leskovic:	Poslovno zadovoljstvo z linijo Z6	401
--------------	-----------------------------------	-----

V SPOMIN

LOVSKA KINOLOGIJA		403
-------------------	--	-----

M. Bauman:	PZP ptičarjev v Staršah	403
------------	-------------------------	-----

S. Lipovec:	Vaje psov v poslušnosti (LKD Maribor)	403
-------------	---------------------------------------	-----

M. Žigon:	Spremljanje dela vodnikov psov za iskanje obstreljene divjadi v letu 2007	404
-----------	---	-----

M. Arlič:	Dragi Srečko, dragi Branko, dragi Marjan ...	405
-----------	--	-----

M. Dovžan:	Je beg zadete divjadi navzdol po pobočju res obetavno znamenje?	406
------------	---	-----

KZS:	Predvidena legla lovskih psov	407
------	-------------------------------	-----

Slika na naslovnici:

Risinja z mladičem – *Lynx lynx*

Foto: Milan Cerar, Diana

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila LOVEC obveščamo, da bo pisarna uredništva od 6. do 31. julija 2008 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Uredništvo glasila Lovec

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Ko si uprežen, moraš tudi vleči v pravo smer!

Odgovorno lahko trdim, da so lovske družine (LD) v času kandidacijskega postopka v minulem letu pravilno ocenile situacijo in v organe lovske zveze Slovenije kandidirale kandidate, ki so pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas in znanje za napredni razvoj slovenskega lovstva. Ni naključje, da so vsi izvoljeni kandidati januarja 2008 odgovorno sprejeli predlagane funkcije v UO in v komisijah določili svoje naloge in cilje. Predvsem je pomembno, da so se člani UO in drugih organov LZS poenotili, da skupaj določimo cilje in dolgoročno vizijo razvoja lovstva ter da skupaj vlečemo voz v pravo smer. Ni dvoma, da je po letu 1976 lovstvo postopno drselo navzdol zaradi prehitre reorganizacije slovenskega lovstva in naglega večanja birokracije v dvojnem vodenju in razvoju LZS. Zaradi navedenega je piramidni sistem organiziranosti slovenskega lovstva razpadel, pojavile pa so se močne območne lovske zveze, ki so prevzemale vitalne funkcije LZS. Takšna organiziranost je počasi postajala predraga za lovce in LD, zato ni naključje, da so lovci podprli program in vizijo vodenja LZS, ki jo je predložil kandidat za predsednika LZS mag. Srečko Felix Krobe. Vsebinsko program in vizija vodenja LZS 2007–2011 pomenita ureditev podsystemov, ki se nanašajo na organiziranost LZS, kadrovsko politiko, informacijski in tehnični sistem LZS. Vsi podsystemi pomenijo razbremenitev ali ustavitev večanja nepotrebnih stroškov, ki jih morajo ob podvojenih programih financirati LD. Znano je, da imajo območne zveze vse organe in popolnoma enake programe kot LZS, poleg tega so ustanavljali še bazene s podobnimi programi; vse to so morale financirati LD. Nenazadnje moram zapisati, da so po zakonu ustanovljeni OZUL, ki jih morajo prav tako plačevati upravljavci lovišč – LD.

Po izvolitvi novih organov in predsednika LZS je Upravni odbor Lovske zveze Slovenije z imenovanjem svojih komisij in uredniškega odbora založništva določil usmeritve za delovanje Lovske zveze Slovenije v letu 2008. Z namenom zagotoviti kontinuiteto delovanja Lovske zveze Slovenije so si na podlagi sklepa številne komisije s svojimi programi dela že določile naloge za leto 2008, hkrati pa tudi ovrednotile delo in si tako pripravile finančne načrte.

Predlog načrta dela terja celovito obravnavo vseh področij delovanja LZS, za katera so najvišji organi že določili temeljne programske usmeritve. Tako so cilji LZS jasno določeni v novih Pravilih LZS. Vendar jih bo mogoče doseči le z aktivnejšim delovanjem vseh organov LZS in njihovih delovnih teles ter z jasnim, odločnim in pravočasnim odzivom delavcev strokovne službe LZS na vsa aktualna vprašanja, ki so tesno povezana z vlogo naše organizacije kot samostojne lovske in naravovarstvene nevladne organizacije.

Načrt dela Lovske zveze Slovenije za leto 2008 je oblikovan na podlagi sprejetih programskih usmeritev in konkretnih programov dela komisij in uredniškega odbora založništva. Tudi za leto 2008 načrt dela ohranja in krepi obseg založniških in strokovnih programov, komisij za veliko divjad in zveri, za malo divjad, strelstvo, mednarodne odnose, lovski informacijski sistem, odnose z javnostjo in lovsko kulturo ter

lovsko kinologijo. Ker finančni načrt ohranja načelo pretežnega financiranja nalog iz osebne prispevke članov, bo treba za izvajanje nalog, zlasti tistih, ki jih opravlja Lovska zveza Slovenije kot javne naloge, nekatere izmed njih pa tudi na podlagi javnega pooblastila, iskati možnosti financiranja delovanja Lovske zveze Slovenije tudi iz drugih razpoložljivih virov. Čeprav je finančni načrt za leto 2008 pripravljen racionalno, pa obenem zagotavlja izvršitev vseh pomembnih nalog, ki jih mora Lovska zveza opraviti za leto 2008.

Pred Lovsko zvezo Slovenije, njenimi organi in delovnimi telesi, zlasti pa strokovno službo LZS, kot nosilko izvajanja nalog Lovske zveze Slovenije, so nove naloge, ki jih bo lahko opravila le z ustrezno kadrovsko zasedbo in nujno reorganizacijo strokovne službe LZS. V nasprotnem primeru LZS ne bo mogla učinkovito izvajati vseh svojih nalog, zlasti pa ne tistih, ki jih opravlja v javnem interesu ter kot javno pooblastilo na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu.

Nedvomno je dobila komisija za gospodarsko finančno področje, ki jo vodim kot povezovalni člen med UO LZS in komisijo in hkrati tudi kot predsednik komisije za gospodarsko-finančno področje, pomembno vlogo in zahtevno nalogo za racionalno gospodarjenje s premoženjem LZS ter s tekočim finančnim poslovanjem LZS.

Želje komisij in organov LZS so bile prevelike predvsem z vidika finančnih potreb, zato se je morala vključiti gospodarsko-finančna komisija, ki je realno razporedila razpoložljiva sredstva in programe prilagodila finančnim možnostim. Iz tega je tudi razvidno, da je finančna komisija pri snovanju programov dela vseh komisij in pri finančnem vrednotenju odigrala pomembno vlogo.

Naslednja naloga, ki smo se je lotili, je bil pregled finančnega poslovanja v minulem letu in priprava finančnega načrta za leto 2008. Nedvomno smo naleteli na veliko odprtih postavk in finančnih problemov, za katere smo pripravili predloge rešitev in jih predlagali UO v potrditev. Globalno gledano so bila zelo prekoračena finančna sredstva zaradi praznovanja 100-letnice slovenskega lovstva, pa tudi zaradi drugih neresenih finančnih dogodkov (po komisijah), zaradi česar so le-te prenesene v leto 2008. Tako je prenesena tudi neplačana obveznost podjetja Logos za vzpostavljajanje lovskega informacijskega sistema, neplačana je obveznost do pogodbenih odnosov z območnimi LZ, neplačane so tudi obveznosti iz prejšnjega leta za kinologijo in strelstvo. Skupna obveznost, ki jo bomo morali poravnati iz tekočega poslovanja v letu 2008, je več kot 100 tisoč €. Prepričani smo, da bo novo vodstvo LZS z jasnimi programskimi cilji tudi te finančne probleme razrešilo brez povečevanja članarine LD. Leto 2008 bo moralo vodstvo LZS gospodariti z zmanjšanimi sredstvi ne glede na zelo obsežen program dela. Tudi finančni načrt za leto 2008 je zmanjšan za 12 % glede na leto 2007, predvsem zaradi zmanjšanih članskih prispevkov, najemnin, obresti in izpada sredstev EU za program Interreg. Ne glede na finančne težave bodo programi ob racionalnem koriščenju finančnih sredstev realizirani v celoti.

Zelo pomembno delo je opravila komisija za gospodarsko-

-finančne zadeve, ko se je lotila razčiščevanja pogodbenih odnosov, ki jih je v preteklosti podpisala LZS z različnimi najemniki in podjetji storitvenih dejavnosti. Nedvomno je med pogodbami nekaj takih, ki so tudi v škodo LZS. Zato smo postavili pred strokovne službe LZS jasne zahteve in konkretne predloge za rešitev vseh pogodbenih odnosov. Tako bo LZS pridobila kar nekaj potrebnih finančnih sredstev, hkrati pa bomo dokazali, da želimo transparentno poslovati brez kakršnega koli razmetavanja finančnih sredstev.

Med najemnimi pogodbami sta tudi najemni pogodbi za lovski hiši v nekdanjih loviščih LZS, v Seču (Kočevje) in na Pokojišču/Vrhniko, za kateri razmišljamo, da za LZS nista več potrebni, saj so predsedniki izpustili iz rok več kot 9.000 ha lovnih površin na podlagi Zakona o kmetijskih zemljiščih. Sedanje vodstvo LZS se trudi, da bi si pridobili nazaj vsaj pravico do najema lovišč, za kar pa je zelo malo upanja. Zato se bodo LZS in njeni organi odločili, kaj bomo storili z lovskimi hišama, ki delno tudi že propadata in ne ohranjata več realne vrednosti.

UO LZS je med preostalimi komisijami imenoval tudi komisijo za prostorsko problematiko LZS, katere naloga je dolgoročno razrešiti poslovne in pomožne prostore za delo strokovnih služb, pa tudi za nemoteno delovanje vseh organov in komisij LZS. Med drugim ta komisija razrešuje prostorsko problematiko v okviru izobraževanja, lovskega informacijskega sistema in ne nazadnje tudi lovskega muzeja s potrebnimi pomožnimi prostori in ustrezno infrastrukturo. To komisijo vodimo in v njej delujemo člani gospodarsko-finančne komisije, saj smo zadaljeni, da dokončno možnost tudi finančno podpremo. Predlog, ki ga je pripravila komisija za prostorsko problematiko, je obravnavala tudi gospodarsko-finančna komisija, ki ga je v celoti podprla. Idejna zasnova razreševanja prostorske problematike je pripravljena v treh variantah, in sicer:

1. možnost: adaptacija vile Zlatorog na Zupančičevi 9, Ljubljana,
2. možnost: vilo Zlatorog bi dali v najem in službe preselili na novo lokacijo, ki bi bila dogovorjena z Občino Ljubljana ali z državno upravo,
3. možnost: prodaja vile Zlatorog ter najem posojil in gradnja novih poslovnih objektov za LZS na lokaciji, ki bi jo določila Občina Ljubljana ali državna uprava Slovenije.

Za katero možnost se bomo odločili, da jo bomo predložili najvišjim organom LZS, je odvisno od ponudb, ki jih bomo dobili od Ministrstva za državno upravo in Mestne občine Ljubljana, ki imajo v lasti premoženje še iz časov družbene lastnine. Za LZS je vsekakor najugodnejša druga možnost, s katero bi v daljšem obdobju oplemenitili premoženje LZS, hkrati pa dolgoročno zadovoljili vse potrebe LZS z ustreznim

izobraževanjem, informacijskim sistemom, ustreznimi prostori za strokovne službe in organe LZS pa tudi za lovski muzej. Vsekakor bomo lovce, člane LZS sproti obveščali, za katere rešitve smo se odločili in katere bomo predlagali organom LZS v potrditev.

Komisija za gospodarsko-finančno področje se je lotila tudi problematike enotnega plačevanja članarin za LZS in območne zveze ter OZUL s strani lovskih družin. Žalostno je, da živimo v eni državi, plačujemo pa tako različno, kot da ne sodimo v isto LZS. Globalno povedano: LD plačujejo LZS članarino v višini 40 €, za kar LZS pokloni slehernemu članu revijo Lovec in knjigo Zlatorogove knjižice kot pripomoček za upravljanje z loviščem. Plačevanje članarine za območno LZ pa je zgodba popolnoma drugačna. LD v Sloveniji plačujejo najnižjo članarino, 8 € na člana, pa do najvišje, 27 €/člana. Pretežna večina LD plačuje nekje vmes, od 8 do 27 €. Na področju plačevanja stroškov za delovanje OZUL situacija ni bistveno boljša. Zato sem prepričan, da se je komisija lotila pravega problema in da bo predlagala poenotenje tovrstnega financiranja. Tudi plačevanje mladih pripravnikov na izobraževanjih in lovskih izpitih v Sloveniji ni poenoteno, zato bomo tudi to problematiko proučili in predlagali LD enotno stopnjo stroškov za lovstvo kot celoto. Podobne težave se pojavljajo v lovski kinologiji, kjer LD za kinologijo plačujejo od 1 € do 7 € na člana LD, kar je prav tako skregano z vso logiko okusnega delovanja.

Ne nazadnje se komisija ukvarja tudi s tekočo problematiko, iz katere bom izpostavil davčno problematiko poslovanja LD glede na pridobitno in nepridobitno dejavnost in katera zakonodaja nas zadeva. Nova zakonodaja na področju delovanja društev v povezavi s spremembami davčnih predpisov korenito posega v poslovanje lovskih družin oziroma dosedanje prakso. Bistvene novosti prinašajo naslednji predpisi:

- a) Zakon o društvih, ZDru-1 (Ur. l. RS, št. 61/06);
- b) na temelju ZDru-1 izdan Slovenski računovodski standard 33 (2007) – Računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah;
- c) Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-2 (Ur. l. RS, št. 117/06);
- d) na temelju ZDDPO-2 izdan pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur. l. RS, št. 109/07);
- e) Zakon o dohodnini ZDoh-2 (Ur. l. RS, št. 117/06);
- f) Zakon o davčnem postopku (zavezujoča informacija za davčno upravo pa tudi zavezance).

Predpisa, navedena pod a) in b), nalogata lovskim družinam zahtevo po ureditvi postopka sprejemanja letnih poročil in ureditvi računovodstva tudi s sprejetjem pravilnikov o računovodstvu, v katerem je med drugim treba navesti tudi sodila za razvrščanje posrednih stroškov na tiste, ki se nanašajo na pridobitno dejavnost, in na tiste, ki se nanašajo na nepridobitno dejavnost.

Zaradi navedenega smo pripravili pravilnik o finančnem poslovanju in računovodenju ter obrazec realizacije finančnega načrta za leto X, ki naj bi v lovskih družinah Slovenije poenotil finančno poslovanje. Ta pravilnik ni obveznost, vendar je vodilo za sleherno LD pri poenotenju pridobitne in nepridobitne dejavnosti ter priprave letnih finančnih poročil.

Kot je razvidno iz napisanega, ima gospodarsko-finančna komisija LZS zelo široko področje poslovanja in delovanja, zato ni mogoče vsega opisati na kratko, ampak sem v tem uvodniku zapisal le najpomembnejše delo, ki smo ga opravili v prvih 100 dnevih našega delovanja. Nedvomno nas čaka še ogromno dela, ko bo dokončno znana vizija razvoja LZS, za katero je odgovoren predsednik LZS; mi mu moramo le pomagati zadeve LZS peljati v pravo smer!

Foto: M. Kersnik

Jožef Grah,
predsednik Gospodarsko-finančne komisije LZS

Iz urednikovega zornega kota

NA OTOKU LJUBEZNI ...

Peta redna seja Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije je bila 24. maja v Prlekiji, v sončni deželici med Dravo in Muro ali natančneje med Svetim Jurijem ob Ščavnici in Ljutomerom. Za Prlekijo in Prleke sta značilni odprtost in gostoljubnost, pa tudi klena trma in pokončno slovenstvo, in sicer že od nekdaj, še iz časov, ko so v rajni cesarski monarhiji ponosno priredili prve konjske dirke in še pred njimi leta 1868 v Ljutomeru znameniti prvi slovenski tabor. Letos od tistega zgodovinskega dogodka, ki je pomenil odločno javno zahtevo za Zedinjeno Slovenijo, mineva 140 let. Med vrsticami bi lahko zapisali, da se je z zasedanjem Upravnega odbora temu visokemu jubileju dostojno poklonila tudi Lovska zveza Slovenije. Zavestno ali ne, to niti ni tako pomembno; prav je, da bodo lahko kronisti Ljutomerskega in prleškega dogajanja zapisali, da je bil v jubilejnim letu spominjanja velikih dogodkov iz preteklosti pri njih tudi lovsko zanimiv dogodek. O podrobnostih bomo še poročali.

Očitno vodstvo LZS nadaljuje prakso obiskov po terenu, pri čemer pa si mnenja udeležencev le niso preveč enotna. Niso bili namreč redki, ki so menili, da je sicer prav, če se občasno srečajo v kakšnem lovišču, v lovskem domu na terenu, a sedež krovne organizacije je vendarle vsaj za zdaj še v Ljubljani in tam naj bi potekal večji del dogodkov. Zaradi enakomernejših razdalj za vse udeležence in infrastrukture, ki je potrebna za nemoten potek dogodkov. Spet drugi so ocenili, da je tudi takšen način dela sprejemljiv, če le prinaša koristne rešitve, ne ponavlja vsebin in konec koncev ni le prepoceni zapravljanje časa. Zlasti še, kadar se funkcionarji sestanejo ob sobotah, ko imajo tako ali tako vsi veliko drugih lovskih obveznosti. Naj si bo tako ali drugače, o tem si bodo belili glave poklicani, ki zagotovo želijo učinkovito delovanje vodstva krovne organizacije in imajo s terenskimi obiski dobre namene. Če drugega ne, je tako mogoče поблиže spoznati nekatera lokalna okolja in specifične težave, ki pestijo lovske organizacije. Za zadnji obisk v Prlekiji lahko zapišemo, da so gostitelji poskušali izpostaviti prav nekatere lokalne posebnosti, način reševanja problemov in rešitve, ki bi bile z nekaterimi prilagoditvami uporabne za marsikatero lovišče.

Z rahlo zamudo se je 5. seja Upravnega odbora začela v lovskem domu Lovske družine Videm ob Ščavnici, v Blagušu pri Svetem Juriju ob Ščavnici, kot se zadnja leta imenuje znameniti Videm. To je kraj, ki je bil v slovenski zgodovini zaznamovan z razgibanim dogajanjem in pomembnimi možmi, od Korošca do Kocbeka, Krefta in Grmicha. Gostom sta dobrodošlico izrekla Ožbalt Rožanc iz LD Videm ob Ščavnici in Anton Holc, predsednik ZLD Prlekije. Slednji je med drugim postregel s kratko statistiko in poudaril, da je bila mala divjad nekoč ponos prleške pokrajine. Žal je bila v preteklosti žrtev nepremišljenih posegov v okolje, zadnja leta pa so prav lovci dokazali, da ji je mogoče z dobro voljo in trdim načrtnim delom pomagati in jo ohraniti. To se je potrdilo med poznejšim ogledom lovišča ob stari strugi reke Ščavnice, ki je urejeno kot rezervat za gojitev fazanov in druge male divjadi. Tam imajo tudi Prleki svoj »otok ljubezni«, na katerem lovci skupaj z ribiči občudujejo lepote narave. V dobri družbi so jih občudovali tudi člani Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije in drugi udeleženci, ki so se nato iz sončnega Svetega Jurija ali po starem kar iz Vidma preselili še v Ljutomer. V tamkajšnjem lovskem domu je bil tudi uradni del seje, seveda pa je beseda dala besedo tudi o čisto običajnih vsakdanjih rečeh, ki lovcem delajo sive lase. Na že omenjenem »otoku ljubezni« sredi stare Ščavnice je bilo v zdušje sproščeno, kot že dolgo ne, zato so neformalno »padali« mnogi koristni predlogi, brez visoke lovske politike, prazne demagogije in lažnega populizma. Besede so zvenele preprosto, domače, kot je v navadi med starimi prijatelji. In prav tega nam dandanes primanjkuje!

Dr. Marjan Toš

NARAVA SKOZI LOVČEVE OČI

Gorenjski glas, aprila 2008 (Marjana Ahačič). – V začetku leta, prej pa že v reviji Lovec, so v knjižni obliki izšle črtice **Nikolaja Lapuha**, gozdarja, varuha narave in lovca. Posveča jih spominu na svojega očeta **Stanka Lapuha** ter svojim lovskim tovarišem. Pisatelj je svoje druženje z lovstvom vedno razumel predvsem kot obliko zbljevanja z naravo. A zdaj, pravi, je vse drugače: lov je drugačen in tudi človekov odnos do narave je vedno bolj brutalen. »Ko sem bil najbolj bolan, sem skozi okno svo-

je sobe lahko opazoval vrane ... pa šest srak in detla, ki prileti na oreh. Brgleza, vrabce, sinice ... Tudi na Golniku, v bolnišnici: gledam skozi okno, december je, sneg vsepovsod, iz gozda pride srna z dvema mladičema,« pripoveduje, kot bi spet stopil v eno svojih zgodb.

BORNOVI SE VRAČAJO V JELENDOL

Gorenjski glas, 6. 5. (Jože Košnjek). – »Družina barona Born je začela gospodariti z gozdovi na območju Tržiča in

Foto: M. Cerar – Diana

PTICE, NARAVNE MOJSTRICE NAVIGACIJE

Delo, 7. 5. (Staš Ivanc). – V naši reviji smo že pred leti pisali, da se ptice pri svojih selitvah orientirajo s pomočjo magnetnega polja našega planeta, vendar mehanizem njihovega »sistema globalnega določanja položaja« še ni bil natančno pojasnjen. Zdaj je znanstvenikom z ameriške zvezne državne univerze v Arizoni in britanske univerze v Oxfordu uspelo priti korak bliže ugotavljanju, kako ptice vidijo magnetne valove: s kompleksnimi fotokemičnimi reakcijami v očesni mrežnici. Profesor **Devens Gust** pravi, da je razumevanje živalskih navigacijskih sistemov izjemnega pomena, saj šibka magnetna polja ustvarja tudi vrsta človekovih iznajdb, denimo daljnovidni in telekomunikacijske naprave.

LABODI ŽE ŠTIRIDESET LET KRASIJO REKO KRKO

Dolenjski list, 11. 5. (Slavko Dokl). – V znanem dolenskem časniku smo lahko prebrali zanimivo reportažo o zadnjem otoškem mlinarju **Francetu Kirnu**. Ta je mlel za znanega mlinarja **Jožeta Vampla** iz Dolenjega Kronovega in za grajske na Otočcu. Z njim se je namreč pisala zgodovina tega priljubljenejšega dolenskega turističnega središča. France je bil ena od zadnjih redkih prič, ki so poslušale navčec, ki je pel nekdanjim grajskim objektom – mlinu, žagi, kovačiji, hlevom, kantini, studentcu, rudniku rjavega premoga in veliki otoški posesti. Po vojni je bil France eden od stebrov otoškega turizma, delal je ob boku **Jožeta Lampreta**. Bil je tudi eden prvih, ki so na Otočec leta 1968 pripeljali labode, ki zdaj krasijo dolensko kraško lepoto Krko.

RES ŽIVALI NAPOVEDUJEJO POTRES?

Dnevnik, 20. 5. (mgz). – Čeprav seizmologi trdijo, da je skoraj nemogoče napovedati, kje in kdaj se bo zatresla zemlja, so v Wuhanu na Kitajskem, več kot tisoč kilometrov od epicentra nedavnega potresa, zebre z glavami

trkale ob vrata. Sloni so divje vrteli trobce, dvajset levov in tigrov, ki sredi dneva ponavadi spijo, pa je hodilo naokoli. Pet minut pred potresom je na ducate pavov začelo kričati. Razlogov za takšno obnašanje je lahko več, je pojasnil **Roger Musson**, seizmolog z Britanskega geološkega zavoda. Kitajci se sprašujejo, zakaj naravna znamenja niso bila dovolj jasno opozorilo vladi, da se pripravlja huda naravna nesreča.

Z ZNANJEM OHRANJAMO ŽIVALSKO VRSTE

Večer, 22. 5. (Urška Šprogar). – Lovske družine Remšnika, Kaple, Podvelke, Janževskega Vrha in Radelj ob Dravi so pripravile na Glančniku lovsko razstavo in predavanje za strokovnjake ter za vse, ki jih zanima gospodarjenje z divjadjo. »S takšnimi predstavitvami postane delo lovcev transparentno, da lahko vsa zainteresirana javnost vidi, kako so lovci delali, strokovna javnost pa dobi informacijo, kako in koliko so delali v skladu z načrti v posamezni LD,« je pojasnil pomen razstave **Srečko Felix Kroke**, predsednik Lovske zveze Slovenije.

DIVJE RAČKE SO PREŽIVELE

Primorske novice, 24. 5. (SP). – Koprski policista **Klemen Bračko** in **Vladimir Babič** sta na hitri cesti od Kopra proti Bartokom rešila račjo družino. Divjo raco z devetimi mladički je na poti do varnega zavetja ustavil visok robnik ob cesti, zaradi katerega niso mogle zbežati pred drvečimi avtomobili. Policista sta račke prenesla v naravo, od koder so nato pot nadaljevale proti Škocjanskemu zatoku.

Ljubezen do živalstva v naravi kažejo tudi ljudje v evropski vasi Velika Polana, ki vsako pomlad nestrno pričakujejo, kdaj se bo iz toplih krajev vrnila prva štorljaja. V središču vasi je že pred leti spleta gnezdo, kamor se vrača vsako leto in kjer ostane do pozne jeseni. Letos se je vrnila bolj zgodaj kot prejšnja leta. Občina Velika Polana je bila leta 1999 razglašena za Evropsko vas štorkelj, piše Kmečki glas.

A sredi takšne ljubezni do živali se je našel nepridiprav, ki je v nedeljo zvečer v Popovcih z neznanim strelnim orožjem pokon-

Jelendola že leta 1891. Leta 1941 so ji Nemci posest vzeli, jugoslovanska oblast pa jo je leta 1947 nacionalizirala. Zdaj se Bornovi spet vračajo v Jelendol,« poroča **Jože Košnjek**. Ko so članico Bornove družine, grofico **Elizabeto Marijo Ortner**, vprašali, ali je kdaj upala na vrnitev leta 1947 zaplenjenega premoženja, je odgovorila, da takšnega upanja ni bilo, želela pa si je, da bodo lahko še naprej obiskovali domače kraje.

Naj spomnimo, da je v okviru naše Zlatorogove knjižnice leta 1995 izšla knjiga Po sledovih slovenskega lovca, v kateri smo se spomnili Bornovih zaslug za

ponovno naselitev alpskih kozorogov. Kozorogi so bili v Alpah pred 15. stoletjem zelo razširjeni, a so bile pozneje iztrebljeni. Ponovno jih je naselil **Julij baron Born** v letih med 1890 in 1896, sprva na svojem veleposstvu nad Tržičem, po njegovi smrti pa jih je leta 1902 njegov sin **Friderik** izpustil v prosto naravo. Zahvaljujoč baronu Bornu so bili leta 1926 kozorogi na Karavankah edina naselbina v kraljevini Jugoslaviji, če ne bi spomenici slovenskega muzejskega društva sledila naredba deželne vlade za Slovenijo o varstvu redkih, za Slovenijo značilnih in za znanost pomembnih živali.

čal štokljo v gnezdu na drogu električne napeljave. Policisti iz Podlehnik iščejo zlikovca.

Dogajajo se tudi nesreče, kakor je bila tista, ko je 17-letni fant iz okolice Svetega Vida pri naselju Rudolfovo z motorjem zbil medveda. Motorist je dobil lažje poškodbe, medved pa je naglo izginil nazaj v gozd (Dnevnik, 30. 5.).

Na regionalni cesti med Kočevjem in Dvorom se je v soboto, 24. 5., ponesrečil 32-letni Krčan. Ko se je s suzukijem peljal proti Dvoru, je na cesto nenadoma skočila srna, ki se ji motorist ni mogel izogniti. Zadel je nesrečno žival, se prevrnil in se pri padcu hudo ranil, da so ga morali odpeljati v novomeško bolnišnico.

RDEČI SEZNAM OGROŽENIH VRST PTIC IN DRUGIH ŽIVALI

Delo, 16. in 22. maja (Borut Tavčar). – Drveč promet na naših cestah ni največja nevarnost, ki grozi živalim v naravi. Na rdečem seznamu Svetovne zveze za ohranitev narave (IUCN) je že 1.226 ogroženih vrst ptic, piše **Borut Tavčar** v Delu. Na deveti konferenci 192 pogodbenic konvencije o biotski raznovrstnosti v Bonu je Slovenija predstavila pomen gozdov za blaženje negativnih vplivov podnebnih sprememb. IUNCN je pozval vlade, naj to jemljejo res-

no. Največ ogroženih vrst ptic je v Braziliji, Indoneziji, Peruju, na Kitajskem, Filipinih, v Kolumbiji, Indiji, Ekvadorju, ZDA in na Novi Zelandiji.

Kako zastrupljen je naš planet, nas opozarja poznavalka morskih ptic **Heidi Geisz** z Virginijskega inštituta za pomorsko znanost. Ugotavlja namreč, da pingvini adelic z Antarktike, znani po pozibavajoči hoji in gnezdenju na kamenju, že dolgo kažejo navzočnost pesticida DDT v svojem maščobnem tkivu. Obstajajo dokazi, da vztrajni onesnaževalci, kakršni so DDT, zaradi izhlapevanja potujejo skozi atmosfero proti polarnim območjem in se potem kondenzirajo v hladnejših podnebnih v antarktičnem ekosistemu.

Začasna rešitev zanje so živalski parki, kakor je tisti na Kanarskih otokih. Imenuje se Loro, kar v španščini pomeni papagaj. Tam so, kakor piše Jure Nagode (Dnevnik, 28. 5.), glavne zvezde morski levi, delfini in kiti ubijalci. Morski levi so za pol ribe pripravljeni narediti vse, kar zabava obiskovalce. A to nas, žal, ne rešuje pred zastrupljanjem našega planeta. Visoko na severu se nezadržno topijo ledeniki ...

O tem, da medvede preštevajo tudi drugod, ne samo pri nas, je sredi maja pisalo Delo. Na Slovaškem prihaja do ogorčenih polemik med lovci in skupinami za zaščito pravic živali. Medtem ko

prvi menijo, da je odstrel edina rešitev, saj postajajo medvedi čedalje napadalnejši, drugi temu nasprotujejo. Čeprav so možnosti za srečanje s kosmatinci celo v gostih gozdovih Visokih Tater majhne, so aprila vendarle napadli nekega gozdarja. Ker se kljub odstrelu število medvedov na Slovaškem veča in jih je po ocenah državnega inštituta za varstvo narave od 400 do 450, torej približno toliko kot v Sloveniji, so se odločili za popis, vreden štiri milijone evrov. Izvajali ga bodo z ovrtniki s satelitsko navigacijo, kamerami, ki bodo spremljale gibanje medvedov, ter s skupinami, ki bodo opravljale štetje na tleh.

Iz Delove rubrike o kriminalu povzemamo vest o Italijanu, ki so ga na mejnem prehodu Sečovlje zasačili cariniki, ko je v potovalni torbi za sovoznikovim sedežem, v prtljažniku in v prostoru za rezervno kolo tihotapil 23 kilogramov zamrznjenih fazanov in dva divja zajca. Isti časnik je poročal tudi o tatu, ki je ob robu ceste proti Nanosu vlomil v osebni avto in iz prtljažnika ukradel lovsko puško.

Jože Grah, član LD Golavabuka pri Slovenj Gradcu, je s posebnim pismom koroški javnosti opozoril na grozljive prizore iz tamkajšnjih gozdov, ko klateški psi pobijajo parkljasto divjad, zlasti srnjad, jelenjad, gamse in druge živali. Zveza ekoloških gibanj Slovenije in Zveza društev za varstvo okolja pa sta opozorili, da bodo naredili vse, da

zakon o Triglavskem narodnem parku ne bo sprejet. **Karel Lipič** je po pisanju Gorenjskega glasa (27. 5.) med drugim dejal, da se s sprejemanjem zakona hiti, ker gre za kapitalske in politične interese. Poslanca **Jožef Školč** in **Borut Sajovic** sta prav tako podvomila o smislu obravnave, potem ko je predlagani zakon kar štiri leta čakal v predalih.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. maja 2008 je bilo z območja 57 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 85 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 66 lisic, 3 goveda, 1 jazbeca, 7 mačk, 2 ovce, 4 pse, 1 srno in 1 veverico.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri štirih lisicah na območju občin:

Cirkulane – 1 lisica (Brezovec); Rogatec – 1 lisica (Ceste); Zavrč – 2 lisici (Pestike, Goričak).

Jedrta Maurer Wernig, dr. vet. med., vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: M. Cerar – Diana

Možnosti za ponovno oživitev male divjadi v Prlekiji in Sloveniji

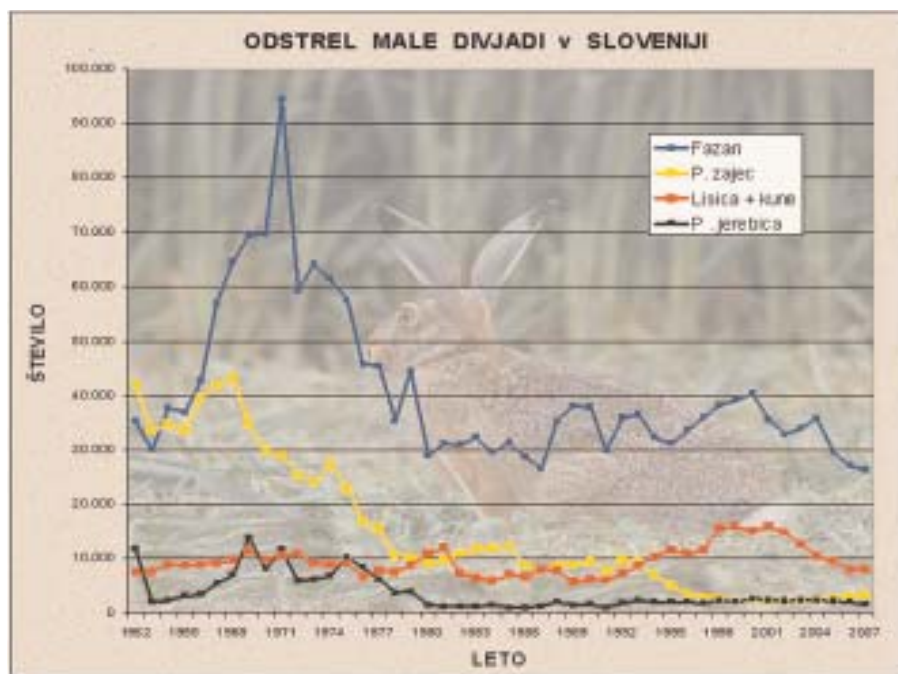
Med malo poljsko divjad sodijo fazan, poljska jerebica, poljski zajec in rasa mlakarica. Tako določa malo divjad Zakon o divjadi in lovstvu iz leta 2004. Medtem ko so vse našete vrste, razen fazana, na Slovenskem avtohtone, je tudi ta v evropskem prostoru prisoten že več kot 2000 let in ga predvsem lovci štejemo za sestavni del domačega živalstva. Vrste, ki jih štejemo med malo divjad, razen race mlakarice, so značilne vrste grmovno-travnate stepe, ki so se v evropskem prostoru številčno razširile šele zaradi krčenja pragozdov in z razvojem kmetijstva. Iz azijskega vzhoda proti zahodu je mala divjad sledila plugu poljedelca. Ugotavljamo, da je v zgodovini Evrope večina zdaj lovsko zanimivih vrst divjadi sledila človekovi kulturi rabe tal. V nasprotnem primeru bi še vedno na celotnem ozemlju Evrope živeli veliki rastlinojedi, kot so izumrli tur, zober, divji konj, los in seveda velike zveri.

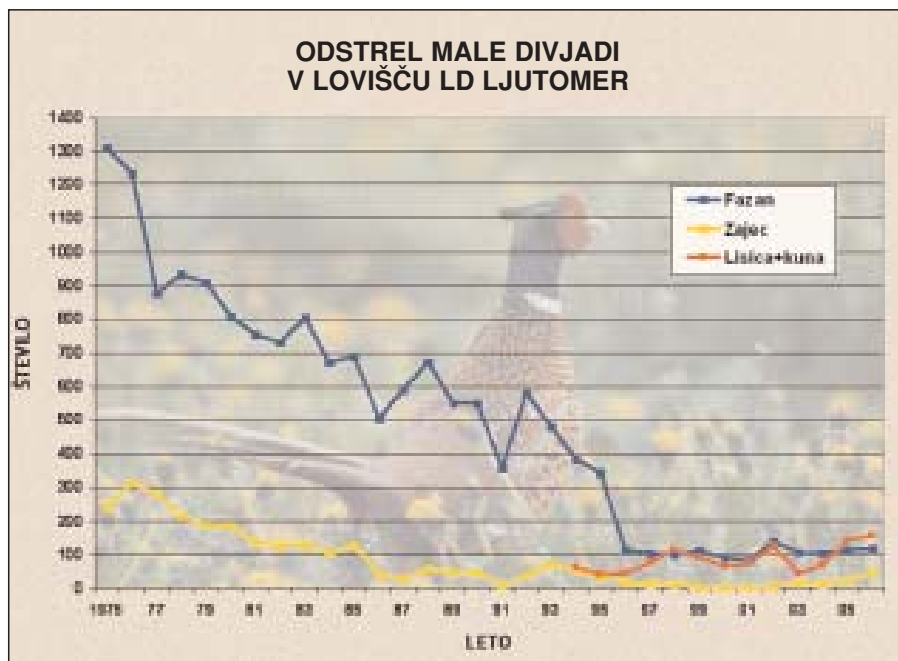
Foto: H. Oščanić – Diana

Iz preteklosti so znani številni trendi razvoja populacij male divjadi. Pomemben pokazatelj stanja je tudi gibanje odstrela male divjadi v Sloveniji, kar je prikazano na *sliki 1*). Do leta 1968 so zbrani podatki samo za lovišča LD, od tedaj pa so zajeti podatki za vsa lovišča v Sloveniji, tudi za nekdanja gojitvena lovišča (zdaj LPN). Občuten trend zmanjšanja odstrela je opaziti predvsem pri vrstah, kot sta poljski zajec in poljska jerebica, nekoliko manj pa pri fazanu. Zmanjšanje odstrela fazana v Sloveniji so omilila vlaganja fazana iz umetne vzreje, predvsem v gojitvenih loviščih, ki so imela za lovske namene urejene lastne fazanerije. Medtem ko je bilo v lovišča vložene sorazmerno malo poljske jerebice, pa v Sloveniji ni bilo vlaganj zajca. Tako je predvsem stanje s poljskim zajcem neposredni odraz dogajanj v celotnem okoljskem kompleksu oz. vseh sprememb v življenjskem prostoru. Mednje lahko prištevamo vse dejavnike, ki so vezani na kmetijski prostor s spremembami načina kmetovanja, pa tudi povečanje plenilskih vrst, predvsem talnih plenilcev (lisice, kun in divjega prašiča) ter drugih vrst, ki so se uspešno prilagajale na spremenjene razmere. To potrjuje številčno gibanje odstrela poljskega zajca in lisice, kjer je bil v Sloveniji v zadnjem desetletju odstrel lisice številčno krepko nad odstrelom zajca. Temu pa ni tako v Sloveniji primerljivih deželah. V Avstriji, npr., se odstrel zajca in fazana giblje na približno enakem nivoju in znaša za vsako vrsto do okrog 200.000 živali na leto. Odstrel lisic in kun skupaj pa v grobem znaša polovico številčnega odstrela zajca. Površina Avstrije, ki je tudi precej alpska dežela, je približno 4-krat večja od Slovenije. Tako bi v podobnih razmerah in v najboljših zajčjih letih za Slovenijo lahko pomenilo do 50.000 zajcev letnega odstrela, kar je 10-krat več kot znaša zdajšnji odstrel te divjadi pri nas.

Kjer koli že so vzroki za zmanjševanje številčnosti male divjadi v preteklosti, je zdaj v svetu dozorelo jasno spoznanje, da je številčnost posameznih vrst male divjadi, predvsem poljskega zajca in fazana, mogoče povečati tudi na druge načine kot le z vlaganjem divjadi za lov. Praktično gre za obujanje starega spoznanja, ki so ga lovci na malo divjad poznali že dolgo pred nami. Mala divjad je občutljiva za mnoge dejavnike in lovcem ni dana sama po sebi, kot morda to lahko delno velja za parkljasto divjad (primer je zdajšnje širjenje divjega prašiča v Evropi). Zato dandanes še toliko bolj velja že več kot 100 let stara ugotovitev: »Kdor želi loviti malo divjad, jo mora tudi zavestno in pridno gojiti.«

Sl. 1. Gibanje odstrela male divjadi v Sloveniji (1962–2007); vir: LZS, ZGS, 2008.

Sl. 2. Odstrel male divjadi v lovišču LD Ljutomer; vir ZGS, OE Murska Sobota

Vsaka gojitev pa nekaj stane, bodisi trud in vloženo delo, ponavadi pa so potrebna še izdatna denarna sredstva. Nekoč je za gojitev male divjadi v naravi zadostovalo dovoljeno uravnavanje številčnosti plenilskih vrst in klasično zimsko krmljenje. Zdaj je treba klasične načine gojitve razširiti na druge ukrepe, kot so oblikovanje življenjskega prostora (za kritje in hrano), razširjeno krmljenje in zagotavljanje vodnih virov ves čas, ko v okolju primanjkuje hrane oz. v sušnih obdobjih primanjkuje vode. Zanimivo je, da od vseh navedenih ukrepov nimajo koristi samo tri vrste male divjadi in posredno s tem samo lovci, ampak tudi mnoge druge redke, ogrožene živalske in

rastlinske vrste in tako celotni ekosistem. Med zelo pomembne ukrepe gojitve male divjadi štejemo tudi načrtovanje primerne obsega lova male divjadi na podlagi spremljanja stanja (monitoringa) populacije oz. letnega prirastka posamezne vrste divjadi v konkretnem lovišču. Kako in v kolikšni meri je takšna sonaravna gojitev male divjadi lahko uspešna, potrjujejo primeri v srednji Evropi in tudi v Sloveniji. V nadaljevanju prispevka se lahko seznanimo s cilji in razvojem njihovega doseganja v enem od vzorčnih nižinskih lovišč severovzhodne Slovenije, konkretno na območju lovišča LD Ljutomer.

Uspešno z malo divjadjo v LD Ljutomer

Namen članka je seznaniti širšo lovsko javnost v Sloveniji s potekom in rezultati gojitve male divjadi v lovišču LD Ljutomer oz. na območju ZLD Prlekija in ZLD Prekmurje.

Leta 2003 je vodstvo LD Ljutomer ocenilo, da je stanje male divjadi v lovišču kritično (slika 2) in da je nujno treba sprejeti ukrepe za izboljšanje stanja. Zavedali smo se, da je mogoče stanje izboljšati le v daljšem časovnem obdobju z vključitvijo sodobnih spoznanj stroke, kot so navedene (v okvirju na str. 356).

Iskanje novih poti in analiza stanja

Po proučitvi tuje literature smo iskali pravo pot za izvedbo programa najprej v Sloveniji in smo:

- organizirali ogled lovišča LD Središče ob Dravi, ki je s partnerji z Danske aktivno proučevala mogoče ukrepe za izboljšanje življenjskega prostora za malo divjad;
- organizirali predavanja o mali divjadi, ki ga je pripravil inž. **Alojz Černe**,
- organizirali predavanja o srnjadi in njeni biologiji, ki ga je pripravil inž. **Blaž Krže**, zaradi pomiritve zagovornikov intenzivnega krmljenja srnjadi s koruzo,
- organizirali razgovor s predsednikom komisije za malo divjad iz Avstrije, **Rudijem Duterjem**,
- organizirali ogled lovišča za malo divjad v Halbenraju.

Pri iskanju prave poti so nam bila v veliko pomoč spoznanja člana naše LD, znanega kinologa **Vojka Pirherja**, ki je ob obiskih kinoloških prireditvah v tujini že opazil dobre rezultate gospodarjenja z malo divjadjo pri naših severnih sosedih.

Ocenili smo, da doma zelo zaostajamo s sodobno prakso in sklenili, da bomo delo začeli z njihovo pomočjo. Na skupščini LD, ki je bila spomladi 2003, smo potrdili projekt Revitalizacija male divjadi v LD Ljutomer za obdobje 5 let in takoj začeli z aktivnostmi.

Predlog za sodelovanje smo ponudili vsem članicam ZLD Prlekija, ki pa žal vse niso razumele bistva projekta in so se aktivno vključile v izvajanje šele čez nekaj let.

Sprejeti projekt o ponovnem oživljanju male divjadi temelji na:

- **ustvarjanju razmer v okolju,**
- **krmljenju v kriznih obdobjih (to pri mali divjadi ni samo pozimi!),**
- **lovu na plenilce,**
- **nadzorovanem lovu glede na oceno prirastka.**

Sl. 3. Krmilnik za fazane (LD Ljutomer)

Sl. 4. Krmljenje poljskih zajcev s peso (vir: Grossharas)

Sl. 5: Napajalnik za divjad (vir: LD Ljutomer)

V lovišču smo začeli izvajati naslednje ukrepe:

- povečali smo površine krmnih njiv,
- zasejali krmne njive s sončnico, prosom, lucerno ali krmno deteljo,
- pošteno pomladili remize,
- spremenili način krmljenja in v lovišču postavili okrog 200 krmilnic (slika 3),
- spremenili sestavo krme,
- začeli zalagati krmišča z zrnjem od septembra do junija,
- začeli krmiti zajce s peso (slika 4),
- v sušnem obdobju namestili vodne vire za divjad (slika 5)
- vsaj trikrat v sezoni kontrolirali založenost krmišč,
- uvedli denarne nagrade za uplenjene plenilce,
- lovili le na 50 % lovišča,
- prenehali z vlaganjem fazanov iz umetne vzreje,
- dovolili odstrel (odvzem) iz lovišča samo na podlagi preštevanja.

Z doslednim izvajanjem naštetih ukrepov se je začela naravna številčnost male divjadi, t. j. zajca, fazana in tudi jerebice, strmo večati. Rezultati se ujemajo s predvidevanji sodobnega gojenja male divjadi, navedenimi v tuji literaturi.

Ob našem delu smo ugotovili, da:

- je pri ustvarjanju oz. izboljševanju razmer v okolju treba oceniti specifične razmere posameznih lovišč,
- je pri krmljenju treba sestavo hrane prilagoditi potrebam divjadi oz. času krmljenja (od januarja naprej več beljakovin),
- se je številčnost male divjadi tako povečala, da lahko začnemo izvajati kontrolirani lov glede na oceno prirastka,
- je pri lovu na plenilce potrebna učinkovitost, vztrajnost, strokovnost in doslednost,
- smo v Sloveniji zelo omejeni pri lovu na plenilce s pastmi in moramo ta način lova nadomestiti z drugimi metodami,
- smo v LD Ljutomer v zadnjih letih uplenili povprečno 335 plenilcev na leto, od tega povprečno 98 lisic na leto.

Preštevovanje poljskih zajcev in fazanov

Leta 2006 smo od skupne lovne površine v lovišču (5.855 ha) namensko izločili okrog 2.400 ha za gojenje in preštevovanje male divjadi, kar je temelj za kontrolirani lov glede na oceno prirastka v tem delu lovišča.

Marca 2008 smo opravili nočno štetje zajcev s pomočjo reflektorjev in ugotovili pomladansko številčnost 51 zajcev /100 ha. Kontrolno štetje bomo opravili

julija in jesenski stalež ugotavljali 14 dni pred lovom.

Ob projekciji letnega prirastka 34 zajcev/100 ha, kjer naj bi jesenska številčnost znašala 85 zajcev/100 ha, in ob upoštevanju ustreznega »multiplikacijskega faktorja« bi lahko v sezoni 2008 načrtovali odstrel 484 zajcev.

Podobne rezultate s teritorialnim preštevanjem ugotavljamo tudi pri fazanu.

Kljub dobri naravni številčnosti so lovci pri realizaciji odstrela zelo zadržani.

Zaradi slabih izkušenj zadnjih 20 let se predvsem domači lovci obnašajo do male divjadi zelo korektno in spoštljivo,

za kar menimo, da je posledica tradicije in kulture lova na malo divjad na tem območju.

Primer dobre prakse v tujini

Potrditve pravilnosti izvajanja našega projekta smo dobili, ko smo se podpisani seminarsko usposabljali o gojenju male divjadi v raziskovalnem lovišču v Grossharrasu. V lovišču, velikem 1.400 ha, kjer je biotop bistveno slabši kot pri nas, je zadnjih 15 let 21 lovcev na leto uplenilo povprečno 1.400 zajcev in 550 fazanov. Ukrepi, ki jih opravljajo pri gojenju, so enaki našim, le da oni veliko več pozornosti in dela namenjajo izboljšanju življenjskega okolja. Pregled odstrela male divjadi in plenilcev v revirju Grossharras je prikazan na *sliki 6*.

Kako naprejš?

V LD Ljutomer smo si do leta 2013 postavili naslednje cilje:

- izboljšati naravno okolje za malo divjad z zagotovitvijo 30 ha remiz in krmnih njiv;
- doseči spomladansko številčnost 50 fazanov/100 ha;
- doseči spomladansko številčnost 80 zajcev/100 ha;
- potrojiti številčnost poljske jerebice;
- upoštevati okoljsko spremenljivost populacije.

Delo bomo nadaljevali tako, da bomo:

- pridobili nacionalna in evropska sredstva za nadaljnje izvajanje projekta,
- organizirali seminarsko izobraževanje o sodobnem gojenju male divjadi z ogledi naprav in vzorčnega lovišča,
- s strokovnjaki različnih strok ter s poglobljenim strokovnim delom nadgrajevali projektne aktivnosti,
- odstrel iz lovišča opravljali samo na podlagi rezultatov preštevanja,
- intenzivirali sodelovanje z drugimi upravljavci prostora.

Konec maja 2008 smo v naše lovišče povabili vodstvo LZS in jim predstavili naše aktivnosti ter rezultate projekta.

Ob zaključku članka se vodje projekta ponovnega oživljanja male divjadi v LD Ljutomer **zahvaljujemo vsem domačim lovcem**, ki so vestno in disciplinirano izvajali ukrepe pri gojitvi male divjadi v LD Ljutomer. Za vse informacije o naših izkušnjah, izobraževanjih ter o nabavi lovskih naprav (krmilnice, napajalniki) nas lahko pokličete na tel. številko 041/740 611.

Ernest Fišinger (LD Ljutomer)

Vojko Pirher (LD Ljutomer)

Branko Vajndorfer (ZGS, OE Murska Sobota)

Sl. 6: Gibanje odstrela male divjadi (poljskega zajca, fazana in plenilcev v obdobju od 1989 do 2006 v vzorčnem avstrijskem lovišču Grossharras (vir: LD Ljutomer)

PRLEŠKI LOVCI ZA MALO DIVJAD

V okviru zasedanja upravnega odbora LZS je bila rdeča nit srečanja s prleškimi lovci velika zaskrbljenost nad dolgoročno usodo male divjadi, ob tem pa tudi nenehna skrb in odgovornost za njeno ohranitev in varovanje njenega življenjskega okolja. Njihova prizadevanja bi lahko povzeli v pet vsebinskih sklopov, in sicer:

1. V procese ohranjanja male divjadi in varovanja njenega naravnega okolja je treba vpeti celotni slovenski prostor, predvsem pa tista območja, kjer so kljub spremembam še vedno najboljše naravne razmere in danosti za njen obstoj in ohranitev.
2. LZS naj se prek kmetijskega ministrstva in Zavoda za gozdove Slovenije še bolj angažira za ohranjanje naravnih grmišč in remiz ob potokih, manjših rečnih strugah in jarkih, vetrobranskih pasovih ob poljih, saj so to kakovostni biotopi za malo divjad (kritje in hrana). Take površine bi bilo treba zavarovati ne glede na njihovo lastnino.
3. Vzpostavi naj se sistem neprestanega spremljanja stanja (monitoring) za malo divjad (poljska jerebica, fazan, poljski zajec, prepelica) in permanentno spremlja novosti na območju EU, zlasti s ciljem izboljševanja življenjskih razmer in pogojev za malo divjad.
4. V vseh takih procesih naj sodelujejo tudi strokovnjaki Biotehniške fakultete in drugih strokovnih ustanov, ki jim bodo LD nudile praktično pomoč za spremljanje stanja in razmer za malo divjad v njihovem okolju. Nujno je celovito povezovanje teorije in prakse ter specifičnosti posameznih območij oz. lovišč.
5. V slovenskih loviščih naj se uredi center za malo divjad, pri čemer mora biti odločilna beseda strokovnjakov ob neprestanem sodelovanju lovstva in lovske stroke. Takšen center naj bi služil izobraževanju in promociji, obiskom tujih delegacij in strokovni javnosti kot primer, kako je mogoče zagotoviti trajno ohranitev male divjadi in njen dolgoročni razvoj. Tuje izkušnje in modeli lahko služijo za lažje prilagajanje slovenskim razmeram in možnostim.

O skupnih pobudah bomo v Lovcu obširneje še pisali in predstavili nekaj modelov iz konkretne prakse (Avstrija).

M. T.

Zapostavljen lov na plenilce

Vedno znova me preseneča spoznanje, kakšno nezanimanje in ignoranca glede gojitve male divjadi in še posebno lova na nekatere plenilce vladata ali sta zavladata v mnogih slovenskih lovskih družinah. Kot da se je v zadnjih desetletjih celotna lovška dejavnost zmanjšala in osredotočila le na veliko divjad in na problematiko škode zaradi nje v gozdovih ter na poljih. Odrinjenost, ki jo je dandanes deležna gojitev male divjadi, je postala več kot očitna in ob zdajšnjih trendih nič ne kaže, da bi se v naslednjih letih stanje kaj spremenilo. Kar težko je verjeti nekaterim mnenjem, da je kult trofeje pri nas že stvar preteklosti! Neutrudno pehanje za čim lepšimi trofejami in brezmejna zavist, ki se pojavi ob tem, sta še zmeraj del usta-

ljene prakse. Da bi bila mera polna, je v tem času udaril še »prašičji virus« in »okužil« velik del zelene bratovščine. Prav ta je v zadnjih letih marsikje povzročil nepopravljivo škodo v tovariških odnosih med članstvom in marsikomu zameglil temeljno razumevanje pojma gojitve divjadi.

Lov s pastmi in jamarjenje sta temi, ki tudi v osrednjem slovenskem lovskem glasilu Lovec zlepa ne najdeta svojega mesta in ostajata lovski in tudi širši javnosti skoraj povsem neznani. Na tem svetu je žal tako, da tista področja delovanja, ki niso dobro predstavljena javnosti, za isto javnost skoraj ne obstajajo. Moji kinološki prijatelji, ki vodijo pse ptičarje na preizkušnjah v tujini, se pogosto čudijo dejstvu, da so tamkajšnja lovišča polna

male divjadi, čeprav so v njih življenjske razmere zanjo podobne tistim v nekaterih naših primerljivih loviščih, ki pa so na žalost skoraj prazna. Ko sem pred nekaj leti v severni Nemčiji, v bližini Bremna, kupoval svojo nemško kratkodlako ptičarko, sva se z lovskim prijateljem, ki me je spremljal, kar nekoliko čudno spogledala, ko naju je pri vhodnih vratih vrta podeželske hiše pozdravila pisana družčina resastih jazbečarjev. Na vprašanje, čemu so namenjeni vsi mali lovski pomočniki (ob treh nemških kratkodlakih ptičarkah), je bil odgovor preprost: za jamarjenje. V lepo urejeni lovski sobi vzreditelja je bilo poleg drugega opaziti tudi veliko obešenih, ustrojenih kož kun. Vse do zadnje kune so bile ulovljene s pastmi, je ob pogledu nanje ponosno pripomnil gostitelj.

»Bermudski trikotnik«

V zdajšnji kulturni krajini kažejo kazalci na uri za nekatere vrste male divjadi in različnih vrst ptic (predvsem talnih gnezdilcev) čas »tik pred dvanajsto«. Odgovor na vprašanje, ali jih je še mogoče rešiti in populacije nekaterih vrst zopet dvigniti na ustrezno raven, bi moral biti vsaj za lovsko organizacijo pritrdilen. Glavne dejavnike, ki negativno vplivajo na obstoj različnih vrst male divjadi, je treba spoznati, njihove kazalce pa spet obrniti v pozitivno smer. Dejavniki, o katerih se tako ali drugače razpravlja, niso enaki, saj imajo nekateri med njimi le obrobni pomen. Spreminjanje slednjih zato le zanemarljivo vpliva na populacije posameznih vrst male divjadi. Izboljšati je treba predvsem tiste dejavnike, ki imajo odločilen vpliv. In kateri so? Med tujimi strokovnjaki za malo divjad zanje že dolgo kroži besedna oznaka »Bermudski trikotnik«; sestavljajo ga **podnebje** (klima), **življenjski prostor** in **stanje plenilcev**. Že dolgo je znano dejstvo, da lahko vremenski vplivi, predvsem v času gnezdenja, poleganja in vzreje mladičev, znatno vplivajo na prirastek male divjadi. Zime so sicer

milejše kot nekoč, z manj padavin, zato pa je toliko več padavin v poznem pomladanskem času. To je tudi edini od treh dejavnikov, na katerega lovci ne vplivamo. Kako pomemben je ustrezen življenjski prostor za obstoj male divjadi, pokaže pogled v preteklost. Nekdaj je človek s svojim načinom ekstenzivnega sonaravnega kmetovanja tej divjadi razširil in izboljšal življenjske razmere, nato pa jih je isti človek vse naglo zmanjšal in poslabšal. Po daljšem obdobju tradicionalnega ekstenzivnega kmetovanja je v razmeroma kratkem času spremenil način obdelave in hkrati porušil biološko ravnovesje, ki je vladalo na kmetijskih tleh. Zaradi intenzivnega razvoja kmetijstva in drugih gospodarskih dejavnosti se nujno poslabšajo življenjske razmere za malo divjad. Vendar to ne pomeni, da takim vrstam z načrtnejšo rabo kmetijskega prostora ne moremo več zagotoviti obstoja in večjega staleža. V Sloveniji se v zadnjih letih življenjske razmere za malo divjad v mnogih loviščih – zaradi sprememb, ki jih doživlja kmetijstvo – k sreči izboljšujejo, kar se nenadno odraža tudi s povečanimi staleži in posledično kvotami odstrelov le-te. Tretji dejavnik, ki tvori t. i. »Bermudski trikot-

nik«, pa so plenilci. V prvi vrsti je to lisica, obe vrsti kun, jazbec in ptice iz družine vranov. Večina od njih je prehranskih generalistov, kar pomeni, da se zadovoljijo z najrazličnejšo ponudbo. Četudi bi s kmetijskih tal izginil še zadnji poljski zajec ali poljska jerebica, to ne bi imelo večjega vpliva na populacije plenilcev. Omeniti pa je treba zelo pomembno dejstvo, da velika gostota plenilcev lahko učinkovito zmanjša populacije različnih vrst male divjadi do take stopnje, da je na določenih območjih že ogrožen njihov obstoj ali celo izginijo. Od vseh treh dejavnikov lahko lovci v največji meri vplivamo prav na številčnost plenilcev. Za malo divjad, ki je najbolj izpostavljena človekovim posegom v okolje, bi bila idealna rešitev, če bi intenzivni lov na plenilce hkrati spremljalo tudi izboljševanje (ali vsaj ohranjanje) značilnega življenjskega prostora za malo divjad, za kar pa si marsikje lovci še vse premalo prizadevamo.

Nekoč in zdaj

Verjetno se najstarejši lovci še spominjajo časov, ko je prodaja nekaj kunjih kož zadoščala za nabavo nove lovske

puške. Zato se tudi ni čuditi dejstvu, da je bila za takratnega lovca uplenitev lisice ali kune ena od prednosti pri njegovem lovskem udejstvovanju. Tudi po cele dneve je lahko sledil kuno, ki jo je presledil v novozapadlem snegu. Še vedno se živo spominjam strastnih pripovedovanj nekaterih (večinoma že pokojnih) domačih lovcev, kje vse so nastavljali pasti in kakšne uspehe so želi z njimi. Dandanes se z lovom na plenilce ukvarja žal le peščica članov v lovskih družinah. Za večino je odstrel plenilca bolj naključne narave; velikokrat ostane nema tudi puška ... Čas bi že bil, da bi se lovska organizacija nehala slepiti z mislijo, da je mogoče le s puško uravnati izredno visoke staleže (številčnost) nekaterih plenilskih vrst. To še posebno velja za oba »velika zmagovalca« v zdajšnji kulturni krajini – lisico in kuno belico! Marsikje bi njima ob bok mirne duše lahko postavili tudi jazbeca. Že njihov nočni način življenja je v prid temu dejstvu.

Sam sem zelo veliko zimskih noči prebil na prežah ob mrhoviščih ali na prehodih. Čarobnost zasnežene zimske pokrajine daje tej obliki lova še posebno privlačnost, zato ga uvrščam med lovčeva najlepša lovstva doživetja. Sem pa v vseh letih, kljub obilnemu lovskega blagru, spoznal in na lastni koži občutil tudi drugo stran te zgodbe. Čakanje v zimski noči ima namreč vsaj dve pomanjkljivosti. Ena je predvsem v tem, da navdušen lovec lahko sčasoma, zaradi večurnega posedanja na prežah pri nizkih zimskih temperaturah, »stakne« trdovratna revmatična obolenja, in to ne glede na skrbno izbrana oblačila ter uporabo po-

sebnih grelnih naprav. Hkrati pa je ob vse pogostejših zimah brez snega vedno manj možnosti za tak način lova. Če je bilo še pred nekaj leti zaradi dolgotrajnejše snežne odeje dovolj možnosti za nočna čakanja, pa je zdaj iz leta v leto slabše. V nižinah je snega le za vzorec, pa še tisti hitro skopni. Kljub temu bo čakanje (tudi ob lisičinah) tudi v prihodnje ostalo pomembna oblika lova na plenilce. Ob tem ne smemo zanemariti polletnih zalazov in zimskih pogonov na lisico.

Oživitve lova na plenilce

Dolžnost lovske organizacije je, da lovce ponovno navduši, izobrazi in spodbudi za lov na plenilce. Daleč od tega, da bi tako nostalgичno obujali nekdanje čase; to je preprosto postalo nujnost! Lovce je treba seznaniti z vsemi najsoodobnejšimi dognanji, načini in tehnikami lova. Programi izobraževanja lovske pripravnikov morajo vključevati tudi te teme. Lov na plenilce naj ne bi bil v domeni le nekaterih navdušenih posameznikov, ampak bi moral ponovno postati splošno sprejemljiv za večino članstva v lovskih družinah. Nerazumljivo je, da se konec decembra za večino lovcev konča lovska sezona, ko pa januar in februar nudita res obilo možnosti za lov na lisice in kune. Zmanjšanje pritiska plenilcev na malo divjad bi dosegli le tako, da bi za lov izkoristili prav vsa zakonsko dovoljena sredstva. Poleg čakanja, zalaza in pogona je treba iz pozabe **zopet obuditi lov s pastmi**, hkrati pa spodbujati vodnike psov jamarjev, naj bi začeli s svojimi psi tudi aktivneje jamariti. Izobraževalni tečajji, ki so ponekod v tujini že ustaljena praksa, bi prinesli svež veter in ustvarili

zadovoljiv napredek. S pravilnim pristopom je treba odstraniti slab sloves, ki ga imata lov s pastmi in jamarjenje. Pri vsem tem se je treba ozreti tudi v tujino, ki je v primerjavi s Slovenijo zelo napredovala na tem področju, in sicer z vidika etičnega ravnanja, učinkovitosti pa tudi varnosti. V zadnjih letih so, npr., v Nemčiji razvili nekaj novih različic pasti, ki so med lovci zelo priljubljene in cenjene, hkrati pa so umetni rovi za jamarjenje postali pravi hit med vodniki jamarjev. Zaradi njihove preproste zgradbe, hitrega izgona lisice in skoraj nikakršne nevarnosti za psa je tako jamarjenje pridobilo veliko novih privrženecov. Podatki pričajo, da v nekaterih srednjeevropskih državah s pomočjo pasti ulovijo več kot 90 % kun belic. Marsikdo bi lahko očital lovčemu, da želijo z intenzivnim lovom na plenilce povečati številčnost le tistih vrst živali v kmetijskem prostoru, ki so zanje zanimive predvsem z lovskega vidika. Vendar prav tu tiči eno od ključnih in morda celo odločilno načelo, ki nam bo dalo jasno legitimnost tudi pred širšo javnostjo ali pa še tako zadržimi prenapetosti in nasprotniki lova. Za kaj gre? Z intenzivnim lovom na preveč številčne plenilce namreč ne izboljšujemo samo razmer za obstoj in razširitev male divjadi, ampak hkrati pomagamo preživeti tudi vsem drugim vrstam sesalcev, ptic in dvoživk, ki so redno na jedilniku plenilcev in od katerih so nekatere, predvsem zaradi negativnih človekovih posegov v okolje, postale zelo redke ali so že tik pred izginotjem.

Naj za ponazoritev navedenega navedem le dva primera. Ornitologi iz severnonemške pokrajine Mecklenburg-Predpomorjansko vedno intenzivneje sodelujejo s tamkajšnjimi lovci pri vprašanju vpliva plenilcev (predvsem lisice) na nekatere izredno ogrožene vrste ptic, kot so, npr., črnorepi kljunač, spremenljivi prodnik, rdečenogi martinec in čigra. Vse našteje vrste so kot po pravilu talni gnezdilci. Izsledki znanstvenih raziskav so namreč potrdili domnevo, da so na njihovem območju prav zaradi velike številčnosti lisic skoraj popolnoma izginile ptice navedenih vrst. Sodelovanje obeh naravovarstvenih skupin je prišlo tako daleč, da skupaj organizirajo obsežne love na lisice.

Ali pa drug primer: leta 1998 je bil v Nemčiji poljski škrlanec razglašen za »ptico leta«. Strokovnjaki so s pomočjo dolgoletnega poskusa dokazali, da prav intenziven lov na plenilce hkrati pomeni tudi varstvo poljskega škrlanca. Na tak način se gojitev male divjadi in varstvo poljskega škrlanca dopolnjujeta in prepletata.

Zgolj z birokratsko-pisarniškim prepovedovanjem in ukazovanjem, ki smo

Kuna belica se je ujela v past dvigalko, ki je bila postavljena v gosto zamreženem prostoru z zelo majhno vhodno odprtino. Lok oz. čeljust je kuno zgrabil za prvima nogama. Najbolj zaželen je udarec loka za tilnik, kar dosežemo tako, da sta pola jajca, pritrjenega v posebno ponovico, vzporedna z vzmetjo.

mu pri nas prepogosto priča, ne da bi kdo koga kaj vprašal oziroma se o določeni problematiki temeljiteje pozanimal, zagotovo ne bo napredka! *Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob* (Uradni list RS, št. 101/2004) določa, da je pri nas dovoljena uporaba naslednjih pasti: dvigalke, lovke in drevesnega paha. V nadaljevanju pa lovke, s katerimi se plenilce ulovi žive, ta uredba pravzaprav prepoveduje oziroma jih dopušča le za raziskovalne namene ali za namen preselitve. Že teh nekaj vrstic uredbe, ki ureja področje pasti, je za zdajšnje razmere popolnoma zastarelih, nestrokovnih in lovstvo bolj potiska v preteklost, kot ga usmerja v prihodnost. Kot da smo še zmeraj leta 1930! Kako bi si drugače razlagali dejstvo, da prav določila omenjene uredbe lovce dobesedno sili, da uporabljajo le najnevarnejše pasti, hkrati pa nam prepoveduje uporabljati prav tiste vrste pasti, ki so, npr., v Nemčiji, kot eni izmed lovsko (in tudi sicer) najbolj razvitih dežel Evrope, v zadnjih letih prevzele vodilno vlogo in ki jih zagovarja velika večina tamkajšnjih lovskih strokovnjakov, z nekaterimi univerzitetnimi profesorji vred! Gre za tako imenovane pasti v betonskih ceveh (nemško *Betonrohrrfallen*), ki jih naša uredba opredeljuje kot lovke. Obstajajo seveda tudi lovke, narejene iz lesa, o katerih pa morda kdaj drugič. **Pasti v betonskih ceveh** so ponavadi narejene iz štirih navadnih betonskih cevi s premerom 30 cm, ki so postavljene ena za drugo. V srednjih dveh ceveh je poseben kovinski mehanizem, ki omogoča žival uloviti živo in nepoškodovano. Lovci polagajo vabe v okolico in v samo past; ta je lahko vkopana v zemljo ali pa položena na površino in prekrita s slamo ali čim podobnim. Velika prednost takih pasti je v zagotavljanju popolne selektivnosti pri lovu, saj v primeru, če se ulovi žival zavarovane vrste, jo lovec lahko izpusti. Primerne so za lov na vse vrste plenilcev. So popolnoma varne za ljudi in domače živali ter omogočajo dnevno kontrolo tudi z večje oddaljenosti. Nenazadnje so se prav te pasti izkazale kot najučinkovitejše pri lovu na lisico. Nemci jih imenujejo »pasti prihodnosti«. Da ne bo pomote: tudi sam uspešno uporabljam najmanjše pasti dvigalke s premerom 37 cm. Po mojih izkušnjah so te pasti (s kokošjim jajcem za vabo) pri lovu na kune zelo učinkovite, imajo pa eno veliko slabost. Vse lepo in prav, dokler jih uporablja odgovoren lovec, ki je tudi več te obrti. A kaj hitro lahko nastanejo težave, če jih nastavljajo ljudje, ki jim ni kaj dosti mar ne za varnost drugih ljudi, kaj šele domačih živali! Že podatek, da imajo dvigalke znane firme Weißer, ki jih uporabljam tudi jaz, tako močno vzmet, da je človek s

Lesena lovka, ki po »strokovnem« mnenju sestavljavcev veljavne uredbe ni primerna, da bi jo lahko uporabljali tudi slovenski lovci. V tujini so te vrste pasti precej razširjene. Ne-spametna in nestrokovna odločitev, zaradi katere bo v prihodnje marsikoga še hudo bolela glava ...

V nižinskih loviščih z manjšim deležem gozdov je ena od možnosti za jamarjenje tudi postavitve umetnih rogov. Ti so ponavadi narejeni iz betonskih cevi s premerom 20 cm in dolgi najmanj 8 m. Obstajajo rovi z enim ali z dvema vhodoma. Za jamarjenje so lahko enako zanimive tudi drenažne cevi na polju, ki jih lisice zelo rade obiskujejo.

pritiskom noge ne more sam do konca napeti, je zgovoren sam po sebi. Potrebno je posebno napenjalo iz lesa in kovine. Lovec, ki nastavlja past, mora biti zelo več tega opravila. Zato je doma prej treba narediti kar nekaj vaj! Da vse skupaj res ni le brezskrben nedeljski sprehod, kaže tudi priporočilo, ki ga dajejo najbolj izkušeni lovci s pastmi. Po njihovem mnenju naj bi lovec pred nastavljanjem oziroma kontrolo pasti dvigalk, kam gre in kdaj se bo predvidoma vrnil, obvestil vsaj nekoga od domačih ali znancev. Zato priporočajo, naj ima v ta-

kih primerih lovec s seboj zmeraj nož in mobilni telefon. Za vsak primer ...

Dandanes pasti dvigalke sodijo obvezno samo v lesene zaboje, ograjene prostore, v dele zgradb, v katere nima nihče dostopa, ali v posebno, za to zgrajene podzemne rove! V take prostore naj ne bi bilo prevelikih vhodnih odprtín. Da kuna lahko zleze v lesen zaboj, v katerem je skrita past, zadostuje že odprtina s premerom 8 cm, ki hkrati preprečuje dostop tudi odrasli domači mački. Vse z namenom, da bi bila zagotovljena kar največja varnost. Temeljno načelo,

ki velja pri lovu z dvigalkami, je, da jih nastavljamo samo ponoči, in še to samo tisto noč, v kateri skoraj zanesljivo pričakujemo uspeh. Vsi predhodni dnevi, tedni ali meseci so namenjeni izključno le privabljanju. V tem času pasti sploh ni v »bunkerju« ali pa je dobro zavarovana. Zaradi vsega naštetega je zagovarjanje in uzakonitev izključno pasti dvigalk, kot edinih, ki so primerne, milo rečeno, izjemno sprenevedanje in pri nekom kaže na pomanjkljivo poznavanje te problematike; še posebno v luči zdajšnjih razmer! Lovstvo se razvija na vseh področ-

jih, mi pa, vsaj kar zadeva pasti, že štiri-deset let »capljamo na mestu«. Ob vsegi nakopičenega znanja, ki ga premore slovensko lovstvo, je po mojih opažanjih prav področje lova s pastmi tisto, ki je najmanj raziskano in kjer med lovci vlada največ nepoznavanja.

Prepoved lova na nekatere vrste gozdnih kur (ruševce) je privedla skoraj do popolne pasivnosti in posledične brezbriznosti večine lovskih organizacij do teh vrst, čemur pa se ni čuditi. Iz tega izhaja tudi enako nezanimanje za lov na plenilce. Zelo hitro se potem znajdemo v

začaranem krogu, iz katerega ni izhoda. To dejstvo velja predvsem za pretežno gozdnata lovišča. Če že kaj, potem bi moral biti v tem trenutku, vsaj v nekaterih loviščih, prav »zaton« divjega petelina tisti alarmni znak, ki bi lovsko organizacijo prisilil k iskanju rešitev tudi na tem področju. Ena od možnosti je vseka-kor (seveda, kjer razmere to dopuščajo) ureditev mreže trdnih in popolnoma varnih pasti na vseh rastiščih in po možnosti tudi v celotnem življenjskem prostoru divjega petelina. Poleg velike naravne sposobnosti prilagajanja in osvajanja novih življenjskih prostorov, ki jo imajo mnogi plenilci, je na njihovo izredno povečanje številčnosti v zadnjih desetletjih zagotovo vplivalo tudi odmetavanje vab s cepivom proti gozdni steklini, pomanjkanje njihovih naravnih sovražnikov, nezanimanje lovcev za lov na plenilce zaradi popolnega razvrednotenja kožu-hovine in preusmeritev pozornosti le na povečano številčnost parkljaste divjadi.

Različne spremembe, ki jih je lovstvu prinesel čas, nejasnost oziroma dvoum-nost zakonodaje, pred tem pa še pojav stekline v 70-tih letih so povzročili, da se je v Sloveniji jamarjenje ohranilo le na določenih območjih. Na srečo imamo še kar nekaj izkušenih vodnikov terierjev in jazbečarjev, ki se intenzivno ukvarjajo s tem načinom lova in jim ni težko pogledati za lisicami tudi v druga lovišča, če jih le kdo povabi medse. Prav od takšnih poznavalcev in praktikov, ki so polni znanja in izkušenj, naj bi se učili vodniki psov jamarjev, ki nameravajo svoje pse uporabljati tudi za delo pod zemljo. Za razliko od jamarjenja je lov s pastmi sko-raj v celoti utonil v pozabo. Da se je na tem področju začelo nekaj premikati, mi dajo slutiti pogovori z lovskimi prijatelji. Enega od največjih poznavalcev jamar-jenja v naši državi sem že zaprosil, naj na papir prelije svoje bogato znanje in dol-goletne izkušnje ter jih pošlje uredništvu Lovca za objavo. Obljubil mi je, da se bo to zagotovo zgodilo kmalu. Zaradi ne-upravičene zapostavljenosti lova na ple-nilce v zadnjih desetletjih zdaj čaka lov-sko organizacijo obilo dela. Če naj zdajšnji lov, v skladu z mednarodnimi kon-vencijami, res pomeni trajnostno rabo obnovljivih naravnih virov ter hkrati za-gotavlja varstvo in ohranitev prav vseh živalskih vrst v prostoru, potem je treba znova obnoviti lov na plenilce! Ne toliko zaradi spoštovanja do svojih lovskih prednikov, ki so živeli v drugačnih časih, ampak zaradi povrnitve ogroženim ži-valske vrste vsaj del tistega, kar jim je človek (a ne lovec!) odvzel v svojem brezbriznem hlastanju za napredkom, blagostanjem in dobičkom!

Saša Volarič

sasa.volaric@siol.net

Primer bunkerja za past dvigalko. Narejen je iz osmih lesenih palet, ki so pritrjene ena na drugo in zapolnjene s senom ali slamo. V sredini je z motorno žago izrezan jašek s premerom 50 cm, kjer leži past. Dostop do kokošjega jajca v jašku je mogoč le skozi majhno odprtino. Na vrhu jaška je pokrov s ključavnico, celotna konstrukcija pa je pokrita še s streho in deloma obita z deskami.

Lovišče LD Brestanica, 9. 2. 2008 – jamarjenje ob koncu paritvenega obdobja lisic. Vodnik Peter Šošterič je s svojima odličnima lovskima terierjema poskrbel, da so domači lovci prišli do strelav in dragocenega plena.

Vse foto: S. Volarič

Foto: M. Krolfel

Kaj nas je naučila Dina?

Drastično zmanjšanje populacije risov v zadnjih 10 letih in pomanjkanje podatkov o življenju te največje evropske mačke sta nas spodbudila, da smo na Oddelku za biologijo, skupaj s slovenskimi in hrvaškimi partnerji, konec leta 2006 začeli s projektom DinaRis in aktivnim telemetričnim spremljanjem posameznih risov. Kaj nam je v osmih mesecih »povedala« risinja Dina?

Projekt DinaRis, ki ga v okviru programa IN-TERREG IIIA delno financira Evropska unija, je namenjen predvsem zbiranju novih podatkov, ozaveščanju javnosti o pomenu in ogroženosti risa v Sloveniji in na Hrvaškem ter okrepitvi slovensko-hrvaškega sodelovanja pri upravljanju s skupno dinarsko populacijo risov.

Raziskave so potekale na

več različnih ravneh. Ker je za preživetje risa pomemben predvsem odnos ljudi, smo proučevali stališča javnosti in lovcev do risa. Da bi izboljšali obstoječe spremljanje stanja (monitoring), smo testirali nove metode spremljanja populacije risov in se trudili za aktivnejše vključevanje članov lovskih družin v celovitejši monitoring risa.

V tem prispevku želimo

predstaviti predvsem raziskave o ekologiji in vedenju posameznih risov, ki smo jih spremljali s pomočjo telemetričnih ovratnic. Rezultati raziskav so nam dali številne nove podatke o risih v Sloveniji in na Hrvaškem. Daleč največ pa nas je naučila risinja, ki se jo je prijelo ime Dina. Predstavljamo nekaj spoznanj, ki smo jih izsledili med raziskavo tega projekta.

Risinja Dina se je skotila spomladi leta 2005, verjetno nekje v snežniških gozdovih. V zadnjih dneh leta 2006 smo jo s pomočjo strokovnih delavcev Lovišča s posebnim namenom Jelen - Snežnik ujele v bližini Mašuna v prehodno past. Takrat leto in pol staro samico, ki je tehtala 15 kg, smo začasno uspravali in jo

opremili z najnovejšim modelom ultralahke telemetrijske ovratnice švedskega proizvajalca Televilt. Tako je Dina postala prvi ris na svetu s takšno GPS-GSM-ovratnico. V naslednjih osmih mesecih se je GPS-sprejemnik v ovratnici vsakih nekaj ur povezal s sateliti in izračunal natančno lokacijo, kjer je bila risinja. Nato je ovratnica izračunane koordinate v obliki SMS-sporočil vsak dan pošiljala prek GSM-omrežja. To nam je omogočilo, da smo tako rekoč v živo spremljali njeno gibanje. Omenjena nova tehnologija je velik napredek v primerjavi s klasično VHF-telemetrijo, saj prihrani precej časa (in s tem denarja). Obenem nudi tudi precej kakovostnejše podatke in bolj

realno oceno dejanske velikosti domačega okoliša risa, kot pa so to omogočale VHF-ovratnice.

Spremljanje Dininega gibanja je bilo res zanimivo. Glede na to, da je bila še mlada, je sicer verjetno sprva šele iskala svoj teritorij in se

nato čez leto ustalila. Najprej se je zadrževala v gozdovih severno od Snežnika, vendar je že po nekaj tednih prečkala mejo s Hrvaško in nazorno pokazala, da se risi ne zmejnijo za državne meje. Nekaj časa je preživela v severnem delu Gorskega kotarja, nato

pa ponovno prečkala mejo. Toda tokrat na drugi strani – prečkala je Čabranko in se povzpela na Goteniško goro na Kočevskem. Vendar tudi tam ni ostala dolgo. Kmalu se je vrnila na Hrvaško in na jugu prišla vse do predmestij Opatije in okolice Gerovega. Večji del poletja je preživela v Gorskem kotarju, vmes pa vsake toliko časa zahajala v Slovenijo, do Leskove doline na severu in Volovje rebri nad Ilirsko Bistrico na zahodu. Do začetka septembra, ko se je izpraznila baterija v ovratnici, se je večino časa gibala na območju, velikem 52.600 hektarjev (95 % minimalni konveksni poligon). Za rise je sicer znano, da domači okoliši merijo več deset tisoč hektarjev (v Skandinaviji tudi več sto tisoč). Vendar pa moramo upoštevati, da si je Dina na začetku verjetno svoj stalni teritorij šele iskala, zato je površina nekoliko večja (risi, ki so jih pri nas doslej spremljali s pomočjo VHF-telemetrije, so imeli domače okoliše velike okoli 20.000 hektarjev). Vsekakor bi si brez uporabe takšne ovratnice človek res težko predstavljal, da isti

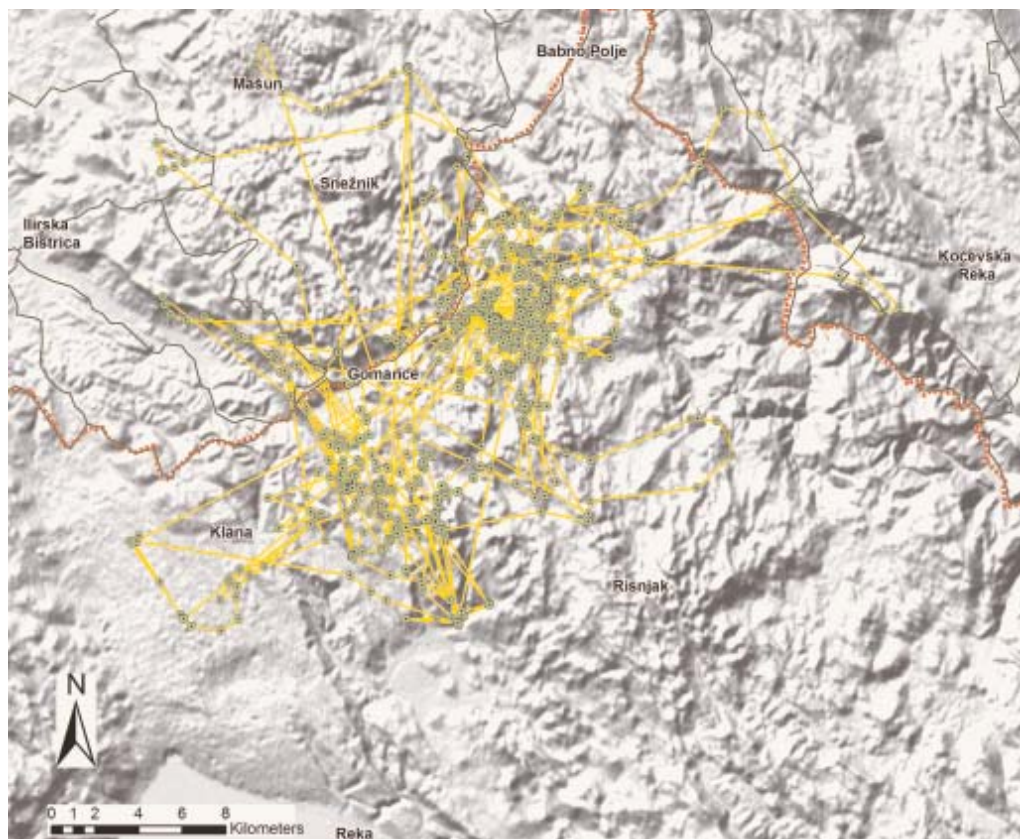
ris, ki se pojavlja okoli Notranjskega Snežnika, hkrati živi še nad Kolpo vse do Osilnice in v velikem delu Gorskega kotarja, skoraj do Kvarnerskega zaliva.

Poleg ugotavljanja domačega okoliša risov smo si z uporabo telemetrije želeli odgovoriti še na mnoga druga vprašanja. Ena izmed glavnih stvari, ki so nas zanimala, je bil vpliv risov na populacije njihovega plena. Natančno spremljanje Dininega gibanja nam je omogočilo, da smo zelo zanesljivo določali, kdaj je risinja ujela večji plen (kot večji plen obravnavamo živali velikosti mladiča srnjadi in večje). To nam je ob kombinaciji z obiskovanjem lokacij na terenu omogočilo, da smo ugotovili, koliko časa preteče med uplenitvijo enega večjega plena do ulova naslednjega. Tako lahko potem ocenimo, koliko živali posamezen ris povprečno upleni v enem letu. Analiza, ki smo jo opravili, je pokazala, da je Dina v povprečju ujela enega parkljarja na 6,8 dneva, kar bi ustrezalo številki okrog 54 parkljarjev na leto. Vrednost sama po sebi ne pove nič, saj za ocenjevanje vpliva na divjad potrebujemo podatek o stopnji plenjenja na enoto površine. Ker smo imeli za Dino tudi podatek o površini, na kateri je lovila, smo lahko ugotovili, da je stopnja plenjenja znašala v povprečju 0,1 parkljarja/100 ha na leto. Kot je značilno za rise, je med uplenjenimi parkljarji prevladovala srnjad, našli pa smo tudi eno glavo jelenjadi in enega gamsa. Analiza iztrebkov je sicer pokazala, da so pri nas pomemben plen risov tudi glodavci, predvsem polhi, vendar je stopnjo plenjenja manjših vrst precej težko oceniti.

Na žalost v Sloveniji nimamo natančnih podatkov o gostotah parkljarjev, s pomočjo katerih bi lahko natančno določili, kolikšen je pritisk risov na posamezno plensko vrsto. Če primerjamo stopnjo plenjenja risov z odstrelom, je pri Dini plenjenje pomenilo približno 6 % odstrela srnjadi. Po grobih ocenah en ris na

Decembra 2006 so raziskovalci z Oddelka za biologijo in strokovni delavci LPN Jelen z ovratnico opremili mlado risinjo.

Da je območje, ki ga pokriva posamezen ris, zares ogromno, je pokazala tudi risinja Dina.

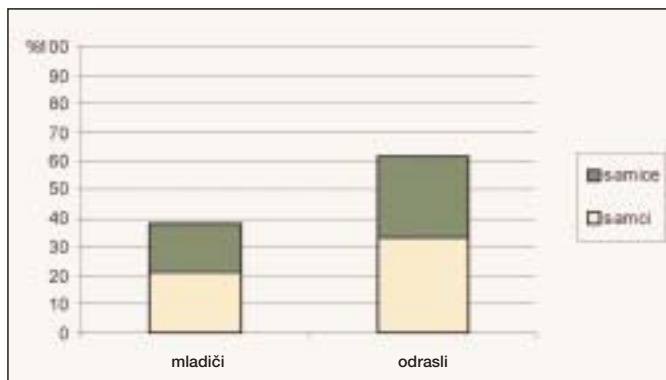
leto upleni 1,6 % populacije srnjadi in manj kot odstotek jelenjadi in gamsov (opomba: na drugih območjih je mogoče tudi drugačno razmerje med uplenjenimi vrstami). Analizirali smo tudi spolno in starostno sestavo uplenjenih živali. Razmerje med srnami in srnjaki je bilo 0,45 : 0,55, glede na starost pa je bilo 38 % mladičev in 62 % odraslih živali (*grafikon*). Pri jelenjadi in gamsu sta bili obe uplenjeni živali mladiča. Poudariti moramo, da so to še uvodne raziskave in in da si bomo v prihodnje, ko bodo na voljo dodatni podatki, lahko o tem ustvarili jasnejšo podobo.

Zanimalo nas je tudi, kako poteka poraba (konzumacija) plena. V ta namen smo uporabili avtomatski videosistem z infrardečim senzorjem za nočno snemanje domačega prozvajalca LocoMotio. Tako smo lahko natančno spremljali potek hranjenja in ugotovili, da se risi v večini primerov pri ujetem plenu začno prehranjevati v predelu stegen in da pojedjo večino ple-

Pozno spomladi je risinja ob slovensko-hrvaški meji povrgla dva mladiča.

Foto: M. Krofel

Spolna in starostna struktura srnjadi, ki so jo uplenili risi na območju severnih Dinaridov (n = 24).

na, razen kosti, kože, prebavil in glave. Seveda to ne velja, če risa pri hranjenju zmoti človek oziroma, če plen najdejo druge živali. Med slednjimi so se z risovim plenom najpogosteje hranili: lisica, medved, divji prašič, kuna belica in razni ptiči. Med temi tekmeči bi lahko imel pomemben vpliv na risa predvsem medved, ki mu ponavadi odnese ves plen, če ga najde.

Ker smo imeli priložnost na istem območju spremljati rise pa tudi več tropov volkov, ki

smo jih pri nas in na Hrvaškem opremili z ovraticami, nas je zanimalo, ali se njihovi teritoriji izključujejo. Pokazalo se je, da se teritoriji volkov in risov v veliki meri prekrivajo. Tako vsaj dosedanje podatki kažejo, da volk ne izključuje risa in da lahko obe vrsti brez večjih težav živita na istem prostoru. Upamo, da bomo lahko več o odnosu med obema vrstama ugotovili s prihodnjimi raziskavami.

Junija smo opazili, da se je Dinino gibanje spremenilo. Ni več delala premikov po 10

kilometrov na noč, ampak se je zadrževala na manjšem območju tik ob slovensko-hrvaški meji. Oglede na terenu je potrdil našo domnevo – skotila je mladiče. Pod skritim spodmolom smo na skalni polički našli dva mladiča.

Sprva se je vsak dan vračala k njima, avgusta pa sta ji že začela slediti. Ker je prav takrat ovratica nehala delovati, nismo mogli ugotoviti, ali sta preživela zimo. Podatki tujih raziskovalcev kažejo, da več kot polovica risjih mladičev ne dočaka prvega leta življenja.

Kaj se zdaj dogaja z Dino, ne vemo, zato zdaj spremljamo dva druga risa – mladega samca in odraslo samico. Za slednjo smo sprva na podlagi vzorca na kožuhi domnevali, da je morda celo Dina (Lovc, marec 2008), vendar so natančnejše analize pokazale, da je druga samica. To so pred nedavnim potrdile tudi genetske preiskave. Dosedanje gibanje te samice, ki je dobila ime **Snežka**, kaže, da je Dinina 'sosedka', saj pokriva teritorij severozahodno od Dininega. Natančneje bomo o Snežki in mladem samcu poročali v kateri izmed naslednjih številčk Lovca, ko bomo morda znali odgovoriti še na katero izmed številnih preostalih vprašanj, povezanih s temi karizmatičnimi plenilci.

Miha Krofel, univ. dipl. biol.,
mag. Aleksandra Majić – Skrbinšek,
dr. Hubert Potočnik,
Tomaž Skrbinšek, dr. vet. med.;
dr. Ivan Kos

Več o poteku raziskav pri risih v Sloveniji in o gibanju obeh risov, opremljenih z oddajniki, si lahko ogledate na spletni strani: http://www.dinaris.org/Blogi/Terenski_blog

Če bi se radi tudi sami vključili v raziskave o risih, nas lahko pokličete na tel. številko: 051/228-717 oziroma pišete na elektronsko pošto: miha.krofel@gmail.com. Posebno hvaležni bi bili za takojšnje informacije o najdenih svežih ostankih plena ali opaženih sledih v snegu. Zlasti sveži ostanki plena bi nam omogočili postavitev pasti in odlov žive živali, ki bi jo, podobno kot Dino, opremili s telemetrijsko ovratico in tako dobili nov vpogled v življenje te vrste pri nas.

ZAHVALA

Predstavljene raziskave so bile plod dobrega sodelovanja s številnimi poklicnimi lovci in člani lovskih družin, katerim bi se radi na tem mestu javno zahvalili. Še posebno zahvalo bi namenili **Antonu Marinčiču** in poklicnim lovcem LPN Jelen - Snežnik ter poklicnemu lovcu lovišča Smrekova Draga - Gomance **Damirju Prokopoviču**.

O prsku srnjadi

Pri večini evropske parkljaste divjadi je paritveni čas omejen na jesen, ko je pogosto viharo, deževno in hladnejše vreme. Pri srnjadi pa je večji poudarek na dvorjenju, predparitveni in živahni gonji pred zaskokom. Z nekoliko domišljije bi srnjaka lahko označili kot pravega »kavalirja«, ki si je svoj teritorij izbral v že dokaj toplih, soparnih pomladanskih dneh. Konec julija in začetek avgusta srnjaki pričakajo z urejenimi ozemeljskimi vprašanji. Srno pa bi lahko poistovetili z razmišljanjem in ravnanjem sodobne ženske, ki si moškega izbira svobodno in samo po njej lastni všečnosti.

Glede tega so, upam, tudi za širšo slovensko lovsko jasnost zanimive ugotovitve že večkrat omenjenega dr. **Johna Linnella** z Norveškega inštituta za naravo.

Na enem od svojih brezštevilnih zalazov na otoku Storfosna je v začetku avgusta naletel na srno in srnjaka v predparitveni gonji, ki se je končala v razmeroma majhnem krogu in končala z zaskokom. Zanimiv in presenetljiv je podatek, da je srnjak v približno pol ure najmanj

15-krat zaskočil srno. Po vsakem zaskoku sta se oba na kratko ulegla, zaužila po nekaj okrepljenih grizljajev in nadaljevala paritven ritual.

Prizor, ki prepričljivo pojasnjuje tudi veliko zanimanje raziskovalcev za srnjad in njeno svojstveno paritveno vedenje, po katerem se tako izrazito razlikuje od drugih vrst parkljaste divjadi. Kot prvo za sceno poskrbi višek toplega poletja in ne mrzla, neprijazna jesen. Kot druga posebnost velja, da so vsa paritvena dogajanja intimna zadeva para z razmeroma pogostimi zaskoki. Nikakršnega rukanja, kalužanja, čohanja in borbenih spopadov ni pri srnjadi. Tretja značilnost pa je, da so omenjena dogajanja vezana na srnjakov bivalni okoliš, ozemlje, kar je za preostale parkljarje neznan pojem. Številne markirane srne so se parile na povsem drugem koncu otoka, med tem ko so jih mladiči čakali »doma«.

Paritvena teritorialnost je v družini rogarjev (Bovidae) značilnost poddružine antilop (Antilopinae), v družini jelenov (Cervidae) pa je redka. Pravzaprav je v tej družini srnjad edina vrsta s tako izra-

zito poudarjeno značilnostjo. Vemo, da se spomladi srnjaki razporejajo po teritoriju, ki ga označujejo z izločki žlez, gribenjem in drgnjenjem. Tekmece preganjajo in tako stanje traja vse do začetka prska. To je vsem dobro znana zgodba iz lovskega priročnika. **Kaj pa podrobnosti? Kaj pravzaprav srnjak brani na svojem teritoriju in kaj vse vlaga v obrambo? Koliko časa mu sploh uspeva ohraniti teritorij? In, skoraj odločilno je, kaj se dogaja s srnami?**

V letih 1990 do 1994 so na zdaj že znanim otoku Storfosna (1000 ha) markirali in z oddajniki na ovratnicah opremili skoraj 400 glav srnjadi različnih starostnih skupin. To je omogočilo spoznavanje skritih, doslej neznanih, tudi intimnih podrobnosti iz življenja srnjadi. Ugotovitve iz obilice doslej zbranih podatkov, to je več kot 12 let pozneje, še vedno niso dokončno ovrednotene, pa so kljub temu že postregle s presenečenji!

Nekatere podrobnosti iz teritorialnega vedenja so bile prav presenetljive. Večina teritorialnih srnjakov je meje teritorija nadzorovala in označevala (obnavljala)

predvsem v jutranjih urah. To vsako leto traja okrog 4 mesece. Seveda ni mogoče natančno ugotoviti, koliko energije porabi za tako »obmejno službo«. Domnevno malo.

Leta 1994 so posebno pozornost namenili spremljanju aktivnosti okrog 70 teritorialnih srnjakov različnih starosti. V aktivnost ne sodi čas, prebit na ležišču. V obdobju letne teritorialnosti so ugotovili dva vrhunca označevanja (markiranja): prvi je bil konec aprila in v začetku maja, drugi pa v prsku, konec julija. Vendar tudi v enem primeru ni bilo ugotovljeno, da bi srnjaki teritorialnim opravilom namenili več kot 5 % dnevne aktivnosti. Drugače rečeno to pomeni, da srnjak za nadzor teritorija porabi razmeroma malo časa. Zanimiva je tudi ugotovitev, da se srnjaki v prsku hranijo prav tako dolgo kot srne, kar pa je pravo nasprotje jelena, ki se v roku preneha hraniti.

Spopadi med srnjaki so dokaj temperamentni, le redko pa se zgodi, da kakšen srnjak resneje nabode tekmeca. Srnjaki odmerjajo agresivnemu vedenju vsega nekaj odstotkov dnevnega časa. Nekaj več, v povprečju približno 5 % na dan, srnjaki namenjajo drugim oblikam teritorialnega vedenja, kot je imponiranje (preteče spuščanje glave), hoja ob udarjanju nog in podobno. Skratka, različne oblike pretečega in agresivnega vedenja v srnjakovem življenju, tudi v času izrazite teritorialnosti, niso najpomembnejši del vsakdana. V celoletnem opazovanju srnjakov so opazovali okrog 140 agresivnih medsebojnih stikov med srnjaki. Od teh jih je bilo le 20 % tudi v obliki telesnega stika med tekmecema. Večina se jih je končala z begom in zasledovanjem. Na tej podlagi je mogoče sklepati, da je vsaka agresivnost varčno odmerjena; odvisna je tudi od starosti in moči rogovja tekmecev. Kadar je razlika izrazita, je le redko telesno merjenje moči.

Med obrednimi ravnanji, kot je imponiranje, vzporedno korakanje in navidezno napadanje in izzivanje, se tekmeca tudi ocenjujeta. Izrazito šibkejši srnjaki se hitro umaknejo, med srnjakoma podobne telesne moči in rogovja pa lahko nastanejo resnejša, lahko tudi dolgotrajnejša merjenja moči. Vsekakor se zdi, da je za izbruh spopada najodločnejši dejavnik teritorialnost. Teritorialni srnjak je na »svojem terenu« le redko poražen in opažanja dokazujejo kar 97 % delež zmagovalcev. Še bolj presenetljiva je ugotovitev, da tudi ob porazu teritorialni srnjak ni izgubil teritorija, niti se le-ta ni spremenil glede velikosti in meja v paritvenem spopadu.

Telemetrijske ugotovitve so omogočile tudi dragocena sporočila o velikosti in sestavi teritorijev. Teritoriji odraslih srnjakov so nekako mozaično razporeje-

ni in odvisni od razpoložljive površine in števila srnjakov. Na teritoriju je osrednji del, ki je resnično poseben, kjer so tekmeči popolnoma izločeni, kar je sicer splošna definicija tega pojma. Obrobja teritorijev se pogosto prekrivajo, kar je ponavadi tudi življenjski prostor oziroma niša mlajših srnjakov, predvsem lanščakov.

Lanščaki, pa tudi nekateri dveletniki, so vse poletje »na begu«. Kadar so najkakovostnejši predeli življenjskega prostora porazdeljeni med teritorialne srnjake, se omenjeni mladi srnjaki skrivajo v enem od mirnejših kotičkov tujega teritorija. Zgodi se, da je teritorialni srnjak do takega »podnajemništva« strpen, zahteva pa pohlevno vedenje in spoštovanje pravice starejših.

Teritorialnost srnjakov niti ni pretirano razburljivo dnevno dogajanje. Srnjaki svoj teritorij sicer nadzorujejo, označujejo in branijo. Pretežni del dneva pa namenjajo paši, počivanju in oprezanju. Le redka so omenjena dejanja agresivnosti. To je verjetno naravno in pričakovano, saj srnjaki vsako leto najmanj 4 mesece preživijo v sosodstvu. Podatki o spremljanih srnjakih so pokazali, da v izbrujenem teritoriju ostajajo tudi v naslednjih letih, če seveda srnjak ni bil odstreljen ali kako drugače izgubljen.

Večina raziskovalcev si je enotna v razmišljanjih, kaj pravzaprav brani srnjak. Ali brani srne ali najbolj privlačna pasišča? Do odgovora na to vprašanje vodi le pot sočasnih raziskav iz življenja obeh spolov.

Glavna poletna skrb srn je vzreja mladitve. V svojem okolju živijo same in se skoraj ne obnašajo teritorialno ali pa zgolj na kratko pred poganjem. Njihov bivalni okoliš je približno tolikšen kot srnjakov, to je od 20 do 40 ha. Srne so izrazito zveste poletnemu teritoriju in skoraj ne zapuščajo območja, kjer so odložile mladitve, vse dokler niso stari vsaj en mesec. V primerjavi s srnjaki so srne dosti bolj strpne in spravljive. V času prska ni pomembno, da se srnin bivalni okoliš prekriva s teritoriji enega ali več teritorialnih srnjakov. S tega vidika srnjak nima nikakršnih ekskluzivnih posebnih pravic do tam živečih srn.

Druga verjetnost bi lahko bila, da srnjaki na svojem teritoriju branijo nekatere, zanje življenjsko pomembne naravne vire, npr. predele s privlačno pašo. Taki predeli naj bi privabljali tudi srne, ki bi živele na »njihovem« teritoriju. Tako bi pričakovali, da znotraj takega bivalnega okoliša poteka tudi paritev, kar pa se zgodi redko.

V starejši literaturi o srnjadi zasledimo bolj šaljiva kot resna poročanja o srnah, ki v prsku zapustijo svoj bivalni okoliš.

Konec julija 1991 so s spremljavo si-

gnala ugotavljali, da je srna zapustila poletni okoliš, prečkala tri teritorije in se v četrtem parila s tamkajšnjim teritorialnim srnjakom. Tri dni pozneje se je vrnila »domov«. Navdušeni nad odkritjem so v naslednjih treh poletjih v okviru raziskav dvakrat na dan spremljali in odkrivali skrivnosti življenja kar 50-tih srn.

Ugotovitve so bile več kot presenetljive. Več kot 40 % spremljanih srn je v treh tednih prska odhajalo na izlete zunaj normalnega bivalnega okoliša, trajali pa so v povprečju 2 dni z oddaljenostjo do 1 km. V več primerih so ugotovili, da so srne dovolile dvorjenje, pa tudi zaskoke srnjakom, katerih teritorij se sploh ni prekrival z njihovim. Tedaj so zapustile tudi mladitve, čeprav bi jih morale še dojeti. Ugotovljena velika dinamika paritvenega gibanja srn je precej drugačna od dosedanjega prepričanja, da se srnjak na svojem teritoriju pari le z lokalnimi srnami in zaradi njih brani najprivlačnejša pasišča.

Vse navedene ugotovitve niso zgolj lokalna posebnost otoka Storfosna. Skoraj sočasno so potekale telemetrijske raziskave tudi na Švedskem, v Italiji in še v nekaterih drugih državah – vse so potrdile ugotovitve, povezane s svojstvenim paritvenim vedenjem srn. Ugotovitve, ki so zadosten razlog za ponovno presojo teritorialnosti srnjadi! Izhajajoč iz dejstva, da je teritorij okoliš, v katerem srnjak nekaj brani (srne, pasišče), gre za prostor, v katerem srnjak živi in je dominanten nad tekmeci; je gospodar, ki se zaveda, da je številka ena v primerjavi s srnjaki iz sosednjih okolišev, gospodar, ki včasih spregleda katerega od mlajših »podnajemnikov«. Taka dominantnost mu zagotavlja nemotenost paritvenih možnosti in priložnosti; in to ne le s srnami iz svojega okoliša, pač pa tudi s tistimi, ki so »zašle« na njegovo območje in jih tudi načrtno išče. Medsebojno ocenjevanje in presojanje moči rogovja je domnevno eden od pomembnih razlogov, ki vplivajo na razmeroma skromen obseg medsebojnih spopadov. Poleg tega posest vsem sosedom znanega teritorija vpliva na manjši obseg spopadov oziroma na spoštovanje izbranih meja.

V času spolnega žara rezultat paritvene strategije dovoljuje in omogoča srnam, da si izbirajo »srnjaka svojih sanj«. Srnjaki pa, ki so si svoj »macho položaj« izborili že prej, se lahko končno do srn vedejo kot pravi kavalirji.

Novjša spoznanja o srnjadi se v nekaterih vprašanjih skoraj prekrivajo z dosedanjimi spoznanji, v nekaterih pa so bistveno drugačna. Teritorialnost srnjakov in njihova borbenost sta znana pojma. Manj znane pa so podrobnosti iz življenja in vedenja srn, zlasti v prsku.

Blaž Krže

Vzorčenje podaljšano še za eno lovno sezono!

Študija bolezni kroničnega hiranja (BKH) pri jelenjadi

Leta 2007 smo na podlagi Odločbe Komisije, 2007/182 ES, v državah članicah Evropske unije opravljali študijo razširjenosti BKH pri jelenjadi. Po informacijah, ki smo jih dobili od delovne skupine za TSE, so imele države članice pri izvedbi študije precej težav, saj je bil predviden obseg preiskav pri farmsko gojeni divjadi izpolnjen samo v 38 %, pri divjadi v prosti naravi pa je bilo odvzetih 78 % predvidenih vzorcev. Skupaj je bilo v državah članicah EU opravljenih 1.533 preiskav na BKH pri farmsko gojeni jelenjadi in 6.327 pri prostoživeči jelenjadi. Vsi rezultati preiskav so bili negativni.

V skladu z Odločbo Komisije, 2007/182 ES, o raziskavi glede bolezni kroničnega hiranja pri jelenih (cervidih) in Pravilniku o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezni in cepljenj živali v letu 2007 (Uradni list RS; št. 140/06, 51/07) smo tudi v Sloveniji opravili zahtevane preiskave na BKH pri uplenjenih, bolnih in poginulih jelenih in damjakih iz proste narave in iz obor, pa tudi preiskave določenega števila povozenih jelenov, damjakov in srn. V študijo smo tudi leta 2007 vključili vzorce določenega števila redno odstreljenih cervidov vrste **navadnega jelena** (*Cervus elaphus*).

Vzorčenje so pri redno odstreljeni divjadi, pri sanitarnem odstrelu in poginuli jele-

Foto: I. Ambrožič

Letos bodo v študijo vključili nekaj odstreljene jelenjadi z območja, kjer je bil odkrit praskavec pri drobnici.

njadi iz proste narave opravljale lovske družine. Za vsak prineseni vzorec (pravilno odvzet in primeren za analizo) so bili LD na podlagi pogodbe, prek OZUL, izplačani stroški vzorčenja v višini 25 €.

Vzorčenje pri poginuli farmsko gojeni divjadi in pri povozeni divjadi je opravil Nacionalni veterinarski inštitut, ki ima tudi koncesijo, da opravlja odvoz trupel povozene divjadi s cest. Vse preiskave je opravil nacionalni referenčni laboratorij za TSE – Nacionalni veterinarski inštitut s hitrim testom ENFER.

V Sloveniji smo leta 2007 skupaj pregledali 109 vzorcev jelenjadi. Število vzor-

cev po ciljnih skupinah je prikazano v spodnjih preglednicah. Glede na vrsto cervidov smo pregledali 28 glav navadne jelenjadi, 78 glav srnjadi, 1 damjaka in 2 severna jelena. Vsi izvidi preiskav so bili negativni.

Ker leta 2007 na območju EU ni bilo odvzeto dovolj vzorcev, da bi Evropska agencija za varno hrano (EFSA) lahko naredila statistično podprto oceno tveganja, je Komisija predlagala, da bi se študija prisotnosti BKH pri jelenjadi nadaljevala tudi leta 2008 oziroma do konca lovske sezone 2008/2009. Na sestanku Stalnega odbora za prehransko verigo in zdravje živali (SCFCAH), ki je bil 30. aprila 2008, je bila izglasovana nova odločba Komisije, ki podaljšuje izvajanje študije za eno leto. Tako morajo lovske družine tudi leta 2008 jemati vzorce za preiskave na BKH na enak način kot

lani (glej navodilo Lovec, letnik LXL., št. 6.).

Leta 2008 bodo vzorci odvzeti pri naslednjih ciljnih skupinah jelenjadi:

- uplenjeni bolni divjadi (sanitarni odstrel) in poginuli divjadi vrst: **navadni jelen** (*Cervus elaphus*) in **damjak** (*Dama dama*),
- poginuli divjadi iz obor vrst: **navadni jelen** (*Cervus elaphus*), **srna** (*Capreolus capreolus*) in **damjak** (*Dama dama*),
- povozeni divjadi vrst: **navadni jelen** (*Cervus elaphus*), **srna** (*Capreolus capreolus*) in **damjak** (*Dama dama*).

V študijo bomo tudi letos vključili določeno število redno odstreljenih cervidov vrste **navadnega jelena** (*Cervus elaphus*) z območij, kjer smo ugotovili primere praskavca pri drobnici. Vzorčenje bodo opravila lovišča s posebnim namenom (LPN).

Za sodelovanje pri izvedbi študije se najlepše zahvaljujemo vsem sodelujočim lov-
cem, lovskim družinam in lo-
viščem s posebnim namenom.

Mag. Ivan Ambrožič
Veterinarska uprava RS
ivan.ambrozic@gov.si

Opis bolezni kroničnega hiranja pri jelenjadi in navodila za izvajalce študije, predvsem lovce, smo objavili tudi v Lovcu (letnik LXL., št. 6, str. 305.)

PROSTOŽIVEČA JELENJAD

Ciljna skupina	Število preiskav	Število pozitivnih
Redno odstreljena jelenjad	24	0
Poginula jelenjad	25	0
Uplenjena bolna jelenjad (sanitarni odstrel)	0	0
Povozena jelenjad	56	0

FARMSKO GOJENA JELENJAD

Ciljna skupina	Število preiskav	Število pozitivnih
Redno odstreljena jelenjad	0	0
Poginula jelenjad	4	0
Uplenjena bolna jelenjad (sanitarni odstrel)	0	0

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

(Nadaljevanje)

Kmetje tega niso mogli razumeti in so lovcem očitali, da v svoji zaslepljenosti pozabljajo, da lisice tudi njim plenijo zajce (Slovenec, 11. junij 1907). Pritožbe zoper lovce so objavili tudi naslednje leto. Lovce so obtoževali, da se kmetom posmehujejo, lisic pa nočejo streljati, ker jim je zanje škoda nabojev. Lisicam so res nastavljali strupe (strihnin), vendar so se zastрупile tudi druge živali, predvsem koristni mesojedi ptiči, sinice in brglezi. V prejšnjem letu so ponekod zaradi strupa poginile vse domače mačke v okolici, tisto leto pa so bile v nevarnosti celo kokoši, saj so nekateri lovci strupene vabe nastavljali zelo blizu hiš. Čudili so se, da oblasti dopuščajo nastavljanje strupenih vab, saj je to bilo v nasprotju z zakonom o varstvu za poljedelstvo koristnih ptičev. Kmetje so bili oškodovani dvakrat; zaradi manjšega števila ptic so morali sami obirati gosenice po drevesih, kar jim je nalagal zakon (Slovenec, 21. februar 1908).

Vidra

Vidre so preganjali lovci in ribiči. Oblasti so za vsako uplenjeno vidro izplačale nagrado. V lovski zakonodaji je bila vidra opredeljena kot škodljiva divjad, v ribiški zakonodaji pa so jo uvrstili med ribam škodljive živali. Slednje je pomenilo, da je smel vidro pokončati tudi ribič, vendar ne z lovsko puško. Vidra, uplenjena v vodi, je pripadala ribiču, uplenjena zunaj vode pa lovskemu upravičencu. Iz poročil kranjskega deželnege odbora o izplačanih nagradah, ki so jih vsako leto objavili tudi v Slovincu, sta razvidna število in višina izplačanih nagrad za posamezno vrsto. Velika verjetnost je, da se število izplačanih nagrad ujema s številom uplenjenih vider na Kranjskem, saj je najbrž prav vsak uplenitelj zahteval nagrado (tali-jo). Časopisnih poročil o posameznih uplenitvah skoraj ni bilo. Decembra 1886 so poročali o srečnežu, ki je ustrelil tri vidre v Št. Jurju pod Ljubljano in zanje iztržil nagrado v višini dvanajst goldinarjev (Slovenec, 2. december 1886). Konec stoletja zasledimo vest o lovcu grofa Margherija, predsednika kranjskega društva za varstvo lova in graščaka na Otočcu, ki je v osemindesetih letih svojega lovskega udejstvovanja uplenil 73 vider (Slovenec, 27. november 1899).

Ribam škodljive živali

V ribiški zakonodaji so bili poleg vidre v skupino ribam škodljivih živali uvrščeni tudi številni ptiči. Na Kranjskem so bili to ribji orel, jezerska postojna ali ribja kanja, vodomec, povodni kos, čaplje, galebi, čigre ali ribiči, ponirki, divje race, divje gosi, labodi in pomorski vrani. Od naštetih vrst je bilo največ hude krvi zaradi vodomca. Po Ivanu Franketu, slikarju in priznanem ribiškem strokovnjaku, je vodomec spadal med najhujše sovražnike ribic. Zato so mu ribiči napovedali vojno in smrtno preganjanje. Očitali so mu, da na dan uniči do 60 ribic in več. Napadal naj bi tudi večje ribe in jih ranjene pustil na suhem. Posebno velika škoda na ribah je bila pomladi, ko je bilo v vodah največ ribic plemenitega rodu. Spomladi je vodomec lovil najbolj vneto, saj je potreboval hrano zase in za svoje mladiče. V njegovem gnezdu je vedno smrdelo po ribah. Škodo, ki so jo naredili vodomci na ribah, so primerjali s škodo, ki so jo naredile vidre. Za ribe sta bili obe vrsti skoraj enako škod-

ljivi. Franke je za uničenje vodomcev priporočal uporabo limanic, zank, pa tudi drugih pasti. Streljali so jih lahko samo tisti, ki so imeli orožni list in lovsko karto, česar pa ribiči niso imeli. Ribiči so trdili, da je vodomce težko dobiti, saj so veljali za boječe ptiče. Kdor jih je lovil s puško, je moral dobro poznati kraje, kjer so vodomci prežali za plenom. Lovili so jih v dvoje: strelec se je skril na primernem prostoru, gonjač pa je hodil po vodi in tolkel s palico po obrežnem grmovju in poganjal vodomce proti strelcu. Vendar so bili le redki tako spretni, da so ga zadeli v letu. Lažji in uspešnejši je bil lov s pastmi. Past je bilo treba nastaviti na mesto, kjer je vodomec posedal nad vodo. Na mestih, kjer so se zbirale ribice, je ribič v vodi v tla zabil količek in ga z deščico povezal s kopnim. Na deščico je nastavil limanice, zanke ali past. Limanice so bile najmanj učinkovite, posebno v vlažnem in mokrem vremenu. Učinkovitejše so bile zanke iz konjske žime. Na deščico je ribič namestil do pet zank. Le-ta je morala biti narejena iz dvojne žime, saj se je zanka, narejena iz ene same, ponavadi strgala in vodomec je bil zopet na prostosti. Najučinkovitejše so bile pasti, narejene izključno za lov vodomcev. V takšno past se je lahko ujel tudi škodljiv povodni kos. Za zgled uspešnega uničevanja ribam škodljivih vodomcev in povodnih kosov je Franke dal ribiča iz okolice Kranja, ki je leta 1884 z eno samo pastjo ujel 32 vodomcev in več kot 20 povodnih kosov. Naslednja leta je bilo tam manj škodljivih ptic, kar naj bi dokazovalo uspešnost metode lova. Enake pasti, kot jih je uporabljal omenjeni ribič, je zato naročil tudi ribarski odsek pri Kranjski kmetijski družbi za svoje vališče na Studencu pri Ljubljani. Želja ribarskega odbora je bila, da bi postalo uničevanje vodomcev in povodnih kosov splošno uveljavljeno širom po Kranjski, zato so naročili večje število pasti. Ribiči so jih lahko kupili pri Cesarsko kraljevi kmetijski družbi v Ljubljani. Za past so odšteli 80 krajcarjev (Kmetovalec, 1892, str. 47).

Zadeve so se zaostrele leta 1910, ko je bil na Kranjskem sprejet deželni zakon o varstvu za kmetijstvo koristnih ptičev. V deželnem zboru so poslanci podprli predlog dr. Ivana Tavčarja in vodomca uvrstili med trajno zavarovane vrste. Motiv za njegovo uvrstitev med zavarovane vrste je bil izključno estetske narave, »ker je ta ptiček tako lep, ko leti čez vodo«. (Slovenec, 3. februar 1910). Ribiči so takšni rešitvi nasprotovali, o čemer je bilo precej napisanega v prvih številkah glasila Lovec.

Poljši lov

Predvidevamo, da je imel v obravnavanem obdobju (druga polovica 19. in začetek 20. stoletja do konca prve svetovne vojne) poljši lov na Kranjskem še vedno precejšen pomen. Polhi so služili kot priboljšek skromni vsakodnevni prehrani, iz poljših kožic so polharji izdelovali topla oblačila zase in za družino ali pa jih prodali krznarjem in iztržili nekaj dodatnega zaslužka. Čeprav je bil lov na polhe ponekod še vedno zelo razširjen, je v časopisih v predvojni letih zelo malo napisanega o poljšem lovu. Prva časopisna poročila zasledimo šele v začetku 20. stoletja. Leta 1908 so navedli, da je poljši lov na Notranjskem, v ribniških, kočevskih in nekaterih drugih gozdovih, pa tudi v okolici Polhovega Gradca izgubil privlačnost in čar.

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Kar 349.503 oseb je imelo leta 2007 v tej državi lovno dovoljenje, kar je največ doslej. Med imetniki lovne dovoljenja je vedno več žensk. Pred 15 leti je znašala ta številka 1 %, leta 2007 pa že 10 %. Kandidat za lovski izpit mora izpit opraviti pred državno izpitno komisijo. Približno 25 % kandidatov lovskega izpita ne opravi v prvem poskusu. Kandidati morajo najprej opraviti najmanj 120-urno praktično in teoretično izobraževanje. Za primerjavo zapišimo, da je za opravljanje voznškega izpita predpisanih 28 ur teoretičnega in 12 ur praktičnega usposabljanja. Ob tem velja omeniti tudi, da nemški lovci na leto namenijo okroglih 98 milijonov € za izboljšanje življenjskih razmer v okolju za divjad in druge divje živali.

(Pirsch, 4/2008)

Avstralija: V prostranih pu-
stinjah te države živi kar 800.00 divjih kamel, kar je največ na svetu. Zato pristojne oblasti celo razmišljajo o uvedbi nagrad za odstrel določenega števila teh živali zaradi zmanjšanja njihove številčnosti. Živali lovijo (če temu lahko tako rečemo lov) tako, da trope kamel poženejo proti južni obali, kjer jih usmrtilo, meso uplenjenih živali pa spakirajo in prepeljejo do uporabnikov. Zgodovina naselitve kamel v Avstralijo sega v leto 1840, ko naj bi prva kamela prispela z ladjo v mesto Adelaide. V letih 1860 in 1907 je bilo v Avstralijo pripeljanih okrog 12.000 kamel, predvsem iz Pakistana, Indije in severne Afrike. Kamele so uporabljali za prenos tovarov v suhih puščavah in polpuščavah Avstralije, predvsem za potrebe gradnje cest, železniških prog in električnih daljnovodov.

(Pirsch, 7/2008)

Nemčija: Mrtva sraka, ki je padla in se zagozdila v dimniku plinske peči, je povzročila smrt 21-letne študentke, ki je bila tedaj v kopalnici. Kot so ugotovili strokovnjaki, je umrla zaradi zadušitve z ogljikovim monoksidom.

(Deutsche Jagd Zeitung, Internet)

Nemčija: Obласти glavnega mesta Bavarske, Münchna, so izdale dovoljenje za usmrnitev

Foto: Foto Spring - MB

V Afriki se je v zadnjih desetih letih povečala številčnost črnega nosoroga.

30 sivih gosi, ki so v prejšnjih mesecih s svojimi iztrebki onesnaževale parke v mestu. Mediji so sprva poročali, da bodo akcijo opravili lovci tako, da bodo med golitvijo gosi najprej odlovili z mrežo. Predsednik bavarske lovske zveze pa je povedal, da take akcije nimajo prav nobene povezave z lovom in lovci, zato zadeva spada v pristojnost oblasti.

(Deutsche Jagd Zeitung, Internet)

Namibija: Lov in predvsem lovski turizem v tej afriški državi pridobivata vedno večji pomen. V Namibiji se turističen lov na trofejno divjad veča za 12,5 % na leto in je že pomemben del turistične ponudbe v tej državi, saj prispeva kar 8 % k bruto družbenemu proizvodu v državi. Po podatkih organizacije poklicnih lovskih vodnikov Namibije vsak tuji lovski gost v Namibiji zagotavlja 5 delovnih mest.

(Pirsch, 7/2008)

Nemčija: 22. februarja letos je začel veljati novi Zakon o orožju, ki med drugim prinaša nekaj sprememb tudi za lovce. Tako je pri vseh 'nelovskih' prevozi orožja (na strelisce, k puščarju ...) treba orožje prevažati in prenašati v zaprti in zaklenjeni embalaži. To pomeni v zaklenjenem kovčku ali drugi zaklenjeni embalaži, lahko pa tudi v zaklenjenem prtljajniku avtomobila, vendar če ni mogoče priti v prtljajnik, npr., s preklpom zadnjih sedežev. Pri prenosu orožja pred lovom in po njem je še vedno dovoljeno prenašati orožje brez

embalaže, vendar mora biti strelivo ločeno od orožja, medtem ko je med lovom dovoljen prenos napolnjenega in zavarovanega orožja (pripravljenega za strel).

(Wild und Hund, 6/2008)

Avstrija: Poročali smo že o težavah, ki jih je imela naša severna sosedja zaradi spomladanskega lova na gozdne kure (divji petelin in ruševce) z evropskim sodiščem zaradi kršenja t. i. ptičje direktive, ki med drugim prepoveduje lov v času razmnoževanja. Kot kaže, pa so pristojni organi in strokovnjaki v sosednji Avstriji našli ustrezno rešitev: možnost lova v spomladanskem času na samce velikega petelina in ruševca ostaja, dovoljen pa je samo lov nedominantnih petelinov. Lov bo dovoljen šele po glavni rasti, kar bo določeno vsako leto sproti (glede na vremenske razmere), trajal pa bo največ 3 tedne. Poleg tega bodo vsako leto pregledali stanje (štetje) divjih petelinov in ruševcev. Podobna določila bodo veljala tudi za spomladanski lov na sloko ali velikega kljunača.

(Wild und Hund, 7/2008)

Nemčija: V tej državi še vedno odmeva najdba poginulega zastreljenega jelena, katerega rogove je bilo pozneje ocenjeno z 249,76 CIC točke, kar bi pomenilo novega prvaka Nemčije (najmočnejše jelenje rogove v Nemčiji je bilo ocenjeno z 240,68 CIC točke). Poginulega jelena so našli v bližini mesta

Rostock. Ob pregledu so ugotovili, da je jelen poginil zaradi obstrelitve s šibrami. Kot je pokazala preiskava, je v enem od bližnjih revirjev lastnik v času roka, 15. septembra, streljal na jelena. Ker je lovil z bok-tricevko, je pri strelu pritisnil na napačni sprožilec in na jelena namesto s kroglo streljal s šibrami. Ker jelen ni nakazal strela, niti strelec na nastrelu ni našel nobenega znaka obstrelitve, jelena sploh ni iskal s preizkušenim psom krvosledcem.

(Deutsche Jagd Zeitung, 5/2008)

Afrika: V Afriki se je v zadnjih 10 letih število nosorogov od začetka projekta WWF povečalo z 11.000 na 18.500 živali, kar je 70 % povečanje! Na leto se število poveča za 5 do 7 %. V tem času se je število črnih nosorogov (*Diceros bicornis*) povečalo z 2.599 na 4.000 živali, medtem ko se je število širokoustnih ali belih nosorogov (*Ceratotherium simum*) povečalo z 8.466 na 14.500 živali. Kljub temu se krivolov teh živali – zaradi izredno dobro plačanih rogov na azijskih črnih trgih – nadaljuje. Tako so samo januarja letos v zavarovanih območjih Zimbabveja našli 67 ubitih nosorogov. Kljub temu ocenjujejo, da je zavarovanje nosorogov nekaterih podvrst žal prišlo prepozno – podvrsta zahodni črni nosorog naj bi že 5 let veljala za izumrlo oz. iztrebljeno, medtem ko naj bi živeli samo še štirje osebk podvrste severni beli nosorog.

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Imel sem dobrih dvajset let. Poln življenjskega optimizma, nemirna kri in splet okoliščin so dali slutiti, da se bom prej ali slej zapisal lovskim vrstam.

Podorehovega Ivana iz Kneških Ravnen sem poznal dobro leto. 'Ivančk', kakor so mu rekli znanci, je izhajal iz stare Podorehove družine, kmetije med Kotlom in Rodico, kjer je bil lov preživetje in pozneje način življenja in strast. Sredi petdesetih let se je priženil v Kneške Ravne, doma pa je pustil priletnega očeta, mater in brata. Podorehova domačija je bila, kot mnoge druge po teh divjih grapah, zapisana propadu. Sedemdesetega leta sta oče in brat popustila in odšla. Velikokrat sem Ivančka poslušal z odprtimi očmi, kako je obujal spomine na očeta, na lovske prijatelje in znance. Nekateri med njimi sem tudi poznal. Večkrat je kaj krepkega dodal, toda ni me motilo, saj je le-to spodbujalo mojo lovsko domišljijo in neučakanost. Tiste-

dobrimi desetimi leti je ta hudournik spodnesel noge Jurjevemu gospodarju. Tragičen gospodarjev konec je pomenil konec tudi za Jurjevo domačijo. Strma pot se je začela vleči sem ter tja po poraščenem grebenu, ki je bila nekoč Drselška senožet. Na stezi sva počivala. Zapuščen, napol podrt senik, poraščene njive in senožeti, spodaj grapa, na nekaterih mestih neprehodna in na drugi strani Lisec. Nekoč je bil Lisec številčna vas, kot prilepljena na sončnem pobočju. Tokrat so vztrajali le še Liščerjevi. K Podorehu se je že videlo. Velika bela hiša, nad njo senožeti in spodaj njive. Nekoliko više, na desni se je videla Jurjeva hiša. Zadaj je izstopala Ploha in za njo 1966 metrov visoka Rodica. Zdaj je to pravi raj za gamse in lovce, željne dobre trofeje. Med obema vojnima trofeja domačemu ali divjemu lovci ni pomenila skoraj ničesar. Lovili so zaradi mesa! Že opustitev dela na kmetiji in oditi v gore, včasih celo na bohinjsko stran, ni bilo lahko. Gamsji tropi niso

Bohinjskih gora, ki jim domačini pravijo Peči, s skoraj dva tisoč metrov visoko Rodico. Domačini ji še vedno rečejo Gradica. Po grebenu je med obema vojnima potekala državna meja med Kraljevino Italijo in Kraljevino Jugoslavijo. Na tem nemirnem svetu so z orožjem mejo potiskali od zahoda proti vzhodu in zopet nazaj. Domačini so svoj krvavi davek plačevali oglejskim patriarhom, Avstrijcem in Francozom, Italijanom in na koncu skupni domovini. Reševali so strategije, ki so jih vojni načrtovalci napčno ocenili. Še vedno trohnijo kosti brezimnih vojakov in upornikov po prav tako brezimnih grapah. Spodaj, v eni od takih grap Liščaka je bila od leta 1943 partizanska bolnišnica, ki so jo večkrat premestili. Ranjene partizane so gostili tudi v Podorehovi izbi. Ivančk je povedal, da so mladega partizana, ki so mu pomrznili prsti na nogah, hoteli tovariši za hišo preprosto ubiti, ker so mislili, da mu ni več pomoči. Rešila sta ga mlad poročnik, ki se mu je fant zasmilil, in

Med preživetjem in lovom

JOŽE LEBAN

ga leta sem se namreč vpisal kot pripravnik v LD Ljubinj. Ivančk pa je bil član LD Podbrdo in je bil v Ravnah obkrožen z loviščem takratnega Soškega GG iz Tolmina. Delo na kmetiji in družina so ga počasi priklenili v svoje okvire in zelo redko se je odločil, da se je odpravil na lov peš, najmanj uro daleč v grapo Kneže in po drugem bregu strmo v pobočje Kotla.

Tisto poletje sem ga večkrat nagovarjal, da bi vzel puško in bi šla skupaj. Košnja in spravilo sena v strmih senožetih pod Masovnikom so mu vzeli preveč časa in energije. Med obema košnjama pa je le našel čas ali pa je mislil, da se me drugače ne bo rešil. Že dan prej sva pripravila »bojni načrt«. Polna pričakovanj sva se razšla.

V zgodnjem poletnem popoldnevu sva se odpeljala s starim fičkom po slabi makadamski cesti čez Prošek, mimo Kogaja in po grapi navzdol. Ob potoku v Liščaku sva pustila avto, vzela nahrbtnike in orožje. Tam se je začelo lovišče LD Podbrdo. Liščak je tekel leno, počasi in ni dal slutiti, da so po hudourni grapi ob povodnjah splavarili les na Knežo. Še preden je stekla železna cesta po Baški grapi, so les splavarili po Bači, Idrijci in Soči ter naprej do Gorice. Pred

bili tako številčni in orožja za strel na daljavo in optičnih merilnih pripomočkov niso imeli. Z uplenjenim gamsom je bilo treba potem premagati vse stranpoti in grape.

Ko je prišla »duša za nama«, sva se dvignila. Pot se ni več dvigala. Počasi sva lezla proti grapi. Vse je bilo zanimivo in vznemirljivo, kot bi z nama hodil duh ljudi, ki so to nekoč grizli to zemljo. Kot bi mignil, sva bila pod Jurjem in pri koritu pod Podorehom in nato pred hišo. Podorehova hiša je stala v bregu, mogočna, pokrita z eternitno streho, ki so jo na hrbtu znesli vsaj 10 km daleč, z železniške postaje, kmalu potem, ko so prevrtali in premostili številne ovire po Baški grapi. Po čudnih poznanstvih so streho kupili v daljnem Celovcu.

Ivančk je za tramom poiskal skrit ključ in vstopila sva v hišo. Hladen duh po plesnobi nama je udaril v nos. Okna in vrata sva odprla na stežaj, nato sva sedla pred hišo. Pod nama so bile velike njive, ki so jim koprive pletle neizbežno usodo. Za hišo, nekoliko stran, se je dvigala ogromna Dolina. Senožet, v obliki velikega lijaka, ki se steka v grapo pod hišo, se strmo dviga in se na Poljani srečuje z grantarskimi senožetmi na drugi strani. In zadaj veriga Tolminsko-

požrtvovalnost sestre Ivanke, ki je šla peš celo do Gorice, da je v lekarni dobila mazilo za ozeblino.

Zadnji gospodar, stari Podoreh, se je iz tega neprijaznega kraja umaknil šele pred nekaj leti, a niti Ivančk ni vedel, kdaj je prvi človek sklenil, da bo tod živel in preživel sebe in družino, daleč od neusmiljenih davkov in gosposkih biričev. Velik kamnit vodnjak na majhnem dvorišču je pričal, da je bil njegov namen trden in odločen. Ivančk se je spomnil, da je nekoč v vodnjak padel maček in je v njem poginil. Na roke so izpraznili več tisoč litrov vode in vodnjak oprali. Tekoča voda za živino je bila pod senožetjo, nekoliko nižje stran, drugi izvir je bil višje, za grebenom. Svoj čas so bile do hiše položene lesene cevi, na roke zvrtnane v macesnov les, ki pa so že podlegle zobu časa.

Proti večeru sva se začela dvigati proti Dolini. Na levo v gozd sva šla, po stezi, ki se je strmo dvigala in naposled privedla do velike skale, na obronku gozda. Ivančk je povedal, da je nekoliko više, vrh Šimnove planine, naravno stečišče (križišče). Zgoraj so se stekale poti od Podoreha proti Grantu in Rutu, na desno proti Mlečnemu robu in levo na Luken. Tam so stari Podorehi izkopali globoko

Ivančk, prvi z leve, v Knežjih Ravnah v družbi lovskih tovarišev. V ozadju je venec tolminsko-bohinjske gore Peči

jamo, in sicer na stečini in naravnem prehodu, jo prekrili z vejami in rušo ter nato pognali ali kako drugače vanjo zvalili medveda. Orožja ni bilo, zato so medveda pokončali kar z vilami in koli. Stari ljudje so povedali, da je nekoč v jamo padla stara beračica in se ni mogla rešiti iz nje. Nemočna je čakala rešitve. Domačini pa so prav takrat pognali in v jamo je priletel tudi medved. Beračica in medved sta se le gledala in trepetala vsak za svoje življenje. Ko so žensko potegnili iz jame, se je v naslednjem trenutku zgrudila mrtva. Še vedno tistemu kraju pravijo Na Podorehovi jami. Vrh Hvala je še ena taka jama, Hvalova jama.

Ivančk je tudi povedal, da je v davni preteklosti na pašniku v Sopatu medved poklal ovce. Edino puško, kremenjačo, za katero so domačini vedeli, je imeli stari Tanac v pol dneva hoda oddaljenem Gorskem vrhu. Poslali so ponj in medvedu nastavili zasedo v robah v Klinih.

Nad nama in pod nama je bila Dolina. Čudovit razgled na 9 ha košenic v enem kosu. Rahlo vbočena senožet, nedavno še košena, z redkim grmičjem, je bila idealen svet za divjad. In neskončen mir je vladal tam. Tišina, da te bolijo ušesa. Više, pod vrhom, se je pasel trop gamsov. V poletni dlaki so dajali vtis nemoči, kar neboljenosti. Nič ni bilo v njih tiste trdote in robustnosti, kot jo kažejo pozimi, črno odeti, v mrazu in snegu.

»Kože z mladiči. Lejga, spodaj se je pripasal starejši kozel!« sem rekel tovarišu. Oči pa so iskale srnjaka. Previdnega, kot sem ga poznal iz pripovedovanja. V svoji domišljiji sem si ga

naslikal, kako se bo prihuljeno pripasal okrog grmovja, oprezal in potem pogumno skočil na sredo senožeti. Ocenila ga bova za starega srnjaka, zrelega za odstrel, saj mora biti najin trud poplačan. Toda srnjaka ni bilo.

V temi sva se spustila nazaj do hiše. Duh petroleja in medla svetloba v veliki izbi sta zavrtela čas nazaj. Ivančk je obujal spomine in srebal žganje. Krepak požirek je tudi meni razburkal domišljijo.

O Podorehah so krožile zgodbe, povezane z lovom. Starega Podoreha, Ivana, rojenega 1892, sem videl le enkrat, tik pred smrtjo, šestinsedemdesetega leta. Bil je tak, kot sem si ga predstavljal: koščen možak s postrani nošenim klobukom, zavihanimi brki in razbrazdanim obrazom. Staroavstrijski vojak, ostrostrelec, ki mu je rusko ujetništvo pustilo svoje sledi. Kot »zugführer« si je prislužil malo in veliko srebrno odlikovanje. Dostikrat je pripovedoval o Rusih kot o dobrih ljudeh. Ni si mogel odpustiti, da jih je moral iz strelskih jarkov postreliti na desetine. Povedal je tudi, da je župnik v Podmelcu vojake blagoslovil pred odhodom na fronto in jim tudi povedal, »da Rusi pač niso prav ta pravi ljudje in naj jih zato kar pobijajo«.

Po prvi vojni se je vrnil domov. Na domači, Podorehovi kmetiji, je že gospodaril najmlajši brat Žef. Ivan se je poročil v Lisec, k Dragarju. Poročil se je z najstarejšo izmed desetih otrok, Ivanka. Priženil se je k bajti brez gospodarja in matere. Očeta je otrokom takoj po vojni pobrala španska gripa, mati pa je umrla že prej. Edine delovne roke so bile roke starejših sester in bratov. Hlev je bil

prazen, sveta za kmetovanje ni bilo. Na skromni bajtariji je Ivan preživel družino in skrbel za Dragarjeve otroke. Po Liščaku in Kneži so splavarili les do Kneže. V tistem času je bilo mogoče zaslužiti na tak način. Za 12.000 lir je devetindvajsetega leta Ivan kupil Jurjevo kmetijo, ki je bila v bližini njegovega doma. Huda zima je bila takrat. Toplo je bilo edinole na peči in sredi izbe je voda v škafo zmrznila. Nizko bajto, prekrito s slamo, je spomladi popravil, dvignil za eno etažo, zamenjal strešni stol in pokril z novo pločvino. Kmalu za tem je na Podorehovi kmetiji umrl gospodar, brat Žef. Usoden zanj je bil vnet in pozneje razlit slepič. Vdova se je odločila prodati in si ustvariti novo življenje. Ivanu ni bilo pogodu, da bi Podorehova domačija prešla v tuje roke. Kmetija je bila tudi večja, z večjim gozdom, senožetmi in njivami. Tako je prodal komaj popravljen Jurjevino. Prodal že, toda denarja ni bilo. Peter je bil brez denarja in obroke mu je plačeval le letno, če je imel kaj dohodka. Ivan si je moral na Kneži pri gostilničarju in trgovcu sposoditi 15.000 lir. Zopet so ga reševali les in drva in deroča in hladna Kneža, po kateri je spravljal les. V hlevu je bilo od petnajst do dvajset glav goveje živine in prašiči. Maslo, sir in teleta so prodajali na Knežo, v trgovino. Preprodajali so tudi naprej, do Trsta. Pri hiši sta vedno pomagala hlapec in dekla. S trmo in klenostjo se je Ivan rešil dolgov. Rodilo se mu je sedem otrok; trije fantje in štiri dekleta. Najstarejši je bil rojen enaindvajsetega leta, Ivan – Ivančk. Vedno je imel čas tudi za lov, ki je bil priboljšek in nemalokrat tudi vir edinega mesnega obroka. Kar je ostalo divjačine, so v lesenih dežah nasolili in prekrili s kopri-vami, da niso muhe dokončale dela. S solovci je imel v zakupu kneški revir. Srnjad se je pasla po senožetih, za gamsa je moral više, prek Plohe v Peči. Dva lovska psa - goniča, stara šibrenica in brezštevne pasti, ki jih je nastavljal lisicam in kunam, so bili hišni inventar. Rad se je pohvalil, da je pozimi s kožami zaslužil več kot z lesom. Cena lisičje kože je bila 100 lir, za kuno zlatico pa je dobil 350 do 400 lir. Prodajal jih je na Grahovem in pri Sveti Luciji, na semanji dan, na dan sv. Lucije in sv. Valentin. Vsak teden je prišel tudi z bohinjske strani trgovec, ki je odkupoval kože in dlako za *gamsov port*. Na Plohi in v Kotlu so bila rastišča divjega petelina. Divja kokoš je dala odlično juho, medtem ko je bil petelin nekoliko trši in imel je poseben vonj. Ne malokdaj je šel tudi v škodo; v državno lovišče, v Prode ali celo naprej, čez državno mejo, na bohinjsko stran, čez Konto do Orlove gla-

ve. Trгоvec mu je obljubil, da mu bo za gamsovo dlako plačal ceno ene krave ali še več. Na bohinjski strani je decembra uplenil štiriletnega kozla. Z oprtnim gamsom jo je mahnjal nazaj proti Suhi. Na poti ga je ustavil lovski čuvaj. Ivan je vedel, da čuvaj šepa in da ga ne bo mogel dohiteti; ga je pa dohitela krogla iz čuvajeve puške in ga oplazila po ramenu. Spustil je gamsa in reševal svojo kožo. Skril se je pod previs in z naperjeno puško poslušal, kako po kamenju škripajo čuvajevi čevlji. Tako je počakal večera in se ponoči, v mesečini, brez gamsa, vrnil domov.

Lovišče Kneški Prodi, ki je bilo le slabi dve uri oddaljeno od hiše, je od nekdaj pripadalo bohinjskemu katastru in ga domači lovci niso mogli vzeti v zakup. Pod Italijo so v Prodi lovili laški gospodje. Imeli so nastavljenega lovskega čuvaja, ki je že pod staro Avstrijo prišel iz Bohinja. Divji lov je Ivana potegnil tudi po italijanski mulatjeri na prepovedano stran. Da ga ne bi prepoznali, se je namazal s sajami po glavi in si navlekel še pleteno kapo na čelo. Na poti ga je z uplenjenim gamsom zasačil čuvaj. Spodaj previsne stene, zgoraj neprehodne strmine. Možnosti za umik ni bilo in Ivan se je ulegel na pot, za gamsa, in naperil puško proti čuvaju. Enako je storil čuvaj. Prek puškinih cevi sta se gledala do teme. Šele takrat se je Ivan umaknil in pustil gamsa. Sam je povedal, da takrat ustreliti človeka ni bilo težko. Kljub temu ga je čuvaj povabil v goste na skupni lov v Prode. Ivan in laški gospodje so se v koči zbrali že zvečer. Na skupnem ležišču so prespali; skupaj sta prespala tam tudi čuvaj in Ivan. Čuvaj mu je potožil, da ima v revirju nevarnega divjega lovca. Ivan je le nekaj pomencal, rekel pa ni nič. Zaradi znane lovske strasti nekaj časa tudi ni mogel dobiti lovskega dovoljenja. Zavistni domači lovci so ga pri italijanskih oblasteh naznanili, da je nevaren in da hodi po gostilnah z nabito puško, čeprav je Ivan gostilno videl od znotraj le redko. S prevajalcem se je napotil do Gorice in pri italijanskih oblasteh kljub temu dosegel, da je lahko vzel lov v zakup. S prihodom novega brigadirja karabinjerjev na Grahovo so se stvari spremenile. Brigadir je bil strasten lovec in v Ivanom sta šla večkrat skupaj čez planino in Poljano. Zvečer se je brigadir ponosno vrnil na Grahovo z uplenjenim zajcem, četudi plen ni bil njegov.

V grapi proti Sopati so domači kuhali žganje. Na visoki planini so imeli le hruške in česar niso posušili, so spravili v čeber. Pod Italijo je bila žganjekuha prepovedana, a na kmetiji brez žganja ni šlo. Ivan si je pod previsno skalo v Kli-

Ivanč (prvi z leve) pred domačo Podorehovo hišo; z očetom, materjo, bratom in sestrama.

nih uredil zasilno destilacijo, toda moral je biti previden, saj so tam mimo hodili italijanski »financarji« iz Ruta. Najbolj zagrizeni so se spustili po grapah, kjer so »kontrabantarji« (tihotapci) prenašali čez mejo tobak, kavo in celo živino. Mati Ivanka je nekoč šla do Stare Fužine v Bohinju po mlade prašiče, saj so bili v Jugoslaviji več kot pol cenejši. Bili pa so tudi take vrste financarji, ki so prišli samo do Podoreha in potem čez dan v izbi igrali karte. Zvečer so se vrnili v Rut in verjetno lažno poročali nadrejenim. Nekoč so domače zasačili s polno pletenko žganja v kotu izbe. Bili so uvidevni in niso nič spraševali, saj so vedeli, da jih lahko tudi Ivan zatoži pri nadrejenih. Ivan je enkrat na mesec odšel k maši čez Poljano v Rut. Odšel je že dan prej in navadno prespal Pri Jakarjevih. Tam je imel strica in bratranca.

Druga svetovna vojna je posegla tudi k Podorehu. Najstarejši sin Ivanč je bil mobiliziran v *Bataglione speciale*, kot so ga imenovali Italijani, in je bil na jugu Italije. Alfonz je šel s partizani. Doma so ostali oče in mati, najmlajši sin Justin, ki še ni imel deset let, in dekleta. Ivan je partizanskemu gibanju posodil 10.000 lir. To je bilo enakovredno desetim kravam. Po vojni je denar dobil povrnjen, vendar bi za tisti denar lahko kupil le tele. Partizani so odpeljali tudi petindvajset glav živine, med njimi tele in prašiče.

Sredi trinštiridesetega leta so Italijani pobrali vse moške, ki so bili nevarni za odhod v partizane, in jih deportirali v različna taborišča v Italiji. Tudi po grapah so jih pobrali. Podorehovega Ivana, Kosa iz Podleskovce, vse iz Loj in Kneških Raven in jih prek Poljane z Ruta in Stržišč odpeljali v Savono. Brigadirju

karabinjerjev je to prišlo na uho in je pri italijanskih oblasteh posredoval za Ivana. Kmalu je bil doma. Drugi interniranci so se čudili, kako je mogoče, da so Ivana izpustili, saj ima vendar sina pri partizanih. Le Kos iz Podleskovce je vedel, kaj ga je rešilo. Zajci! Zajci so ga rešili! Toda Ivan ni bil sebičen in je z brigadirjevo pomočjo pomagal spraviti domov še marsikaterega sosedo in domačina. Velika večina drugih internirancev je po prihodu Nemcev žalostno končala v nemških taboriščih.

Po drugi vojni so se vrnili sinovi. Čas se je počasi vrnil v prejšnje okvire in delo na visokogorski kmetiji je steklo in popravljalo, kar je med vojno obstalo. Nova domovina je obljubljala boljše življenje in po mladih žilah je plala sveža kri. Sedemindesetega leta so Podorehovi sporočili v Rut, Loje in na Sela, da bo v domači izbi ples. Ivanč je šel peš do Kneže, nato s kolesom do Modreja po slepega muzikanta. Na kolesu ga je pripeljal do Kneže, nato za roko po poti do Podoreha. Izba je bila polna in slabo voljo so zalivali z žganjem in domačim moštom. V ponedeljek je bil zopet navaden dan. Dan kot vsi drugi. Delo in garanje in skrb, kako se pretolči skozi prihajajočo se zimo. Na kmetiji ni bilo kruha za vse. Dolina in tovarne so ponujale boljše življenje. Poženi so se sinovi, hčere. Doma so ostali oče Ivan, mama Ivanka in najmlajši Justin. Dva- in petdesetega leta, na svečnico, si je Justin zlomil nogo. Oče se je spomnil na peka iz Podmelca, Feliksa, ki je obolelemu partizanu med vojno operiral slepič; samo z pomočjo domačega žganja. Ivanč je odšel ponj in zvečer je bil Feliks z gipsom pri Podorehu. Kmalu za tem je začelo snežiti. Snežilo je štiri dni in štiri noči in nasulo več kot dva metra

snega. V Liscu je plaz odnesel Hribarjevo štalo. Hišo je zametlo in s planin so grozili plazovi. Do hleva so izkopali predor in na roke napajali živino iz domačega vodnjaka.

»Ne bom se možila na v'roke gore, ne bom je nosila na glav'ci vode,« pravi slovenska ljudska pesem. Tudi na Podorehovo kmetijo ni bilo neveste. Justin je občutil, da bo treba prej ali slej vse skupaj pustiti in oditi. Odložiti bo moral orodje v kot, prodati živino in obrniti ključ v vratih. Materina smrt sedemdesetega leta je vse pospešila. Oče in sin sta kupila kmetijo v dolini.

Tedaj je Ivanu pomenila lisičja past več kot novodobnim lovcem najboljša puška. Marsikatero past so mu po naključju našli in odnesli. Imel pa je neverjeten občutek, s kom je katera past šla in sleherno je dobil nazaj.

Nekega dne je odšel s planine na obisk k Podorehu lovski čuvaj Albin. Na poti

pastjo v klet, mati se je jezila: »Mrhe! Frdamane mrhe! Še pri molitvi ne daste miru.«

Le kje so zdaj skrite vse tiste pasti in orožje, ki ga gotovo ni manjkalo pri hiši. Na nov dom ga gotovo niso odnesli. Le spomini, obarvani z domišljijo, so vreli na dan. Toda izgubili se bodo tudi ti; tako kot so se izgubili vsi ljudje, ki jih je bila včasih polna Podorehova izba!

Stara budilka me je prebudila iz krepkega spanca. Zdelo se mi je, da sem spal celo večnost. Ivančk ni spal dobro. Povedal je, da je šel ponoči dvakrat na vodo in da so ga vznemirjali polhi. Malo sva se pretegnila, pomencala oči in sva šla. Nazaj na skalo v Dolini. Prvi sončni žarki so že obsijali Peči in se začeli spuščati proti Poljani. Svet v hribih se je prebujal, v grapah sta bila še nekaj časa tema in mrak. Na drugi strani sta izstopala Jalovnik in Kobilja glava, zadaj

šnjo samoto. Kot bi se nekaj trgalo, lomilo. »Ivančk! Nekaj je!« A Ivančk ni slišal nič. V mislih se je že poslovil od lova. Šel je naprej. Ropotanje pa je bilo vse očitnejše. »Ivančk, nekaj se nekje premika!« In sem stegoval vrat na vse strani. Nič ni bilo videti. Lomastilo pa je še naprej. Ivančk je zavil proti hiši, sam pa sem pogledal po njivah pod hišo. Divji prašiči! Prvič v življenji sem jih videl. Pravzaprav sem videl iz visokih kopriv le njihove hrbte. »Ivančk, Prašiči! Spodaj na njivi,« sem razburjeno siknil. Ivančk je pogledal čez pot in se začel od vznemirjenja tresti. Takoj je vrgel nahrbtnik kraj poti in puško nanj. Vse se je zgodilo v trenutku. Že je ležal za nahrbtnikom, pomeril in ustrelil. Na drugi strani sem za trenutek videl bežeče prašiče čez senožet in v gozd. Prijatelj se je pobral, se nekaj jezil in mencal: »Poglejva na nastrel!« Tam kjer so prašiči kopali, so bile koprive visoke do ušes, zato sva iskala na stečinah, zunaj na senožeti; Ivančk nekoliko višje, jaz malo nižje, kjer sem videl, da so prašiči drveli v gozd. Nič. Ni bilo ne krvi ne drugega znamenja, da je bila žival zadeta. Toda koprive so bile še vedno žive. Narahlo so se premikale in migale. »Ivančk, notri so mladiči! Ali ulovim enega?« Ivančk je le zamahnil z roko in se kislno posmejal. Koprive so migale zmerom bliže in bliže nama. Že sem zagledal prvega mladiča v »pižami«. Pritekel mi je prav pod noge. Hotel sem ga preprosto zagrabit kot vrečo, a je bil prehiter in je skočil nazaj in navzdol po koprivah. Migetanje kopriv je nakazovalo, da se že bliža drugi. Hitro sem odpel srajco, jo slekel in ga sklonjen pričakal. Ko sem ga zagledal, sem skočil nanj kot nogometni vratar. Zacvilil je in že je bil moj. Zagrabil sem ga za zadnje noge in ga pokazal Ivančku. »Saj si nor! Pusti ga!« »Ne pustim ga več! Če bi bil srnin ali gamsov mladič, bi ga pustil, divjega prašiča pa ne pustim!« »Potem pridi gor!« Izvlekel je pipec. »Zdaj pa le brž. Če pride svinja, nama bo še vroče.« Hitro sva se umaknila na pot in čez grapo pred hišo. Tam sva se začela spogledovati in Ivančk je zmajeval z glavo: »Dolgo sem že »jager«, pa tega še nisem doživel. In prepričan sem, da se mi kaj takega ne more ponoviti. Samo nikomur tega ne govorim!«

In nisem. Nikomur nisem povedal, razen doma. Ni bilo lovsko in tudi ni bilo pravično! Ivančka – in mene tudi – so premagale strasti. Od tega je minilo trideset let. Podorehovega Ivančka ni več. Z lovskim pogrebom smo se od njega poslovili na velikonočno nedeljo leta 2000. Spomini nanj pa še živijo ...

Zaraščena Podorehova domačija. Zadaj Ploha in Rodica, višje desno Jurjeva hiša.

je opazil, so ga postregli in pogovor je seveda stekel o lovu in divjih živalih; niti z besedo pa Albin ni omenil pasti. Naslednji dan, bila je nedelja, je Ivan že navsezgodaj odšel proti planini. Pasti ni bilo. »Albin! Saj ni mogoče, da bi mi Albin pobral past!« je zamrmral. Vrnil se je slabe volje in »bentil«, ravno ko se je mati spravljala k nedeljski molitvi. Posedli so okrog mize in mati je molila naprej, Ivan in Justin sta molila za njo. Justin se je malo popravljal na klopi in pod njo začutil hladno železje. Na dan je potegnil lisičjo past. »Saj sem vedel, da mi Albin ne bi pobral pasti! Saj sem vedel! Zgodil se je čudež. Amen!« In je bilo konec molitve. Ivan je odhitel s

sem slutil Soško dolino. Povsod so doline, le tu je grapa, Baška grapa in Kneška grapa. Divji svet, na mestih neprehodne grape, prepletene s stezami, polne zgodovine in spominov. Kaj je vendar privlačilo ljudi, da so si prav tod poiskali domovanja. V potu in znoju, pomešani s krvjo, so poskušali popraviti, kar je Bog pozabil. Misli so mi uha-jale, toda oči so bile na pecljih. Le srnjaka ni bilo. Ivančk je bil videti slabe volje in bi se rad vrnil, ker da ni dan za »jago«; sam bi šel naprej.

Spustila sva se po grebenu v gozd. Sonce je bilo že visoko, ko sva se bližala Podorehovi hiši. Od nekje je prihajal nenavaden šum. Neobičajen za tamkaj-

Lov je čisto veselje in velika radost, je vrisk in hvala ležnost Stvarniku za polnost doživljanja življenja. Lov je črna žalost, je globoko kesanje in obžalovanje svojih dejanj ...

5. december 2000

Torek ... Dan med dežjem in dežjem. V Idrijski Beli megla. Soteska, zalita

poraščeno. Na sredi se ustavim. Gor nad mano je skalni osamelec, ob vznožju obraščen z golimi nizkimi bukvami. Zdi se, da nad robom sega visoko v nebo.

Kot bi nekaj zašumelo gor pod vrhom ...

Snamem puško, kar tako, samodejno. In že ga zagledam: spušča se dol po tistem osamelcu, po navpični steni – kot bi prihajal iz nebes – in že izgine v gošči

ob nogah skale. Za njim je še eden, a že se spet prikaže prvi – teče dol in povprek, kot da beži. Zažvižgam. Ustavi se za grmom. Gledam ga skozi strelno daljnogled. Močan kozel, le to razberem. Naj streljam? Ne, skozi grmovje ne! Zažvižgam še enkrat. Gams skoči kakih deset korakov naprej in obstane nad mano, strmeč proti meni. In že počí. Niti trenutek nisem pomislil, da ne bom zadel.

FRANC ČERNIGOJ

Izpod Zajcovega in Tisovega vrha ...

do roba in čez, da bela pena sili gor v Idrijski Log kot kipeče mleko čez rob kozice.

Spustim se mimo Majnka, dol nad Belo; po zaraščeni gamsji stezi proti svetlu pod Kotenskim robom. Zdaj sem v megli, zdaj sem na robu pen. Nesnovna luč gor proti Robu, gosta meglena svetloba dol v Belo.

Od tiste skale s strešno pod Kotenskim robom zrem tja čez, čez Rejčevo sotesko. Sonce sveti proti meni, v dvogledu je vse motno. Ne zgane se, ne drevo ne kamen ne žival, in se odpravim nazaj, od koder sem prišel.

Kam zdaj? Še imam nekaj ur do mraka. Nad Strug? Že zavijam proti Idrijskemu Logu, ko se premislim. Ne, pod Zajcov vrh grem.

Steza Gamsarca povprek grize strmino pod robovi Podtisovega in Zajcovega vrha visoko nad sotesko Belce. Listje je volhko, vlažno in moj korak je tih. Polzim tam mimo, kjer sem pred leti v deževnem dnevu uplenil svojega prvega gamsa in podoživim tisti lov ...

Vzpenjam se povprek na rebraste hrbte strmih grap, zrem z njih roba v razdrapan svet na drugi strani; pretikam se po stezi nad prepadnim pobočjem pod sabo in čutim, ves čas čutim: gamsi so noter! Potem jih sledim; njihov dolgi skoki so ranili črno prst pod mokrim listjem. So, noter so, mi zapolje po žilah. In vem, vem: videl jih bom!

In prilezem čez tisto golo grapo, po vzpenjajoči se stezi v naslednjo, pol

Kot v počasnih posnetkih se žival usloči, se skloni naprej, kot bi se priklanjala, skuša narediti korak, se zvrne in zakotali proti meni, se kotali, kotali in se ustavi ob mojih nogah!

Čas se je ustavil, ko sem ga previdno pobožal po smolnatih rogljih, ko sem mu z roko šel čez hrbet, ko sem mu dvignil glavo in skozi nosnice povlekel vonj njegovih rogljev – za lovca gamsarja najlepši vonj. Na njih se je zgostil vonj cekinaste smrekove in rušje smole, ostrih zimskih vetrov, mehkih pomladnih sap ...

Kako sem v strminah nad Belco iz čiste prabitne sreče vriskal, na ves glas recital pesmi, ki jih znam še iz osnovne šole, kako sem ga na grčavi bukovi palici, na rami, nosil nazaj po stezi nad prepadno strmadino, kako sem vztrajal v bolečini, ko mi je palica rezala v ramo. Vse to sem pozneje pripovedoval prijateljem, saj moraš lepoto doživetja deliti s tistimi, ki so ti blizu ...

27. november 2004

Tudi druga zgodba je doma tam blizu, iz Podisovega vrha je. Na novi poseki, visoko nad spodnjim delom ceste od Kosmača v Belo je bilo. 27. novembra 2004; sobota je bila.

Dan, ki je bil do strele iz moje risanice, v zgodnjem popoldnevu, samo moj ...

Zjutraj, doma – bi šel, ne bi šel: ej, to mo je cincanje!

In sem šel. Dol v slepo cesto proti Beli.

Ustavim blizu meje med našim in krekovskim loviščem. Nato po hrbtu grebena, ki se dviga do roba Planote: užiti

tek v dviganju telesa, svoje težnosti, v strmino!

Mnogi postanki. Poslušanje v grape, čeznje ... Zrenje v strma pobočja. Navzgor, navzgor!

Do opoldne sem na vrhu. Nato do steze Gamsarce, ki se vije kot star kačji lev pod Zajcovim in Podtisovim vrhom vse do Zadloga. Na razglednem nosu grebena malicam. Uživam v samoti, samosti in tihoti divjega sveta.

In lezem naprej. Tu in tam se mi izpod noge sproži gruda prsti, kamenček zdaj pa zdaj. Luska s kačjega leva. Čez prvi greben – kaj je zadaj, v grapi? Grapa je sama. Okoli drugega grebena – kaj je tej zaraščeni grapi? Le drevje, mlado, gosto, brez sledov živali. Okoli tretjega in četrtega grebena, do gole, morda pred dvema letoma posekane grape. Rana v pobočju še ni zaraščena, odsekane veje vsevpred, visoki panji med njimi. A že sili bukovo mladje iz kaosa uničenja, k soncu, z mlado močjo.

Potem pa čez tisto goljavo navzkrižne razmetanosti, dol izpod Podtisovega vrha, povprek nad mano, za grebenom pred mano, čezenj in čez poraščen žleb pod mano – steče črna žival! Močan gams! Kot v sanjah spremljam njegov skokovit tek. V bukovju spodaj se skrit ustavi, potem zdirja naprej čez široko, gosto poraščeno grapo – daleč spodaj se dvigne v nasprotni greben. Tam se ustavi ob debeli bukvi – visoko pod vrhom razraščeni v dvoje vrhov, se obrne proti meni in gleda gor čez. Tako strmiva: jaz dol, žival gor. Med nama praznina nad široko grapo. Usedem se, skrim kolena,

nanje naslonim komolca, roke so zibel puške. Palica pred mano, zapičena v skoraj pokonci postavljena tla; leva dlan jo objame obenem s puškino cevjo, v les ujeto. Križ prekriža črno žival tam spodaj. Gleda gor, gledam dol. Čeznjo križ. Križkraž ... Praznina med nama se zgosti v zrno smrti.

Žival plane dol, dol, dol ...

Na nastrele – težko in dolgo sem hodil čez grapo, skozi zmešnjavo vej, izruvanih panjev in korenin, do tiste debele dvovrhe bukve – le šopi postržene dlake. 'Oplazni strel,' pomislim, ko nikjer ne najdem krvi. 'Samo da ni ranjen!'

A nekaj deset metrov niže najdem lož, poln krvi. Je, hudo je ranjen ...

Le do tu je lepo in vznemirljivo. Od tod naprej je hoja za ranjeno živaljo, je skrb, je kes, je obžalovanje – zakaj sem streljal! Žival trpi. V veselje sporoča svojo bol in obtožuje ...

Pokličem Slavka, vodnika krvosledca, barvarja. Prideta s sinom Matjažem in psico. Matjaž z avtom spodaj, po cesti skozi Idrijsko Belo, mimo Šinkovca, proti Babjemu zobu. Midva s psico po sledu za gamsom. V skale psica ne more. Povzpnem se v steno osamelca, tik nad Belco, za rdečimi kapljami na rjavem listju in sivem skalovju. Zaplezam se. Ne morem ne naprej ne nazaj. 'Je to kazen za moje dejanje?' gloda v meni. Tresem se po vsem telesu, ko se potegnem na varno.

Potem tam pri Babjem zobu, že globoko na Krekovškem, poči.

Matjaževa krogla je mojemu gamsu presekala beg in mu skrajšala trpljenje ...

Predsednik LZS obiskal slovenske lovce na avstrijskem Koroškem

Predvsem jih zanimajo vzroki za prekinjeno sodelovanje med slovensko lovsko organizacijo in gojitvenima skupnostma za enotno gospodarjenje z jelenjadjo in gamsom

Na pobudo **Mirka Kumra**, predsednika **Kluba prijateljev lova - Celovec (KPL)**, se je novi predsednik LZ Slovenije **mag. Srečko Felix Kropet** v spremstvu podpredsednika LZ Slovenije **Branka Kurnika**, predsednika Koroške LZ **Dušana Leskovca** ter častnih članov KPL - Celovec **Dušana Jukiča** in **Branka Vase** udeležil prvega uradnega srečanja z vodstvom KPL in vodstvom Koroške – deželne LZ. Obe srečanji sta bili 15. maja 2008.

Srečanje z vodstvom KPL je potekalo v prostorih slovenskega Kulturnega doma v Pliberku. Ker ima za dograditev tega kulturnega doma največ zaslug prav predsednik KPL **Mirko Kumer - Fric**, nas je imenovani tudi naj-

prej popeljal skozi najpomembnejše prostore v kulturnem domu in nas seznanil s kulturnimi vsebinami in aktivnostmi, ki potekajo v tem domu. Nato je sledil vsebinski del srečanja. Od KPL - Celovec so na razgovoru sodelovali predsednik kluba **Mirko Kumer**, tajnik **Jurij Mandelj** in klubski funkcionarji **Franc Wakounig**, **Valentin Božič** in tamkajšnji dekan **Ivan Olip**, vsi nad vse zavedni Slovenci.

Po izrečeni dobrodošlici je **Mirko Kumer** posebej poudaril, da je sodelovanje med slovenskimi lovci iz matične domovine in KPL zelo dobro in obojestransko koristno ter da ima to sodelovanje, po njegovi oceni, že kar globoke in močne korenine. Zato si želi, da bi dobri lovsko-prijateljski odnosi krepili naše sodelovanje tudi v prihodnje. Posebej pa se je zahvalil vodstvu LZ Slovenije in tudi posameznim slovenskim lovcem za pomoč in aktivno sodelovanje pri ustvarjanju in izidu trijezičnega slovarja lov-

skega izrazoslovja z naslovom *Lov v 3 jezikih*. Ocenil je, da je naš skupni projekt izjemnega pomena, saj je to trajna publikacija in neizbrisen dokaz, kako smo povezani slovenski lovci v domovini, slovenski lovci, ki živijo na Koroškem in slovenski lovci v Furlaniji-Juljski krajini. Povedal je, da je za knjigo tako veliko zanimanje in da že razmišljajo o njenem ponatisu. To je samo en dokaz našega ustvarjalnega so-

delovanja, ki naj bi se nadaljevalo tudi v prihodnje. *»Tako kot mi, člani KPL – Celovec, ima enak interes za sodelovanje s slovensko LZ tudi Koroška – deželna LZ, zato smo po tem obisku vsi skupaj vabljeni še na srečanje z vodstvom Koroške – deželne LZ,«* nam je povedal **Mirko Kumer**.

V nagovoru je **Srečko Kropet** nanizal glavne naloge, ki trenutno čakajo slovensko LZ. Še po-

Predsednik KPL - Celovec Mirko Kumer izroča predsedniku LZ Slovenije mag. Srečku Kropetu trijezični slovar lovskega izrazoslovja; plod skupnega dela lovskih strokovnjakov iz treh dežel.

sebej je poudaril slovensko lovsko zakonodajo, ki jo je želela ena politična stran korenito spremeniti, kar pa ji ni uspelo. Dejal je: »Zato lahko rečem, da smo slovenski lovci tu izšli kot zmagovalci. Zdaj pa nas čaka veliko dela s pripravo podzakonskih aktov (dodelitev lovišč v upravljanje oz. sklenitev koncesijskih pogodb), ki so za prihodnost slovenskega lovstva prav tako pomembni. Ker pa smo tu povabljeni k sodelovanju, menim, da bodo izoblikovani v zadovoljstvo obeh strani.« V nadaljevanju svojega govora je prisotne seznanil, kako poteka sodelovanje LZ Slovenije z vlado, ministrstvi, nevladnimi organizacijami ter z mednarodnimi lovskimi združenji. Pri tem je posebej poudaril zgledno sodelovanje s KPL - Celovec, kar se mora nadaljevati in še okrepiti. Ob zaključku svojega nagovora je omenil nekaj odprtih vprašanj, ki jih bo treba rešiti, na primer ureditev spletnih strani LZS, javna prodaja glasila Lovec, članstvo zamejskih Slovencev v LZS itn. O vsem tem je nato nastala odprta razprava, ki pa smo jo morali končati zaradi odhoda na srečanje z vodstvom koroške deželne lovske zveze.

Drugo srečanje je potekalo v čudovitem gradu Mageregg, ki je v lasti štajerske lovske zveze, in so v njem prav tisti dan podeljevali lovska spričevala novim lovcom. Tam nas je pričakal celotni IO Koroške – deželne LZ. Po ogledu gradu in njegove slikovite okolice smo se zbrali v konferenčni dvorani, kjer nas je kot prvi nagovoril predsednik Koroške deželne LZ in deželni lovski mojster dr. **Ferdinand Gorton**. Ob prisrčnem pozdravu in iskreni dobrodošlici je povedal, da imamo slovenski in koroški lovci, kljub različnim lovskima sistemoma, že tradicionalno urejeno dobro lovsko sodelovanje, kar mora ostati tudi v prihodnje. Povezuje nas veliko stvari, posebno močna vez je iskrena skrb za divjad, s katero gospodarimo na istem življenjskem prostoru. Ker so na tem področju nekatere stvari zastale, kljub sklenjenim dogovorom in sporazumom, bi to problematiko kazalo ponovno proučiti, da bi jo začeli razreševati v obojestransko korist.

Po pozdravu v imenu vseh slovenskih lovcev se je v odgovoru na uvodne besede F. Gortona naš predsednik zahvalil za povabilo in mu zagotovil, da se bo koristno sosedsko sodelovanje nadaljevalo, kar je tudi jasno zapisano v programu dela LZ Slove-

nije. Vodstvo Koroške deželne LZ je nato seznanil z najbolj aktualnimi nalogami, s katerimi se v tem času ukvarja LZS. »Ob tem ko se je slovenska lovška zakonodaja vendarle ustalila, je povedal, sledi priprava podzakonskih aktov, kjer LZS aktivno sodeluje, zato menim, da bodo

tudi za mednarodna razvojna sredstva.

V zelo živahni razpravi je moral predsednik LZ Slovenije odgovarjati na številna strokovna vprašanja. Konkretno je odgovarjal na naslednja njihova vprašanja:

– kdo pripravlja načrte odstrela za divjad posameznih vrst;

Udeleženci srečanja s funkcionarji Koroške deželne LZ pred gradom Mageregg pri Celovcu. V sredini sta oba predsednika, dr. Ferdinand Gorton in mag. Srečko F. Krobe.

Udeleženci srečanja s predstavniki KPL - Celovec v Kulturnem domu v Pliberku

izoblikovani v obojestransko korist, pri čemer imam v vidu tudi sklenjene sporazume o ravnanju z divjadjo na obmejnem območju.« Povedal je tudi, da si LZ Slovenije prizadeva, da bi se spremenil status Triglavskega narodnega parka, kajti, kot vemo, je popolno varstvo divjadi gotovo najslabša odločitev v njeno korist. Med pomembnejšo dejavnost šteje tudi sodelovanje z Združenjem evropskih lovskih zvez (FACE), kamor sodi tudi sodelovanje z obmejnimi lovskimi organizacijami. V ta namen se je LZ Slovenije primerno kadrovske okrepila, kar nam daje večjo možnost, da lahko kandidiramo

– kako poteka odstrel divjadi posameznih vrst po spolnem razmerju in starostni sestavi;

– kdo nadzira izvajanje načrtov odstrela divjadi;

– kakšen je odnos med Zavodom za gozdove Slovenije in LZ Slovenije;

– zakaj je bilo prekinjeno sodelovanje med slovensko lovsko organizacijo in gojitvenima skupnostma za gospodarjenje z jelenjadjo in gamsom.

Na vsa vprašanja jim je argumentirano odgovoril predsednik Krobe. Zadnje vprašanje sta posebej argumentirala še člana IO njihove zveze, odgovorna za gospodarjenje z jelenjadjo in gam-

som. Tako je predsednik gojitvene skupnosti za gospodarjenje z jelenjadjo **Prod Rossle** povedal, da z LZS pri dogovorjeni skupni gojitvi jelenjadi že tri leta ni več opaziti aktivnega sodelovanja. Nekaj stikov so sicer imeli s predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije, vendar po njihovem mnenju veliko premalo za načrtno strokovno gospodarjenje z jelenjadjo na določenem skupnem življenjskem prostoru za to vrsto.

Podobno situacijo je orisal tudi predsednik Gojitvene skupnosti za gospodarjenje z gamsom **Albin Knafl**. Povedal je, da je dolgoletno sodelovanje in skupno gospodarjenje z gamsjo populacijo prineslo izjemno pozitivne rezultate, saj se je skupna gojitev gamsa izjemno povečala, zato je po njihovi oceni velika škoda, da se je leta 2003 sodelovanje prekinilo.

Nasprotno pa je za področje kulturnega sodelovanja **Clavdia Heider** ugotovila, da je med slovenskimi in koroškimi kulturnimi skupinami kar zgledno in zadovoljivo.

V odgovoru na zadnja konkretna vprašanja je bil predsednik LZ kratek, vendar zelo jasn in konkreten. Povedal je, da je na funkciji predsednika LZ Slovenije komaj dobre štiri mesece, zato za slabosti iz prejšnjega obdobja ne more odgovarjati. Izrazil pa je hvaležnost, da so ga opozorili na take probleme. Njegovo stališče je, da je treba vse dogovore, sporazume ali pogodbe, ki niso bile preklicane, dosledno spoštovati in se bo tudi osebno zavzel za nadaljnje sodelovanje. Obljubil je, da bo vse pripombe prenesel na operativna delovna telesa LZ Slovenije z nalogo, naj jih razrešijo v obojestransko korist. Zlasti pa naj jih rešijo v korist divjadi, s katero mora lovstvo obeh dežel na tem prostoru brezpogojno ravnati enotno, strokovno in odgovorno.

V nadaljnji razpravi so dosegli skupen dogovor, da je treba za gospodarjenje z jelenjadjo in tudi z gamsom imenovati za vsako področje po tri kontaktne osebe z obeh strani. Te so zadolžene, naj do naslednjega srečanja vodstev LZ Slovenije in Koroške deželne zveze, ki naj bi bilo jeseni letos, pripravijo skupno strategijo, kako v prihodnje gospodariti z jelenjadjo in gamsi na skupno dogovorjenem gojitvenem prostoru. To je bil tudi zaključek razgovora med vodstvom Koroške deželne LZ in predstavniki LZ Slovenije.

Branko Vasa

Ne samo količina, predvsem kakovost podatkov!

V začetnem obdobju, po letu 2004, so morali uporabniki sistema Lisjak vnesti podatke o članih lovskih dručin, organizaciji (podatke o lastni LD) in nekoliko pozneje še podatke o odvzemu divjadi. Namera je bila jasna: baze podatkov je treba zapolniti, znane podatke vnesti (tudi za obdobje pred letom 2004). Šele prve analize vnesenih podatkov so pokazale, da je bil zanemarljiv pomemben vidik zbiranja podatkov – njihova kakovost.

Zbirke osebnih podatkov članov, opredeljuje jih Pravilnik o vodenju ter postopkih in ukrepih varovanja osebnih podatkov v organizacijskem sistemu LZS (sprejet na 5. seji UO LZS 2008), so še vedno nepopolne, pomanjkljive. Manjkajo komunikacijski podatki, kar otežuje delo tajnikov LD do strokovnih delavcev na ravni LZS (pošiljanje obvestil, vabil, uporaba e-pošte ...), podatki o izobrazbi, specifičnih poklicih, kar otežuje in omejuje izdelavo kakovostnih analiz sestave članstva v lovskih organizacijah. Še bolj površno so zapisani podatki o lastni LD, kjer manjkajo številni podatki: od odgovornih oseb, matičnih in davčnih števil ... Pri vodenju teh podatkov ne gre za zahtevnost, pač pa preprosto za nedoslednost ali »šlamparijo«, ki se odraža v nekakovostnih ali boljše rečeno neuporabnih evidencah in izpisih.

Podobno situacijo smo imeli tudi z vodenjem podatkov odvzema (odstrela in izgub) divjadi iz lovišč, ki ga upravljavci vodijo v modulu Odstrel in izgube. Ponavadi so se številne napake pokazale šele ob letnem pregledu odstrela in kategorizaciji divjadi. Vseh napak ni bilo mogoče popravljati.

Ukrepi za njihovo odpravo so bili naravnani v dve smeri: izobraževanje in usposabljanje članov, ki poskrbijo za vnose v LD, ter uvedbe logičnih kontrol in omejitev vrednosti podatkov v sistemu Lisjak.

Nova različica programa Lisjak bo samodejno pregledovala točnost podatkov, vnesenih v rubriki »geokordinata« (npr.: R1K4), v modulu Odstrel in izgube div-

jadi. Tako bo mogoče v to rubriko po novem **vnesti le šifre tistih kvadrantov, ki dejansko ležijo v lovski družini**, v kateri je bila divjad izločena. Šifre kvadrantov, ki ležijo zunaj pripadajoče LD, bodo zavrnjene. Da pri vnosu geokordinat ne bo nepotrebnih težav, izpostavljamo najpogostejše dosedanje napake, in sicer na grafičnem primeru, ki je prikazan na *sliki*. Npr., da je bila divjad, za katero vnašamo podatke, uplenjena v kvadrantu, ki je na sliki obarvan rumeno. Pravilna šifra tega kvadranta je G3E1. Po dosedanjih izkušnjah so pri vnosu najpogostejše nastajale naslednje napake:

(a) Zamenjava X in Y koordinate. Šifra kvadranta je sestavljena iz zaporedja 4 znakov: črka, številka, črka, številka (G3E1). Prva dva znaka (G3) označujeta vodoravno (X) os, zadnja dva (E1) pa navpično (Y) os. Če je vrstni red osi obrnjen in namesto pravilne oznake G3E1 vnesemo E1G3, bo program javil napako.

(b) Zamenjava črk in števil. Pri prepisovanju šifer kvadrantov iz evidenčne knjige so večkrat nastajale zamenjave črk in števil. Namesto številke 1 je nekdo vpisal črko I, namesto številke 0, črko O ipd.. V našem primeru bi, npr., nekdo lahko pomotoma namesto pravilne šifre G3E1 vpisal šifro G3EI, česar pa program ne bo sprejel. Podobno so bile večkrat zamenjane tudi črke Q in O, črka V in W.

(c) Napačna lega kvadranta. Recimo, da je bila divjad uplenjena nekje v LD Črna jama, ki je na sliki obarvana svetlo rdeče. V program bo po novem mogoče vnesti le šifre kvadrantov, ki vsaj delno leže znotraj lovišča te LD. V našem primeru bi izmed prikazanih, npr., sprejel vse šifre, razen šifer kvadrantov, ki so svetlo modro obarvani, saj ti v celoti ležijo zunaj lovišča LD. Pri tem naj še opozorimo, da so meje LD na kartah, ki ste jih prejeli pred leti za odčitavanje geokordinat, le okvirne, saj tedaj ni bilo boljših. Na sliki so, npr., okvirne meje lovske družine Črna jama označene s tanko temno modro, dejanske pa z debelejšo rdečo črto. Sodeč po okvirnih mejah del kvadranta G4D9 (spodaj des-

no) leži v lovski družini Črna jama, v resnici pa je ta kvadrant v celoti zunaj te družine. Zato program ne bi sprejel šifre tega kvadranta.

Če bo program neko šifro kvadranta zavrnil, morate pregledati, ali niste pri njegovem odčitavanju ali prepisovanju napravili katere od opisanih napak. Če natančno mesto odstrela za divjad izjemoma ni znano, bo program za vsa lovišča dopuščal vnos neke splošne oznake geokordinate (primer: spodaj). Na tak način bo pri obdelavi podatkov znano, da je lokacija neznana.

Pogosta napaka je tudi neuje manje zaporednih števil. Evidenčne knjige, ki jo vodimo ročno, in zaporedne številke zaključenega vnosa v Lisjaku. Na nelogične biološke in transportne mase, težo trofej in število točk CIC nas bo opomnilo opozorilo, v poznejši fazi tudi blokada vnosa. Navedene vrednosti je mogoče razčleniti tudi po strukturnih razredih divjadi.

Za kakovost podatkov smo zainteresirani lovci in zunanji uporabniki. Pri tem ne morem mimo vzornega in aktivnega sodelovanja Biotehniške fakultete, Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, in dr. **Klemen Jerine**, univ. dipl. inž. gozdarstva, ki s svojim znanjem in izkušnjami svetuje pri snovanju rešitev. Le-te bo finančno podprlo tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, zahvala velja mag. **Robertu Rezonji**.

Program Lisjak bo predvido-

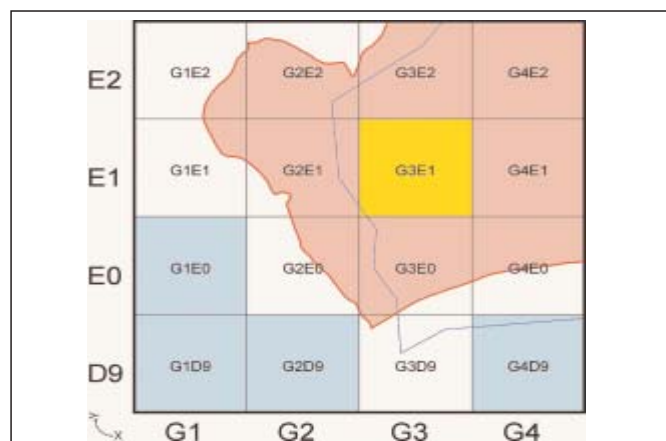
ma do konca leta razširjen še z več uporabnimi moduli, ki jih bomo opisali v naslednjih številkah Lovca. Program bo, npr., na ukaz vrnil podrobne karte z označenimi gostotami odstrela živalskih vrst, lokacijami lovskih objektov, karte lovišča v več prostorskih merilih in osnovah (npr. karte, pripravljene na osnovi letalskih posnetkov, temeljne topografske načrte v merilu 1 : 25.000 ipd.). Skratka, skupaj načrtujemo pripravo ustrezne analitike ali prikaza vnesenih podatkov v obliki preglednic (tabel), grafikonov, trendov gospodarjenja z divjadjo ipd. Če koga to še posebno zanima, lahko predhodne informacije pridobi pri dr. Klemenu Jerini po elektronski pošti: klemen.jerina@bf.uni-lj.si.

Jože Samec

Prošnja vodstvom LD

Modul *Letni načrt lovišča* bo objavljen in aktiven od julija 2008 naprej. Toda brez uporabe in vpisov podatkov v že aktivnih modulih (*Lovske škode*, *Lovski objekti*) uporaba ne bo mogoča. Prosimo vas, da se resno lotite popisa lovskih objektov, ki naj bi ga dokončali v enem mesecu. Vse podatke o ocenitvah lovskih škod obvezno zabeležite tudi v Lisjaku!

Podrobneje o delovanju modula *Letni načrt lovišča* bo predvidoma objavljeno že v naslednji številki Lovca.

DIVJAD	Tel. t. biol. + transp. (kg)		Teža trofej (gramov)		Število točk	
Sestava	Najmanjša	Največja	Najmanjša	Največja	Najmanjša	Največja
Srna	3	30	50	500	30	150
Navadni jelen	5	200	100	8000	50	250
Damjak	5	100	100	2000	50	250
Muflon	5	50		50		250
Gams	5	50		30		120
Kozorog	5	50		30		200
Divji prašič	5	300		30		150

Bazenska lovska razstava na Rdečem bregu

Lovci Lovskogojitvenega bazena (LGB) Radlje ob Dravi, ki združuje LD Janževski Vrh, Kapla na Kozjaku, Podvelka,

Radlje ob Dravi in Remšnik, vanj je včlanjenih 310 članov in imajo skupno lovno površino 17.310 hektarjev, so maja letos pri lovski koči na Rdečem bregu (vsako leto je v drugi LD) pripravili strokovno predavanje in pregledno razstavo uplenjene divjadi in lovskih trofej (sezona

2007). Tokrat je razstavo organizirala LD Podvelka. Njen starešina **Slavko Prah** je ob odprtju razstave pozdravil zbrane lovce in goste, se jim zahvalil za udeležbo in k besedi povabil predsednika LZS mag. **Srečka F. Kropeta**. Visoki gost je pozdravil lovske tovariše in jim tudi v prihodnje zaželel uspešno delo pri varovanju in gojitvi divjadi. Spregovoril je tudi o delu LZS, nagovor pa končal z besedami Blaža Kržeta: »Med lovci smo naredili mostove, zdaj jih delamo še za divjad.«

Poročilo o opravljenem lovskogospodarskem načrtu LGB Radlje ob Dravi za lani je predstavil njegov predsednik **Stane Petar**. V uvodu je rekel: »Zbrali smo se z namenom, da bi pregledali naše delo v preteklem letu, zastavili cilje za prihodnje, zvedeli kaj novega in pa seveda, da se srečamo, izmenjamo izkušnje in poglobimo strokovno znanje.« V analizi odstrela za leto 2007 je poudaril, da je bil načrtovani odstrel srnjadi, ki je v bazenu glavna vrsta lovne divjadi, 503 glave. Odstrel, skupaj z izgubami, je znašal 486 glav, kar je 96,62 % načrtovanega in je zato zadovoljiv. Po spolu je bil načrtovani odstrel srnjadi 246 glav moškega in 257 glav ženskega spola, uresničenega pa je bilo 240 glav moškega in 246 glav ženskega spola ali v razmerju 49,38 : 50,62. Pri srnjadi je opaziti tudi, da pri njej biološki kazalci kažejo rahlo upadanje, saj se telesne teže in teže rogovja manjšajo, več pa se tudi pogin. V minulem letu je bilo v loviščih bazena uplenjenih tudi

24 divjih prašičev od načrtovanih 36, kar je le 66,6 odstotka. Ker so bile vremenske razmere ugodne, je letos pričakovati povečanje škode od divjih prašičev. V svojem poročilu je med drugim opozoril tudi na odstopanja od načrtovanega odstrela (in izgub) pri drugih vrstah divjadi v primerjavi z realizacijo. Zaskrbljujoče so tudi nenaravne izgube divjadi, ki jih je največ na cestah, sledijo izgube zaradi potepuških psov, kosilnic, nekaj izgub je bilo tudi na železnici. Glede koncesij pa je rekel: »Podpisana dvajsetletna koncesija nas ne sme uspavati, da bi lahko imeli dvajset let mir, saj lahko pride tudi do predčasnega razdora koncesijske pogodbe in do odvzema lovišča.« Ob zaključku poročila je Petar poudaril, da je v prihodnje najpomembnejša naloga lovcev storiti čim več za izboljšanje življenjskih razmer divjadi.

Lovski inšpektor **Drago Križan** je lovce seznanil z novostmi v lovski zakonodaji in podrobno spregovoril o koncesijah in izračunu koncesnine. V nadaljevanju je bilo zanimivo in poučno prisluhniti besedam predsednika Komisije LZS za mednarodne odnose in avtorja številnih strokovnih člankov **Blaža Kržeta**, ki je predaval o divjem prašiču. V svojem predavanju se je posebej osredotočil na gojivne ukrepe in pravilno krmljenje, saj take aktivnosti lahko bistveno zmanjšajo pritiske te divjadi na kmetijske površine. Po njegovih besedah se je v tujini s takimi ukrepi škoda zmanjšala od 80 do 90 od-

Veliko skupnih točk za sodelovanje

Srečanje vodstev Ribiške zveze Slovenije in Lovske zveze Slovenije

Na Lovski zvezi Slovenije sta se 11. 6. 2008 sestali, v zadnjem letu že drugič, vodstvi RZS in LZS. Namen sestankov, ki jih vodita oba predsednika in ki se bodo še nadaljevali, je predvsem utrditi sodelovanje obeh sorodnih nevladnih organizacij ter določiti vse glavne skupne interesne točke za sodelovanje. Že na prejšnjem sestanku sta se vodstvi domenili, da bosta pri glavnih strateških zadevah za obe strani enotno zastopali svoja stališča tudi v pogovorih z državnimi službami in resornima ministrstvom.

Obe organizaciji sta ocenili, da imata skupne točke predvsem na področju financ, razvoja in vzpostavljanja skupnega informacijskega sistema, veliko skupnih izhodišč so našli tudi na pravnem in kulturnem področju. Zagotovo največ skupnega pa imata na širšem področju varstva narave in ohranjanja habitatov divjih živali (v našem primeru predvsem divjadi in rib), kjer naj bi v prihodnje obe organizaciji še aktivneje sodelovali v okviru skupnih naravovarstvenih projektov. Razpravljavci so posebej izpostavili potrebo po še učinkovitejšem povezovanju lovcev in ribičev na terenu. Spregovorili so tudi o aktualni problematiki glede podelitve koncesij za upravljanje lovišč in ribolovnih voda ter o sodelovanju lovstva in ribištva pri urejanju režima lova in ribolova v Triglavskem narodnem parku. Ne nazadnje so se pogovarjali tudi o posodobitvi ribiškega in lovskega muzeja, pri čemer sta se obe strani strinjali, da je v prvi vrsti treba urediti pravni status muzejev.

Skratka, interesnih zadev je veliko, zato bosta organizaciji začeli s konkretnjšim reševanjem posameznih vsebinskih sklopov še letos.

B. L.

stotkov. Na koncu je pohvalil koroške lovce za vse, kar dose-gajo v lovstvu, in jih ocenil s petimi točkami od petih mogo-čih.

Zbrane lovce sta pozdravila tudi župan Občine Radlje ob Dravi **Alan Bukovnik** in tajnica Občine Podvelka **Uljana Brun-šek** ter lovcem zaželela še naprej uspešno opravljanje njihovega poslanstva pri varovanju divjadi

smejali zaradi tega, saj si takrat, leta 2004 v estonskem Tallinu, sploh nismo znali predstavljati niti smeri leta golobov na pri-loženi skici v kompaku, kaj šele da bi tako obvladali streljanje.

Naj pojasnim osnove kompaka. Strelec je na stojišču v ne-kakšni ograji, ki ga delno omeju-je in mu zaradi varnosti onemo-goča obračanje nazaj. Sicer pa ponavadi strelja iz vsakega od

Otvoritvene slovesnosti hrvaških in slovenskih strelcev sta se ude-ležila tudi oba predsednika (v sredini).

Lovci in gostje pregledne lovske razstave LGB Radlje ob Dravi po-slušajo predavanje Blaža Kržeta o divjem prašiču.

in narave. Program, ki ga je vodil in povezoval **Alojzj Klančnik**, so obogatili rogisti LD Muta ter mlada harmonikarja: sedemletni **Anže** in trinajstletni **Sebastjan**. Po končanem programu in odprt-ju razstave, ki so si jo poleg lov-cv in gostov ogledali še številni obiskovalci od blizu in daleč, med njimi tudi župan Občine Podvelka **Anton Kovše**, je ob zvokih harmonike in odličnem golažu sledilo veselo druženje.

Mag. Jože Marhl

Mednarodno srečanje HLS in LZS v lovskem streljanju - disciplina kompak

Strelci LZS smo se odzvali s vabilu Hrvaške lovske zveze in se udeležili že tradicionalnega srečanja. Letos smo se za spre-membo pomerili v disciplini *kompak*, saj je ta disciplina lov-cem bližja ali bi vsaj morala biti. Pri nas in tudi na Hrvaškem je trap, način streljanja, še vedno zelo zasidran in moralo bo pre-teči še veliko vode, da bodo na-stale večje spremembe.

Nekateri slovenski strelci smo se s kompakom prvič seznanili na evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji. Večkrat smo se že

petih mest po enega in po dva goloba (tri »single« in en »doub-le«). To je 5 mest krat 5 golobov = 25. Možnosti so tudi drugačne, a o tem kdaj drugič. Let golobov in koti, pod katerimi letijo, so poljubni. Pravila določajo le, da golobi prelete prostor pred strel-cem v izmeri okrog 30 x 40 m ali v omenjen prostor priletijo iz poljubne smeri.

No, pa vendar se premika. Letos smo se pomerili v kompaku, ki ga naši sosedi sicer imenu-jejo »lovački parkur«, na čudovi-tem strelišču v Zelendvoru pri Varaždinu, kjer so na strelišču za disciplino skeet vključili še 10

strojev za met golobov v različne smeri. Strelišče od strelca terja kar nekaj znanja, saj so leti golo-bov zelo raznoliki.

Po uvodni ceremoniji se je po-merilo 12 hrvaških in 12 sloven-skih tekmovalcev. Dve naši ekipi sta zastopali LZS, dve pa ob-močno Lovsko zvezo Maribor. Podobno je bilo na hrvaški stra-ni. Poleg dveh ekip Hrvaške lov-ske zveze (HLS) je nastopilo tudi 6 strelcev iz Varaždinske župa-nije.

Čeprav smo slovenski lovci zmagali ekipno in posamič, so se naši sosedi izkazali več kot dobri gostitelji in nas gostili še dolgo po koncu uradnega dela srečanja. Zato jim izrekam vse priznanje in se jim v imenu Lov-ske zveze Slovenije in sloven-skih strelcev iskreno zahvalju-jem. Hrvaški strelci so nam pred-lagali, naj bi se prihodnje leto srečali in pomerili v pravi lovski kombinaciji in da bi se poleg streljanja na glinaste golobe po-merili še v streljanju s puško ri-sanico. Upam, da nam bo uspelo.

Mitja Kersnik

Veselite podpredsednika LZS Branka Kurnika ob prevzemu pokala za zmagovalno ekipo LZS.

Novo vodstvo ZLD Gorica

Paljevo je ime kraja, ki se naj-pogosteje pojavlja na sestan-kih lovskih družin, in to med ti-stimi, ki niso hotele »potisniti voza« ZLD Gorica. Kljub števil-nim poskusom posameznih LD in posameznikov, da bi zmanj-šali pomen in vlogo ZLD Gori-ca, je slednja, s peščico spošto-vanih starešin lovskih družin in tudi drugih posameznikov 17. 10. 2007 le prebrodila vse težave in izvolila organe ter vodstvo. S tem dejanjem je naredila velik korak glede ureditve nastalega stanja. Izvoljeno in potrjeno vodstvo je v zelo kratkem času zadeve ure-dilo s ciljem nadaljnega uspeš-nega razvoja lovstva na območju zveze, ki zdaj združuje 19 lov-skih družin s 1.150 člani.

Redna letna skupščina je bila 16. 5. 2008 v lovski koči LD Hubelj. Lovski pevski zbor Zla-torog - Vipava je s tremi lovskimi pesmimi naznanil začetek volilne skupščine. Delovni pred-sednik občnega zbora **Egon Se-ljak** iz LD Tabor - Erzelj je opravi-čil odsotnost predstavnika LZ Slovenije, pozdravil in predsta-vil predstavnika Občine Ajdov-ščina **Karla Lemuta** ter dal be-sedo gostiteljem, LD Hubelj. Predsednica **Suzana Batič** je v zgoščenih obliki opisala in pred-stavila družino, njeno društveno in gospodarsko dejavnost.

Predsednik LKD Gorica, Nova Gorica, **Angel Vidmar** je v poz-dravnem govoru pohvalil dose-danje delo ZLD in novemu vod-stvu zaželel veliko uspehov in dobrega medsebojnega sodelo-vanja.

Skupščina je potekala tekoče, v skladu s Pravili zveze, ki so bila sprejeta in potrjena 18. 1. 2008.

Poročilo predsednika zveze **Zvonimirja Kelherja** se je nanašalo na obdobje od izredne skupščine, ki je bila 17. 10. 2007, do 16. 5. 2008. »Stanje na zvezi je bilo zaskrbljujoče,« je povedal Kelher, »toda z dobrim upravnim odborom smo premagali veliko težav. Največ časa in energije je bilo vložene na organizacijskem oziroma društvenem področju. Sprejeti so bili temeljni akti, da je zveza lahko zaživela, kljub odhodu 14 LD, ki so se včlanile v ZLD Gornje Posočje. Kljub ustanovitvi nove območne zveze nas to ni spravilo s tira, temveč nasprotno, na vse člane upravnega odbora zveze je to delovalo spodbudno. Določena vprašanja, ki se nanašajo na poravnano oziroma plačila članarine in seveda tudi delitveno vprašanje, so ostala še odprta. Naša želja je bila zadeve urediti brez tožb, vendar so družine Gornjega Posočja pohitele s postopkom na rednem sodišču. Še veli-

Novo vodstvo ZLD Gorica. V sredini je predsednik Jaka Čeferin, na desni pa podpredsednik Primož Bone ter preostali člani vodstvenega kolektiva ZLD Gorica.

Foto: P. Bone

ko je potrebno postoriti, vendar ni strahu, da novo vodstvo vsemu temu ne bo kos. Stanje v ZLD Gorica je zaenkrat na vseh področjih dobro,« je na koncu sklenil svoje poročilo predsednik.

V prihodnje so naše naloge: izobraževanje lovcev, starešin in tajnikov, veliko nalog je na področju društvenega dela, na področju gospodarskega pa predvsem pridobiti usposobljene osebe oz. preglednike uplenjene divjadi za ocenjevanje škode od divjadi, ocenjevanje trofejev, računalniški program LISJAK in izobraževanje lovskih čuvajev. Živimo in delamo v času, ko improvizacija ni dopustna, pač pa prav nasprotno: škodljiva je za vse nas, ki imamo skupen interes dobro gospodariti in ohraniti divjad v pravilnem ravnesju z zmogljivostjo okolja.

Kazimir Saksida je predstavil finančno poročilo in pregled načrtovanih in opravljenih prihodkov ter odhodkov za leto 2007/08 pa tudi finančni načrt za leto 2008. Čeprav so posamezne LD neto dolžnice članarine do ZLD za minula obdobja, je finančno stanje dobro. V prihodnje bo treba nabaviti oziroma obnoviti računalniško opremo za strokovnega tajnika pa tudi za računovodkinjo.

Preostala poročila so bila potrjena in sprejeta brez večjih pripomb.

Volitve so potekale v skladu s potrjenim poslovnikom ZLD Gorica brez zapletov in težav. Verifikacijska komisija je potrdila prisotnost, in sicer 30 delegatov LD od 33, ki so izvolili novo vodstvo ZLD Gorica: predsednik **Jaka Čeferin** (LD Grgar), podpredsednik **Primož Bone** (LD Hubelj), člani upravnega odbora pa so **Boris Birsa** (LD Tabor Dornberk - Branik), **Milan Boltar** (LD Kanal), **Marko Kacin** (LD Anhovo), **Zvonimir Kelher** (LD Grgar), **Žarko Leban** (LD Gorica), **Kazimir Saksida** (LD Vipava), **Boris Semenič** (LD Vojkovo), **Rajko Troha** (LD Školj) in **Mitjan Vidmar** (LD Čepovan).

Novi predsednik ZLD Gorica Jaka Čeferin se je zahvalil za zaupanje in v imenu izvoljenih novih članov upravnega odbora obljubil kakovostno delo, s katerim bomo lahko povrnili ugled in zaupanje zveze, ki ju je že imela.

Boris Birsa

PROMOCIJA LOVSTVA V MARIBORSKI GALERIJ GRAD

Letos je **Mariborski Pokrajinski muzej** odprl nov mestni razstaveni prostor v grajskem poslopju v središču Maribora in ga poimenoval **Galerija Grad**. »Poleg postavitve stalne razstave je eden ključnih muzejskih izzivov v prihodnosti realizacija večjega števila zanimivih projektov. Zato bo muzej k sebi pritegnil čim večje število partnerjev, ki bodo pri njem našli svoje interese. Novi prostori so namenjeni klubski, prireditveni in razstaveni dejavnosti in so odprti na zanimivi lokaciji, na JV vogalu mestnega gradu,« je o izjemnem razstavnem prostoru povedala direktorica mariborskega Pokrajinskega muzeja **Mirjana Koren**.

Kot tretja letošnja razstava in okviru projektov **Galerije Grad** bo od **22. julija do 16. avgusta** na ogled razstava **Sto let v kraljestvu Zlatoroga**, ki je posvečena visokemu jubileju slovenskega lovstva in aktualni predstavitvi slovenske lovske organizacije. Razstavo pripravlja kustodinja Slovenskega lovskega muzeja **mag. Romana Erhatič Širnik** in bo v bistvu izsek iz izjemno posrečene postavitve na sejmu v Gornji Radgoni, ki jo je javnost lepo sprejela. Izpostavljeni bodo pomembnejši mejniki in zgodovinske iztočnice, ki so bile odločilne za nastanek in poznejši razvoj slovenske lovske organizacije in njeno najširšo družbeno uveljavitev. Vnovič bo izpostavljeno dejstvo, da je lovska organizacija nastala na prelomu 19. in 20. stoletja in da je pomembno sodelovala slovensko narodno zavest in identiteto slovenstva v časih, ko so se domoljubi zavzeli za slovenska lovišča in divjad. Razstava bo imela poleg zgodovinskega tudi aktualno naravovarstveno sporočilo, pri njeni realizaciji pa sodelujejo tudi predstavniki mariborske območne lovske zveze. Projekt je podprla tudi Lovska zveza Slovenije, ki v takšnih oblikah promocije vidi dolgoročno najsprejemljivejšo obliko celostne predstavitve našega lovstva v času, ko mu javnost še vedno ni najbolj naklonjena. Z drugačnimi pristopi se tudi rušijo nekateri stereotipi, ki so glede javnih promocij še vedno preveč zazrti v preživele oblike in vsebine. Zato lahko predstavitvi v osrednji štajerski muzejski hiši zaželimo le prijetno popotnico in veliko obiskovalcev, ki pa jih glede na čas razstave in elitno lokacijo zagotovo ne bo manjkalo.

Razstavo bo odprl predsednik LZS **mag. Srečko F. Kropce**, v kulturnem programu pa bodo nastopili **Pohorski lovski rogisti**.

M. T.

V ZLD Ljubljana sveže izprašanih 42 lovcev

Šele z zaključnimi izpiti pred **Štričlansko** izpitno komisijo, ki so bili razdeljeni na tri dni, se je 7. maja 2008 končal tečaj ZLD Ljubljana za lovske pripravnike, ki je od 19. februarja (vsak torek in soboto) potekal v prostorih Gostilne Anton v Grosupljem. Tečaja se je udeležilo 50 pripravnikov, 32 od njih iz 14 LD, ki so članice ZLD Ljubljana, in tudi 18 pripravnikov iz 8 LD, ki niso članice te zveze. Zaradi natrpanega urnika in zah-

Foto: G. Frišek

V pričakovanju rezultatov strelskega preizkusa za lovske pripravnike pred lovsko kočjo LD Šmarna gora v Zavrhu

Foto: G. Frišek

Zdaj že nekdanji lovski pripravniki ZLD Ljubljana skupaj s svojimi mentorji in predavatelji pred gostilno Pri Japu

tevnosti so med tečajem odstopili 3 pripravniki.

Pred začetkom tečaja je moral vsak posameznik opraviti praktični del izpita v svoji LD in vse svoje lovske učne korake zapisati v Dnevnik dela lovskega pripravnika. V Grosupljem pa se je začela teoretična priprava na lovski izpit. Program tečaja je obsegal 23 tem (biologija divjadi, gospodarjenje z divjadjo, lovska zakonodaja, zakon o orožju, ravnanje z orožjem, ekologija, varstvo narave, bolezni divjadi, kinologija, lovske šege in običaji ...), ki so bile stisnjene v 50 ur jedrnatih tematskih predavanj.

V okviru programa smo se udeleženci tečaja odpravili tudi na strokovno ekskurzijo v Most na Soči, kjer smo obiskali biološko učilnico *Iz narave v naravo*, urejeno v OŠ Dušana Munih. V njej je zelo pregledno in natančno prikazana vsaka vrsta živali v različnih starostnih in časovnih obdobjih, iz česar se, ne le osnovnošolci, temveč tudi lovci lahko marsičesa naučijo. Ravnatelj šole **Branko Lončner** in njegov dobri prijatelj **Martin Rovšček** - Tinki (oba lovca) sta nam pokazala filma *Živeti z naravo – živeti dlje in Svet, ki izginja*. Ekskurzijo, pa tudi celoten tečaj je uspešno vodil tajnik ZLD Ljubljana **Milan Velkovrh**.

V program izpita je bilo vključeno tudi preverjanje znanja o ravnanju z orožjem in praktični strelski preizkus z dolgocevnim in kratkocevnim orožjem, ki smo ga opravili na strelišču LD Šmar na gora. Pri tem je bilo treba pokazati znanje o pravilnem rokovanju s kratkocevnim (razdalja 15 m, najmanj 25 točk) in dolgocevnim orožjem (MK puška, na 35 m; minimalno 50 točk) ter streljanje na glinaste golobe; vsaj 3 zadeti od 10). Strelski pre-

izkus pripravnikov je z budnim očesom spremljala strelska komisija ZLD Ljubljana ob pomoči šmarnogorskih lovcev.

Ko smo končali s predavanji, smo 5. aprila udeleženci oprav-

Foto: B. Trnšak

Udeleženci tečaja skupaj z nekaterimi predavatelji in vodstvom tečaja čakajo na slavnostno razdelitev lovskih spričeval.

ljali pisni del izpita, končne ustne zagovore pa smo imeli od 5. do 7. maja. Končni izpit smo opravljali pred izpitno komisijo, ki so jo sestavljali mag. **Lado Bradač**, **Boštjan Lokar** in mag. **Janko Mehle**. Lovski izpit je uspešno opravilo 42 pripravnikov, 4 pa bodo morali jeseni še enkrat stopiti pred izpitno komisijo, kjer bodo zagovarjali znanje iz zakonodaje, gospodarjenja in biologije divjadi. En pripravek bo moral v jesenskem roku pred ustnim končnim izpitom opravljati tudi celoten pisni del izpita.

Slavnostna izročitev spričeval novim lovcem in slavnosten podpis Zaprisege slovenskega lovca sta bila v petek, 16. maja 2008, v Gostilni Pri Japu v Praporčah. Udeležili so se ga tudi zdaj že

nekdanji pripravniki s svojimi mentorji, lovci, ki so lani opravili izpit, pa še niso podpisali zaprisege, ter člani izpitne komisije

nekdanjimi pripravniki, spletle prijateljske vezi, ki jih bomo kot lovski tovariši tkali še naprej.

Gašper Frišek

Foto: B. Trnšak

Posebna zahvala za dobro izpeljan izobraževalni program je bila izrečena požrtvovalnemu tajniku ZLD Ljubljana in vodji tečaja Milanu Velkovrhu (na fotografiji skrajno levo) in članu izpitne komisije mag. Vladu Bradaču.

ZLD Gorica izročila spričevala novim lovcem

Močna popoldanska nevihta Ms strelami in grmenjem je najavila pestro dogajanje in razburljiv večer v lovski koči LD Čaven - Gojače.

Od 16. do 19. ure 30. maja letos je 17 lovskih pripravnikov pred tričlansko komisijo v sestavi: **Goran Šuler**, predsednik, **Iztok Kenda** in **Domen Šebenik**, opravilo teoretični del izpita. Znanje kandidatov je bilo ocenjeno kot zelo dobro, brez negativne ocene (izkazano znanje kandidatov za pozitivno oceno mora preseči 60 % pravilnih odgovorov), kar pomeni, da je vsem na pripravništvo ostal le lep spomin.

Generacija 2008 je zelo zanimiva predvsem po tem, od kod so prišli člani (ZLD), po starostni sestavi in drugih podatkih, ki so oblikovali skupino kot celoto. Zastopstvo je bilo naslednje: 13 kandidatov iz ZLD Gorica, 3 kandidati so bili iz Obalno-Kraške ZLD - Koper in en kandidat iz Postojnsko-Bistriške ZLD. Po nekaj letih premora je spet uspešno opravila izpit tudi predstavnica ženskega spola **Jana Korošec**. Da v šolskih klopih sedita oče in sin, je redek primer. **Drago Gravnar**, npr., je pri 58. letih uspešno premagal vse zahteve in opravil lovski izpit.

Strokovni sekretar ZLD Gorica **Borut Semenič** nam je postregel z naslednjimi podatki:

in nekaj predavateljev na tečaju. Nekaj spodbudnih besed je med drugim spregovoril tudi **Marko Petretič**, predsednik Notranjskega LUO, v katerega sodijo lovišča večine LD, članic ZLD Ljubljana. Zvoki lovskih rogov Domžalskih rogostov so nam med podelitvijo približali slavnostno in veselo razpoloženje, za dobro vzdušje pa je na koncu poskrbela tudi narodno-zabavna skupina Ponočevalci, ki jo vodi letošnji novopečeni lovec **Franc Zajc** iz LD Vodice. Za nagraditev najboljših tečajnikov je praktične nagrade prispevala trgovina Mikos - Pragersko.

Zavzet pripravek se lahko marsikaj nauči od svojega mentorja kot izkušenega lovca. Tudi v času predavanj in strokovne ekskurzije so se med nami, zdaj

cena izpita na naši ZLD Gorica je 245 € za člane te zveze, za nečlane je 20 % višja. Organi LZ Slovenije so dovolili ceno največ 300 €.

Izročitev spričeval je potekala nekoliko drugače kot v prejšnjih letih, predvsem bolj šaljivo, s prijetnim programom. Glavno besedo je imela skupina iz Dolenjske v sestavi škofa, svetega Martina, škofa Huberta (na žalost Diane ni bilo), je pa bil zato tam patriarh. Slišati je bilo pikre pripombe na vsakdanjo politiko in novodobno lovstvo. Ob podelitvi spričeval je predsednik izpitne komisije Goran Šuler pohvalil dobro znanje lovcev in pri tem pripomnil, da samo znanje

Člana LD Šmarna gora Franc Barbič st. in Avguštin Sešek sta predavala udeležencem izobraževalnega programa.

Srečanje pevskih zborov

Na povabilo Kulturnega društva Lovskega pevskega zbora iz Dekanov je pri nas od 8. do 10. maja gostoval Učiteljski mešani pevski zbor Tyl iz Kutne Hore iz Češke Republike.

Ljubezen do zborovske glasbe je pred tremi leti povezala LPZ iz Dekanov s češkimi pevci Učiteljskega mešanega pevskega zbora iz Kutne Hore v prijateljsko sodelovanje, pa tudi v medsebojno spoznavanje kulture kraja, v katerem živita. Na tokratnem srečanju sta oba pevska zbora priredila dva celovečerna koncerta, in sicer 8. maja v dekanski cerkvi, naslednji dan pa še v Kulturnem domu v Marezi-gah.

V dokaj obsežnem programu sta zapela pesmi iz svetovne sakralne glasbe, pesmi slovenskih in čeških skladateljev, pa tudi prirejene pesmi iz ljudske zakladnice. V programu obeh zborov so bile tudi zanimive vokalno-instrumentalne skladbe, ki so s svojim pomenom pritegnile posebno pozornost poslušalcev.

Češki pevci Učiteljskega pevskega zbora so že v uvodu svojega nastopa v dekanski cerkvi pod vodstvom svojega dirigenta mgr. Zdeneka Liceka in ob spremljavi kvarteta rogistov in organista Václava Uhlira svojim gostiteljem zapeli lovske pozdravne pesmi. Njim je sledila maša sv. Huberta, skladatelj Vaceka in Selementa, ki je zazvenela kot hvalnica lovcem in lovstvu, sicer kot spomin na legendarno osebnost iz 8. stoletja, Huberta iz Maastrichta, zavetnika lovcev. Svoj poklon lovstvu sta s svojo prisotnostjo poudarila še predstavnika češkega Reda sv. Huberta, ki je nastal že v 18. stolet-

Generacija pripravnikov 2007/08, ki so opravili lovski izpit pred komisijo ZLD Gorica.

ni porok dobrega lovca. Šele lovska etika in lovčevno srce dvigujeta kakovost v lovstvu pa tudi v lovišču. V imenu nove generacije lovcev se je predavateljem za vloženi trud in kakovostno opravljeno predavateljsko delo zahvalil **Darij Novak**. Vsem predavateljem so izročili spominska darila.

Pobudnik celotnega projekta dogodka ob koncu izpitov je bil novopotrjeni lovec **Erik Uršič** iz LD Vipava, ki je skupaj s strokovnim sekretarjem ZLD Gorica in preostalimi člani dokazal, da je ta generacija lovcev organizacijsko zelo sposobna, kar je za novega lovca zelo pohvalno in kar bo gotovo dobrodošlo za vodstvo njegove LD.

Člani upravnega odbora ZLD Gorica, ki smo bili na slavnostni izročitvi spričeval, se zahvaljujemo za povabilo, postrežbo in lep večer ter želimo vsem novim članom zelene bratovščine obilo uspehov v svojih LD ter veliko lovskih užitkov.

Boris Birska

Izobraževanje znotraj lovskih vrst je koristno

Izobraževalna komisija LD Šmarna gora je 28. marca letos v poznih popoldanskih urah organizirala dopolnilno izobraževalno predavanje o pripravi lovskega trofeja, lovski noši in nošenju lovskega odloka ter znakov. Predavanje je bilo namenjeno članom dveh LD (LD Šmarna gora in LD Medvode) in je potekalo v prostorih lovskega doma LD Medvode.

Predavala sta člana LD Šmarna gora, in sicer **Franc Barbič st.** in **Avguštin Sešek**.

Franc Barbič st. je kot odličen in priznan preparator podrobno opisal celoten postopek od uplenitve divjadi pa vse do pravilne priprave trofeja. Posebej je poudaril ključne postopke in skrivnosti, ki pripomorejo, da trofeja ostane takšna, kot je takoj po pripravi, da ne propada oziroma, da na njeno površje ne prodre maščoba.

Avguštin Sešek je predstavil lovsko nošo, delovno in tudi slavnostno uniformo (lovski kroj), pri kateri je še posebej poudaril razlike med zimskim in letnim lovskim kromem. Za vse udeležence predavanja je obnovil tudi dele Etičnega kodeksa slovenskih lovcev in opomnil na pereč problem napačnega nošenja lovskega odloka in znakov za zasluge. Lovci se namreč premalo zavedamo, da ima vsako od odlikovanj na lovski obleki svoje natančno določeno mesto. Upamo, da bo o lovskem kromu in nošenju odlikovanj podrobneje razloženo tudi v novonastajajočem lovskem priročniku.

Šmarnogorski lovci menimo, da so tovrstna dopolnilna predavanja v lovske organizacije odlična in jih priporočamo vsem LD. Zavedati se moramo, da le z neprestanim dopolnjevanjem lovskega znanja in obnavljanjem že pridobljenega pripomoremo k pravi organizaciji in enotnosti vseh lovcev v Sloveniji ter tako dajemo zgled tudi drugim.

Gašper Frišek

Lovski pevski zbor Dekani

ju. Pred nekaj leti so ga ponovno obnovili z namenom ohranjanja evropske tradicije lovstva in njegovega pomena.

Na koncertu v Dekanijah je naslednje vokalno-instrumentalno delo predstavil domači lovski pevski zbor. V svojem kraju je tokrat prvič predstavil *Missa brevis* sodobnega avstrijskega skladatelja **Jozefa Pöschla**. To je zanimiva in všečna partitura, ki jo je skladatelj napisal prav za naš pevski zbor s posvetilom njegovemu dirigentu prof. **Anton Balohu**. Vokalni part dela spremlja kvartet rogov in orgle na način, v katerem povezuje moških glasov in instrumentov ustvarja popolno lepoto sozvočja. Kot taka je *Missa brevis* zazvenela tudi v interpretaciji Lovskega pevskega zbora, ki ga je ob spremljavi Notranjskih rogistov pod vodstvom **Francija Albrehta** in organista **Mateja Lazarja** vodil prof. **Anton Baloh**. Koncert v Dekanijah je navdušil številne poslušalce, navdušenje poslušalcev pa je spremljalo pevce še na naslednjem koncertu v Kulturnem domu v Marezigah. Koncerta in celotnega gostovanja češkega zbora so se udeležili tudi predstavniki Lovske zveze Slovenije.

Prijateljsko srečanje češkega Učiteljskega mešanega pevskega zbora Tyl iz Kutne Hore in Lovskega pevskega zbora iz Dekanov se je izteklo v duhu medsebojnega veselja ob glasbi in z glasbo, ki jo oba pevska zbora zavzeto negujeta vsa leta od ustanovitve. Češki pevski zbor je namreč naslednik tradicije pevskih zborov v Kutni Hori že od 19. stoletja. Lovski pevski zbor prav letos beleži svojo 35-letno poustvarjalno dejavnost, v kateri je z vsem pevskim žarom posređoval lepoto zborovske pesmi.

Anna Fink

Učiteljski mešani pevski zbor Tyl iz Kutne Hore iz Češke Republike

Lovski oktet LD Peca - Mežica je praznoval 25 let delovanja

Ker smo pred petimi leti dostojno praznovali 20-letnico lovskega okteta LD Peca - Mežica in ob tej priložnosti posneli in predstavili tudi prvo kaseto in CD ploščo, smo menili, da bomo naše druženje in prepevanje počasi končali. Že takrat smo bili zelo zadovoljni in hvaležni vsem, ki so nas radi poslušali in podpirali pri naši dejavnosti. Zato je takratni jubilejni koncert tudi zelo dobro uspel v vseh pogledih.

Pesem *Kam ta čas beži, le kam se mu mudi* ... je presenetila tudi naš lovski oktet in kar na hitro smo se morali odločiti za praznovanje 25-letnega delovanja. Osebnost sem prepričan in trdim, da je vsak jubilej, pa naj je še tako skromen, zelo pomembno in dragoceno doživetje, saj obudi spomine, take ali drugačne.

Kdaj in kako je naš oktet nastal, da se je s svojim dosedanjim delovanjem potrjeval kot dober ambasador slovenske lovske kulture tudi v mnogih državah, da je za svoje pomembno delovanje prejel veliko priznanj in odlikovanj, sem v našem glasilu (Lovec, 7-8/2003) že opisal, pa tudi v glasilu Občine Mežica, Šumcu.

Ker se je zaradi višje sile moral sestav okteta dopolniti z novimi pevci, je prav, da spet navedem imena zdajšnjih pevcev okteta: pevovodja je **Jozef Grauf**, prvi tenor pojeta **Cvetko Karner** in **Hubert Simetinger**, drugi tenor **Mirko Skudnik** in **Jožef Libnik**, prvi bas **Bogdan Orešnik** in **Edo Rastočnik**, drugi bas **Jakob Forstner** in **Drago Kogelnik**.

V zadnjem letu je kakovost našega petja strokovno izbrusil profesor glasbe **Vojko Veršnik**.

Naš »srebrni jubilej« smo praznovali z večernim koncertom 5. aprila 2008 v Narodnem domu Mežica. Za popestritev koncerta smo k sodelovanju povabili rogiste iz Nove Cerkve, KUD Štajerski rogisti, žensko pevsko skupino Gorna pri DU Mežica, dve svoji pesnitvi pa je recitiral tudi naš pevec **Jožef Libnik**.

Program koncerta je s pesmijo *Pozdrav* začel oktet, ki ga je predstavila odlična povezovalka programa, gospa **Mirjam Lapanja**. Nato je starešina LD Peca - Mežica pozdravil vse navzoče, oktetu čestital k praznovanju častitljivega jubileja in se mu zahvalil za požrtvovalno kulturno delovanje. Spregovoril je tudi predsednik okteta **Hubert Simetinger**. V svojem pozdravnem nagovoru se je zahvalil donatorjem, ki so nas finančno podprli pri izvedbi koncerta, ter sodelujočim in vsem, ki nas radi poslušajo in podpirajo.

Oktet je na koncertu zadel 15 pesmi. V program smo uvrstili tudi žalostinko *Tisto na tri* in jo zapeli v spomin vsem umrlim lovcem naše LD, med njimi sta tudi dva pevca, soustanovitelja našega okteta, **Alojz Rožej** in **Vlado Triplat**. Na koncertu je bilo v naše zadovoljstvo navzočih tudi več vidnejših gostov in predstavnikov kulturniških skupin, ki jih je gospa **Mirjam** med odlično vodenim programom koncerta povabila na oder. Prvi je spregovoril župan Občine Mežica **Dušan Krebl**, ki je čestital oktetu in poudaril, da občini kulturno delovanje veliko pomeni in so zaradi našega lepega petja ponosni na nas. Obljubil je, da nas bodo tudi v prihodnje finančno podpirali, saj je Občina Mežica naš najzanesljivejši mecen.

Ima zelo razvito kulturno dejavnost, tako da vsako leto z mežiškimi pevci in glasbeniki organizira tradicionalno prireditev *Mežica poje in igra*.

Kot naslednji častni gost je spregovoril predsednik Koroške lovke zveze (KLZ) **Dušan Leskovec**. Čestital je oktetu in povedal, da že dolgo spremlja naše kulturno delovanje in oktet rad posluša. Poudaril je tudi koristnost in pomen slovenske lovske kulture v naši lovski organizaciji.

Posebno čast je oktetu z nagovorom izkazal naš rojak, športni reporter TVS, **Marjan Fortin**. Kot predsednik Komisije LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo je na koncertu zastopal Lovsko zvezo Slovenije, zato je v njenem in svojem imenu čestital oktetu k visokemu jubileju. Kot odlični govorec je povedal mnogo zanimivega in spodbudnega, za velike zasluge na lovsko-kulturnem področju pa je izročil oktetu *zlato plaketo LZS*.

Tudi **Franc Rotar**, znani kulturnik v slovenskem in koroškem lovstvu, je oktetu namenil nekaj spodbudnih in pohvalnih besed ter mu iskreno čestital osebno in v imenu Komisije za kulturo pri KLZ. Zelo prijetno in laskavo je oktet nagovoril predsednik Kluba prijateljev lova Celovec **Mirko Kumer**, ki je po čestitkah povedal, da »*pesem združuje ljudi*« in da »*nas že vsa leta rad poslušas*«. Poudaril je, da bomo naše sodelovanje še lažje razvijali in utrjevali po odpravi formalnih meja. Zaželel nam je veliko uspehov, v imenu še dveh navzočih njihovih članov lovcev pa je oktet obdaril z dragocenim »zelenim pismom«.

V imenu pobratenih lovcev LD Boštanj je oktet pozdravil in mu z darilom čestital **Slavko Zakšek**. Oktetu se je zahvalil za odlično sodelovanje, kakršnega

si želijo tudi v prihodnje. Slavko, Jože, Milan in njihova LD Boštanj so naš koncert tudi finančno podprli.

Oktetu so čestitali in predali darila tudi: KUD Štajerski rogisti, ženska pevka skupina Gorna pri DU Mežica, MPZ Mežiški knapi, MPZ Viharniki, ženska pevka skupina Alenčice, Savinjski rogisti LD Tabor, Društvo literarno gledališče Treska Mežica in OŠ Mežica, katere vodstvu se zahvaljujemo za uporabo glasbene učilnice.

Ob koncu koncerta se je povezovalka programa v imenu oktetu zahvalila navzočim za udeležbo, sodelujočim za odlične prispevke in vsem, ki so kakor koli pripomogli, da je jubilejni koncert lepo uspel. Mirjam je napovedala še zadnjo pesem *Ti pobič ja kna lumpaj* (venček koroških narodnih v priredbi Pavla Kernjaka), ki jo oktet že tradicionalno zapoje na koncu svojih nastopov. Predsednik okteta se je na koncu zahvalil gospe Mirjam za vodenje koncerta in ji v zahvalo poklonil šopek rož.

Mirko Skudnik - Fridl

Blejski lovci na ogledu Lovskega muzeja v Zagrebu

V Lovski družini Bled že vrsto let potekajo različne vrste izobraževanj za širjenje znanja in usposobljenost lastnih članov. Pred leti smo se lovci dobivali na lovskih posvetih vsak prvi petek v mesecu. Tak način srečevanja članov je bil mogoč in zanimiv, saj je bilo članov še bistveno manj, utrip življenja in vsakodnevna stiska s časom pa še nista pestila našega vsakdana. Pozneje so se redna srečanja skrčila na nekajkrat na leto, dokler pred leti niso popolnoma zamrla. A to ni trajalo dolgo, saj so naši člani sami začutili potrebo po boljši obveščenosti. Zato smo pred dvema letoma zopet uvedli posvete, ki smo jih popestrili z različnimi strokovnimi predavanji s širokega področja lovstva. V tistem času so nas obiskali in za nas pripravili zanimiva predavanja: znani slovenski strokovnjak **Ciril Štrumbelj**, veterinarski inšpektor **Tone Plestenjak**, znani kinolog mag. **Marko Mali** in drugi. Na posvetih smo sproti predstavljali tudi lovsko problematiko in aktivnosti, ki potekajo v LD. Za letos smo predvideli

predstavitve pravilnega in varnega rokovanja z orožjem ter po daljšem času vedno aktualno lovsko kinologijo.

V LD je postal tudi že tradicionalen vsakoletni obisk lovskih sejmov ali drugih srečanj lovcev v domovini in tujini.

Letos smo se odločili za ogled Lovskega muzeja v Zagrebu. Izleta se je udeležilo veliko lovcev s svojimi družinami.

Sprejel nas je marsikateremu slovenskemu lovcu znan hrvaški strokovnjak inž. **Mladen Milašinović**. Pred zadnjo vojno je služboval kot vodja revirja, večjega lovišča v okolici Jasenovca. Končal je gozdarsko šolo in višjo lovsko šolo v Karlovcu. Je član več raznih komisij in Lovske zveze Hrvaške, za kar je prejel več visokih priznanj. Leta 1983 je obiskoval in uspešno končal tudi šolo za lovske mojstre v Ljubljani. Zdaj je zadolžen za vodenje in upravljanje hrvaškega lovskega muzeja, ki smo ga obiskali. Sprejem je bil za vse udeležence izredno prijateljski, kar potrjuje, da nas, lovce, ne

ločujejo državne meje, politična opredeljenost ali nacionalne razlike.

Ob sprejemu je osebno pozdravil vsakega našega lovca in nam nato predstavil vlogo in dejavnost Lovskega muzeja Hrvaške ter razkazal celotno notranjost zgradbe. Pri tem je poudaril, da je ustanova last vseh hrvaških lovcev, katerih članstvo trenutno šteje več kot 55.000 lovcev. Tudi izobraževanje novih članov je tesno povezano z lovskim muzejem, saj si mora vsak tečajnik v času pripravljanja na lovski izpit obvezno ogledati ta muzej.

Hrvaški lovski muzej je bil ustanovljen leta 1952. V prvih letih je deloval v obliki stalne razstave lovskih eksponatov, kot muzej pa so ga končno odprli leta 1955. V lastnih prostorih, v ulici Vladimirja Nazorja 63, kjer deluje zdaj, je dejansko predstavljen ves živalski svet Hrvaške. Ptice so nameščene v vitrinah. Vrsta maket predstavlja različne lovske objekte in naprave. V ločenih prostorih so zbrali tudi

preparate divjadi iz drugih delov sveta. Posebno ponosni so na veliko zbirko jajc raznih ptic, ki je ena največjih zbirk te vrste v Evropi.

Zelo dobro so prikazali zgodovinski razvoj orožja: od začetka uporabe smodnika naprej. Zanimiv je tudi prikaz razvoja razne lovske opreme, lovskega streliva, primerki različnih poškodb orožja in tudi prirejeno orožje lovskih tatov. Vsi razstavniki prostori so ozvočeni, tako da obiskovalcu s predvajanjem posnetkov glasov različnih vrst divjih živali pričarajo občutek živega stika z naravo.

V muzeju imajo vse večjo stisko s prostorom, saj jim eksponatov ne manjka. Posamezni lovci namreč množično podarjajo bogate zbirke eksponatov neprecenljive vrednosti, in preparate živali vseh vrst in z vseh celin sveta. Zato prav zdaj pripravljajo projekt razširitve prostorov muzeja z gradnjo nove stavbe, saj imajo okrog zdajšnjega objekta dovolj zemljišča.

Za naš obisk so povabili tudi lokalno TV-hišo, ki je pripravila krajšo oddajo o našem obisku. Ves čas ogleda nas je spremljal njihov fotograf, ki nam je na koncu obiska pripravil zgoščenko za trajen spomin.

Ob vrnitvi smo dan popestrili z obiskom repnice, vinske kleti pod zemljo na Bizeljskem, in z ogledom znamenite, izredno zanimive Kostanjeviške jame.

Preden smo se razšli, smo bili vsi enotnega mnenja, da je bil ogled Lovskega muzeja v Zagrebu enkratno doživetje. Priporočamo ga tudi drugim LD in slovenskim lovcem, saj bo zagotovo lahko vsak obiskovalec slišal in videl kaj novega in zanimivega.

Branko Strmole

Člani LD Bled so si ogledali hrvaški lovski muzej v Zagrebu in se pred njim fotografirali za spomin.

Hrvaški lovci so še posebno ponosni na bogato zbirko ptičjih jajc, ki naj bi bila ena največjih tovrstnih zbirk v Evropi.

Ko je treba 'pljuniti' v roke ...

Lovska družina Kog že več kot 20 let opravlja nekatere svoje aktivnosti v starem lovskem domu, ki je v središču kraja med drugimi stanovanjskimi objekti in v neposredni bližini cerkve. Zaradi naseljenosti območja okrog lovskega doma je dom manj primeren za razna neformalna druženja lovcev iz domačega kraja in njihovih prijateljev. Zato je bila že nekaj časa želja po novem lovskem domu, ki bi bil na kraju, ki bi ga obdajala narava. Začeli smo poizve-

Za delo je poprijelo več članov lovske družine; nekateri na strehi, nekateri drugje.

Tudi »status« predsednika LZS ni izgovor za lenuharjenje.

dovati in tehtati možnosti ter se dogovarjati o nakupu primerne parcele za gradnjo novega lovskega doma. S časom nam je to tudi uspelo in kupili smo stavbno zemljišče, ki je obdano z gozdom in polji, daleč od stanovanjskih objektov. Zdaj pa bo treba pošteno 'pljuniti' v roke, če želimo, da se nam bodo uresničile želje, saj smo majhna LD, ki že leta šteje samo okrog 20 članov.

Tako smo letos začeli urejati okolico, saj sta bila objekt in površina, ki ga obdaja, zanemarjena več let. Takrat smo ugotovili, da se bo treba lotiti tudi drugih del, če želimo hitreje napredovati. Tako smo se odločili, da bomo čim prej porušili staro, dotrajano stavbo in začeli z drugimi potrebnimi aktivnostmi. Tako se je ravno ob pravem času pripetilo, da sta v lovišču naše lovske družine po štirih letih »suše« padla v enem večeru kar dva divja prašiča. Že na prvi delovni akciji nam je lovec **Srečko F. Krobe** pripravil odlično pečenko divjega prašiča »izpod peke«, ki smo jo »pospravili« z veseljem in velikim tekotom. Naslednji teden pa smo se sešli na prvi resnejši delovni akciji in smo začeli razkrivati streho.

Delo je potekalo tekoče in tudi

precej hitro. Dotrajano strešno kritino smo zvozili na del ceste, ki je precej slab in je ob deževju dalj časa zelo vlažen. Tam smo staro kritino razbili na manjše kose in z njo vsaj delno utrdili cesto. Z objekta smo morali odstraniti tudi ves les. Za tako delo je pogumno poprijel tudi zdajšnji predsednik LZS.

Cilj, ki smo si ga zadali za tisti dan, smo dosegli presenetljivo hitro. Vendar je to šele kamenček k celotnemu mozaiku in bo potrebno še veliko prostovoljnega dela in odpovedovanja, preden bo na zrasel nov lovski objekt, kakršnega si želimo. Potrebno bo še veliko takih in podobnih skupnih akcij, pri katerih bo moralo sodelovati čim več lovcev. Poleg objekta, ki je v času objave članka že porušen, stoji še en že dokaj urejen manjši objekt, ki smo se ga odločili pustiti, le nekoliko ga bo treba obnoviti in urediti, da bo služil svojemu namenu. V okolici smo si uredili tudi precej velik vrt, na katerem smo s pomočjo žena lovcev posadili nekaj zelenjave, ki nam bo čez leto pomagala pri hudi lakoti ob raznih delih. Prav gotovo vam bomo z veseljem in ponosom sporočili, ko bodo dela končana.

Blaž Kuček

Vlado Šteinfelser ponovno prvak

Lovsko strelstvo ima v Slovenskih goricah dolgoletno tradicijo. Čeprav strelstvo nima več takšnega ugleda kot pred leti, ko je vsaka LD iz našega **LGB Lenart** vsaj enkrat na leto na svojem strelišču priredila strelsko tekmovanje na glinaste golobe. Zdaj se zanimanje za strelstvo zmanjšuje, mnoge LD

so morale zaradi širitve stanovanjskih naselij svoja strelišča preseliti ali celo opustiti (nazadnje LD Voličina zaradi pritožb zaradi hrupa). Kljub temu pa lovci, združeni v LGB Lenart, nadaljujemo z organizacijo vsakoletnih tekmovanj v lovskem strelstvu. Letošnje je organizirala **LD Benedikt**, kjer smo bili strelci LGB Lenart menda letos zadnjič v gosteh na strelišču v Fartekovi grabi, saj bodo tja se gale bodoče Terme Benedikt. Tekmovanje sta odprla in strelce pozdravila domači strešina **Vinko Kramberger** in pred nedavnim novoizvoljeni predsednik LGB **Danilo Petrič**, sicer starešina LD Dobrava. Izvedbo tekmovanja je vodil pred leti odličen strelca na glinaste golobe,

Najboljši strelci LGB Lenart (2008): Branko Lončarič, Vlado Šteinfelser in Dominik Slekovc

zdaj pa še vedno prizadevni strelski referent **Branko Lončarič**.

Lovska kombinacija v streljanju na tarčo srnjak in divjega prašiča (v različnih položajih) ter streljanje na glinaste golobe sta postregla z zanimivim, a vendarle pričakovanim razpletom in rezultati. Favorit v posamični konkurenci, zadnjih nekaj let dobesedno nepremagljivi **Vlado Šteinfelser** iz LD Dobrava, spet ni dopustil presenečenja in je zanesljivo zmagal ter tako preostalim strelcem še enkrat dokazal, da treningi, ki jih opravlja na svojem domačem strelišču v Oseku, niso zaman. V ekipnem tekmovanju so slab dan strelcev LD Voličina izkoristili strelci sosednje LD Dobrava in se maščevali za lanski poraz. Še bolj kot rezultati pa je bilo pomembno druženje lovcev, mlajših in veteranov, ob pogostitvi po tekmovanju, ob razglasitvi rezultatov ter podelit-

vi pokalov najboljšim ekipam in posameznikom.

Rezultati – lovska kombinacija (LGB Lenart):

Ekipno:

1. mesto: LD Dobrava
2. mesto: LD Voličina
3. mesto: LD Benedikt
4. mesto: LD Sv. Ana v Slov. goricah
5. mesto: LD Sv. Jurij v Slov. goricah
6. mesto: LD Lenart

Posamezno:

1. mesto: Vlado Šteinfelser (LD Dobrava)
2. mesto: Branko Lončarič (LD Benedikt)
3. mesto: Dominik Slekovc (LD Dobrava)
4. mesto: Milan Bauman (LD Sv. Jurij)
5. mesto: Franci Ornik (LD Voličina)
6. mesto: David Rojs (LD Voličina), Mirko Majer (LD Sv. Jurij)

Franci Ornik

Srečanje lovcev LD Negova s kmetovalci

»Vez med kmetovalci in lovci je pomembna za lovsko dejavnost.«

Tako nam je dejal predsednik (starešina) **Lovske družine Negova, Vlado Rojko**. S kmetovalci smo se srečali na vsakoletni prireditvi *Srečanje s kmetovalci* in na tekmovanju v streljanju na glinaste golobe, ki ga LD Negova prireja že več kot 20 let. LD Negova sodi med najstarejše in najbolj aktivne LD na območju Prekmurja in Prlekije. Vanjo je vključenih 50 lovcev, včasih jih je bilo še več, ki v svojem lovišču s svojo dejavnostjo skrbijo za varovanje divjadi in narave. Tako kot v vseh LD je tudi v LD Negova, ki sodi v Občino Gornja Radgona, vanjo pa so vključeni lovci iz KS Negova in Spodnji Ivanjci ter tudi od drugih, opaziti veliko pripadnost organizaciji. To se posebno odraža na skupnih akcijah, ki jih opravljajo z udarniškim delom. Mednje sodi tudi vsakoletno spomladansko čiščenje gozdov, ko odvažajo odpadke, ki jih malomarneži neodgovorno odmetavajo in puščajo v gozdovih. V vsej 62-letni zgodovini LD Negova je bilo opravljenega veliko udarniškega dela tudi pri gradnji

Člani LD Negova med strelskim tekmovanjem

njihovega lovskega doma, ki so si ga postavili v čudovitem zelenem okolju, v gozdnem območju, imenovanem Črno Hojčje v Negovi. Dom, mimo katerega vodi prometna cesta Negova–Spodnji Ivanjci–Gornja Radgona, ki je dokaj prostoren, služi za družabna srečanja lovcev in drugih občanov.

Negovski lovci namenjajo posebno skrb sodelovanju lovcev, krajanov in kmetovalcev, ki živijo na območju lovišča, v katerem gospodarijo z divjadjo. O tem nam je starešina **Vlado Rojko** med drugim povedal: »Lovci se zavedamo, da je naša dejavnost povezana z naravo, tudi s kmetovalci, ki na tem delu, kjer delujemo, živijo in delajo. Vez med kmetovalci in nami je bila trdna tudi v preteklosti, saj so bili tudi lovci, vključeni v družino, večinoma tisti, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Danes pa je med lovci več tistih, ki ne kmetujejo na zemlji, imajo pa radi naravo. Prav zaradi tega smo lovci sklenili, da se bomo s kmetovalci povezali na poseben način. Rodila se je zamisel, da bi se lovci in kmetovalci enkrat letno srečevali in se družili na lovskem pikniku. Tako že več kot 20 let vsako leto prirejamo Srečanje lovcev s kmetovalci in se pomerimo v streljanju na glinaste golobe. Na srečanje, ki ga vsako leto prirejamo v maju, letos je to bilo 25. maja, povabimo kmetovalce na druženje, kjer jih pogostimo z golažem iz divjačine. Druženje vsako leto popestrimo s tekmovanjem v streljanju na glinaste golobe, ki se ga udeležujejo tudi lovci iz sosednjih in prijateljskih LD. Prav po zaslugi našega sodelovanja s kmetovalci ne beležimo posebnih sporov in nesoglasij med lovci in kmetovalci. Če pa do njih le pride, jih porav-

Družabno srečanje lovcev LD Negova in kmetovalcev

navamo strpno in v zadovoljstvo obeh strani.«

Na srečanju smo se pogovarjali tudi s kmetovalci, ki so zadovoljni nad »lepo gesto« negovskih lovcev. Med njimi je bil tudi kmetovalec **Konrad Bratkovič** iz Kunove: »Kmetujem na 10 ha veliki posesti. Kakih posebnih težav nam divjad ne povzroča. Nekoliko več škode od divjadi je v vinogradu, kjer imamo posajenih 2000 trsov. Povabilu na srečanje se vsako leto rad odzovem, najbolj zaradi druženja. Tu se srečamo z lovci, s katerimi se sicer poznamo, a le redko srečujemo. Povabilo lovcev je lepa gesta, ki nas na tak način počistijo z lovskim gulažem.«

Kot smo že omenili, je ob srečanju potekalo tudi strelsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe. Tekmovanja se je udeležilo 16 tekmovalnih ekip in 88 lovcev - posameznikov.

Rezultati: ekipno – lovski položaj, tekmovalo je 16 ekip: 1. SD Svečina, 2. LD Radenci in 3. LD Videm ob Ščavnici.

Pokalno tekmovanje lovski položaj (dva goloba), veterani:

1. **Slavko Žnidarič** (LD Videm ob Ščavnici), 2. **Oskar Šmid st.** (LD Gornja Radgona) in 3. **Rudi Šipek** (LD Negova).

Pokalno tekmovanje, lovski položaj, dva goloba, posamezniki: 1. **Vlado Šiško** (LD Negova), 2. **Roman Potočnik** (LD Apače) in 3. **Branko Lončarič** (LD Benedikt).

Športni položaj – nagradno streljanje za praktične nagrade: 1. **Beno Bauman** (SD Svečina), 2. **Milan Pelc** (LD Gornja Radgona) in 3. **Henrih Debenjak** (LD Sabotin pri Novi Gorici).

Ludvik Kramberger

Miloš Žvokelj, ki je zbranim predstavil že prehojeno pot družine od njenega nastanka pa vse do danes. Kot je dejal, se z leti niso spremenile le razmere v naravi, temveč se je povečalo tudi število pridobitev. Člani smo ponosni predvsem na našo lovsko kočo, lovski hram, hladilnico za divjad, na lastni vodovod, dva novozgrajena bivaka in druge biotehnične pridobitve. Zelo smo ponosni na naš dosežek, ki se kaže tudi v tem, da smo ohranili primerno številčnost divjadi ter da se njeno število ne zmanjšuje.

Na slovesnosti je več članov LD Hubelj za dolgoletno in uspešno delo v LD prejelo priznanja. To so bili: **Miloš Blaško, Danilo Nemec, Robert Pizzoni, Valentin Kompara, Suzana Batič, Marjan Rustja, Božidar Krapež, Primož Bone, Jan Žonta, Izток Hrobat, Aleš Bizjak, Jožef Batič, Miloš Bizjak, Miro Bratina.**

Praznovanje so dodatno popestrili tudi praporščaki iz sosednjih lovskih družin, tamburaška skupina Danica in LPZ Zlatorog iz Vipave.

Že leta 1946, ko je območje spadalo pod cono B Slovenskega Primorja, je skupina zanesenjakov iz Ajdovščine vzela v zakup del lovišča zdajšnje LD. Naslednje leto je bil prvi uradni ustanek LD. Tej skupini so se pridružili tudi lovci iz sosednjih katastrskih občin. Priznati moramo, da so možje, ustanovitelji naše LD, postavili trdne temelje. Že tedaj je prevladovala zavest, da lov ni le streljanje, temveč predvsem gojitev in umno gospodarjenje z dobrinami, ki nam jih ponuja narava. Zdaj sta od ustanoviteljev naše LD živa le še dva člana, ki nista več aktivna lovca, sta pa častna člana LD.

V teh šestdesetih letih, ko smo začeli z našo ustanovitvijo, pa vse do danes so se razmere v na-

60 let LD Hubelj - Ajdovščina

Sredi junija 2007 smo člani **SLD Hubelj** iz Ajdovščine praznovali 60-letnico delovanja svoje LD. Na proslavi, ki je potekala v lovski koči, je zbranim spregovorilo več slavnostnih govornikov, med njimi podžupan Občine Ajdovščina **Igor Česnik**, predstavnik ZLD Gorica **Edvard Krašna** ter starešina LD Hubelj

Junija lani je LD Hubelj - Ajdovščina proslavila 60 let svojega obstoja.

ravi zelo spremenile. V prvih letih je bilo na tem območju veliko male divjadi, predvsem zajcev, srnjadi pa le za vzorec. Zdaj je ravno obratno.

V lovišču naša največja skrb velja srnjadi in divjim prašičem. Skrbimo tudi za preostalo divjad, ki živi na bližjem in širšem območju.

Naša vizija prihodnosti se naša predvsem na načelo preudarne trajnostne rabe narave in razvoja družbe, ki temelji predvsem na odnosu med človekom in naravo ter zavestjo, da moramo naravo ohranjati in varovati za prihodnje generacije. Naši posegi vanjo morajo biti premišljeni in odgovorni. Pustiti ji moramo, da se ohranja celotni ekosistem ter z njim povezane vrste rastlin in živali. Kot lovci smo odgovorni predvsem za divjad in izboljševanje življenjskih razmer. Zato si v prihodnosti želimo izboljšati tudi varnost lovcev na lovu, zmanjšati število povozov divjadi, škodo na kmetijskih površinah, poskrbeti za ustrežnejše zdravstveno stanje divjadi, zagotoviti mirne cone za divjad, sodelovati z drugimi uporabniki prostora, razvijati lovsko kinologijo ...

Praznovanje visokega jubileja smo sklenili s prijetnim druženjem lovcev, gostov in številnih domačinov, ki so nam tudi v prihodnje zaželeli uspešno delo v dobro narave in v njej živeče divjadi ter dobrih odnosov med vsemi uporabniki prostora.

Samo Valič

Praznično leto za LD Medvode

Lovska družina Medvode je oktobra 2007 uspešno zaključila enoletno praznovanje ob **60-letnici** LD. LD Medvode, ki šteje 44 članov, je bila uradno ustanovljena 27. julija leta 1946 v gostilni Jesih v Medvodah. Zdaj imajo svojo streho nad glavo na Osolniku v Dominovem domu, ki so ga slovesno odprli leta 1961, ko so razvili tudi svoj prapor, enega prvih v Sloveniji, in v Preski, kjer so lovski dom odprli leta 1989. Ravno v času praznovanja so ga še razširili in v mansardi uredili prostore za KS Preska, ki so jih odprli oktobra 2007.

Rajon Lovski družine Medvode je tisti del Občine Medvode, ki leži na desnem bregu reke Save in ki je že sicer bogat z vodami: Zbiljsko jezero, Sora, Ločnica in vrsta potokov ter potoč-

kov. Večina lovišča leži v Polhograjskih, kjer še domuje divji petelin, kamor je pred skoraj sto leti na lov na divjega petelina odšel tudi **Fran Saleški Finžgar** in lov nanj opisal v sloviti črtici *Na petelina*.

Osrednja lovna divjad je srnjad, poleg nje je v Polhograjskih številčna tudi gamsja populacija in divji prašiči, ki so največkrat tudi vzrok za večino opravljenih delovnih ur v lovišču, ki jih na leto člani opravijo več kot 2000.

LD Medvode je ena tistih, ki je odlično vpeta v življenje kraja, kar je pokazala tudi v okviru svojih praznovanj. Z njimi so začeli v Knjižnici na sotočju v Medvodah z odprtjem razstave učencev treh osnovnih šol z območja LD. Učenci OŠ Preska so s temo *Želimo čisto okolje* prikazali stanje vode in zraka na območju Preske ter pokazali svoj pogled na lovstvo in varstvo narave. *Vode – čuvajmo jih!* sta bila tema in geslo učencev predmetne stopnje OŠ Medvode. To je bil projekt, s katerim so sodelovali tudi na mednarodnem projektu *Alpske reke* in s katerim so Občini Medvode prislužili laskavo priznanje vodam prijazne občine. Učenci 3. in 4. razredov **OŠ Simona Jenka – Smlednik** so v podaljšanem bivanju celotno šolsko leto razmišljali na temo *Odpadki so uporabljivi* in ustvarjali živalski svet iz odpadne embalaže. Turistična zveza Medvode je prispevala svoj delež na razstavi s predstavitevjo nagrajenih fotografij na natečaju *Za najlepšo fotografijo, posneto na območju Občine Medvode*, in sicer v sklopu projekta *Moja dežela lepa in gostoljubna*. Nekaj razstavnega prostora je svojimi slikami polepšal tudi slikar **Jurij Mikuletič**. Sodelovanje med šolami in lovci se je nadaljevalo tudi med letom, saj so nekateri starejši lovci redno obiskovali osnovne šole in mlade učence tudi gostili v lovskem domu. Otrokom so na prijazen in zanimiv način približali poslanstvo lovcev in »razbijali tabuje«, ki jih nekateri mediji neupravičeno pripisujejo lovcem. Uspešno predstavitev naravovarstvene vloge lovcev so dokazovali tudi na očiščevalnih akcijah, kjer so samostojno in tudi v okviru Turistične zveze Medvode skrbeli za čisto okolje, ki je onesnaženo predvsem zaradi obilice odpadkov pohodnikov, ki so jim Polhograjski dolomiti približani cilj.

V nadaljevanju praznovanja so lovci sodelovali tudi pri obeležitvi 30-letnice delovanja **Lovskega pevskega zbora Medvode**.

Članstvo LD Medvode ob svoji 60-letnici pred lovskim domom v Preski pri Medvodah

Ta je bil ustanovljen leta 1976, ko je skupina lovskih pevskih zanesenjakov, na čelu katerih je bil takratni starešina LD Medvode **Drago Oblak**, sprejela sklep, da zaorjejo ledino tudi na tem področju. Zbor je prvič nastopil še istega leta ob 30-letnici LD Medvode. Od takrat je zbor razširil svoje delovanje ne le po Sloveniji, ampak z nastopi razveseljuje poslušalce po Evropi. Četudi trenutno med člani LPZ ni nobenega lovca, je sodelovanje med LD in zborom vseeno uspešno in prav zbor učinkovito skrbi za promocijo lovstva v Medvodah.

LPZ Medvode je skupaj z **Žužemskimi rogisti** popestril tudi osrednjo proslavo ob 60-letnici LD, ki je bila v Hiši kulinari-

ke v Sori. Delovanje medvoških lovcev ter skrb za ohranjanje okolja je v svojem govoru še posebej pohvalil medvoški župan **Stane Žagar**, ki je lovcem v imenu občine izročil tudi praktično darilo. Na prireditvi je starešina LD Medvode **Mirko Fras** nagradil nekatere člane, ki so zaslužni, da so preuredili podstrešne prostore lovskega doma, ki so zdaj v celoti izkoriščeni in v njih že domuje KS Preska. Poleg njih v domu sobiva tudi Zavod za gozdove – revir Medvode, tako da dom dobesedno živi s krajem. Tudi odprtje novih prostorov so združili z nastopom LPZ Medvode in odprtjem razstave fotografij **Jureta Galičiča**, ki je razstavil nekaj fotografij iz medvoškega lovišča.

Na občnem zboru LD Braslovče, ki je bil 29. marca letos, je bilo ob razglasitvi in podelitvi spominskih daril zaslužnim članom zelo slavno. Predsedujoči je dr. Petru Voušku, dolgoletnemu nekdanjemu predsedniku, članu IO in predsedniku NO ter lovcu z 62-letnim članstvom, ki je lani praznoval tudi 80-letnico, v imenu vseh članov čestital in mu izročil sliko - rezbarijo lovske kočje Bezovec, ki jo je tudi Voušek kot ustanovni član LD začel graditi daljnega leta 1946. Jubilantu, ki ima zasluge za razvoj lovstva tudi zunaj LD, sta sliko izročila Janez Šumak in Karli Cizej. – J. Š.

V praznovanje LD Medvode so se vključili tudi učenci OŠ Preska z mentorico Darinko Verovšek (na fotografiji: med pripravami na razstavo).

Celotno dogajanje so aktivno spremljali mediji, zato je ponudilo pozitiven pogled na delo in poslanstvo lovcev. Še posebno je treba omeniti prispevek lokalne televizije Medvode in njene urednice **Silvane Knok**, ki je vodila vse opisane prireditve in prek svojega medija poskrbela za obširno in kakovostno predstavitev medvoškega lovstva.

Zaradi povezanosti z lokalnim okoljem in spodbujanjem pozitivne vzgoje v osnovnih šolah je LD Medvode vsekakor na dobri poti, da med Zbiljskim jezerom in Polhograjski lovstvo ne bo zamrlo.

Iztok Pipan

60 let LD Janžev Vrh

V LD Janžev Vrh smo se odločili, da bomo proslavili 60-letni jubilej in na proslavo poleg lovcev LD povabili vse, ki sodelujejo z nami, pomagajo v lovišču in pri skrbi za ohranitev prostoživečega živalstva.

Na prelepo jesensko nedeljo, 2. 9. 2007, smo se zbrali pred prenovljenim lovskim domom, da proslavimo 60-letnico obstoja naše LD. Pred proslavo je bila v cerkvi sv. Janeza, ki leži ob neposredni bližini lovskega doma, tudi Hubertova maša, ki jo je daroval župnik in lovec LD Vurmat **Franc Pečnik**. Maša je bila posvečena pokojnim lovskim tovarišem naše lovske družine.

Proslava 60-letnice LD je potekala pod stoletno lipo ob našem lovskem domu, ki jo lovci ohranjamo kot simbol slovenstva. Ritem so ji določali rogisti LD Muta in Moški pevski zbor KUD Stane Sever iz Ribnice na Pohorju.

Prav je, da na kratko predstavimo spomine in dejavnost v naši LD v tako dolgem obdobju. Veseli smo, da smo ohranili kar nekaj arhiva o minulem delu LD.

Po osvoboditvi, 9. 12. 1946, je Okrajni Ljudski odbor Maribor z odlokom potrdil ustanovitev LD Janžev Vrh s takratno površino 3.275 ha in 15 ustanovnimi člani. Med njimi je še vedno živeči **Dominik Pokeršnik**, ki pripoveduje, kako strma in težka je bila pot ustanovitve. Za prvega predsednika je bil imenovan **Anton Uran**.

Lovci naše lovske družine smo zelo ponosni na naše ustanovitelje, saj so nam postavili temelje, na katerih zdaj trdno gojimo ljubezen do narave.

Obdobje, v katerem je začela družina delovati, je bilo zelo težko. To so bila prva povojna leta, v katerih so se morali lovci spoprijeti z marsičim. Znova je bilo treba začeti, gojiti in gospodariti. Tako je mlada LD, ki se je leta 1954 združila z nekdanjo LD Ribnica na Pohorju, gradila pošten odnos do narave in divjadi. Mnogo prostega časa in dela je bilo potrebno, da so zgradili nov

lovski dom. Višek vsega pa je, da je LD po 36 letih obstoja uspela razviti svoj prapor, ki nam je še vedno v ponos in zadovoljstvo.

Leta so hitro minevala in LD je prvič praznovala jubilej, 50-letnico obstoja. Na vzorno pripravljeni prireditvi so bili tudi takratni aktivni člani, ki so dolgo dajali pečat imenu Lovska družina Janžev Vrh, s katerimi pa žal nismo mogli več proslaviti 60-letnice. To sta bila naš dolgoletni starešina, član UO **Leopold Čas** in gospodar ter dolgoletni strelski referent in član UO **Franc Jamnik**.

Zdaj LD šteje 81 članov, ki upravljajo z divjadjo na 3.725 ha, od tega je 3.499 ha lovni površin. Lovišče leži na severozahodnem delu Pohorja in spada med sredogorska lovišča. Zaradi lažjega gospodarjenja in nadzora je razdeljeno v 6 revirjev, v katerih živijo: smjad, gams, jelenjad, divji prašič in mala divjad, od gozdnih kur pa imamo samo še gozdnega jereba. Veliki petelin, ki je znak naše LD na lovskem praporu, žal ne živi več v našem lovišču.

Med povabljenimi gosti in slavlenci sta nas z udeležbo med drugimi počastila predstavnika LZ Maribor podpredsednik **Marjan Gselman** in tajnik LZ Maribor **Andrej Ivančič**. Spodbudne besede sta nam namenila tudi župana občin, na katerih se razprostira naše lovišče, **Marija Sgerm**, županja Občine Ribnica na Pohorju, in župan občine Podvelka, **Anton Kovše**. Proslave so se udeležili tudi predstavniki sosednjih lovskih družin in njihovi praporščaki. Ob priložnosti jubileja smo se lovci LD zahvalili vsem lastnikom zemljišč, na katerih gospodarimo in izvajamo svojo dejavnost.

Za vestno in dolgotrajno delo v LD je starešina **Drago Garmut** najzaslužnejši članom izročil priznanja lovske družine.

Vsi, ki so bili deležni priznanja, so prispevali kamenček k sestavljenemu mozaiku delovanja ob 60-letnici obstoja LD Janžev Vrh. Priznanja so prejeli: **Franjo Vomer, Dominik Pokeršnik, Alojz Grubelnik st., Ivan Mihelič, Anton Vršovnik, Janko Jordan, Radovan Česnik, Ivan Grubelnik, Ludvik Slemenjak, Bogdan Osovnikar, Ivan Garmut st., Simon Koležnik, Friderik Pokeršnik, Jožef Vomer in Maks Turner**.

Po končanem programu slovesnosti, ki jo je z odliko povezoval tajnik LD **Borut Mithans**, nas je še dolgo v noč, ob pijači in jedachi, zabaval narodno-zabavni ansambel.

M. H. in B. M.

60 let LD Ljubno ob Savinji

Lani avgusta smo ljubenski lovci praznovali 60-letnico – 6 desetletij organiziranega lovstva v našem kraju. Ob tej priložnosti naj omenim le kratek zgodovinski pregled razvoja lovstva na Ljubnem in opišem praznovanje, ki smo ga pripravili avgusta 2007.

V naših krajih ima lovstvo že dolgo tradicijo. Prvi zapiski o lovstvu in lovu segajo v 18. stoletje in pričajo predvsem o prisotnosti divjadi, ki je zdaj pri nas redka ali je sploh ni več (medved, ris, volk). Poleg tega so v prejšnjih obdobjih lovili divjad istih vrst kot v zdajšnjem času; prevladovali so gamsi, jelenjad in divji prašiči. Smjad je postala glavna lovna divjad šele v zadnjih desetletjih.

Leto 1946 lahko zapišemo kot leto nastanka **Lovske družine Ljubno ob Savinji**, ki je ob ustanovitvi štela 15 članov. Naslednje leto po ustanovitvi se je LD razdelila na dve družini, na LD Ljubno in LD Ter, vendar so pozneje člani spoznali, da bo gospodarjenje z divjadjo uspešnejše na večji površini. Zato sta se leta 1950 družini zopet združili v enotno LD Ljubno s približno velikostjo lovišča, kot ga poznamo še zdaj. V naslednjih letih so veliko vlagali v gradnjo lovskogojitvenih naprav, začeli graditi lovske kočice, najbolj pa smo ponosni na lovski dom, ki smo ga slovesno predali namenu junija 2002. Članstvo LD Ljubno se je z leti samo večalo. Še posebno smo ponosni, da se nam v zadnjih letih pridružuje vedno več mladih lovcev. Tudi to dokazuje, da v LD kljub občasnim manjšim nesoglasjem delamo dobro, po-

Člani LD Janžev Vrh ob 60-letnici

Lovci LD Ljubno pred lovskim domom ob 60-letnici

Najstarejši član LD Ljubno Jurij Kladnik prejema darilo iz rok predsednika Andreja Napotnika.

zitivno in da mladi nimajo strahu in težav, če se želijo vključiti v lovske vrste.

Za praznovanje 60-letnice smo izbrali 18. in 19. avgust 2007, ko je večina dela v lovišču že opravljena, dopusti so mimo, vreme pa ponavadi še dopušča prireditve na prostem. V soboto popoldne smo v dvorani lovskega doma pripravili slavnostno sejo, ki so se je poleg domačih lovcev udeležili številni gostje. Povabili smo tudi naše življenjske sopotnice, ki so se kar v lepem številu udeležile praznovanja. Za slavnostno lovsko vzdušje so poskrbeli Savinjski rogisti.

V slavnostnem govoru se je predsednik LD Ljubno **Andrej Napotnik** najprej poklonil spomenu na člane, ki so v minulih letih zapustili naše vrste, nato pa je izčrpno orisal prehojeno pot. Govor je sklenil z željo, da bi se vsi prisotni na praznovanju dobro počutili, se povsili in družbo ljubenskih lovcev zapustili z lepimi spomini v srcih. Sledila je predstavitev zbornika, publikacije, ki smo jo ob 60-letnici lovstva na Ljubnem izdali kot skromno zahvalo vsem, ki so v vseh letih

kakor koli prispevali k obstoju, delovanju in ugledu Lovske družine Ljubno ob Savinji. Svoj prispevek slovesnosti je dodal najstarejši član **Jurij Kladnik**, ki se je v kratkem in čustvenem govoru spomnil na stare, za lovce bolj ali manj lepe čase. Po podelitvi priznanj in odlikovanj LZS za zasluge na področju lovstva smo na prostoru pred lovskim domom nadaljevali z družabnim večerom.

V nedeljo smo se odločili medse povabiti kmetovalce oz. lastnike kmetijskih in gozdnih površin na območju naše LD. Odziv je bil presenetljivo velik, kar potrjuje dejstvo, da kmetije razumejo naša prizadevanja, si želijo z nami sodelovati in odkrito pogovarjati. Lovci smo se jim zahvalili za sodelovanje in se jim opravičili za morebitne nevednosti. Nikomur od lastnikov zemljišč ni bilo žal, da je nedeljsko popoldne namenil druženju z lovci. Na koncu smo bili vsi enotnega mnenja, da so takšna srečanja koristna za kmete in lovce. Sklenili smo, da se bomo še srečevali ob lovskem golažu.

Darko Ermenc

Emil Germadnik, ki je praznoval 75-letnico, se je rodil 19. 6. 1933 v logarnici pri Kovsu v Koprivni, ki je bila takrat last grofa Turna. Oče je bil pri grofu zaposlen

kot logar in lovski čuvaj, zato ni čudno, da je sinu že zelo zgodaj pokazal vse lepote narave in divjadi. Leta 1935 so se Germadnikovi preselili v Črno, k Rezmanu, saj se je oče zaposlil v Agramni, ki je bila takrat v državni lasti, Emil je osnovno šolo obiskoval v Črni, šolanje nadaljeval v industrijski šoli na Ravnah in se po končanem šolanju zaposlil pri GG Črna kot strojnik žičnic. Izučil se je za avtomehanika in do leta 1960 delal v takratni JLA kot poklicni avtomehanik. Po vrnitvi domov se je zaposlil kot voznik avtobusa in bil voznik vse do upokojitve leta 1988.

V lovske vrste je vstopil leta 1949 na pobudo takratnega starešine LD Bistra Antona Černača, čeprav še ni imel pravice do posesti lovskega orožja. Z veliko volje do dela je Emil do leta 1973 opravljal različne funkcije v LD, kot so: statistik, družinski kinolog, član NO, v letih 1973 do 1977 pa je bil starešina lovske družine. Ob vsem je od začetka pa vse do časa, ko ga je doletela zahrbtna bolezen, opravljal delo vodje rajona v predelu Smrekovca. Za njegovo delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in plaketo LKD Maribor.

Lovci ga poznamo predvsem kot pravičnega in gospodarnega lovca, zato so tudi nekateri mladi lovci črpali znanje prav od njega kot mentorja v času lovskega pripravništva. Vsa leta je bil Emil tudi odlični vodnik lovske psov, predvsem krvosledcev. Marsikateremu lovcu je pomagal iskati zastreljeno divjad s svojo psičko Ajdo, ki je bila takrat najbolj znana v tamkajšnjem koroškem koncu kot uspešna iskalka obstreljene divjadi. V času svojega predsedovanja lovske družini je bil eden izmed glavnih pobudnikov, da se je lovska družina aktivno vključila tudi kot vsakoletna organizatorica strelskega tekmovanja pri lovski koči Ježovo v času Koroškega turističnega tedna, ki je vsako leto avgusta.

Zdaj, ko ga je bolezen nekoliko oddaljila predvsem od funkcij v lovstvu, se lovci radi zatekamo k njemu po nasvete. Z veseljem nam priskoči na pomoč, čeprav ve, da so se časi v lovstvu zelo spremenili.

V imenu vseh članov LD Bistra mu ob jubileju voščimo na mnoga zdrava leta ter mu želimo še obilo lovskega doživetij v naših koroških gozdovih.

LD Bistra – K. F.

V družbi zelene bratovščine in svoje družine je 27. 3. 2008 praznoval 95 let življenja in dela naš priljubljeni lovski tovariš **Franc Filipčič**, ki je še vedno krepak in dobrega zdravja. Zato smo ga obiskali v spremstvu predsednika in tajnika Lovske zveze Maribor in Lovske družine Pernica.

Rodil se je v kmečki družini na Bizeljskem. Končal je kmetijsko šolo, bil je udeleženec NOB, po končani vojni pa se je takoj vključil v obnovo domovine. Služboval je kot upravnik zadružnih podjetij in zadrage v Jarinini in Pernici, kjer se je kot direktor tudi upokojil. Lovski družini Pernica oz. njeni predhodnici se je pridružil leta 1950. Kot mlad se je aktivno vključil v delo v LD, predvsem pa spoznaval naravo in njeno bogastvo – še posebno živalski svet. V letih od 1950 do 1970 je bil večkrat zapored član izvršnega odbora LD, šest let je bil gospodar LD in štiri leta starešina LD. V njegovem času smo pridobili in uredili lovski dom ter bili med prvimi LD z lastnim lovskim domom. Bil je tudi aktiven član različnih komisij v okviru lovske družine. Svoj bogat lovski staž je podkreplil z velikim čutom odgovornosti do lova, upravljanja, gospodarjenja, mentorstva in ohranjanja lovskega običaja. Bil je dober in vzoren kinolog ter gojitelj in vodnik lovske psov – ptičarjev. Franc je v svojem več kot polstoletnem članstvu v zeleni bratovščini opravljal še druge naloge. Vsako delo je opravljal dosledno in po načelih lovskega kodeksa. Za vsestransko delo v LD Pernica je prejel zaslužena družinska odlikovanja ob 40-, 50- in 60-letnici obstoja in dela naše lovske družine. Na področju kinologije je prejel zlati znak KZS. Lovska zaveza Slovenije je Franca odlikovala z znakom za lovske zasluge z redoma III. in II. stopnje. Poleg dela v LD je opravljal tudi druge pomembne funkcije, ki jih je uspešno opravljal (kot župan, pri Zvezi borcev NOB, predsednik Društva upokojencev je bil kar 22 let).

V svojem dolgem življenju nas je jubilat prepričal, da ima prijeten odnos do soljudi in okolja. Zlasti pa njegova skromnost pričča, da je v življenju sreča odvisna od dobrih misli in dejanj.

Ob tvojem življenjskem jubileju, spoštovani Franc, ti iz vsega srca toplo čestitamo. Želimo ti zdravja, dober pogled in miren korak na vsakodnevni sprehodi, ko opazuješ skrivnosti narave, lepoto večerov in jutro. Še dolgo naj ti boka srnjak, se ti s polja oglašajo fazani in škranjčki iz žitnih polj!

LD Pernica – R. B.

Svoj 70-letni jubilej je 5. 5. 2008 praznoval **Janez Januš**. Rodil se je v viničarski družini v naselju Kušernik pri Jakobu. Po osnovni šoli je končal obrtno šolo avto-

kleparske stroke, opravil mojstrski izpit in bil uspešen mojster avtoklepar v svoji obrtni delavnici v Ložanah vse do upokojitve.

V lovske vrste je vstopil leta 1976; med lovce se je vpisal tudi njegov sin. Že od rane mladosti je povezan z naravo. Z vstopom v lovske družine je prevzel odgovorne naloge in je že od leta 1980 član UO Lovske družine Pernica. Gospodar LD je bil v obdobju od 1980 do 1988, namestnik starešine pa je od leta 1988. Poleg funkcij v upravnem odboru je bil tudi mentor več lovskega pripravnikov ter uspešen vodnik špringer španjelov. Za svoje neutrudno delo v lovske organizaciji ga je odlikovala tudi Lov-

ska zveza Slovenije z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, Kinološka zveza Slovenije pa ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge.

Med člani lovske družine je Janez zelo priljubljen, ker je neposreden, odkrit, delaven, zato ni naključje, da njegov mandat v organih lovske družine traja že več kot 25 let. Kot gospodar LD Pernica se je vedno zavzemal za gradnjo lovnih naprav, za urejanje remiz in krmnih njiv za divjad ter dajal vso podporo lovskemu strelstvu v LD. S svojimi bogatimi izkušnjami in umirjenim značajem se je

kot član upravnega odbora in namestnik starešine zavzeto posvetil zadolžitvam in koristnim razpravam na družinskih posvetih. Lovska družina Pernica mu je ob praznovanju 50- in 60-letnice LD podelila družinsko plaketo in zahvalo za velik osebni prispevek k razvoju lovske družine in lovske dejavnosti v kraju in širše.

Janez Januš je svoj jubilej praznoval v krogu svojih domačih in lovcev. Ob tej priložnosti smo mu lovci zaželeli še obilo zdravja in dober pogled.

LD Pernica – R. B.

Franc Golija,
predsednik
DSLZJAP,
praznoval
70-letnico

Gozd in divjad, podjetje in družina, lov in Delovna skupnost lovske zveze južnega alpskega prostora (DSLZJAP), dom v Selcah v Sloveniji – so ključne besede oz. temelji sedem desetletij trajajočega, izpolnjenega življenja, ki ga je 10. maja letos praznoval **Franc Golija**, dipl. inž. gozdarstva in predsednik DSLZJAP.

Golija se v tem obdobju ni uveljavil le kot politik, gospodarstvenik, vodja podjetja, predsednik Lovske zveze Slovenije, temveč si je pridobil dobro ime tudi kot predsednik omenjene mednarodne skupnosti. Vsa leta in desetletja zanj lov ni bil le veselje in strast, ampak hkrati tudi daleč prek meja Slovenije segajoča naloga in obveznost. Z veliko vnemo in marljivostjo je Franc Golija postavil na noge svoje podjetje, kjer izdelujejo dele za številne ugledne evropske avtomobilске hiše. Daljnovidnost, globalno razmišljanje in znanje tujih jezikov so ga preoblikovali v prepričanega Evropejca.

Kot dolgoletni funkcionar gorenjske ZLD in predsednik LZS je dolgo deloval v slovenskem in mednarodnem lovstvu.

Iz spoznanja, da divjad ne pozna meja, je bila v zapletenih političnih okoliščinah leta 1952

ustanovljena Delovna skupnost lovske zveze jugovzhodnega alpskega prostora (DSLZJAP). Od leta 1997 ji predseduje Franc Golija. Z veliko moči in pretanjenim občutkom za podrobnosti se trudi, da se na tem alpskem območju ohranjajo specifični življenjski habitati divjadi, zagotavlja njihova biološka in vrstna pestrost, pa tudi razvija lov kot del trajnostne in preudarne rabe naravnih virov. Suvereno in z izjemnim občutkom vodi vsakoletnaasedanja DSLZJAP. Na njegovo pobudo so na dnevnem redu vedno aktualna lovska vprašanja in ni ga strah vročih tematik. Ob takih priložnostih sprejemajo pomembna priporočila vladam dežel članic.

Zaradi njegovih dobrih stikov mu vselej znova uspe pridobiti za predavatelje znane in priznane lovske strokovnjake. Naj poudarim, da ima zelo dobre lovske stike tudi v Bruslju, predvsem pa z Združenjem evropskih lovske zveze – FACE.

Slavljenec je veliko let vidno in uspešno sooblikoval lovstvo v alpskem prostoru, za kar smo mu dolžni iskreno lovsko zahvalo. Lovci lovske zveze Slovenije, Štajerske, Koroške, Vzhodne in Južne Tirolske, U.N.C.Z.A., Belluna, Tridenta, Vidma in Trsta in poslovno vodstvo DSLZJAP svojemu predsedniku za osebni praznik, čeprav nekoliko pozno, pa zato nič manj pristrčno, želimo še veliko zdravja, osebne sreče in lovskega blaga na lovu; predvsem pa moči, da bi lahko še dolgo opravljal svoje številne naloge v lovstvu.

Walter Kulterer, nadgozdar – F. W.

V MESECU JULIJU IN AVGUSTU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Bela Čahuk,
LD Križevci V Prekmurju
Dominik Rode, LD Škofljica
Matevž Štefe St, LD Mengeš

85-letnico

Alojz Brodnjak, LD Markovci
Anton Fon, LD Planota
Bojan Gorenc, LD Rače
Ivan Grbec, LD Trnovski gozd
Danilo Krajnc, LD Gozdnik - Griže
Alojz Pacek, LD Veliki Podlog
Marjan Stres, LD Kobariid
Anton Tratnik, LD Col
Ivan Veingerl,
LD Pesnica - Jarenina

80-letnico

Jožef Arh, LD Cerklje Ob Krki
Ivan Atelšek, LD Oljka
Anton Bohorč, LD Senovo
Boris Bolka, LD Komenda
Jože Colarič,
LD Kostanjevica Na Krki
Franc Čamerik, LD Polhov Gradec
Ludvik Čebokli, LD Vrhe - Vrabče
Jožef Čedin, LD Senožeče
Ludvik Filipič, LD Mala Nedelja
Vilibald Furman,
LD Šmartno Na Pohorju
Ludvik Golob, LD Mokrc
Evgen Ivanc, LD Sodražica
Aleksander Jelen,
LD Trstelj - Kostanjevica
Alojz Komidar, LD Lož - Stari trg
Ivan Majcen, LD Ptuj
Bojan Marn, LD Grosuplje
Aleš Mižigoj, LD Tuhinj
Janez Ornik,
LD Sveti Jurj - Jurovski dol
Anton Petrič, LD Prežihovo
Marjan Pintar, LD Železniki
Dolci Podoreh, LD Podbrdo
Lovrenc Požegar, LD Trnovska vas
Ciril Požek, LD Adlešiči
Ciril Prešeren, LD Senožeče
Viktor Prosič, LD Benedikt
Ivan Rotar, LD Kojnik - Podgorje
Avgust Seidl, LD Rečica Pri Laškem
Alojzij Škerlovnik, LD Prežihovo
Jože st. Slovenc, LD Globoko
Milan Suša, LD Artiče
Franc Šantl, LD Hoče
Anton Šlosar, LD Zemon
Ivan Šnajder, LD Vinski vrhovi
Danijel Štavldeker, LD Strojna
Jožef Tršar, LD Vrhnika
Jakob Urh, LD Šentjošt

75-letnico

Vladimir Babič,
LD Križevci pri Ljutomeru
Nikolaj Belšak, LD Moravče
Bela Bernjak, LD Radovci
Lovrenc Cah, LD Rižana
Ivan Cipot, LD Apače
Stanislav Fale, LD Dreta Nazarje
Jakob Forstner, LD Peca
Franc Gorjup, LD Velike Lašče
Ivan Gržina, LD Zemon
Emilijan Horvat, LD Šentjur Pri Celju
Franc Ilc, LD Ribnica
Leopold Jelenič, LD Črnomelj
Vladimir Kacjan, LD Hoče
Ivan Kanalec, LD Volče
Franc Kobal, LD Tabor - Erzelj
Rudolf Koren, LD Drežnica
Slavko Krošelj, LD Globoko
Vili Lesjak, LD Fram
Boris Letnar, LD Rakitna
Edmund Macarol, LD Tabor, Sežana

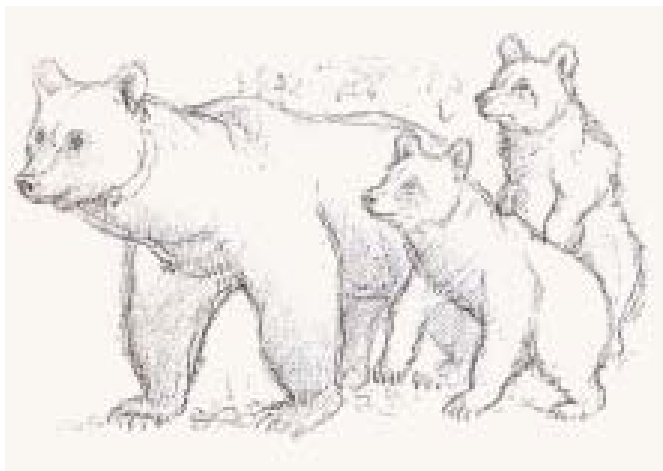
Zvonko Marn, LD Šentrupert
Andrej Modic, LD Rakek
Rajmund Mrak, LD Otavnik
Ernest Novak, LD Dolina
Andrej Osolnik, LD Stahovica
Marija Perše, LD Ljubinj
Egidij Podlogar, LD Mirna
Anton Prestrl, LD Dobrča
Friderik Robič, LD Kranjska Gora
Stanislav Robida, LD Lazina
Edvin Simčič, LD Sabotin
Ivan Sinkovič, LD Bistrica ob Sotli
Oto Skobir, LD Mislinja
Franc Stajnkó,
LD Tomaž Pri Ormožu
Miroslav Šavc, LD Gradišče
Franc Jožef Turk, LD Brusnice
Ivan Ulčnik, LD Veliki Kamen
Vido Vrhovnik, LD Kamnik
Henrik Vrtačnik,
LD Smrekovec - Šoštanj
Viktor Zdravec, LD Gorica
Viktor Zagorc, LD Apače
Anton Zupančič, LD Plešivica
Francišek Marjan Žnidaršič,
LD Gorenja vas

70-letnico

Tomaž Beltram, LD Lijak
Franc Benedik, LD Nomenj - Gorjuše
Ivan Benigar, LD Pivka
Štefan Benko, LD Brezovci
Ecijo Bertok, LD Koper
Eljo Cigoj, LD Čaven
Štefan Cipot, LD Mlajtinci
Cvetko Černigoj, LD Bled
Janko Dolenc, LD Selca
Mehmed Domazet, LD Most na Soči
Herman Drnovšek, LD Zagorje
Istvan Frančeškin, LD Gorica
Darko Golja, LD Podbrdo
Pavel Golob,
LD Smrekovec Šoštanj
Jožef Ilec, LD Stoperce
Bernard Kacijan, LD Velka
Venčeslav Karner,
LD Trojane - Ožbolt
Alojz Kastelic, LD Dobrnič
Miroslav Klemen, LD Zreče
Stanislav Knapic, LD Udenboršt
Rajko Knific, LD Medvode
Edo Kocuvan, LD Dolenja vas
Miroslav Aleksander Kolenko,
LD Polskava
Marino Kontelj, LD Raša - Štorje
Milan Kranjc, LD Duplek
Vincenc Lenart, LD Cirkovce
Ludvik Lep, LD Gaj nad Mariborom
Tanasije Lukovič, LD Loče
Janez Martinčič, LD Borovnica
Ivan Milinarič, LD Kog
Marijan Muravec, LD Šmartno pri Litiji
Viktor Novak, LD Brezovica
Jožef Ošlovnik, LD Dravograd
Jakob Ottoničar, LD Grahovo
Milan Partlič, LD Košaki - Malečnik
Matevž Pavlovič, LD Rogatec
Franc Planinšek, LD Raša - Štorje
Silvo Primožič, LD Marezige
Janez Rakar, LD Grosuplje
Milan Rebec, LD Raša - Štorje
Janez Slabe, LD Pšata
Ludvik Slemenjak, LD Janžev Vrh
Janez Stankovič, LD Metlika
Jožef Starc, LD Krško
Friderik Stojnšek, LD Radvanje
Janez Sušnik, LD Medvode
Marijan Škaf, LD Banja loka - Kostel
Rok Šolar, LD Železniki
Franc Tadin, LD Boč
Danilo Vatovec, LD Slavník -
Materija
Ivan Vervega, LD Hum - Celje
Janez Vidmar, LD Tabor
Ciril Zavolovšek, LD Gornji Grad

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Risbo: U. Iff

Lovec nam je prinesel tudi bonbone

V našem vrtcu smo se odločili, da bomo od blizu spoznali živali, in to živali vseh vrst. Projektu smo dali naslov *Živali doma in po svetu*. Ker živimo v vaškem okolju, so nam dokaj znane gozdne in domače živali.

V vrtcu smo se pogovarjali, da se ljudje pripravimo na zimo tako, da si pripravimo toplejša oblačila in si pripravimo ozimni-

bližnje lovske družine. Povedal nam je o delu in nalogah lovcev, katere živali živijo v naših gozdovih in kako preživijo zimo. Lovec je bil zelo presenečen nad našim znanjem. V vrtcu je s seboj prinesel tudi kože živali, rogovje srnjaka in del rogovja (vejo) jelena. Vse smo lahko prijeli in še bolje spoznali. Pokazal je prinesel tudi čisto pravo puško z daljnogledom in vsi, ki smo to želeli, smo lahko pogledali skozenj. Ne morete si misliti, kako lepo se vidi skozenj!

Ker lovci s seboj v gozd nosijo

Tudi kože divjih živali so bile zanimive.

Lovec nam je pokazal tudi čisto ta pravo puško.

co. Ob tem smo se vprašali: Kaj pa živali? Odgovore smo si iskali v slikanicah, knjigah, enciklopedijah ... Spoznali smo veliko novega o gozdnih živalih; tudi to, kako se določene živali pripravijo na zimo in da nekaterim živalim pomagajo zimo lažje preživeti tudi lovci.

Da bi vse o gozdnih živalih izvedeli iz »prve roke«, smo v vrtcu povabili lovca **Pačnika** iz

tudi malico, je lovec v vrtcu prinesel za nas bonbone, ki jih je vzel iz nahrbtnika – to je bila prava poslastica za nas.

Da bi se naše znanje še dopolnjevalo in poglobljalo, smo se z lovцем dogovorili, da se bomo srečali spet spomladi in odšli skupaj v gozd. To bo za nas gotovo spet lepa, poučna dogodivščina!

Stanka Rifel,

vzgojiteljica iz Vrtca Šentjanž

Otrokom je na vprašanja o delu lovcev in divjih živalih odgovarjal član LD Slovenska Bistrica Anton Strnad.

LD Slovenska Bistrica pripravila razstavo za otroke

V Lovski družini Slovenska Bistrica smo se odločili, da bomo nadaljevali z nekaj let prekinjeno tradicijo družabnih večerov. Ker je marec idealen čas tudi za počastitev žensk, smo dogodek načrtovali prav za ta čas. Družabnega večera se udeležijo lovci s svojimi partnericami. Zadnji družabni večer je bil leta 1992 pri »Git Murko« in zamislili smo si, da bi nadaljevali na isti lokaciji.

Prvo marčno soboto smo se torej srečali, saj je bilo dovolj prijavljenih. Da pa bi dogajanje še popestrili, smo pripravili tudi lovsko razstavo. Pri tem nam je bil v podporo lastnik lokala **Nikolaj Murko**, ki nam je dovolil prinesiti v lokal naravne materiale, ki so pričarali naravno okolje za trofeje in preparirane živali, ki smo jih razstavili. Po ogledu razstave se je družabni večer nadaljeval ob zvokih skupine Adonis, ki je že naš zvesti spremljevalec, saj je njen član tudi naš starešina **Zvonko Strnad**.

Razstava je bila zelo obsežno pripravljena in bi bilo škoda, da

je ne bi pokazali tudi otrokom sosednjega vrtca. Otroci iz vrtca Otona Župančiča - Enotice Ciciban so se odločili, da si jo bodo prišli ogledat.

Ker se zavedamo, da je treba že majhne otroke ozaveščati o lovčevem delu, je otroke pričakal naš starejši član **Anton Strnad**, ki se mu je pozneje pridružil tudi starešina. Oba lovca sta otrokom razkazala razstavljene živali in jim pojasnjevala pomen lova in lovcev za divje živali ter odgovarjala na vprašanja. Bilo je veliko vprašanj, veliko dotikov živali, saj je večina otrok sploh prvič videla divjo žival od blizu, čeprav so bile preparirane. Dopoldne so se ena za drugo zvrstile posamezne skupine otrok, ki se jim pozneje pridružila tudi skupina otrok OŠ Minke Namestnik - Sonje. Vsi otroci so bili navdušeni.

Glede na velik in pozitiven odziv smo odločeni, da bomo pripravili še kakšno razstavo, saj smo ponosni na uspeh razstave. Prav gotovo bomo odslej brez prekinitve nadaljevali s tradicijo prirejanja družabnih večerov. Razmišljamo, da bi naslednjič postavili razstavo za dalj časa in omogočili ogled širši javnosti.

Branko Ačko

Špela in Neža: »Ati, a naju vzameš na lov?«

Foto: J. Marolt

Zasledovanje »merjasca« v globokem snegu

Decembra 1978 je bil organiziran lov na divje prašiče za člane Izvršnega sveta R Slovenije. Lovili naj bi dva dni, v soboto in nedeljo. Organizatorica lova je bila LZS oziroma uprava gojitvenega lovišča Žitna gora pri Kočevju. Tri dni pred lovom je prišel do mene **Blaž Krže** in me prosil, če bi se hotel lova udeležiti tudi z mojima psoma, ki sta v primeru obstrelitve večša dela po krvnem sledu. Zbor za lov z zborom ob 8. uri je bil v vasi Seč.

Tisto soboto vreme ni bilo najboljše. Vso noč je snežilo in snežna odeja je bila debela že približno 20 cm. Vodja lova je bil Blaž Krže, vodja gonjačev pa **Cveto Pršle** iz Poloma, revirni lovec lovišča. Vodja lova je vse zbrane lepo pozdravil, razložil potek lova, povedal, da bomo ti isti dan lovili le divje prašiče in opozoril na varnost pri uporabi orožja. Vsem je zaželel dober pogled. Gonjači so odšli, saj jih je čakala še naporna pot. Morali so se namreč razporediti in zapreti lovsko mejo med LD Struge, to je od vasi Zvirče, pa vse do glavne ceste, Kočevje–Struge. Vodja lova je bil tudi vodja strelcev, ki jih je postavil od vasi Seč pa vse do vasi Kukovo. Moja naloga je bila, da sem bil s psi v bližini strelcev. Gonjači so imeli naporno delo: oviral jih je novo zapadli sneg, ki se jim je vsipal za vrat, ko so se premikali skozi goščavje. Do mene je prišel Blaž Krže in mi povedal, da je Edvard Kardelj obstrelil velikega merja-

sca. Zaradi snega strela nisem slišal. Takoj sva se odpravila na kraj obstrelitve. Kardelja ni bilo na stojišču, je pa tam že čakal gonjač iz Ljubljane z lepim psom barvarjem. Prosil me je, če bi on, z njegovim psom, iskal prašiča. Rade volje sem mu prepustil iskanje, saj me je rešil napornega dela. Svojega psa je spustil na krvni sled in kmalu sta izginila v zasneženi gošči. Zazdelo se mi je, da bosta kmalu nazaj. Med tem sem odrezal dober poldrugi meter dolgo, malo debelejšo palico in jo zapičil na nastrel. Kako mi je prav tista palica prišla prav, bom povedal pozneje.

Morda je minilo 30 minut ali morda 40, ko sta se tisti gonjač in njegov lepi pes res že vrnila. Vodnik mi je povedal, da se iskanje sploh ne izplača, ker je premalo krvi na sledu. »Noben pes ne bo mogel najti sleda v tem snegu,« je še pametno poudaril. Le rahlo sem se nasmehnil in mu pokimal. Kljub drugačnim mislim v glavi sem se mu zahvalil, saj se mi je kar zazdelo, kaj me čaka. Na sled sem usmeril oba moja psa brak-jazbečarja, oba sprčena: psico Ago in psa Kastorja. Ura je kazala pol enajstih, ko sem začel slediti. Psi sta dobro nakazala sled in mi kmalu izginila izpred oči. Sam sem jo ubiral po pasjih sledeh. Še vedno je zelo snežilo in snežna odeja se je odebelila; dosegala je že okrog 30 cm. Sled me je vodila po grebenu hriba med Kukovim in Vrbovcem. Malo pod Vrbovcem je globoka dolina, ki ji domačini pravijo Pikel. In kot zakleto sta psa nakazala smer umika ranjenega merjasca prav vanjo. Tam so strmine skoraj neprehodne.

Oviral me je še sneg, zato sem bil več na zadnji plati kot na nogah. V nasprotni breg sem plezal kar po vseh štirih. Iz Pekla sem prišel do električnega daljnovo- dom in cesto. Malo preden daljnovod prečka cesto, se je sled obrnil levo proti mrhovišču, ki je blizu ceste, ki vodi v Polom. Tam se je zopet obrnil proti vasi Polom. Nekako 200 do 300 metrov nad vasjo pa se je usmeril proti vasi Seč. Od vasi naprej sem psoma sledil proti vasi Zvirče. V bližini kapelice, ki stoji nad vasjo, se je sled obrnil spet nazaj proti Kukovem. Kraju pravijo po domače Pihelj. Od tam sem spet gazil v sneg in prečkal kolovozno pot, vse dokler nisem naletel na človeške stopinje. To so bile stopinje lovcev na mestih, kjer so med lovom stali strelci. Kraju pravijo Brinje. Le malo naprej sem sklenil več kot 15 kilometrov dolg krog, saj me je sled pripeljala nazaj, kjer sem dopoldne začel iskati. Kmalu se je začelo mračiti in iskanje sem moral za tisti dan končati. Toda snežilo je še kar naprej, medtem pa se je snežna odeja dvignila na približno 50 cm.

Napotil sem se proti lovski koči v Seču, kamor sem prišel ves moker, lačen in utrujen že v temi. Ped kočo je še tlel ogenj. Pristopil sem h kurišču, malo na kup zrinil žerjavico in naložil drva, ki so bila ob ognju pripravljena že od prej. Ogenj je lepo zagorel. Iz koče me je opazila Pršletova žena Joža in me videla, kakšen sem. Pritekla je ven in me vprašala, s čim mi lahko postreže. Prosil sem jo, če ima čaj. Tedaj so iz koče zvedavo stopili tudi lovci,

udeleženci lova. Večine nisem poznal, spoznal pa sem Viktorja Avblja in generala Rada Pehačka. Povabili so me, naj vendar stopim v koč. Povedal sem jim, da sem moker do kože in da bi se rad najprej pri ognju osušil, pa tudi se mi ni zdelo primerno, da bi šel premočen in preznojen v tako visoko družino. Tudi oni so uvideli, kako je z mano, in so me pustili, da sem se sušil pred ognjem. Joža me je vprašala, kaj bi jedel, pa sem ji rekel, da je vseeno, saj sem od celodnevne sledenja tako lačen, da bom pojedel, kar koli mi bo prinesla. Vrnila se je v koč in mi prinesla mesa, klobas, kruha in vina. Dobro sem se okrepčal in si za silo tudi osušil oblačila. Za koč sem našel parkiranega svojega hrošča, a do nerazpoznavnosti zametene z novim snegom. Iz avta sem vzel lopato in odmetal sneg z njega. Utrujen sem se usedel vanj in ga obrnil proti cesti. K sreči sem se še pravi čas spomnil, da sem blizu ognja pozabil puško. Ustavil sem in stekel ponjo, ki me je še čakala na mestu, kamor sem jo prislonil. Cvetova žena me je opazila in rekoč pokazala: »Tone, glej tvoja psa sta prišla!« Moram zapisati, da ju ves čas sledenja nisem ne videl ne slišal. Hodil sem za njima le po sledu, ki sta ga pustila v snegu. Hitro sem poskrbel tudi za psa, da sta se okrepčala tudi onadva. Tedaj je iz koče stopil lovovodja Krže. Razložil sem mu, kako sem iskal. Prosil me je, naj iskanje nadaljujem naslednji dan. Dejal mi je, da bi bil Kardelj zelo vesel, če bi dobili prašiča. Obljubil sem mu, da se naslednji dan zagotovo vidimo pri koči.

Drugi dan, v nedeljo, sem bil kmalu po 7. uri spet na dogovorjenem kraju. Tudi Krže je prišel. Predlagal sem mu, da bi mi zagotovil spremljevalca, ki bi poznal teren, saj v takem vremenu sam nisem upal več slediti. Če bi se mi kaj zgodilo, nihče ne bi vedel, kje sem ostal. Strinjal se je in mi za spremljevalca določil drugega čuvaja GL Žitna gora, **Jožeta Papeža**.

S Papežem sva odrinila že pred 8. uro. Šla sva na mesto, kjer sem prejšnji večer končal sledenje. Vso noč je snežilo in zapadlo ga je skoraj 70 cm. Le s težavo sva našla kraj, kjer sem zvečer končal iskanje. Palica, s katero sem prejšnji dan označil mesto obstrelitve, mi je pokazala, da sem na pravi poti. S kolegom Papežem sva vzela na povodec vsak enega psa. Jaz sem vodil Kastorja, Papežu pa sem dal Ago. Sled naju je vodila nad vasjo Rapljevo, pa vse do vasi Struge. Tam se je sled obrnil v smeri vasi Zvirče. Na prvem ostrem ovinku na cesti proti Zvirčam se je sled obrnila v goščo, v kateri rastejo tudi večje smreke. Pod smrekami se je Kastor ustavil in se zagledal v eno smer. Jaz sem postal pozoren na okolico, vendar nisem opazil nič nenavadnega. Pogledal sem Kastorja in videl, da se trese. Vedel sem, kaj mi želi povedati. Opozoril sem kolega Papeža, naj bo pozoren. Tisti trenutek pa je iz snega že planil prašič. Hitro, ne da bi prav natančno pomeril, sem ustrelil. Iz prašiča se je kar pokadilo in ščetine so frčale od njega. Šele pozneje sem ugotovil, da sem ga zadel visoko nad križ in da mu je krogla odnesla le ščetine in malo kože. Po nekaj skokih se je prašič ustavil. Menil sem, da bo padel. O, kako mi je bilo žal, da nisem takrat še enkrat ustrelil. V naslednjem trenutku se je namreč prašič pognal naprej in izginil v zasneženo okolico. Spustila sva oba psa in jima sledila po sledu, ki se je kmalu usmeril nazaj proti vasi Kukovo. S Papežem sva prišla iz lovišča LD Struge na mejo z loviščem Žitna gora. Tam smo se srečali z lovci LD Struge, ki so imeli skupni lov in so se ravno razvrščali po strelski liniji. Vodja strelcev je bil Gregec starejši iz vasi Rapljevo. Začuden naju je pogledal in vprašal: »Kaj pa vidva iščeta tukaj? Menda nista prišla k nam na lov?« Povedala sva, da iščeva obstreljenega prašiča, ki ga je prejšnji dan zastrelil Kardelj. Takoj mu je bilo vse jasno. Pokimal je in nama zaželel uspešno iskanje. Kmalu sva pri-

šla na najino sled. Prašič in oba psa so se usmerili nazaj proti vasi Kukovo. Kar neverjetno se mi je zdelo, ko sem spet opazil tisto palico, s katero sem že prvi dan označil nastrel. Po istem sledu kot prejšnji dan je šel prašič tudi tedaj, v smeri Vrbovca, in se tudi tokrat spustil v ... Pekel. Domneval sem, da bo izstopil na istem kraju. S Papežem sva zavila levo in obšla Pekel. Prišla sva pod daljnovid, a sva bila žal prepozna. Prišla pa sva na svež sled, ki je vodil iz Pekla. Po sledovih sva ugotavljala, da prašiču očitno že popuščajo moči, saj se je vsake toliko ustavil in se spopadal s psoma. Tudi midva sva bila utrujena in le s težavo sva gazila visoko snežno odejo. Sled naju je zopet vodil nazaj proti Polomu in nato proti Seču ter proti Zvirčam. Prišla sva skoraj do vasi Zvirče, ko se je sled še enkrat obrnil v hrib Pihelj, malo pod vrhom pa se je obrnil proti vasi Seč. Bila sva že skoraj pri krmišču, ko se je Papež ustavil in mi predlagal, da bi naredila vsak požirek žganja. Ni mi bilo treba dvakrat reči. Iz nahrbtnika je vzel steklenico žganja in potegnila sva nekaj krepkih požirkov. Papež me opozoril, da sliši pasji lajež. Tudi sam sem postal pozoren in tudi jaz sem ga zaslišal. Lajež ni bil oddaljen več kot 100 metrov. Takoj sva se napotila v tisto smer. Gosta podrast in visoka snežna odeja nama nista omogočala hitre hoje. Jožetu sem predlagal, naj gre malo levo (tam je raslo večje drevje in je bila tudi boljša vidljivost), sam pa sem šel po sledu psov in prašiča. Prišel sem do psov, ki sta krožila okrog kupa snega in lajala. Le kake 4 m, morda največ 5 m sem imel do psov, ko sta me opazila. Kastor je prišel k meni in pogledoval v tisti krog – sporočal mi je pomembno informacijo. Tudi sam sem gledal, a nisem še ničesar opazil, kar bi bilo vredno večje pozornosti. Nekako na sredini tistega kroga je bila izboklina, podobna kamnu, pokritem s snegom. Kastorju sem rekel: »Daj ga!« in Kastor se je pognal prav na tisto vzpetinico, iz nje pa se je v tem trenutku pognal prašič. Puška mi je v hipu zdrsnila k licu in že je odjeknil strel. Tedaj pa sem imel občutek, da sem dobro zadel. Po strelu se je velika žival izgubila v goščavju in se usmerila v Jožetovo smer. Ker Papež ni pričakoval, da se bo prašič usmeril ravno proti njemu, ni bil pripravljen na njegovo nenadno pojavo. Le kake 4 m ali 5 m je švignil mimo nje-

ga. Ni mu uspelo streljati. A je bil moj strel za prašiča usoden. Tekel je le še kakih 50 m in negiben obležal v snegu. Hitel sem po njegovem sledu in ko sem prisopihal do Papeža, mi je le-ta veselo povedal: »Glej ga, tam leži.« Tudi psa sta medtem prišla do prašiča, ki je bil že umirjen. Potrepljal sem ju in pohvalil. Tudi kolega Jože mi je priznal: »Veš, Tone, pa imaš res dobra psa!« Takrat sem kar sam segel v nahrbtnik po steklenico žganja. Krepko sem potegnil nekaj požirkov in steklenico ponudil še kolegu Jožetu. Utrujena in premočena sva še malo postala ter si ogledala prašiča. Malo sva se pošalila, saj se je izkazalo, da se je iz »velikega merjasca« zdaj pokazala velika svinja. Ugotovil sem tudi ugotovil, da je moj prvi strel prašiča le oplazil po križu.

Ura je kazala 15.30. Odpravila sva se v lovsko kočjo v Seč. Jožetu sem pokazal, da bi šla po krajši poti do krmišča in nato na cesto. Jože se z mojim predlogom ni strinjal, zato sva se razšla. Jaz sem kmalu prišel do krmišča, kjer pa sem opazil 10 do 15 glav smjadi, ki je brskala za koruzo. Nenadoma sem zaslišal klice. Bil je Jože; ugotovil je, da ni šel v pravo smer. Počakal sem ga, da je prišel do mene. Nato sva skupaj prišla na cesto in kmalu sva bila v bližini lovske kočje. Naključje je hotelo, da smo se srečali s skupino lovcev, ki so se vračali z lova. Na čelu kolone je bil lovovodja Blaž Krže. Prvo vprašanje je bilo, če sva dobila merjasca in kakšne čekane ima. Povedal sem mu, da žal ni merjasec, ampak svinja. Krže se je le hudomušno nasmehnil in pripomnil, da bo Kardelj verjetno vesel tudi te vesti. Nato je priskrbel konja in dva gonjača, da so odšli po ustreljenega prašiča.

Vreme je bilo zelo neugodno in naporno za iskanje. Bil sem premočen do kože; na meni ne bi našel za noht suhega oblačila. V koči sem najprej poskrbel za psa, zame pa so poskrbeli drugi, da nisem bil ne lačen ne žejen. V največje zadovoljstvo mi je bilo, da sta moja psa dokazala, da sta kos tudi v takšnih vremenskih razmerah pokazati svoje sposobnosti.

Kmalu so pripeljali prašiča in vsi skupaj smo ugotovili, da mu Kardelj strel ni poškodoval vitalnih delov. Malo sem se še osušil pri ognju in se zadovoljen vrnil domov.

Po pripovedovanju upokojenega lovskega čuvaja GL Medved - Kočevje, Antona Novaka, zapisal Franc Novak.

Iz zgodovine slovenskih LD

Prva povojna lovišča in lovske družine na območju MLO okrožnega mesta Ljubljana in OLO Ljubljana - okolica

Leta 1945, torej neposredno po vojni, je bilo na podlagi *Odloka o začasnem izvrševanju lova*¹ z lovnimi dovolilnicami mogoče loviti po vsem takratnem ozemlju Slovenije. Vendar se je že v naslednjem letu prvič zgodilo, da so posamezne skupnosti lovcev za izvajanje lova v loviščih, pa najsi bo v okrajnih skupnih ali državnih loviščih gozdnih posestev, z *Začasnim zakonom o lovu*² postale lovske družine. In prav lovskim družinam – kot skupnostim lovcev – so po Začasnem zakonu o lovu, s privolitvijo ministra za kmetijstvo in gozdarstvo, na podlagi pisnih pogodb za dobo 5 let oddajali lovišča v zakup izvršni odbori okrajnih ljudskih odborov (IO OLO) ali izvršni odbori mestnih ljudskih odborov (IO MLO). Ti so bili zadolženi, da so na svojih območjih (teritorijih) poskrbeli za ustanovitev lovske družine (LD) in oblikovanje lovišč ter za njihovo oddajo v zakup. Tako je tudi mestni ljudski odbor (MLO) za okrožno mesto Ljubljana 11. aprila 1946 svoje območje najprej razdelil³ na 6 naslednjih lovišč:

Lovišče Št. Vid nad Ljubljano. Meja tega lovišča naj bi potekala od Celovške ceste (stara cerkev) na levi strani do Št. Vida po cesti do Tacna, od tam pa po desni strani Save in po mestni meji na Toško Čelo, Bokalce in Vrhovec do železniške proge na

Zap. št.	Lovišče	Površina [v ha]	Zakupnina [v DIN]	Največje število članov
1	Brdo	1.150	1.725,00	10
2	Vič	2.520	4.032,00	23
3	Rakovnik	3.180	4.452,00	21
4	Št. Vid	3.370	4.718,00	22
5	Ježica	2.200	3.520,00	18
6	Polje	3.010	4.816,00	30

Viču in naprej do železniškega križišča s cesto na Rožnik.

Lovišče Ježica naj bi na desni strani mejilo na Celovško cesto od stare cerkve do Št. Vida in naprej po desni strani ceste, ki pelje do Tacna in Save, po Savi do mostu na Ježici ter po Dunajski cesti do Celovške ceste.

Lovišče Vič. Meja naj bi potekala od križišča ceste na Rožnik z železniško progo za Trst in naprej po levi strani do mestne meje na Tržaški cesti, od tam pa čez Curnovec do Ljubljane. Od Ljubljane naj bi lovska meja potekala po njeni levi strani do zapornic.

Lovišče Rakovnik. Meja naj bi potekala od zapornic po desni strani Ljubljane do mestne meje, od tam čez Ljubljano naprej po meji okrožnega mesta Ljubljana čez Črno vas in Iščico, Grmez in Babno Gorico do železniške proge za Dolenjsko in po njej do dolenskega mostu.

Lovišče Moste. Lovska meja tega lovišča naj bi potekala od dolenskega mostu naprej po Gruberjevem kanalu do Fužin ter od tam po meji čez Vakuf, Malovnik, Srednji grič in Molnik ter naprej po mestni meji do železniške proge za Dolenjsko in po njej do Gruberjevega kanala.

Razglas o zakupu 31 okrajnih lovišč je pod št. 4952/6-IX (3754) 3. oktobra 1946 v Prilogi Uradnega lista objavil⁶ Gospodarski odsek OLO Ljubljana - okolica

Zap. št.	Lovišče	Površina [v ha]	Zakupnina [v DIN]	Največje število članov
1	Medvode	4.790	4.790,00	32
2	Šmarna gora	2.770	2.770,00	19
3	Črnuče	1.310	1.310,00	9
4	Sv. Jakob ob Savi	2.310	2.772,00	15
5	Dolsko	2.680	2.680,00	18
6	Dobrova	2.970	2.970,00	20
7	Polhov Gradec	3.640	1.820,00	24
8	Črni Vrh	2.310	1.155,00	15
9	Horjul	3.520	1.760,00	23
10	Brezovica	2.750	3.300,00	18
11	Log	1.800	1.800,00	12
12	Vrhnika I	4.150	4.150,00	28
13	Vrhnika II	4.350	5.220,00	29
14	Št. Jošt	2.600	1.300,00	17
15	Preserje	4.260	4.260,00	28
16	Borovnica I	2.510	2.510,00	17
17	Borovnica II	2.900	2.900,00	19
18	Rakitna	2.110	2.110,00	14
19	Tomišelj	3.040	3.040,00	20
20	Ig	4.140	4.140,00	27
21	Golo	2.350	1.175,00	16
22	Zelumlje	1.860	793,00	12
23	Škofljica	1.350	1.080,00	7
24	Dobrunje	4.530	4.530,00	30
25	Kresnice	2.800	1.960,00	19
26	Litija	3.240	3.240,00	22
27	Prežganje	5.070	3.042,00	34
28	Sava - Tirna	2.780	1.946,00	18
29	Šmartno I	2.710	2.168,00	18
30	Šmartno II	2.010	1.608,00	13
31	Vače	1.840	1.288,00	19

Lovišče Dev. Marija v Polju. Meja naj bi potekala od mostu na Ježici po desnem bregu Save do Gostincev in naprej po mestni meji čez Murjevko in Grič do Ljubljane v Zgornjem Kašlju ter naprej po levi strani Ljubljane do Most, Kodeljevega in po Dunajski cesti do Ježice.

Okrožno mesto Ljubljana naj bi imelo tudi **lovski rezervat Rožnik**. Meja rezervata naj bi potekala od ceste na Rožnik po Večni poti in cesti Pod hribom ter po Vodnikovih cesti do stare cerkve in nato naprej za Kozlerjevim zidom čez Tivoli do ceste na Rožnik. Rezervat naj bi obsegal 300 ha.

Po prvem popravku so k razpisu, št. 6419/1-46, z dne 3. januar 1946, karto lovišč, na kateri je bilo vrisanih pet zakupnih mestnih lovišč in rezervat na Rožniku, skupaj s seznamom lovišč iz OLO Ljubljana - okolica, 21. avgusta 1946 poslali⁴ na Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. Dokumentom je bil priložen tudi izračun zakupnin za vsa lovišča in največje mogoče število članov za posamezne LD. Po drugem popravku je razglas o zakupu šestih lovišč v območju okrožnega mesta Ljubljana izdal MLO 8. oktobra 1946 za okrožno mesto Ljubljana⁵.

Vojko Rutar

Spremní dopis: Izkaz uplenjene »divjačine«. Gojitveni odstrel. ARS, AS 675, t.e. 119.

¹ Odlok o začasnem izvrševanju lova z dne 3. september 1945. Uradni list SNOS in NVS, št. 32-230/45, z dne 5. september 1945, str. 135.

² Začasni zakon o lovu, št. 80, z dne 23. julij 1946. Uradni list LRS, št. 50-181/46, z dne 24. julij 1946, str. 191.

³ MLO okrožnega mesta Ljubljana. Razdelitev in opis lovišč, št. 3752/18, z dne 11. april 1946. Arhiv republike Slovenije (v nadaljevanju ARS). Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t. e. 76.

⁴ MLO za okrožno mesto Ljubljana. Oddelek za kmetijstvo in gozdarstvo. Razmejitev mestnih zakupnih lovišč, št. 23/46, z dne 21. avgust 1946. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, AS 1118, t. e. 76.

⁵ Razglas o zakupu lovišč v območju okrožnega mesta Ljubljana, št. 1201746 (3832), z dne 8. oktober 1946. Uradni list LRS, št. 67/46. Priloga, str. 423.

⁶ Razglas o zakupu lovišč OLO Ljubljana - okolica, št. 4952/6-IX (3754), z dne 3. oktober 1946. Uradni list LRS, št. 67/46. Priloga, str. 423 in 424.

sti ter solidno obnašanje vseh naših članov ter našo verodostojnost. To so tri možnosti, ki jih moramo izkoristiti.

O vlogi lovskih razstav pri oblikovanju javnega mnenja nava-jam izkušnje iz moje LD. LD Kropa je doslej priredila dve lovski razstavi. Obe sta bilis deležni velikega splošnega odobravanja in sta se izkazali kot odlična oblika stika z javnostjo. Prvo razstavo smo postavili leta 1977 ob 30-letnici LD Kropa, drugo pa leta 1985 ob proslaviti 40-letnice LD. Za proslavitev 60-letnice sem podpisani spisal *Zbornik o lovu in lovcih pod Jelovico*, ki je zgoščena zgodovina lova in lovišč od leta 1850 naprej. Zbornik bo objavil Kovaški muzej v Kro-pi in bomo imeli tako priložnost, da ga bo dobil v roke širši krog ljudi.

V svojem arhivu sem našel iz-rezek s fotografijo iz Gorenjskega glasa (november 1977). O proslavi in razstavi je ob prazno-vanju 30-letnice LD Kropa po-ročal novinar A. Ž. Besedilo v podpisu pod fotografije je sicer v duhu tistega časa in za danes nenavadno.

»Kropa – Krajevna konferen-ca socialistične zveze in Lovska družina Kropa sta v soboto, 26. novembra, v sindikalnem domu pripravili v počastitev Titovih in partijskih jubilejev, dneva repu-blike, 60-letnice oktobrske revo-lucije in 70-letnice slovenske lov-ske organizacije. V programu so nastopili pevski zbor Stane Ža-gar, recitatorji osemletke Stane Žagar in lovci. Po proslavi pa so v sindikalnem domu odprli lov-sko razstavo (na sliki). – A. Ž.«

Proslava je bila javna. Prosla-va in lovska razstava sta bili za

Pomen lovskih razstav za spoznavanje vloge in pomena lovcev in lovstva

Lovec in član LD Kropa sem Lod leta 1961. V tem obdobju se je zelo spremenil pogled javnosti na lovce in njihov pomen. Če so nekoč ocenjevali lovce kar povprek, glede na nekatere slabe zglede (pijančevanje in nastopaštvo), zdaj vlogo in ugled kroji javno mnenje, kako naša de-javnost vpliva na okolje. Kakšno oceno nam bo dala javnost, je odvisno predvsem od našega ravnanja in delovanja. Za večji ugled lovcev in lovstva lahko veliko storimo lovci sami. Po-membno je, da pogosto pred-stavljamo naše delovanje javno-

Kropo in okoliške kraje veliko presenečenje, saj v našem kraju lovci kaj takega dotlej še niso pripravili. Proslavo je spremljal kulturni program in je bila v veliki dvorani kroparskega Kulturnega doma, ki ima skoraj 400 sedežev. V sosednji mali dvorani pa je na slavnostno odprtje že čakala lovska razstava, ki smo jo za ogled odprli po končani proslavi. Na razstavi smo prikazali lovske trofeje, lovčeve pripomočke, preparate naše divjadi, makete krmišč, prež in solnic, veliko fotografij in arhivskih dokumentov, lovske literature in statistike. Odprta je bila štiri dni in ves čas so bili lovci na voljo ljudem za razlago. Iz izjav obiskovalcev in tudi vpisov v knjigo vtisov smo sklepali, da sta bili javna proslava obletnice naše LD in LZS ter razstava odlični odločitvi. S tem smo si lovci med ljudmi pridobili ugled in več spoštovanja ter razumevanja naše dejavnosti.

V knjigo vtisov je kroparski rojak, devetinosemdesetletni le-

naša mladina zainteresirana, da spozna naravo-naše okolje in živali, ki žive v njej.« In naslednji: »Lepote narave vam je uspelo prav lepo prikazati v razstavi ob vaši 30 – letnici. Name kot na vse druge je delovala zelo lepo. Hvala!« Pa tudi: »Všeč so mi roglji, puške in medved« ipd.

Drugo lovsko razstavo smo v Kropi postavili decembra leta 1985 ob praznovanju 40-letnice LD Kropa. Tudi ob tej razstavi smo bili lovci deležni mnogih pohval in zahval. V knjigi vtisov je bilo vpisanih veliko pohvalnih komentarjev: »Človek je del narave in vanjo se je vedno rad vračal, da je občudoval njene lepote. Večkrat je posegal vanjo in si jo hotel podrediti, kar se mu je tudi večkrat maščevalo. Vloga lovske družine je bila drugačna, kar priča tudi čudovita lovska razstava, ki zgoščeno prikazuje bogastvo živalskega sveta. Organizatorjem lovske razstave je to zadnje lepo uspelo.« Ravnatelj naše osnovne šole, prof. **Stane Mihelič**, je zapisal: »Osnovna

koncert pevcev Slovenskega kulturnega društva iz Radiš na avstrijskem Koroškem. Vsi obiskovalci koncerta so si ogledali razstavo in še posebno so bili nad pevci presenečeni naši rojaki. Med njimi je bil tudi kakšen lovec. Lovci na Koroškem niso poznali društvenega delovanja lovcev v taki obliki, kot smo ga imeli pri nas, kjer so delovale lovske družine. Vsi so bili navdušeni nad vsebino in postavitvijo razstave, ki je prikazovala naše društveno življenje, delo in opremo lovcev, živalstvo v lovišču in lovske trofeje. Pohvalnih

vtisov je bilo za polno knjigo. Seveda je bila vmes tudi kakšna pikra ali kritična pripomba. Tudi take moramo vzeti vedno za dobronameren opomin.

V Sloveniji mnogo lovskih družin še vedno prireja lovske razstave. Kot soorganizator obeh omenjenih razstav vem, da je postavitev razstave zahtevno in odgovorno delo. Vendar menim, da se vloženi trud dobro obrestuje in koristi ugledu lovcev in priznavanju njihove pozitivne vloge v sobivanju z naravo, če le ni pou-darek samo na lovske trofejah.

Rok Gašperšič

Bezoarski kamni - resničnost in vraževerje

Bezoarski kamni, kratko imenovani tudi »bezoarji«, nastanejo v prebavilih prežvekovalcev, včasih pa jih najdemo tudi v vampih drugih rastlinojedov. Najpogostejši vzrok za njihov nastanek je lizanje odmrle dlake, ki pride v vamp z zaužito hrano in slino. Tam se dlake stisnejo v filcaste kepe, na katere se nalagajo še drugi neprebavljivi delci in mineralne snovi. Kepa se več let zadržuje in obrača v vampu in počasi veča. Je okrogle ali jajčaste oblike in ima vedno gladko površino. Bezoar je svetlo do temno rjave barve. Velikost je različna, od velikosti lešnika do kurjega jajca ali celo do velikosti manjšega jabolka, kar je odvisno predvsem od časa nastajanja v vampu. Najpogostejše tak bezoarski kamen najdemo v vampu kozoroga in gamsa, pa tudi v vampih jelenjadi, srnjadi in včasih celo v vampih goveda in prebavilih konj.

Ime bezoar izvira iz perzijske besede bazahar, kar pomeni protistrup. Bezoarka ali **bezoarska koza** (*Capra aegagrus*) je dobila ime prav po teh kamnih, ker se najpogostejše pojavljajo v njenem vampu. Njen življenjski prostor so grški otoki, Mala Azija, Perzija, Afganistan, Pakistan, Turkmenija in severozahodni del Indije. Udomačene oblike bezoarske koze so razširjene v precejšnjem delu sveta.

Bezoar, najden v vampu starejše povožene srne iz lovišča LD Sabotin. Najditelj Danilo Štekar (M – 39 g, D – 40 mm).

Že od lovcev ledene dobe naprej so ljudje pripisovali tem kamnom čudežno zdravilno moč proti vsem telesnim in duševnim boleznim. Drobili so jih v prah in jih pili z vodo, iz njih so izdelovali tinkturo in jo vtirali na obolenela mesta ali nosili bezoarje kot amulete, ki naj bi jih varovali pred vsemi boleznimi. Prepričanje o zdravilnosti bezoarjev izvira iz zgodnjega človeškega verovanja, da sta človeška in živalska drobovina zavetišče božjega razodetja. Ko so »čudežne« kamne našli v božjem svetišču, so bili prepričani, da so to sli, ki jim jih višje sile pošiljajo v pomoč. V zgodnjem človeškem obdobju je človek tekmoval za preživetje s številnimi živalskimi vrstami. Najdoba tako posebnega tujega telesa v drobovini uplenjene živali so si razlagali kot namig in blagoslov višjega bitja, ki jim bo pomagalo preživeti.

Zgodnja medicina je meni-

Kropa – Krajevna konferenca socialistične zveze in Lovska družina Kropa sta v soboto, 26. novembra, v sindikalnem domu pripravili proslavo v počastitev Titovih in partijskih jubilejev, dneva republike, 60-letnice oktobrske revolucije in 70-letnice slovenske lovske organizacije. V programu so nastopili pevski zbor Stane Žagar, recitatorji osemitke Stane Žagar in Jovci. Po proslavi pa so v sindikalnem domu odprli lovske razstave (na sliki). – A. Š. – Foto: F. Perdan

Objavljena fotografija s podpisom v Gorenjskem glasu (26. novembra 1977) o razstavi LD Kropa, ki jo je organizirala LD ob svoji 30-letnici. Javnost jo je zelo dobro sprejela.

gendarni **Lenart Zupan** – Pastirček (tudi Podjelovčan), ki je bil več kot petdeset let stalni sodelavec glasila Lovec, zapisal:

»Lenart Zupan, rojen 24. 10. 1888, odšel za boljšim kruhom leta 1914. Do odhoda v svet lovil v kroparskem lovišču in svoje lepe doživljaje opisal v glasilu Lovec. K razstavi in proslavi pa čestitam! Vse je bilo lepo.«

Neki drugi obiskovalec je zapisal: »Občani so pokazali posebno zanimanje in želje, da se to mora še ponoviti, ker je posebno

šola Staneta Žagarja v Lipnici je prav v jubilejnem letu LD Kropa vzpostavila plodno sodelovanje, tako bomo skušali današnjim učencem privzgojiti pristnejši čut do divjadi, živalstva in naravnega okolja. Razstava prikazuje pestro delo LD Kropa in potrjuje, da je lovec nujen dejavnik v življenju našega šolskega okoliša. Vse čestitke za mično razstavo, strokovno razlago, ki sta popestrila vsebino naših naravoslovnih dni«.

Z našo razstavo je sovpadal

Bezoarska koza ali bezoarka (*Capra aegargus*)

la, da je večina telesnih in duševnih bolezni posledica zastrupitev, ki jih povzroči napačno mešanje telesnih sokov, kot so kri, žolč in slina oziroma sluz. Bezoarske kamne so torej uporabljali proti najrazličnejšim namišljenim zastrupitvam in tudi drugim boleznim, kot so epilepsija, kuga in celo proti zlim duhom. Na Tirolskem so celo verjeli, da bezoar omogoča videti skozi obzidje in da imetnika varuje pred strelno ali vbojno rano. Na nekaterih dvorcih so imeli še v poznem srednjem veku posebne apoteke z živalskimi zdravili. Na salzburškem knezoškofovskem dvorcu so imeli posebno »kozorogovo apoteko«, v kateri so izdelovali zdravila iz vseh delov kozorogovega telesa. Najbolj cenjena sta bila bezoar in kozorogov srčni križec. Zdravilno moč so pripisovali celo kozorogovim iztrebkom. Alpskemu kozorogu so ljudje pripisovali nadnaravne moči, ker so ga ocenjevali kot izredno spretnega plezalca v najtežjih razmerah in bitje, ki je v visokogorju sposobno preživeti zimo v najtežjih vremenskih razmerah, saj človeku kar nekaj mesecev v letu ni dostopno. Vse vraževerje je bilo za kozoroga zelo usodno, saj je zaradi nekontroliranega lova skoraj izginil iz Alp. Zahvala za njegovo ohranitev velja piemontski vladi, ki je leta 1816 kozoroga zavarovala na območju Gran Paradisa (Ita-

lija), in poznejšemu prvemu kralju združene Italije, **Victoriju Emanuelu II.**, ki se je osebno zavzel za varstvo kozoroga. Vsi zdajšnji alpski kozorogi so potomci 50 do 60 kozorogov, ki so se takrat ohranili v parku Gran Paradiso.

Iz srednjega veka so se v

Bezoarska kamna iz leta 1610, filigransko okrašena z dragimi kovinami.

Bezoarski kamen iz leta 1570, okovan z dragimi kovinami in okrašen s smaragdi.

lovskih in drugih muzejih ohranili kar številni bezoarji, ki jih je takratno plemstvo, ki je kozoroga smelo loviti, uporabljalo kot amulete. Da bi bilo njihovo delovanje še učinkovitejše, so jih okovali s srebrom, zlatom in okrasili z dragimi kamni.

Kakšne izkušnje imamo z bezoarji slovenski lovci?

Slovenski lovci smo o bezoarjih vedeli malo in jih verjetno tudi nismo načrtno iskali v vampih uplenjene rastlinojede divjadi ali vsaj nismo o morebitnih najdbah pisali v naši reviji. Sam sem se z bezoarjem prvič srečal v Slovenskem lovskem muzeju v Bistri, kjer je razstavljen v vitrini skupaj s kozorogovim srčnim križcem. Nekaj posnetkov bezoarjev, najdenih v vampih jelenov in kozorogov, je v 12. knjigi Zlatorogove knjižice, Bolezni divjadi, avtorja pokojnega prof. dr. **Staneta Valentinčiča**. Pri posnetku bezoarja, najdenega v jelenovem vampu, navaja velikost manjšega jabolka. V reviji Lovec, št. 7–8, iz leta 2006, stran 378, je naš znani zamejski lovec in dolgoletni predsednik DSL Doberdob, **Karlo Furlan**, predstavil bezoar, najden v vampu uplenjene 4-letne srne na Matajurju. Bil je svetle barve, jajčaste oblike in težak 35 g. Na posnetku prerezanega bezoarja je lepo vidna osnova za nastanek kamna, ki ni nič dru-

Bezoarski kamen iz leta 1650 na posebnem podstavku, na vrhu okrašen s kipcem in okovan z zlatom ter še posebno okrašen.

gega kot peška breskve, ki jo je organizem obdal s plastjo apnenca, da je bila gladka in se je lepo obračala v vampu. Verjetno se je kar 3 leta obračala v srninem vampu.

Lani avgusta me je poklical lovec **Danilo Štekar** iz LD Sabotin v Goriških brdih. Povprašal me je, kaj naj bi pomenil svetel kamen, jajčaste oblike, ki ga je našel v vampu povožene starejše srne. Seznanil me je še, da pregleda vsak vamp uplenjene divjadi in da je to njegova prva takšna najdba. Po nekaj dneh me je Danilo tudi obiskal in mi prinesel najdeni bezoar, ki je po barvi, obliki in velikosti zelo podoben bezoarju, najdenemu v uplenjeni srni z Matajurja. Je le nekoliko večji in tehta 39 g. Verjetno je tudi ta bezoar nastal na enak ali podoben način kot pri prej opisani srni. O tem se bomo lahko prepričali, če se bo Danilo odločil za prerez bezoarja.

Upleniteljem parkljaste divjadi priporočam, naj v prihodnje pri iztrebljanju nekoliko pobrskaajo po vampih uplenjene divjadi. Morda bo še kdo našel to »čudo narave«, ki naj bi nekoč varovalo in reševalo človeška življenja in burilo domišljijo.

Edvard Krašna
LD Nanos

Viri:

1. Die Jagd, 2004 Könemann, in der Tandem Verlag GmbH, Königs-winter
2. Buch der Hege Haarwild, Deutscher Landwirtschaftsverlag Berlin

Medved pokončal medvedjega mladiča

Zgodilo se je ponoči, 8. 5. 2008, v lovišču LD Taborska jama na območju Medvedice. Kakor je povedal lovec **Vilijem Ješovnik**, je velik, star medvedji samec, ki so ga dobro poznali, pokončal enega od dveh mladičev medvedke, ki se je z dvema mladičema kakih deset dni zadrževala v predelu Udje, Medvedica in Vino. Tudi na Vrh in Gradišče je odšla družinica, saj so jo domačini podnevi videvali okrog hiš. »Predvidevamo, da jo je ustrahal star medved (odtis prednje samčeve šape meri 19 cm, medtem ko je medvedkin širok le 11 cm). Ker so prav takrat gozdni predel Medvedice čistili gozdni delavci, je eden izmed njih zjutraj našel enega od medvedjih mladičev raztrganega in požrtega pod debelo smreko,« je povedal sogovornik. Gozdni delavec je poklical revirnega gozdarja, ki je tudi član LD Turjak, in tako obvestil vodstvo LD o žalostni najdbi. Skupaj z gospodarjem in starešino so si ogledali ostanke raztrganega medvedka. Od majhnega letošnjega medvedka, težkega le okrog 10 kg (predvidevajo, da sta bila to prva medvedkina mladiča) je ostalo bore malo. Le medvedkova glava, prednje šape in njegova drobovina so bili pod smreko. Da se je to zagotovo zgodilo ponoči, predvidevajo, ker medvedkovi ostanki še niso zaudarjali. Po znakih na smreki (globoke praske) in tleh si je bilo mogoče predstavljati, da se je ponoči dogajala prava drama – boj na življenje in smrt. Medvedka je očitno odločno branila svoja mladiča pred nasilnim medvedom. »Smreka je bila pošteno opraskana od medvedovih krempljev in s praskami označena v celotni višini na zadnje noge dvignjenega velikega medveda. Medved je očitno enega od mladičev potegnil z debela smreke, ga ubil in požrl ves njegov zadnji del, razen drobovine glave in sprednjih nog. Tam so bili še manjši ostanki reber, zdrobljenih stegenskih kosti,« je povedal Vili in pokazal dokumentarne fotografije **Toneta Gašperiča**, ki jih je posnel. »Tega medveda opazujem že tri leta. Vsak mesec prihaja v predel lovišča, kjer se navadno zadržujejo tudi drugi medvedi. Očitno je prav on krivec, da se morajo vsi mlajši medvedi takoj umakniti pred njim. Morda jih nažene celo v

vas, pa naprej v Grosuplje. Tudi on je verjetno krivec, da se kakšen znajde pod kolesi motornih vozil,« je še povedal.

B. Leskovic

Pripis:

Izjave očividcev kraja dogodka ne morejo skriti, da je dogodek opisno obarvan s človeškimi merili, s krivičnimi in tendencioznimi obtožbami medveda, ki je storil to dejanje, pa čeprav gre v bistvu za povsem normalne naravne pojave, ki se dogajajo že milijone let. Prav zato smo za kratko razlago pojava ubijanja mladičev zaprosili strokovnjake Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani – Oddelek za biologijo (skupina za ekologijo divjadi) in od njih prejeli naslednjo obrazložitev, ki jo objavljamo.

Pojav pobijanja mladičev (infanticida) se pojavlja pri številnih vrstah sesalcev. Z njim so verjetno dobro seznanjeni tisti, ki spremljajo dokumentarne oddaje o levih. Kadar krdelo pre-

vzame novi samec, ponavadi najprej pobije vse mladiče in na tak način pripravi levinje, da se naslednjič hitreje pari. Tako si zagotovi, da bo on oče čim več mladičev v čim krajšem obdobju. Enak razlog je pri medvedih in verjetno tudi za opisani primer iz LD Taborska jama.

Zakaj medvedji samci pobijajo mladiče, je bilo opravljenih precej raziskav predvsem v Skandinaviji. Ugotovili so, da je dejansko precej velik delež smrtnosti pri medvedih posledica spopada z drugim medvedom, tako da tudi v našem primeru ne moremo govoriti o izjemnem dogodku. Verjetno se poboji medvedjih mladičev tudi pri nas dogajajo precej pogosteje, kot se nam zdi, vendar le redko najdemo ostanke mrtvih mladičev. Samica rjavega medveda se poskuša takim primerom izogniti na več načinov. Ko so mladiči rojeni, se poskuša na različne načine izogibati samcev, poleg tega pa mladiče tudi agresivno brani. Večje možnosti preživetja po-

skuša mladičem zagotoviti že pred njihovim rojstvom – v času parjenja. Vsakič se pari z več, tudi z osmimi različnimi samci. Zato se neredko primeri, da imajo mladiči iz istega legla različne očete. Raziskave so pokazale, da samci ne bodo pobili mladičev, če so se parili z njihovo mamo. Na tak način medvedke precej zmanjšajo možnost, da bi samci ubili njene mladiče. S pomočjo genetskih analiz so ugotovili, da se samice pari predvsem s samci, ki so stalni na njihovem območju – torej s samci, za katere je največja verjetnost, da bi pozneje pobili mladiče. Tako so ponavadi za mladiče najbolj nevarni tisti samci, ki se na novo pojavijo na nekem območju. Glede tega so bile zanimive tudi ugotovitve večje študije na različnih mestih po Skandinaviji, v kateri so dokazali, da odstrel velikih (starejših) medvedjih samcev poveča število primerov infanticida. Kadar je na nekem območju odstreljen večji samec, ki se je prejšnja leta paril z lokalnimi samicami, se namesto njega tam pojavijo drugi samci, ki jih prej ni bilo, in potem pogosto pobijejo mladiče. Po podatkih naj bi se razmere v socialni sestavi normalizirale približno leto in pol po odstrelu večjega samca.

Miha Krofel, Tomaž Skrbinšek, dr. Ivan Kos,
Oddelek za biologijo BF

Ostanki medvedka, ki ga je v lovišču LD Taborska jama ubil in delno požrl odrasel medved.

Azil za divje živali

Veljaven lovski zakon (ZD-Lov-1) je v delu, ki obravnava najdbe žive divjadi in divjad v ujetništvu, v primerjavi s prejšnjim zakonom in podzakonskimi akti, mnogo strožji. V 48. členu prepoveduje vsako dotikanje, prenašanje ali prilaščanje najdenih osebkov divjadi vseh vrst, kar je seveda prav, najditelju pa celo nalaga(!), da mora upravljavcu lovišča čim prej prijaviti vsako najdbo onemogle ali poškodovane divjadi, ogroženega mladiča ali gnezda. Ob nespoštovanju tega je posamezniku zagrožena globa v višini 4.168 do 12.500 €, za pravne osebe pa še celo do desetkrat več. Tako zakon!

Smo v času, ko divjad vseh vrst koti, vali in vodi svoje mladiče. Obiskovalci naših polj in gozdov se spet srečujejo z najdeno divjadjo, predvsem z mladiči vseh starosti in mnogih vrst. Spet in znova bodo, tako kot vsa leta doslej, prineseni iz lovišč najde-

Foto: T. Gašperič

ni osiroteli srnji mladiči, morda fazanji kebkči ali ptički goliči, ki so popadali iz gnezd. Res je reševanje takih »ubogih mladičev, ki so izgubili mamico in so tako prestrašeno jokali«, vse manj. Ozaveščenost in podučevanje obiskovalcev je naredilo svoje, saj večina le ve, da divjadi ne vznemirjamo, kaj šele si jo prilasčamo. Tudi znani plakati LZS

srnjega mladička z napisom »Moja mama ni daleč«, ki jih lovci v času pred poganjem mladičev lepimo na primerne kraje, so pripomogli temu. Pa vendarle: kaj naj stori upravljavec lovišča, ko mu bo najditelj, recimo dobronamerno, prinesel ubogega »bambija«. Da bomo mladička odnesli na mesto najdbe in ga poskušali vrniti materi

srni, ve že vsak pripravnik. Vendar velikokrat to ne gre gladko; mnogokrat ga srna ne najde ali ne sprejme in mladiček postane res sirota. Kam z njim? Vemo, da divjadi brez dovoljenja ni dovoljeno zadrževati v ujetništvu. Z dovoljenji ob naši papirologiji pa tudi vemo, kako je – so počasna in trajajo, mladiček pa je lačen, neboljen, pomembno je njegovo preživetje. Kaj zdaj? Ena od mogočih rešitev in tudi do živali

grbcev in belih štokelj. Od prinesenih sesalcev (26 %) je največ srnjadi, manj je poljskih zajcev, lisic in kun (kune belice, jazbeci, dihurji), oskrbeli so celo medvede in gamse, nekaj plazilcev (3 %). V zatočišče sprejemajo vse prostoživeče živali: ne le divjad, tudi ježe, mestne golobe itn., je pa divjadi daleč največ. Število oskrbelih živali je iz leta v leto več, tako so lani dobile zatočišče že 403 živali.

Prošnja za informacije o opuščenih rudnikih v vaših loviščih

Sem dramaturg in literarni zgodovinar, zaposlen na RTV Slovenija, moj konjiček pa so že deset let minerali in raziskovanje starih rudnikov v Sloveniji. Doslej sem našel in dokumentiral že več kot 120 rudišč z več kot 250 ohranjenimi ali zasutimi rovi in odvali. Veliko lokacij je natančno opisanih v dokumentaciji Geološkega zavoda Slovenije, veliko jih je v različnih virih zgolj omenjenih z zelo približno lokacijo. Izkušnje pa kažejo, da so za iskanje omenjenih območij najboljši informatorji domačini, med njimi še posebno lovci, ki dobro poznajo vsak kotiček svojega revirja.

Moje zanimanje za rudnike je preraslo v sistematično dokumentiranje vseh **nekdanjih slovenskih rudnikov kovinskih mineralov**, kajti Slovenci še nimamo takšnega seznama. Največ rudnikov je bilo v širokem pasu, ki sega od Cerknega prek Škofje Loke v Zasavje, do Bohorja ter na Pohorju. Manjša rudna nahajališča je mogoče zaslediti, razen Prekmurja, po vsej Sloveniji. Taki so zaradi lokalnega pomena in kratkega delovanja najslabše dokumentirani in zame še posebno zanimivi.

V svoji raziskavi sem se omejil na rudnike kovinskih mineralov, ne pa tudi na premogovnike, ker so mineraloško monotoni in zaradi mogočega metana preveč nevarni.

Projekt se zdi zanimiv in vreden truda tudi Prirodoslovnemu muzeju Slovenije in Geološkemu zavodu Slovenije. V nekaj letih načrtujem izdajo posebne publikacije z zbranimi podatki in slikovnim gradivom.

Zato prosim lovce za vse koristne informacije o rudnikih, bodisi še odprtih bodisi že zasutih, vendar s še vidnimi znaki kopanja, na primer odvala jalovine. Lokacijo fotografiram in poiščem, če je le mogoče, vzorec rudnine. Vsakega informatorja bi prosil, da bi mi bil pripravljen rudnik tudi pokazati ali čim natančneje opisati dostop, pri opisu rudnika pa bi ga hvaležno navedel, razen če tega informator ne bi želel. Ker je to zaenkrat moj zasebni projekt, bo moja zahvala lahko le iskrena hvaležnost.

Goran Schmidt, Ljubljanska 23, 1000 Ljubljana, moj mobilni tel.: 031/791-485; stac.: (05) 913-55-38, el. pošta: goran.schmidt@telemach.net

Foto: B. Galjat

Vodja gorenjskega zatočišča za prostoživeče živalske vrste, Nina Orehar, hrani osirotela srnjačka.

najbolj humana je **azil za divje živali**. Dobra rešitev tega problema je takšna, ki jo je predpisal zakonodajalec, žal pa jo državne službe v praksi izvajajo manj dobro. To pa zato, ker je azilov premalo, saj bi dejansko vsaka večja regija potrebovala svoj azil; žal temu ni tako. V vsej državi je le eno samo uradno zatočišče za prostoživeče živali, ki deluje z vsemi potrebnimi dovoljenji in soglasji, ima pa dve izpostavi: na Mlaki pri Kranju in na Muti na Koroškem. Obe izpostavi delujeta od maja 2004, ko je prenehalo delovati začasno zatočišče v sklopu ljubljanskega Živalskega vrta. Od tedaj Živalski vrt ne sme sprejeti v oskrbo prav nobene prostoživeče živali več.

Zatočišče za prostoživeče živalske vrste je v skladu z zakonodajo ustanovila Agencija RS za okolje pri MOP. Agencija je tudi plačnik storitev v azilu in pogodbeno plačuje zdravstveno nego in največ trimesečno oskrbo za določeno žival. In katere prostoživeče živali so najpogostejši »azilanti«? Po statistiki je največ ptic (71 %), predvsem raznih ujed (najpogostejše so kanje in postovke), sov (male uharice, kozače), vranov (sive vrane, srake), vse do labodov

Največkrat ljudje v azil prinesejo živali, ki so bile poškodovane zaradi človeka (trki v prometu, udarci, padci, strelno orožje, ugrizi zaradi psov) ali pa so bili »najdeni« mladiči. V azil namestijo tudi tiste divje živali, ki so jih zasegli bodisi lovski inšpektorji ali zaplenili cariniki (tudi eksote). V zatočišče ne sprejemajo domačih živali (psov, mačk, kuncev). Kot je pojasnila **Nina Orehar**, študentka biologije, vodja azila na Mlaki, divje živali gostujejo v azilu vse do njihove vrnitve v naravo. V naravo vrnejo več kot tri četrte sprejetih živali. Manjši del oskrbovanih živali kljub ustrezni negi in zdravljenju zaradi prehudih poškodb ali bolezni žal pogine, vendar nobena žival ne gre v ujetništvo. Vse živali so deležne zdravstvenega varstva in vsakodnevnih oskrb. Na žalost se tudi pri tem vse preveč zatika pri denarju, čeprav je veliko dela opravljenega tudi ljubiteljsko. Sami morajo skrbeti za vso nujno infrastrukturo, ograde, kletke, laboratorij ipd. Veseli bi bili vsakršne finančne pomoči lovskih organizacij, s čimer bi lahko izboljšali bivalne razmere živali. Tudi zato je apel lovskim družinam za finančno pomoč azilu upravičen in

vsakršna pomoč je dobrodošla. V pomoč lovskim organizacijam in vsem, ki bodo morda potrebovali storitve azila ali jim želeli finančno pomagati, navajamo telefone obeh izpostav, in sicer na Mlaki 031/813-097 in na Muti (02)876-12-85 ali 041/518-939.

Branko Galjot

Belični srnjak - albin

V lovišču **Lovske družine Bled** smo že večkrat opazili pojav beličnosti pri srnjadi. Za reko Savo dolinko že več let poznamo srno, ki je v zimski dlaki popolnoma bela. Spomladi, ko zamenja dlako, pa dobi normalno barvo in tako ni več opazna. Pred leti sem sam uplenil enega od dveh srninih mladičev, ki sta bila oba bela v zimski dlaki.

jemu namenu ni več služila, pospravil pa je tudi ni nihče. Ker se je, v boju za življenje valjal po gozdnih tleh, je imel v očeh polno prahu, zato nisem mogel zanesljivo ugotoviti, ali je imel rdeče tudi oči. Literatura navaja, da je taka srnjad povsem brez pigmenta, zato je očesna šarenica brezbarvna in prosojna, da skozi njo seva rdeče ozadje očesne žilnice. Zato tudi s krčenjem in širjenjem zenice ne more uravnati prejema svetlobe. Popolni albino podnevi zelo slabo vidi, zaradi česar lahko sklepamo, da je bil to tudi vzrok, da se je zapletel v mrežo.

Trofejno in telesno je bil srnjak izredno močan, kar ni značilno za našo srnjad.

Naš lovec **Cvetko Černigoj**, ki redno nadzoruje tisti del lovišča, mi je pozneje povedal, da je srno, ki je vodila le tega mladiča,

Strelni daljnogled Z6i 2,5 – 15 x 56P z osvetlitvijo križa in elektronsko napravo za nastavljanje povečave

opazoval vso zimo. Ni pa vedel, ali je bil mladič bel že v poletni dlaki.

Literatura navaja, da pojav delne beličnosti ni redek, bistveno manj pa je popolne ali albinizma. V normalnih življenjskih razmerah nenavadno obarvano oz. belično srnjad kmalu izloči odpor okolja.

Branko Strmole

Poslovno zadovoljstvo z linijo Z6

Dva tedna po sejmu IWA v nemškem Nürnbergu (14.–17. 3. 2008) je avstrijski proizvajalec prvorazrednih lovskošportnih optičnih instrumentov objavil notico o svojem velikem poslovnem uspehu. Naročila, ki so jih zastopniki te tovarne zbrali na sejmu, so se v primerjavi s prejšnjim letom povečale kar za 250 %. **Jürgen Lehmann**, komercialni direktor **Swarovski Optik** je povedal: »Glavni razlog za takšen poslovni uspeh je veliko in stalno povpraševanje po strelnih daljnogledih linije Z6, še posebej po novem modelu Z6i 2,5 – 15 x 56 P.« Eno leto potem, ko so se pojavili na trgu prvi strelni daljnogledi s 6 x zoomom, je revolucionarna Z6 linija izpopolnjena z novim modelom. Povečava 15 x in objektiv 56 mm zagotavljata kar največjo mogočo natančnost strela na večjih razdaljah, in to celo v slabših svetlobnih razmerah.

Swarovski Optik je ta izdelek predstavil na letošnjem nürnberskem sejmu. Je preprost za rokovanje, saj je sestavljen iz vsega nekaj delov, elektronska naprava za nastavitve povečave in osvetlitev križa pa omogoča še večjo natančnost pri streljih na večjih daljavah. Prav nova mrežica na leči 4A – 300 (-I-) za magično nastavitve na daljavi do

300 m in BR mrežica, ki zelo uspešno zamenjuje TDS mrežico, sta veliko prispevali k takemu odličnemu poslovnemu rezultatu. Tudi majhen žepni daljnogled Pocket Tyrol, promocija teleskopa z brezplačnim stojalom in nova zaščita iz neoprena za strelne daljnogleda, so bili prav tako dobro sprejeti.

Pozitivni trendi v tovarni Swarovski Optik

Jürgen Lehmann pravi: »Dosegli smo skrajne meje naših zmogljivostnih proizvodnih možnosti prejšnjega leta z izrazitim uspehom Z6 linije, ki se nadaljuje z novo generacijo Z6i 2,5 – 15 x 56P.« To je vzrok, zakaj so naše investicije tudi precej presegle stroške za povečanje proizvodnje in zaposlovanje novih delavcev v proizvodnji ter pri sestavljanju naših izdelkov. Hkrati si naš raziskovalni in razvojni team strokovnjakov intenzivno prizadeva za nadaljnji razvoj novih tehnoloških inovacij, ki bodo v kratkem v naših izdelkih na voljo na trgu. **Johannes Davoras**, direktor trženja, je še pripomnil: »Iz zdajšnje perspektive, bomo v naslednjih letih pazili, da bomo delovali na dinamičnem in pozitivnem poslovnem razvoju, z našimi naslednjimi rezultati pa bomo pokazali našo inovativno moč in še enkrat potrdili naš vodilni položaj na trgu prvorazrednih optičnih izdelkov za lovsko rabo in šport.«

B. L.

Bushnellova rdeča pika

Optična namerilna naprava tipa rdeča pika, bolj znana pod imenom »red point«, je namenjena predvsem za streljanje na hitro gibljive cilje na kratkih razdaljah.

»Red point« oz. »rdečo piko« si lahko predstavljamo kot neke

Poginuli belični srnjak iz lovišča LD Bled

Sklepam, da sta bila pred menjavo dlake normalno obarvana, ker ju pred tem nisem opazil.

Letos, konec aprila, so me obvestili, da na Homu za cerkvijo svete Katarine leži poginula srna. Ker je omenjeno mesto v neposredni bližini ceste, ki jo pogosto uporabljajo predvsem izletniki z Bleda, sem sklepal, da je bila srna žrtev prometa. Srno, za katero se je pozneje izkazalo, da je enoletni srnjak, sem opazil že od daleč, saj je bil po vratu in telesu, kjer je bil še v zimski dlaki, popolnoma bel. Po glavi, kjer je zamenjal že večino dlake, je bila vidna poletna, nekoliko bleda pšenična barva dlake. Roževina parkljev ni bila črna, kar je značilno za srnjad, temveč sivkasto bela. Srnjakov smrček je bil nekoliko rožnat, a ne povsem. Poginil je, ker se je zapletel v mrežo, s katero je imela mladina nekoč ograjeno igrišče. Ograja svo-

Na glavi je bilo videti, da bi bila letna dlaka normalne barve.

Parklji so bili sivo-beli.

vrste strelni daljnogled brez povečave, kjer namerilni križ predstavlja rdeča pika, ki jo elektronski del naprave prikaže v sredini vidnega polja strelca. Ker optični merek nima povečave, omogoča merjenje z obema očesoma, kar podvoji vidno polje strelca. To je zelo pomembno pri streljanju na gibljive cilje od blizu. Lovci iz prakse vedo, kako težko je hitro pomeriti s strelnim daljnogledom na divje prašiče, ki tečejo le nekaj metrov od stojišča. Povečava v strelnem daljnogledu zoži strelčevo vidno polje; večja kot je, bolj ga zoži. Rešitev za to je »rdeča pika«, ki ima zelo veliko vidno polje. Z njo lahko pomerimo izredno hitro. Puško samo »vržemo« k licu, zamižati na eno oko sploh ni treba, celo bolje je, da ne zamižimo, saj tako ohranimo široko vidno polje. Kjer vidimo rdečo piko, tja bo zadela krogla iz naše puške pod pogojem, da smo vse drugo naredili prav. »Rdečo piko« pristrelimo na povsem enak način kot strelni daljnogled. Pika pokrije večjo površino cilja kot namerilni križ v strelnem daljnogledu, zato ni na-

pa je s tem zmanjšana na minimum. Strelec lahko izbira med štirimi oblikami pike. Tako lahko prilagodi optični merek svojim potrebam in razmeram v lovišču. Za cilje na manjših razdaljah lahko izbere večjo piko, za večje razdalje pa manjšo. Majhna pika, velikosti 3 kotne minute, pokriva približno 9 cm cilja na razdalji 100 m, večja, velikosti 10 kotnih minut, pokriva slabih 30 cm cilja in je primerna za kratke razdalje, tudi za puške šibrenice za strele na pernatu divjad v letu. Poleg obeh pik je na voljo tudi rdeč namerilni križec za tiste, ki jim je križ ljubši, in kot četrta možnost mala pika v večjem krogu. Slednja daje strelcu občutek mirnejšega orožja, zato se lažje odloči za strel. Predvsem jo imajo radi nekateri strelci na kratkocevnem orožju, t. j. na pištolah in revolverjih. Katero koli obliko pike bomo izbrali, bodo zadetki vedno na istem mestu. Poleg tega ima predstavljena »rdeča pika« tudi možnost nastavitve svetlobne moči, tako da jo lahko prilagodimo različnim svetlobnim razmeram.

Rdeča pika Trophy ima osnovno cev premera 30 mm.

Model: 730132A, povečava: 1 x 28, namerilni ris: elektronski, rdeč, teža: 198,5 g, dolžina: 14 cm (brez podaljška), vidno polje: 22,6 m

menjena za natančne strele na večjih razdaljah. Meja uporabnosti povprečne rdeče pike je približno 100 m, najbolje pa se izkaže na krajših razdaljah. Zaradi takih lastnosti jo največ uporabljajo lovci, ki lovijo divje prašiče na pogonih, pa tudi nekateri lovci na pernatu divjad, predvsem tisti, ki malo slabše vidijo.

Tokrat vam predstavljamo nov model, ki ima posebno funkcijo samodejnega vklopa in izklopa. Naprava sama ugasne rdečo piko, ko povesimo puško. Na tak način se ohranja baterija, ki ni vklopljena ves čas lova, ampak samo, ko puško dvignemo k licu. Tako je poraba toka res majhna. Možnost, da bi rdeča pika ugasnila, ko jo najbolj potrebujemo,

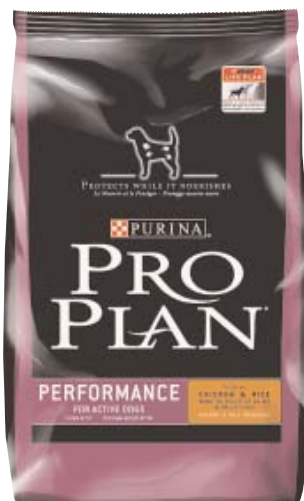
V standardni opremi so že objemke za drsno montažo, lahko pa uporabimo montažo, prirejeno naši puški. Dodan je tudi ustrezen podaljšek oz. senčnik, s katerim lahko podaljšamo osnovno cev naprave, da jo lažje montiramo na lovske karabinke.

**Reklamna predstavitev
Rodeo Team, d. o. o.**

Vodilni v prehrani hišnih ljubljencev in pri inovacijah

Reklamna predstavitev

Hišni ljubljenci so naša strast. Kot eni izmed vodilnih na svetu na področju nege malih

PRO PLAN® PERFORMANCE za dejavne odrasle pse

živali služimo njim in njihovim lastnikom že več kot 80 let. Vso hrano purina smo razvili v **Purininih inštitutih Purina Pet Institute v St. Louisu, v Missouriju, ZDA ali v Franciji**. Prizadevamo si razumeti vse dejavnike, pomembne za celotno dobro zdravje malih živali, še posebno psov. Zato imamo na področju raziskav in razvoja zaposlene prehranske strokovnjake in veterinarje. Inštitut si je prizadeval postaviti »na dnevni red« 21. stoletja zdravje hišnih ljubljencev, pa tudi delovnih lovske psov, z nadzorovanjem najpomembnejših zdravstvenih težav, s katerimi se živali soočajo vsak dan. Za razliko od večine druge hrane za hišne ljubljence, ki vsebuje veliko mesne moke, mi vztrajamo pri uporabi velikih količin zelo kakovostnega piščančjega mesa, jagnjetine ali mesa lososa kot prve sestavine formul **PRO PLAN®**, da bi omejili izgubo hranil in omogočili kar največji mogoči izkoristek. Zaradi natančno izbranih sestavin in ker hrana ne vsebuje umetnih barvil in konzervansov, je **PRO PLAN®** vrhunska hrana za pse.

Naravna zaščita

Pes ima naravne zaščitne sisteme, ki varujejo njegovo zdravje, vse življenje. To so imunski in prebavni sistem ter zaščita, ki omogoča prožnost kože in dlake. Da bi sistemi varovali celotno zdravje, morajo delovati popolnoma usklajeno. Vsak izmed zaščitnih sistemov lahko deluje 100 % le, če dobi optimalno količino življenjsko pomembnih ali esencialnih hranil. Zato so naravne sestavine hrane, vitamini in rudnine, ki jih vsebuje **PRO**

PLAN®, izbrane na znanstveni podlagi – zaradi njihove sposobnosti varovati imunski in prebavni sistem, kožo in dlako. Telesu prijazne sestavine, kot so vitamin E, maščobne kisline omega 3 in 6 ter esencialne rudnine, kot je cink, so vključene v optimalnih količinah za zaščito. Slednje so veliko večje, kot so minimalne zahteve po temeljnih hranilih.

PRO PLAN® SENSITIVE za občutljive zmerno dejavne pse

Purinini prehranski strokovnjaki in veterinarji so razvili **PRO PLAN® Sensitive**, da bi pomagali čim bolj zmanjšati težave s kožo in prebavili. Vsebuje tri vire beljakovin: lososom, koruzo in rižem, za zmanjšanje tveganja negativnega odziva, in brez pšenice, soje ali govedine*. Manj beljakovin v hrani pomeni za občutljive pse manj možnosti za neugodne reakcije na hrano. Več vitaminov E in C pomaga v boju proti prostim radikalom ter omogoča močan in zdrav imunski sistem. Losos, kot edini vir ribjih beljakovin, je lahko prebavljiv in občutljivim psom pomaga izboljšati sprejemljivost (toleranco) za hrano.

*Lahko vsebuje sledi.

PRO PLAN® PERFORMANCE za dejavne odrasle pse

PRO PLAN® Performance smo pripravili, da bi zagotovili energijo dejavnejšim in delovnim odraslim psom katere koli pasme (pri tem mislimo tudi na lovske) za vse obdobje zrelosti oziroma vse dejavno življenje. Primeren je tudi za posebne prehranske in energetske potrebe brejih ali doječih pasjih samic. Z zelo kakovostnima glavnima sestavinama, piščancem in rižem, zagotavlja ravnovesje ogljikovih hidratov in maščob, potrebnih za enakomerno oskrbo z energijo med večjimi preizkušnjami in pomaga poznavati pojav utrujenosti. Več vitaminov E in C pomaga v boju proti prostim radikalom ter omogoča močan in zdrav imunski sistem. **PRO PLAN® Performance** je namenjen zaščiti in delovanju prebavnega sistema aktivnih in delovnih psov. Zelo kakovostne beljakovine, maščobne kisline omega 3 in 6, vitamini in rudnine zagotavljajo močno in prožno kožo ter gosto dlako, ki pomaga psa ščititi pred vplivi iz okolja.

Naša filozofija je biti dejansko vodilni pri prehrani hišnih ljubljencev, še posebno pri novostih.

Purina Pet Institute St. Louis, Missouri, ZDA in Amiens, Francija

Po kratkotrajni, a hudi bolezní smo se konec marca 2008 poslovili od **Staneta Lenardiča**, dolgoletnega zavzetega člana LD Rakovnik in rednega dopisnika Lovca. Umrl je 18. 3. 2008, v svojem 90. letu.

Stane se je rodil 26. 9. 1918 v Krmini v Italiji, vendar so se starši kmalu po njegovem rojstvu preselili v Slovenijo. Mladost je preživel v Radečah, pravno fakulteto pa je končal v Ljubljani. Zanimanje za lovstvo je v Stanetu zbudilo mladostno druženje s stricem Mihom.

Studij na Pravni fakulteti v Ljubljani je moral začasno prekiniti zaradi vojne, saj je od julija 1943 do avgusta 1945 partizani kot vojni dopisnik in reporter Žan. Velikokrat je povedal, da so mu pri tem še kako prav prišle lovske izkušnje. Opisal jih je v članku Srnjak pod Miklavžem. V tistem času so nastali tudi njegovi znani filmski posnetki smradi v globokem snegu na Menini planini, ki jih je decembra 1944 uporabil v dokumentarnem filmu S kamero v partizanski zasedi.

Po koncu vojne je bil v Trstu novinar in urednik pri različnih časopisih, občasno pa je hodil na lov v domače Radeče, kjer so živeli njegovi starši. Veliko je lovil tudi v loviščih na Blokah, kjer se je nekoč na 30 metrov, iz oči v oči, srečal z volkom. Ni ga ne streljal ne fotografiral.

Kmalu po ustanovitvi LD Rakovnik je postal njen član. V tej družini je opravljal vrsto funkcij, med drugim je bil strelski referent (1958 do 1962), predsednik disciplinske komisije LD (1992 do 2000), komisije za varstvo okolja in stike z mladimi (1993 do 2002), vsa leta članstva pa je bil redni dopisnik in sodelavec glasila Lovec. Po njegovi zaslugi je vsako leto v uredništvu Lovca, nekaj dni pred božičem, na tajnični mizi zasedla nova lončnica, božična zvezda, in pokramljali smo ob kavici. Leta 1993 je bil za svoje prispevke lovske javnosti odlikovan z bronasto plaketo revije Lovec, LZS pa ga je na predlog matične LD odlikovala z znakom LZS za lovske zasluge.

Brez Staneta nihče ne bi vedel za Lovsko družino Rakovnik. Po stažu je bil njen najstarejši, častni član, predvsem pa je bil vsa dolga leta njen aktivni član. Njegova aktivnost v lovske družini je bila prekinjena le v letih od 1975 do 1981, ko je bil generalni konzul Jugoslavije v ZDA. Stane je bil vedno poln elana, zagnan za delo, poln idej za nove projekte. Pri njem ni nič ostalo le pri besedah, sledila so dejanja. Bil je naravovarstvenik, ki je svojo voljo po ohranjanju Ljubljanskega barja, ki ga je imel nadvse rad, prenašal na mlajše in najmlajše. Kot lovca, ki na zanimiv način pripoveduje, kako pomembna in povezana je narava, kako moramo živeti z njo in divjadjo, ki tod prebiva, so ga poznale tudi generacije ljubljanskih osnovnošolcev.

Stane Lenardič je pisal članke za revijo Lovec. Prav tako je o vseh pomembnejših ali le zanimivejših dogodkih iz svoje LD in dogajanjih na Ljubljanskem barju obveščal tudi druge medije. Kljub devetdesetim letom je obvladal računalnik in bil pri tem zgled mnogo mlajšim upokojenim lovcem. Pripravil je tudi več lovskega reportažnih filmov, kot sta, npr.,

Jelenjad pozimi v Jelendolu, Divji prašiči v kočevskih gozdovih. Še posebno znana je zgoščenka Klic Ljubljanskega barja, ki jo je LD Rakovnik po njegovi zasnovi izdala ob svoji 50-letnici.

Svoje lovske tovariše je navduševal z zavzetostjo za spremljanje dogajanja v lovišču, kar je vedno in stalno dokumentiral tudi s svojim fotoaparatom. Najraje je »streljal« prav z njim. Ko smo že vsi pozabili, »kako lušno je b'lo«, nas je presenetil s kakšno fotografijo trenutka, ki ga res ni vredno pozabiti. Takih pa je bilo z njim veliko, nešteto ... Postal nam je – in nam bo tudi ostal – vzornik. Pogrešali ga bomo, saj nam je bil pravi lovskega tovariš!

LD Rakovnik – B. L., Uredništvo glasila Lovec

Konec januarja letos smo lovske tovariši skupaj s svojci, prijatelji in znanci na pokopališču v Moravčah pospremili na zadnjo pot našega dolgoletnega lovskega tovariša **Staneta Strleša**, ki je umrl 26. 1. 2008.

Stane se je rodil 19. 4. 1924 v Markovcih blizu Starega trga. Navezanost na naravo ga je spremljala skozi otroštvo in mladost in v njej je v težkih trenutkih nemalokrat našel mir in tolažbo. Tudi pozneje, ko ga je pot zanesla v mesto in nato celo v tujino, je ostalo tako.

V lovske organizacije je vstopil leta 1952 v Starem trgu, član Lovske družine Moravče pa je postal leta 1963. Kmalu po vstopu v našo LD je pokazal svojo zavzetost, resnost, delavnost ter druge osebne vrednote. Zato mu ni bilo težko prevzeti tudi

najvišjih funkcij; brnil se ni niti najtežjih nalog. Tako je bil med drugim v LD Moravče kinolog (od 1965 do 1967), gospodar (od 1968 do 1970), blagajnik (od 1972 do 1978 ter od 1989 do 1991 leta), član disciplinskega razsodišča (od 1997 do 2001). Dolga leta je bil referent za strelstvo in preglednik uplenjene divjadi. Njegove odlike, kot so bile strokovnost, odločnost in avtoriteta, so mu pomagale pri mentorskem delu z mladimi člani. Vedno je bil prisoten pri vsem dogajanju, pa naj so to bili sestanki, delovne akcije, postavljanje prež ali pogoni.

Za svoje delo v lovske organizaciji je prejel številna priznanja, med njimi znak LZS za lovske zasluge, reda III. in II. in stopnje. To je veliko, pa vendar premalo za vse dobro, kar je storil za našo lovske družino in divjad.

Mi te bomo slutili na gozdnih poteh, v šumenju vetra, v oglašanju ptic ... V mrzlih nočeh na preži bodo z nami številni prijetni spomini na lepe dneve in trenutke, ki smo jih preživeli skupaj.

Dragi Stane, od tebe smo se poslovili s hvaležnostjo za vse, kar si nam dal kot lovec in človek.

LD Moravče – B. J.

V začetku oktobra 2007 se je končala naporna in pestra življenjska pot lovskega tovariša **Ladislava Trohe**, člana Lazina - Hinje. Lado je umrl 4. 10. 2007.

Življenjska pot se mu je začela maja 1930 v vasi Kranjci. Leta 1940 je družina šela že sedem otrok. Ker ni bilo nikakršnih možnosti za dostojno življenje, so morali otroci

poprijeti tudi za težaška dela. Tako je moral Ladi, kot so ga klicali lovske tovariši, kot 10-letni otrok za hlapca v Stari Kot. Spomladi 1942 je s celotno družino doživel grozote svetovne vojne, saj so bili internirani na otok Rab. Po srečni vrnitvi iz taborišča je moral zopet za hlapca, saj so jim med vojno okupatorji v celoti požgali dom.

Že od mladosti je bil zelo navezan na naravo, zato ga je to nagnjenje pripeljalo v gozdarsko šolo v Idriji, kjer je leta 1955 opravil tudi lovske izpit. Marca 1963 je opravil še izpit za lovskega čuvaja in se leta 1964 zaposlil pri GL Medved, kjer je služboval kot poklicni lovec vse do upokojitve leta 1990. Delo poklicnega lovskega čuvaja mu je bilo pisano na kožo, zato ga je opravljal, kot rečemo, z dušo in telesom. Ladi je tudi zelo zgodaj ugotovil, da ni pravega lovca brez dobrega psa, zato je izšolal veliko odličnih psov in jih vzrejal. Z njimi je izsledil mnogo obstreljene divjadi. Pri tem mu ni nikoli pošla energija, saj ga je gnalo trdno prepričanje, da je treba ranjeno divjad čim prej izslediti in jo rešiti trpljenja. S psi se je udeležil raznih kinoloških prireditev, zato ima tudi veliko priznanj in pohval. Za aktivno delo v kinologiji je prejel tudi plaketo LKD Kočevje in zlati znak KZS za kinološke zasluge.

Po upokojitvi, leta 1991, se je včlanil v LD Lazina - Hinje. Kot član je nenehno poudarjal pomembnost preudarne gojitve divjadi, skrb za naravo in šele nazadnje je bil lov v ozkem pomenu besede. Bil je eden redkih, kateremu je bila trofeja postranska stvar.

Zadnja leta se je boril z različnimi boleznimi, ki so mu zaradi iztrošenosti in zgaranosti počasi naježale njegovo telo. Zato je na skupnih lovih le še posedal na lovske stolčke, ob njem pa je zvesto sedel njegov zadnji štirinožni prijatelj Amor.

Ob izgubi našega Ladija je v lovske in kinološke družini nastala velika praznina, ki jo bomo težko zapolnili.

Spoštovani lovske tovariši, zahvaljujemo se ti za vsa dobra dela, navsejete in tvoj pristrčni humor. Radi se te bomo spominjali!

LD Lazina - Hinje – R. F. in ZGS, LPN Medved - Kočevje

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/ LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrljih** (pa tudi o jubilejih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš e-naslov. Slike in **uraden dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**. Zapisov, ki jih ne boste poslali tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 1/2005, str. 40, zato si jih preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Ljubo Černe, LD Fajti hrib,

* 2. 7. 1951, † 2. 5. 2008.

Ludvik Horvat, LD Pečarovci,

* 2. 8. 1924, † 9. 5. 2008.

Alojz Mihalič, LD Brezovci,

* 17. 7. 1937, † 21. 5. 2008.

Ivan Zalar, LD Senovo,

* 12. 5. 1931, † 22. 5. 2008.

Franc Sedovnik, LD Golavabuka,

* 20. 2. 1938, † 7. 6. 2008.

Stojan Obljubek, LD Dobrovo,

* 20. 4. 1925, † 3. 6. 2008.

Anton Meglič, LD Tržič,

* 29. 9. 1940, † 8. 3. 2008.

Franc Kunavar, LD Moravče,

* 11. 4. 1941, † 28. 5. 2008.

Alojz Junc, LD Otočec,

* 20. 2. 1938, † 26. 4. 2008.

Štefan Zdešar, LD Dobrova,

* 10. 12. 1918, † 18. 5. 2008.

Stojan Ličer, LD Col,

* 14. 4. 1958, † 1. 5. 2008.

Branko Tušar,

LD Porezen, Cerkno,

* 2. 6. 1947, † 14. 4. 2008.

Franc Primožič,

LD Porezen, Cerkno,

* 29. 3. 1928, † 12. 3. 2008.

Rudi Krašna, LD Idrija,

* 7. 4. 1918, † 19. 4. 2008.

Franc Lapajne, LD Idrija,

* 18. 7. 1930, † 16. 5. 2008.

Franc Peterneš, LD Jelenk,

* 12. 3. 1938, † 5. 5. 2008.

Leopold Božičnik,

LD Podčetrtek,

* 14. 11. 1927, † 7. 2. 2008.

Franc Urbanc, LD Smrekovec,

* 6. 10. 1935, † 13. 2. 2008.

Edvard Rajec, LD Vojnik,

* 16. 9. 1941, † 4. 5. 2008.

Stanislav Gorjup,

LD Boč, Podplat,

* 16. 11. 1948, † 21. 5. 2008.

Franc Kavšak,

LD Velunja, Šoštanj,

* 19. 11. 1920, † 24. 5. 2008.

Bogomir Hren, LD Dobrovo,

* 3. 10. 1921, † 23. 11. 2007.

Jože Znidaršič, LD Planina,

* 19. 12. 1941, † 5. 1. 2008.

Jože Šebenik, LD Planina,

* 3. 4. 1952, † 29. 3. 2008.

Milan Kovše, LD Oplotnica,

* 31. 10. 1926, † 11. 4. 2008.

Feliks Črešnar, LD Oplotnica,

* 17. 11. 1934, † 23. 4. 2008.

Stjepan Radiković,

LD Libeliče,

* 17. 8. 1932, † 30. 4. 2008.

Feliks Kočnik, LD Prežihovo,

* 10. 1. 1933, † 24. 4. 2008.

Maks Rihter, LD Kapla,

* 26. 12. 1967, † 3. 4. 2008.

Peter Garmut, LD Kapla,

* 18. 4. 1986, † 3. 4. 2008.

Anton Koštomaj, LD Tomišelj,

* 12. 12. 1934, † 14. 5. 2008.

Umrliim časten spomin!

Zbrana družina sodelujočih in tekmujočih po letošnji PZP ptičarjev v Staršah

PZP ptičarjev v Staršah

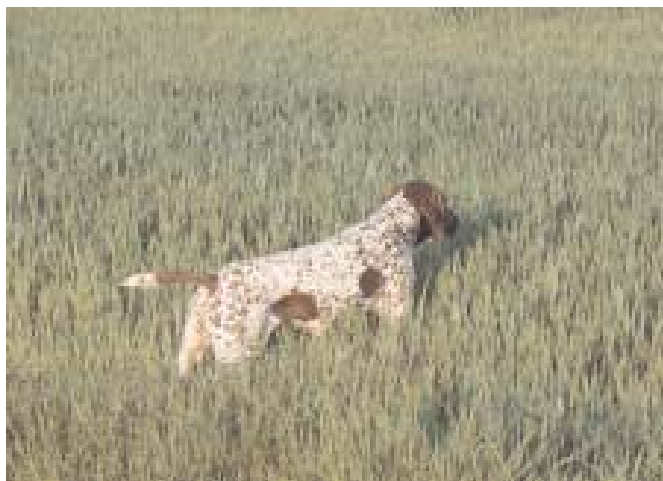
Tudi letošnja preizkušnja naravnih zasnov za ptičarje (PZP) je LKD Maribor organiziralo 10. maja 2008 v lovišču LD Starše. Ob tej priložnosti se vodstvu lovske družine v imenu organizatorja, vodnikov in lovskih pripravnikov iskreno zahvaljujem, da so nam tudi tokrat, kot že mnogokrat prej dali za izvedbo preizkušnje na voljo del svojega lovišča. Omenim naj, da nam je bilo dodeljeno lovišče, ki je bilo bogato z naravno divjadjo. Psi so imeli priložnost priti v stik s fazani, poljskimi zajci pa tudi poljskimi jerebicami. Zato nam ni bilo treba uporabljati divjadi iz umetne vzreje (razen v enem primeru), kar je vsekakor veliko boljše in spodbudnejše za naslednje preizkušnje, če bomo imeli podobno srečo z odobrenim loviščem.

Vsi prisotni smo se omenjenega dne zjutraj zbrali pred lovskim domom. Po običajnem uvodnem pozdravu predsednika LKD Maribor in starešine LD gostiteljice (slednja sta bila ves čas tudi z nami na terenu) smo se odpravili v lovišče, da smo tako najbolje izkoristili vremenske razmere za izvedbo preskušnje. Prijavljenih je bilo trinajst psov, preizkušnje pa se je jih je lahko udeležilo le enajst. Dva prijavljena psa sta namreč že prekoračila skrajno starostno mejo za spomladansko preizkušnjo in se bosta morala udeležiti širše poljske preizkušnje (ŠPP) v jesenskem

terminu. Med privedenimi ptičarji so prevladovali nemški kratkodlakarji, ki jih je bilo pet, štirje psi so bili epagneul bretoni ter dva nemška ostrodlaka pti-

bomo tako lahko v jeseni bogatejši za trinajst novih lovsko uporabnih psov, kar je za naš LKD več kot vzpodbudna številka.

Miroslav Bauman, kin. sodnik

Stoja nemškega kdl. ptičarja Dina v. Hirsh Graben na fazana

čarja - žimavca. Vsi, razen dveh, so izhajali iz domačih legel.

Vodja preizkušnje je bil domači kinolog **Jože Firbas**, njegov pomočnik na terenu pa **Branco Kirbiš**. Oba sta tudi dolgoletna vodnika psov in kinološka funkcionarja v LD. Sodniško nalogo so opravili **Rudi Rakuša**, **Vlado Vesel** ter podpisani.

Po koncu opravljenega dela na terenu smo opravili temeljito analizo uspešnosti preizkušnje. Soglasna ocena je bila, da so bolj ali manj vsi psi prikazali dobro zasnovo, ki pa jo je treba še nadgraditi s pripravo psov za jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP) in

Vaje psov poslušnosti LKD Maribor

Tudi letos je LKD Maribor organiziralo tečaj iz vaj poslušnosti VP-1 in VP-2 za naše štirinožne lovske prijatelje.

Vaj se je udeležila pisana družina vodnikov devetih lovskih psov različnih lovskih pasem.

Vaje so bile marca in aprila, končale pa so se s končnim izpitom 9. maja. Navkljub spomladanskemu času smo imeli srečo tudi z vremenom, zato je bilo vzdušje prijetno in veselo.

Ob dobri organizaciji vodstva LKD Maribor je vse potekalo tekoče, tako da smo bili vodniki in naši štirinožni prijatelji zelo zadovoljni, saj smo vodniki pa tudi naši lovski psi veliko pridobili na tečaju. Naše skupno mnenje je bilo, da se lovci, vodniki lovskih psov, premalo udeležujejo takšnih tečajev iz dobro znanih razlogov (vsi že vse vemo, vsi vse znamo), pa tudi zaradi manjše številčnosti lovskih psov v LD na našem koncu Slovenije.

Ob uspešnem zaključku smo bili vsi zadovoljni s končno oceno in enako mislijo: sami bi lahko naredili veliko več. Tečaj smo sklenili s skromnim piknikom v prijetnem okolju LD Polskava.

V imenu vseh sodelujočih vodnikov lovskih psov se LKD Maribor zahvaljujem za dobro organizacijo tečaja, še posebno vodji tečaja, lovskemu tovarišu **Dominiku Šedivju** za potrpežljivost z nami in vodstvu LD Polskava, ki nam je prijazno odstopilo del svojega lovišča za izvedbo tečaja.

Samo Lipovec
LD Rače

Z vaj poslušnosti za mlade lovske pse vodnikov LKD Maribor

Spremljanje dela vodnikov psov za iskanje obstreljene divjadi v letu 2007

Ko je leto naokoli, je čas, da pregledamo dogajanje in krvosledniško dejavnost, kar je povezano z zapisanimi obveznostmi lovcev, ki so sestavni del lova in ne nazadnje tudi zakonska obveznost.

Zaradi izrečenih in zapisanih kritik v tej reviji je letos analiza pripravljena v skrajšanem obsegu. Opremljena je samo z najnovejšimi podatki, ki naj bi zadovoljili lovsko občinstvo, saj je po mnenju »kritika« dela skupine, ki je spremljala delo vodnikov psov, izurjenih v delu po krvnem sledu, zgolj nepotrebno čtivo in naj ne bi služila nikomur; tudi ne namenu javne predstavitve prizadevanj in odrekanj pobudnikov za takšno obravnavanje te dejavnosti. Rezultati kritike so jasno razvidni iz predstavljenih podatkov, začeni samo s številom vodnikov, ki so sploh posredovali podatke o svojih iskanjih obstreljene divjadi. To število je v primerjavi z minulim letom manjše od pričakovanih.

S to predstavitev izpolnjujemo obljubo, dano vsem iskalcem: da so vodniki, ki so oddali svoja poročila in so objavljeni v vsakoletnem zaključnem seznamu, sposobni in pripravljeni iskati tudi zunaj svojih lovskih družin. Vsakoletni seznam, objavljen v majski številki Lovca, pa je glede na poziv in potrebe predvsem javnega informativnega značaja. To priložnost izkoristim za pohvalo lovcem iz primorske regije, ki podatke zberejo za svoje območje, jih samostojno že predhodno obdelajo in jih šele kot takšne posredujejo Lovski zvezi Slovenije, skupaj s knjižicami. Tako je v obdelavi podatkov zajeta večina iskanj, ki so jih opravili v regiji.

Med obdelavo podatkov se je postavilo vprašanje, ali smejo iskati tudi lovci, ki ne posredujejo podatkov Lovski zvezi Slovenije in imajo pa pse, ki imajo opravljene vse predpisane pogoje za iskanje obstreljene divjadi. Presoja o primernosti izbora iskalca je prepuščena posamezni LD oziroma upravljavcu lovišča oziroma njihovim sklepom, ki jih sprejmejo na sestankih svojih organov oz. komisij.

Rezultati iskanj obstreljene divjadi v letu 2007

Leta 2007 je podatke o opravljenih iskanjih obstreljene divjadi in o kontrolnih pregledih na

strelav posredovalo **127 vodnikov** psov, usposobljenih za delo po krvnem sledu, ki so **1.821-krat** odšli na teren in iskali obstreljeno divjad. V primerjavi s podatki, ki so bili objavljeni lani za leto 2006, se je število kontrolnih pregledov nastrelov povečalo za 12,9 % glede na število iskalcev, odstotek najdene divjadi pa se je temu primerno zmanjšal.

Če primerjamo skupno število odhodov na teren z namenom iskanja, opazimo, da se je skupno število zmanjšalo v primerjavi z lani. Če ta podatek primerjamo s številom iskalcev, se je to povečalo za 11,2 %. Odziv vodnikov po pozivu na pomoč se je zmanjšal zaradi objektivnih, pa tudi subjektivnih vzrokov.

Podrobnejši pregled številčnosti iskanj po posameznih letih je razviden iz **preglednice 1**, ki vsebuje podatke, začeni z letom 1992, ko se je začelo organizirano zbiranje podatkov ter s tem tudi izobraževanje novih vodnikov psov krvosledcev.

Uspešnost iskanj je v obratnem sorazmerju s povečanjem števila kontrolnih pregledov, ki jih je bilo lani 779, kar je že 42,8 % vseh iskanj. Upravičenost kontrol nastrelnih mest potrjuje najdena divjad v 105 primerih, kar tudi v ekonomskem pogledu ni zanemarljivo dejstvo.

V **preglednici 2** so prikazana iskanja po vrstah divjadi, ki ne odstopajo od podatkov iz prejšnjih let in so kot taki primerljivi med seboj. Enako kot prej je bila največkrat iskana srnjad, ki predstavlja skupaj 55,5 % vseh iskanj. Sledijo iskanja obstreljenih divjih prašičev oziroma pregled nastrelov na to divjad, kar je 22,7 % v celotnem izkazu izdelanih sledov.

V preglednici 2 se pojavi tudi divjad, ki ni ekonomsko zanimiva in ne spada med veliko divjad, jo je pa en vodnik vpisal v Dnevnik vodnika krvosledca, t. j. v zeleno knjižico, ki jo prejme vsak vodnik, ki posreduje podatke na poziv. Eno iskanje obstreljenega jazbeca je zgolj 2 tisočinki vseh iskanj in tudi ne kviri povprečne podobe te predstavitve.

Enako kot leta 2006 se je tudi leta 2007 pojavilo iskanje obstreljenega volka, in sicer je bilo v dveh primerih iskanje uspešno, medtem ko je bila v drugem primeru opravljena kontrola nastrela. V tem primeru je bila najdena

izstreljena krogla in bilo je ugotovljeno, da je po strelu volk zbežal nepoškodovan. Udeleženci lova so pravilno presodili, da je potreben pregled okolice domnevnega zadetka, saj je volk zavarovana zver, divjad, za katero je treba pred odstrelom pridobiti predhodno dovoljenje (odločbo).

V preglednici 3 so predstavljeni podatki o najdenih znakih na nastrelu, ki včasih lahko že vnaprej nakažejo, kakšno bo iskanje, da se vodnik lahko psihično pripravi na iskanje oziroma lahko določi težavnostno stopnjo zasledovanja. Iz preglednice so razvidne ugotovitve, ki so jih vodniki opisali po pregledu nastrelov, pa tudi uspešnost iskanj. Uspeh glede na najdene znake je največji pri najdeni vsebini vampa, ki je pomešana tudi s krvjo. V takih primerih je treba obvezno počakati, da se divjad umiri in uleže, saj nam pokazatelj zgovorno pove, da je divjad zadeta v

mehko, kar povzroča velike bolečine in je ponavadi tak zadetek smrten, čeprav smrt ni trenutna. Praksa nas uči, da je treba izdelovati hladen sled, ki je star vsaj nekaj ur. To potrjujejo tudi opisane trditve o umirjanju divjadi samo nekaj sto metrov od mesta nastrela. Izkušen vodnik krvosledca ne sme nasesti zagotavljanju strelca in takoj kreniti po sledih, ampak mora počakati in ukrepati le po lastni presoji. Ob enem pogled na preglednico 3 razkrije tudi uspešnost oziroma neuspešnost iskanj glede na znake, najdene na nastrelnih mestih. V primerih, ko na nastrelu ne najdemo znakov obstrelitve, moramo zaupati le psu in mu prepustiti pobudo pri sledenju, saj so sposobnosti psa zaradi izostrenega vonja veliko večje od vidnih sposobnosti človeka – vodnika. Veliko je primerov, da se znaki obstrelitve pokažejo že po nekaj metrih izdelanega sleda v podra-

Preglednica 1: Število iskanj v letih

Leto	Število evidentiranih vodnikov	Število evidentiranih iskanj	Število kontrolnih iskanj	Število najdene divjadi	Uspešnost iskanj
1992	48	386	8	234	60,62
993	48	591	8	347	58,71
1994	67	736	8	456	61,96
1995	72	823	8	448	54,43
1996	84	824	40	455	55,22
1997	125	1040	171	624	60,00
1998	145	1246	378	666	53,45
1999	124	1250	400	681	54,50
2000	97	1179	409	625	52,90
2001	86	1159	441	606	52,30
2002	101	1363	487	644	52,80
2003	104	1319	453	629	47,70
2004	126	1613	612	797	49,40
2005	133	1775	778	837	47,20
2006	142	1833	765	858	46,80
2007	127	1821	779	801	43,90
Skupaj		18756		9719	

Preglednica 2: Iskanje divjadi po vrsti

Vrsta divjadi	RU	RN	KU	KN	SU	SN	SU/NN	Skupaj	Delež
SRNJAK	222	68	28	228	238	296	45,8	546	38,8
DIVJI PRAŠIČ	126	122	38	135	156	257	37,8	413	22,7
SRNA	98	39	13	81	113	120	48,3	232	12,8
S. MLADIC	93	38	4	96	97	134	42,0	231	12,7
JELEN	42	28	19	71	54	61	47,0	115	6,3
GAMN	29	11	6	29	35	40	46,7	75	4,1
TELE	38	13	1	31	39	44	47,0	83	4,6
KOSUTA	32	13	4	15	36	28	56,3	64	3,5
MEDVED	5	6	1	7	9	13	49,9	22	1,2
MUFLON	7	7	0	16	7	23	23,3	30	1,6
DAMJAK	2	1	1	1	3	3	50,0	6	0,2
VOJK	1	0	0	1	1	1	50,0	2	0,1
JAZBEC	1	0	0	0	1	8	100,0	1	0,1
Skupaj	496	346	105	674	801	1029	44,0	1823	100,0

Pomen posameznih oznak iz preglednice:

RU – ranjena – najdena divjad: na nastrelu so bili znaki obstrelitve

RN – ranjena – nenajdena divjad: na nastrelu so bili znaki obstrelitve

KU – kontrolni pregled nastrela: divjad je bila najdena s pomočjo psa; na nastrelu ni bilo znakov obstrelitve

KN – kontrolni pregled nastrela: streljana divjad ni bila najdena; brez znakov obstrelitve

SU – skupno število iskane in najdene divjadi

SN – skupno število neuspešnih iskanj

SU / SN – odstotek uspešnosti iskanj

Preglednica 3: Ugotovitve na nastrelu

Ugotovitev	RU	RN	RU/RN	SU	SN	SU/SN	Skupaj	Delež
NČ	0	0	100	674	111	674	184	43,2
KRI	264	264	0	0	362	264	64,3	31,2
DELEK + KRI	149	58	0	0	149	58	208	11,4
KRI + KOSTI	47	15	0	0	47	15	78	5,4
VAMP + KRI	5	0	0	0	5	0	100,0	0,3
DELEK	13	47	0	0	13	47	60	4,2
KOSTI	9	14	0	0	9	14	23	1,2
DELEK + VAMP	88	6	0	0	88	6	94	4,7
KRI	0	2	0	0	0	2	2	0,1
KOSTI	2	0	0	0	2	0	2	0,2
Skupaj	696	348	100	674	801	1020	1821	100,0

Preglednica 4: Vremenske razmere sledenja

Vreme	RU	RN	RU/RN %	SU	SN	Uspetost (%)	Skupaj	Delež
Nahno	158	177	66,5	423	517	44,3	960	52,7
Vlačno	283	86	78,2	216	290	42,7	586	27,8
Dež	66	39	62,9	86	116	42,6	282	11,1
Sneg	58	36	61,7	61	33	33,3	114	6,3
Veter	11	0	57,8	15	24	38,5	39	2,1
Skupaj	696	348		801	1020	44,8	1821	100,0

sti ali grmovju, ki so vidni tudi za vodnika, če mu jih pes ne pokaže s svojo »govorico«.

Preglednica 4 prikazuje vremenske razmere med sledenji. Vremenske razmere pomembno vplivajo na uspešnost izdelave sleda. Slabe razmere, kot so naliivi, močan veter, mrz, temperatura blizu ledišča ali celo pod njim, so razmere, ki si jih ne želi noben vodnik krvosledca, saj se zelo zmanjšajo možnosti za uspešen konec iskanja.

V analizah, opravljenih v prejšnjih letih, je bilo obdelano tudi mesto zadetka pri najdeni divjadi. Ti podatki so sicer obdelani in so pri avtorju analize, vendar niso primerni za objavo, saj veliko vodnikov, ki je poslalo podatke o sledenju, ni opisalo mesta zadetka. Ugibanja, kam je bila žival zadeta, niso primerna za resno predstavitev.

Enaka ocena velja tudi za izbiro oziroma opis uporabljenega orožja, ki ga je uporabljal strelci pri strelu na divjad. Poudariti velja dejstvo, da orožje močnejšega kalibra pušča za seboj tudi vidnejše znake obstrelitve kot pa orožje šibkejšega kalibra. Ustreznost kalibra že tako predpisuje podzakonski akt, le upoštevati ga je treba. Na individualnih lovih je upoštevanje zaupano vsakemu posameznemu lovcu in upravljavcu lovišča, kjer poteka lov.

Kot je bilo zapisano že v uvodu, je pripravljen tudi spisek vseh vodnikov, ki so lani iskali obstreljeno divjad in nato po pozivu komisiji posredovali svoje rezultate (zapise) v pregled in obdelavo. Seznan lahko vsak zainteresirani dobi v elektronski obliki, če avtorju analize pošlje zahtevo na el. naslov: magdalena.zigon@siol.net. Posredovali jih bomo tudi za objavo na spletnih straneh LZS.

Opravljenost iskanja po lovskih družinah

V minulih letih so bili zbrani tudi podatki o iskanjih v loviščih lovskih družin, ki so bili predstavljeni samo v zbirnih publikacijah komisije. Le-te so izdali v manjšem številu in so bile dostopne ožjemu krogu lovcev ter kot take niso bile dostopne širši javnosti.

Zbrani podatki tudi za lani so ločeno zbrani za LPN in lovišča LD skupaj s številom iskanj posameznih LD. Število lahko odstopa od dejanske opravljenosti iskanjih oziroma kontrol, opravljenih na terenu, če posamezna iskanja niso bila posredovana komisiji. Tudi take podatke je mogoče dobiti po e-pošti na prošnjo interesenta (posredovana so bila tudi za objavo na spletnih straneh LZS).

Zaključna misel

Že bežen pogled na predstavljene podatke razkrije, da se zanimalje in potreba za krvosledništvo povečujeta ne glede na mnenjske izpade posameznikov, ki pa ne bi smeli vplivati na to dejavnost. V prihodnje je treba na vsak način okrepiti nadzor nad izvajanjem zakonskih določb v posameznih družinah oz. morajo vodstva lovskih družin zahtevati, da izvajalci sledenja pošiljajo podatke v letno obdelavo. Le tako bomo lahko dobili pravo podobo dogajanja na tem občutljivem področju. Upati je, da bo v prihodnjih letih oseba, ki bo skrbela za nadaljnjo obdelavo teh podatkov, imela več podpore med strokovnim lovskim občinstvom in da bodo nastale normalne razmere za to delo, ki ne bo slonelo zgolj na prostovoljnem amaterizmu kot doslej.

Podatke obdelal in posredoval -
Marko Žigon

Dragi Srečko, dragi Branko, dragi Marjan ...

Odgovor na članek Matjaža Roterja (Lovec, 4/08; str. 224)

Dragi Matjaž, v svojem prispevku izjavljaš, da si se zgrozil ob pogledu na sestavo komisije za lovsko kinologijo pri LZS, ki sem jo sestavil. Moram priznati, da sem se zaradi tebe tudi jaz zgrozil, in to dvakrat. Prvič, ko sem te poslušal na komisiji za lovsko kinologijo, kamor si bil povabljen kot predstavnik vzrejne komisije jamarjev oziroma kot predsednik strokovne komisije, zadolžen za stroko in vzrejo pri Klubu ljubiteljev psov jamarjev, in drugič, ko sem prebral tvoj visoko strokoven prispevek k razvoju slovenske lovske kinologije v 4. številki letošnjega Lovca.

Toliko gnojnice in neutemeljenih obtožb, kot si jih zliil po članih kinološke komisije, je sposobna storiti samo oseba, ki ne vidi dlje od plota svojega malega dvorišča ter je prepričana, da je le ona posvečena in morda še kdo, da odloča o razvoju slovenske lovske kinologije. Način, kako nekdo lahko sodi o sposobnostih drugih, ne da bi jih poznal, je skrajno omalovažujoč in ponižujoč. Sploh pa, kdo pravi, da mora, npr., bolnišnico voditi vrhunski kirurg!? Ta naj operira, za to je tudi vrhunsko usposobljen, bolnišnico lahko vodi tudi sposoben menedžer, ki nima zdravniških znanj. S to primerjavo seveda ne mislim, da je lovska kinologija bolna. In če uporabim tvoje politične insinuacije, te želim opozoriti, da vsaka poštena opozicija vladi pusti sto dni miru, da lahko v miru začne z delom in v tem času pripravi program dela. Ti pa si raztrgal komisijo še prej, preden je sploh dobro začela z delom. Me prav zanima, zakaj se nisi oglasil v prejšnjem mandatu, ko kinologija ni bila niti enkrat omenjena na sestankih UO LZS. Značilno slovensko! Usekaj po tistem, ki je pokazal malo volje do dela in ga poskušaj onemogočiti na začetku.

In še nekaj o pristojnosti sestavljavca komisije. Resnično ne delujem aktivno v nobenem LKD, sem pa domov pripeljal prvega psa, ko mi je bilo šest let in v tem času vredil in dobro izšolal veliko psov različnih pasem. Ker sem starejši kot ti, lahko sam izračunam, koliko časa se ukvarjam s psi; torej mi to področje ni po-

vsem neznano. In kot sem zapisal, različne pasme psov, ne vseskozi le eno pasmo. Tvoje pisanje pa izzveni, kot da so lovsko uporabni psi le terierji (citarim: nemški lovski terier je najbolj vsestransko lovsko uporaben pes). Napaka. Vsak izšolan in preizkušen pes je lovsko uporaben, in sicer za različne načine lova. Ker nisem ne sodnik ne vzreditelj, ne bom nikoli priporočal le ene pasme. Lovci smo različni, imamo različne okuse in potrebe glede psov in tako je tudi prav.

V svojem pisanju omenjaš eminentna imena slovenske lovske kinologije, ki so ogromno prispevala k razvoju in utrjevanju te veje lovstva. Ti tovariši so in še delujejo na različnih področjih kinologije, in sicer v okviru LZS in Kinološke zveze Slovenije. Za razliko od tebe pa so preudarni in umirjeni; ne mahajo okrog z razno raznimi diskvalifikacijami, temveč se držijo svojega področja, na katerem so resnični strokovnjaki. S takšnim načinom delovanja so tudi dosegli renome in spoštovanje, kakršnega imajo. S takimi ljudmi bi si resnično želel delati in upam, da tudi bom, saj vrata naše komisije niso nikomur zaprta. Priznati pa moram, da se resnično bojim sodelovanja s strokovnjakom, ki me na hitro poskuša kinološko izobraziti in posvetliti s kratko predstavitevjo delovanja KLPJ in ki vidi delovanje komisije čisto drugače (kako, seveda, ne pove), me opljuva po dolgem in počez, ob tem pa ne pozna dobro ne mene ne članov Kinološke komisije LZS, še manj pa našo vizijo in način delovanja.

Povedati ti želim, da naša komisija nikakor ne namerava vplivati na strokovno delovanje posameznih vzrejnih komisij. To delo bo tudi v naprej prepuščeno vam in kakor se ga boste lotili, takšne rezultate boste dosegali in tako po svojih močeh prispevali k razvoju naše lovske kinologije. Tiste, ki boste pripravljeni, nameravamo tudi v prihodnje vabiti na naše sestanke, da bomo skupaj reševali probleme, hkrati pa z njimi seznanjali upravni odbor LZS, kjer bomo z ustreznimi sklepi podpirali delovanje lovske kinologije. K svojemu delu bomo poskušali pritegniti tudi predstavnike posameznih LKD. Kot komisija se bomo vsekakor potrudili, da bo lovski zakon na splošno in tudi kar zadeva kinologijo spoštovan pri vseh lovcih. Za to smo odgovorni vsi, ki imamo radi lovske pse. Prepričan

sem, da bomo pri svojem delu uspešni.

Dragi Matjaž! Na takšen način, kot si se ti lotil reševanja problemov lovske kinologije, bo naše delo vsekakor oteženo. Takšno pisanje je na žalost samo kup prazne slame z le malo zrnja.

In na koncu, dragi Matjaž, pri-sežem ti, da naša komisija ni popolnoma nič kriva, da nismo uspeli razglasiti obeh istrskih gonicev, posavskega gonice, jugoslovanskega tribarvnega gonice in dalmatinca za avtohtone slovenske lovske pasme gonicev.

Maksimilijan Arlič
(laični sestavljavec komisije)

Je beg zadete divjadi navzdol po pobočju res obetavno znamenje?

Vsakdo je že doživel ali pa še bo, da divjad, na katero smo streljali, ni padla v ognju. In vsak primer je zelo specifičen, niti dva nista enaka. Opisal bom primer, ob katerem se mi je kljub že kar dolgemu lovskemu stažu postavilo nekaj povsem novih vprašanj.

V čudovitem mrzlem zimskem večeru, ob skoraj polni luni in pri 30 centimetrih suhega snega sem počakal črnaha, ki je hodil na vse-mogoče prehranske dobrote v visokogorju. Da, prav ste prebrali.

Prva, morda za nepoznavalca presenetljiva ugotovitev: tudi pozimi se divji prašič, ta previdna in pametna žival, zadržuje med skalami, med rušjem in pod njim. Odlično bivališče, če odmislimo prehranske možnosti. Tokrat mi je prišel pred oči. Toda nikar ne mislite, da po običajni stečini! Tistega večera je bila steza očitno le preveč osvetljena. Izbral si je približevanje, ki ga najbolje obvladajo pripadniki takšne ali drugačne specialne enote. Od sence do sence, od drevesa do drevesa, od skale do skale, toda ne naravnost k pogrtnjeni mizici; tudi ta je bila preveč osvetljena. Zavestno je obkrožal tisto mesto. Zaustavil se je dva, tri skoke pred mojo sledjo ter jasno in značilno oznanil, da mu nekaj le ni všeč. Odskočil je, a puška je vseeno že počila. Nato je sledilo tisto značilno predirljivo oglašanje, lomljenje vsega, kar je bilo pred njim in ob njem in beg navzdol in samo navzdol ... Ne bom napisal, kaj bi se nehote primerilo

človeku, če bi se tedaj slučajno znašel nekje niže.

Sledil je znani lovski obred: pospravljanje spalne vreče, preoblačenje, ogled starih sledi na krmišču in šele nato pregled nastrela. Seveda sem že na preži vedel, da sem ga zadel. Odskočil je namreč še močneje, beg v agoni, oglašanje ... Toda kam je zadel? Na nastrelu sem v svežem suhem snegu našel sledove krvi in kosti, predvsem kosti. Pobral sem jih kar nekaj in jih dal v žep. Nato pa po stezi navzdol do mesta, kjer je bil GSM-signal zadovoljiv. Sledila je obvezna »telefonijada« in dogovor z vodnikom krvosledca za zasledovanje naslednje jutro. O akciji iskanja je bila obveščena tudi pripravnica, saj je to odlična priložnost za spoznavanje tovrstnih lovskih aktivnosti.

Tretji šok sem doživel, ko sem naslednje jutro vodniku krvo-

lovala sled navzdol in samo navzdol. Nadzor je bil sprva preprosto, sled in kapljice krvi v snegu so bile zgoraj, v senčnih predelih zelo očitne, niže pa je bilo treba Ajki le verjeti. In seveda smo ji verjeli; prepričani smo bili, da je ranjena žival nekje na najnižji točki, v dolini, v mladem gostem smrečju. Navzgor tako ali tako ne bi mogla, ker naj bi bila zadeta v zadnjo levo nogo.

Toda 300 višinskih metrov niže je bilo za nas spet novo presenečenje. Kot da prašiču ni nič, se je namesto v gosto smrečje obrnil levo, poševno povprek, prečkal strmo pobočje, kjer sva za začetek oba s Tono zdrsnila, potem pa krenil v Tominčev graben in nato naj bi šel po stari gozdarski stezi strmo navzgor (?). Postanek in značilno spogledovanje treh zasledovalcev pred vstopom v strmino sta trajala kar nekaj časa. Kaj zdaj? Kar naen-

zmanjkalo in s polnim zaupanjem smo sledili le Ajki in sledem prašiča v snegu.

Toda 20 metrov pod vrhom grebena, nekje okrog 400 višinskih metrov nad najnižjo točko sledenja, se je sled obrnil levo. Žival je prečkala nepopisno strmo pobočje. Prišli smo čez prvi, pa čez drugi graben in tam smo tudi prvič opazili mesto, kjer se je ranjenec poskusil odpočiti. Toda nekaj mu ni bilo všeč. Morda preveč vetra ali pa kaj samo njemu znanega. In Ajka nas je naprej vodila v predele, kjer so doma samo gamsi; pa morda kakšen vihar, macesen ali kakšna 300 let stara smreka, ki bo večno ostala tam gori.

Ko nam je utrujenost že zelo načela koncentracijo in naše moči, je Ajka, ki je bila vseskozi brez slednega jermenja in nič več kot 20 ali 30 metrov pred vodnikom, odskočila, zacvilila. Črnuh je dal od sebe tisti značilen glas in kot izstrelek odskočil izpod do tal segajočega vejevja nazaj v smer, od koder smo prišli. Bolj kot mi je vedel, da naprej ni več poti in da je navzdol mogoče samo do prepadnih čeri. V isti sekundi, verjetno še manj, sem nagonsko snel puško, pomeril in sprožil v smer, kamor je skočila črna žival. Na moje veliko presenečenje je prašič takoj padel in se začel kotaliti, odskakovati navzdol in navzdol, po snegu, po suhi travi, pa čez skale in nam končno izginil izpred oči. Pri-pombi »zelene« pripravnice, ki je vse opazovala iz nekoliko preglednejšega mesta (bila je nekaj 10 metrov za nama), če ga bomo zdaj sploh našli, sva se s Tono samo modro nasmehnila. Takrat sem začutil, da se nenadoma ves tresem. Le čemu neki, bi rekel nelovec?

Po strmini navzdol, za kotalečim plenom, smo se podali tudi mi trije. Kako daleč spodaj se je šele ustavil, najbolj pove podatek, da smo se navzgor, torej nazaj na nastrel, vračali več kot pol ure. Ko smo prišli do mrtvega prašiča, je najprej sledil klasičen protokol z vogali ust, obrnjenimi navzgor. Vogali pa so se obrnili v nasprotno smer, ko smo ugotovili, da smo neposredno nad prepadnim grabnom, kamor niti mi ne zmoremo, kaj šele, da bi v graben in naprej v dolino spravili prašiča. V nahrbtnikih nismo imeli dovolj vrvi, moči pa tudi ne, da bi ga odnesli navzgor na nastrel. Pameti smo imeli ravno še toliko, da nismo brezglavo poskusili prečkati nekaj s snegom

Foto: M. Dovžan

Anton Kralj in njegova bavarska barvarka ob uplenjenem lanščaku

sledca med vožnjo rekel, naj s police armaturne plošče avtomobila kar sam vzame najdene kosti in jih pogleda. Začudeno me je pogledal in odvrnil, daj jih tam ni, da je na polici samo kri. In kaj se je zgodilo? Tisto, kar sem jaz pobiral po svežem suhem snegu pri minus 15 stopinjah, so bile prejšnji večer še zmrznjene kapljice krvi in ne delčki kosti. Kako je človek pameten ali pa nor, kakor hočete!

Akcija sledenja se je začela. Mlada psička, bavarska barvarka **Ajka**, vodnika **Antona Kralja**, je tako socializirana, da ne potrebuje nobenega slednega jermenja, nič klasičnih ukazov, samo besedni dialog in ukaze s kretinami njenega gospodarja. Njene naravne zasnove in izkušnje so takoj na nastrelu spoznale, za kaj gre. Povsem samostojno je izde-

krat naše znanje in izkušnje ter vedenje o vzrokih bega ranjene divjadi le navzdol po pobočju ni veljalo več!? Ali pa je Ajka morda zgrešila sled? Ona pa je medtem sede čakala nekoliko višje na strmem pobočju in nas gledala, češ: »Kaj čakate, gremo vendar naprej!« Zajeli smo sapa in ji s cmokom v grlu spet sledili. Že kmalu je sledila potrditev, da smo na pravi sledi, kajti zopet smo opazili sledove, da žival vleče za seboj zadnjo levo nogo. Postajalo nam je vse bolj vroče ob pomislekih, koliko časa bo šlo še navzgor? In res je šlo! In to prek skal, skozi blatne predele, kjer si je črnuh malo ohladil ranjeno nogo, in zopet navzgor v sneg in po strmini, podobni planiški velikanki. Samo navzgor in navzgor. Našega znanja in »pameto-vanja« je ob vse redkejšem zraku

zalitih grabnov. Sledil je sklep izkušenega gorskega reševalca, da je najbolje, da našega črnega heroja pustimo kar tam, nad prepadom, ter se po že znani in prehojeni poti odpravimo v dolino. Na pomoč bomo poklicali sveže moči, jih oskrbeli z vrvmi in karabini in napotili nazaj po prašiča. K sreči je imel Tona vse gorsko reševalno znanje, vso opremo pa smo imeli v drugem nahrbtniku, ki smo ga zjutraj pustili v avtomobilu.

In kaj smo ugotovili ob pregledu uplenjenega prašiča? Lep lanščak na višku moči, a s prestreljeno zadnjo levo nogo nad kolenom, ki jo je le na koži vlekel za seboj. In po treh nogah je še zmožeg v predele, kjer ima popolnoma zdrav človek že težave s kondicijo, močjo, voljo in pametjo. No, pa saj za lovce tako

ali tako velja, da nimamo vseh pik.

In za konec vprašanje na vse zapisano:

Kaj pomeni za preživetje in gibanje divjega prašiča izguba zadnje noge? Odgovora nismo našli. Ugotovili smo, da naša dosedanja dognanja, da v zadnjo nogo ranjena divjad ne more ali se izogiba gibanja navzgor, ne veljajo! Kakšne so možnosti in verjetnosti okužbe v zimskih razmerah, je morda znano samo ... Vemo celo, da gams brez prednje noge ne preživi zime!

Toda v naravi boj za preživetje divjih živali temelji na povsem drugih zakonitostih, kot jih pozna in razume naša vse prevečkrat vsevedna, a uboga človeška glava.

Miro Dovžan
LD Tržič

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 4/I, 18. 7.,
Branko Ivančič,
Unec 4, 1381 Rakek.
O: 5/I, m: 1 5/I, 13. 7.,
Dino Jurišević,
Sared 30/a, 6310 Izola.
O: 5/I, m: 5/I, 30. 5.,
Jože Zupan,
Pečice 48, 3257 Podsreda.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 5.,
Anton Horvat,
Sakušak 62, 2256 Juršinci.

Kdl. jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/I, 8. 7.,
Janez Vajnhandl,
Sv. Ana 26, 2233 Sv. Ana.

Res. jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/II, 16. 6.,
Tomaž Šterk,
Kočevje 19/a, 8340 Črnomelj.

Kdl. istrski goniči (SLRGik):

O: 5/II, m: 5/I, 6. 5.,
Diego Jakomin,
C. I. Istrske brigade 65,
6276 Pobegi.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 5/I B, m: 5/II B, 3.7.,
Aleksander Antolin,
Na Kamni 29, 9231 Beltinci.

Bavarski barvarji (SLRBB):

O: 5/II, m: 5/IB, 27. 6.,
Slavko Žlebnik,
Trg 4. aprila 6 B, 2392 Mežica.
O: 5/II B, m: 4/IB, 6. 7.,
Stanko Grl,
Stare sledi 8, 2391 Prevalje.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/I, 6. 7.,
Boris Dolenc,
Petelinje 89, 6257 Pivka.

O: 5/I, m: 5/I, 16. 6.,
Ivan Hrastovec,
Prapreče 19/c, 3305 Vransko.
O: 5/I, m: 5/I, 23. 6.,
Ignac Vidic,
Muže 9, Zasip, 4260 Bled.
O: 4/I, m: 5/I, 28. 5.,
Marko Urigelj,
Gradac 53, 8332 Gradac.
O: 5/I, m: 5/I, 5. 6.,
Franc Francelj,
Rapljevo 30, 1313 Struge.

Nemški žimavec (SLRNž):

O: 5/I-ŠPP-179,
m: 5/I-JZP-194, 31. 7.,
Jože Ozvatič,
Murska ulica 8,
9000 Murska Sobota.
O: 5/I-PZP-53+22, JZP-188,
m: 5/I-PZP-45, JZP-117, 5. 7.,
Zmagomir Škofič,
Sadjarska 15, Skoke,
2204 Miklavž.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/JZP-174, VD-78,5,
ŠPP-SM-176, m: 4/PZP-45,
ŠPP-195, leglo 15. 7.,
Žarko Skomina,
Prvačina 138, 5297 Prvačina.
O: 4/PZP-50, JZP-184,
ŠPP-197, VUP - l.oc.,
m: 4/PZP-40+16, JZP-165,
leglo 22. 7.,
Ivan Ogorelec,
Veliki Obrež 29, 8257 Dobova.
O: 4/PZP-53, JZP-173,
m: 5/JZP-152, 16. 6.,
Drago Zorko,
Drobetinci 54, 2255 Vitomarci.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 14. 6.,
Jože Bauman,
Vukovski Vrh 8, 2221 Jarenina.

Kinološka zveza Slovenije

Orožje in lovška optika

Prodaj česko bokarico, kal. 7 x 57 R/16, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: (02) 332-57-70.

Prodaj dobro ohranjeno češko bokarico, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom Zeiss - Jena 4 x 32 (Suhlova montaža) in z naprožilom. Cena po dogovoru. Tel.: 041/916-956.

Prodaj česko bokarico, (CZ 584, mod. 4), kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Walter 6 x 42 z osvetljenim križem (potisna montaža) in AO-obročem. Puška ima vgrajeno naprožilo in je odlično ohranjena. Zraven dodam strelivo. Mogoč preskus na strelišču. Cena 900 €. Tel.: 031/627-099.

Prodaj malo uporabljano trap puško, znamke Beretta, mod. 682. Tel.: 041/752-795.

Prodaj šibrenico CZ, kal. 12 - 12. Cena 100 €. Tel.: 041/795-593.

Kupim str. daljnogled C. Zeiss - Jena 8 x 56. Tel.: 041/360-311.

Prodaj 60 kosov nabojev, kal. 7 x 65 R (Hirtenberger, RWS), 11,7 g. Tel.: (01) 540-55-70.

Prodaj risanico, kal. .243 Win., s str. daljnogledom Gold Crown Deluxe, 6 x 40, Suhlova montaža; dobro ohranjena, izjemno natančna in učinkovita pri streljanju na bolj oddaljene cilje. Tel.: 031/297-039.

Prodaj 83 kakovostnih nabojev, kal. .308 Win. (za 100 €) in FMJ za 0,50 €/kos, ter novo **zasušeno** (schwenk) **montažo** za karabinko (cena 140 €). Tel.: 031/296-046.

Prodaj polavtomatsko karabinko Winchester, kal. .308 Win., z variabilnim str. daljnogledom Bushnell 1,5 - 6 x 44 (Suhlova montaža). Cena 600 €. Tel.: 031/350-969.

Prodaj naslednje orožje:
karabinko Steyr Mannlicher Lux., kal. .30-06, z optiko Zeiss 2,5 - 9 x 50; Steyr Mannlicher Lux., kal. 7 x 64, z optiko Swarovski 6 x 42; Mannlicher Schönouer, kal. 7 x 64, z optiko Swarovski 6 x 42; Mannlicher Schönouer, kal. 6,5 x 54 - original, z optiko; Sauer, kal. 7 x 64, z optiko Zeiss kal. 8 x 56, zasušna mont.; Steyr Mannlicher, kal. 7 x 64; kal. 223 Rem., kratko, z optiko 6 x 42 Swarovski; Ruger ZDA M. 77 MARK II, kal. .308 Win; C Z, kal. 8 x 57 IS (Suhlova mont.) z optiko Swarovski 6 x 42; risanico Marlin, kal. .44 Win. Mag. in optiko (zasušna mont.); **kombinirko** (bokarico) Blaser, kal. 12 Mag. / 6,5 x 65 R, optika 2,5 - 6 x 50; ZH Brno, kal. 12/7 x 57 R, z optiko 6 x 42 Swarovski (Suhlova mont.); ZH Brno, kal. 16 / 7 x 57 R, z optiko 6 x 42 (Suhlova mont.) in menjalnimi cevmi 16/16; ZH Brno, kal. 12 / 5,6 x 50 R Mag.; CZ 12/7 x 65 R, z optiko Swarovski 6 x 42 (Suhlova mont.); **boroveljsko bokarico** 16/7 x

65 R, z optiko Zeiss 6 x 42 (Suhlova mont.); boroveljsko **polrisanico**, kal. 20/8 x 72 R, letnik 1905; **tricevko** Sauer & Son - original, kal. 16 - 16 / 8 x 57 IRS, z optiko 6 x 42 Swarovski; češko **trap puško** Brno; rusko trap puško Bajkal 12; japonsko trap puško SKB 500; rusko Toz M. 34 IE 20 - 20; suhlovo **šibrenico** - brezpetelinko, kal. 16 - 16; **pištolo** Walther PPK, kal. 7,65 mm; pištolo Walther PP, kal. 7,65 mm; pištolo Walther PPS kal. 9 x 19 mm; pištolo Karh ZDA 9 x 19 mm; pištolo CZ M. 75, Brno, kal. 9 x 19 mm; **revolver** Smith & Wesson, kal. .357 Mag. 4" + 6"; revolver Smith & Wesson, kal. .38 Special 4"; revolver Taurus, s kompenzatorjem, kal. .357 Mag. 6"; revolver Rossi Sport Inox, kal. .357 Mag., 6 ". Tel.: 041/690-051; od 9. do 12. in od 15. do 17.

Prodaj str. daljnogled Kahles Helia Super 8 x 56; **str. daljnogled** Kahles H14 4 x 60 s kompletnimi Suhlovimi montažnimi deli; **str. daljnogled** Wild 4 x 30 s Suhlovimi montažnimi deli; **spektiv** Nickel (nemški) 15 x 60 in gumiran **dvogled** 10 x 50. Tel.: 041/419-791.

Prodaj tricevko, kal. 16 - 16 / 9,3 x 72 R, s str. daljnogledom 4 x 32 (Suhlova montaža) in dobro ohranjen **revolver** H.S., kal. .38 special, cev 4", z menjalno cevjo, kal. .22 l. r. Tel.: 051/357-183.

Prodaj karabinko Mauser, kal. 6 mm Rem., s str. daljnogledom Swarovski 8 x 50 LM (puška je kot nova); **pištolo** kal. 9 mm kratki; **karabinko** Mauser, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža) ali jo **zamenjam za polavtomatsko puško**. Tel.: 031/380-448.

Prodaj malo rabljene str. daljnogled: Kahles 2 - 7 x 36 (400 €), Leopold 2 - 7 x 36 (350 €), Diar 2,5 x 50 (NV) (400 €). Tel.: 041/512-931.

Kupim naboje, kal. 6,5 x 57. Tel.: 031/380-448.

Prodaj strelni daljnogled Bushnell 3 - 12 x 36. (Cena 100 €) in **daljnogled** Burris 10 x 42 (120 €). Tel.: 041/384-325.

Prodaj risanico - repetirko Mannlicher, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom Swarovski 8 x 50 z osvetljenim križem (zasušna montaža) in **80 nabojev** (cena 2.200 €) ter **češko bokarico**, novi model, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Meopta 6 x 42 (potisna montaža) ter 100 nabojev (cena 750 €). Tel.: 041/259-859.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), dodelano v puškarni Kranj. Cena 2800 € Tel.: 040/ 796-713.

Prodaj šibrenico CZ, kal. 16 - 16, **MK puško**, kal. .22 LR, in **risanici - repetirko**, kal. .222 Rem. in .22 WMR Mag. Vse so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj borovelsko tricevko, kal. 16 – 16/7 x 65 R. Cena 1700 €. Tel.: 041/678-046.

Prodaj karabinko ČZ Brno, kal. 7 x 64 in **karabinko FN** (belgijsko), kal. 5,6 x 57. Tel.: (01) 786-20-63.

Prodaj enocevno šibrenico kal. 20. Tel.: 031/803-303.

Prodaj bogato gravirano borovelsko bokarico (izdelek Fanzo), kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom Falke 6 x 42, redno vzdrževano in pregledano (prvi lastnik). Tel.: 041/654-261.

Prodajmo rabljeno orožje in optiko: repetirne risanice Mauser, kal. 7 x 64, optika 4 x 32 Vega; Steyr Mannlicher Ultra Light, kal. 243 Win., optika Swarovski 8 x 50; Mauser (ročno delo), kal. 8 x 68 S, optika 2,5 – 10 x 50 CB; Steyr Mannlicher Classic, kal. 300 Win. Mag., optika 2,5 – 10 x 50 Zeiss; CZ – kratka, kal. 30/06, optika 6 x 42 Meopta; (Šteh), kal. 7 x 66 S.E., optika Swarovski 6 x 42; CZ, kal. 7 x 64, optika Zeiss – Jena 4 x 32; Sodia, kal. 6,5 x 57, optika Swarovski 4 x 32; Sauer 202 – kratka, kal. 9,3 x 62; optika Zeiss 2,5 – 10 x 50, Aimpoint Comp 3; Blaser R 93 Varmint, kal. 308 Win; **kombinirane puške** Suhl, kal. 12/7 x 65 R z menjalnimi cevmi 12/12, optika Swarovski 6 x 42; Suhl, kal. 16/7 x 5 R; optika Schmidt & Bender 4 x 36 z menjalnimi cevmi 16/5,6 x 50 R Mag.; optika Swarovski 6 x 36; Schmid, kal. 16/7 x 65 R; optika Kahles 1,5 – 6 x 42; Suhl, kal. 12/7 x 65 R, optika Swarovski 3 – 12 x 56; CZ ZH, kal. 7 x 57 R/16 z menjalnimi cevmi kal. 16/16; **bok tricevka** Borovnik, kal. 16/7 x 65 R/22 WMR; **tricevko** Suhl, kal. 16 – 16/7 x 65 R, optika Swarovski 1,5 – 6 x 42; **polavtomatsko risanico** Benelli Argo, kal. 30-06, optika Schmidt & Bender 2,5 x 15; **polavtomatsko MK risanico**, kal. 22 L. R., optika Swarovski 4 x 32; **enocvno prelamačo** Harrington & Richardson, kal. 7 x 57, optika Valdlauer 6 x 42. **Optiko:** Swarovski PVI 1,5 – 6 x 42 s šino, križ CD; Zeiss Diatal 6x42, s šino, križ 4A. Informacije po tel.: 031/ 379 – 795 ali 031/389-020 (J. Fanzo).

Prodaj polavtomatsko puško Browning, kal. 30 – 06, s str. daljnogledom (in rdečo piko) Tasco. Tel.: 041/788-987.

Prodaj češko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (potisna montaža). Cena 1000 €. Tel.: 041/814-529.

Lovski psi

Prodaj osem tednov stare mladiče (samce), resaste istrske goniče. Oba starša sta odlična po telesu in v delu (gonita lisice, zajce in sta strastna gonila divjih prašičev). Tel.: 041/856-387 ali (05) 377-51-68.

Prodaj mlade lovske terierje (leglo 19. 5. 2008). Oče 5/1, mati 5/1. Tel.: 041/452-711.

Prodaj nemško lovsko terierko, staro 5 let, z vzrejno oceno 4/1. Tel.: 031/322-212.

Prodaj mlade bosanske goniče – barake (leglo 11. 6. 2008); oče 5/1, mati: 5/1, (šampionka mladih, 6 x prvakinja pasme, 3 x CAC, CACIB. Prvo leglo 11. 6. 2008. Tel.: 041/768-345 ali 031/432-432.

Kupim psa, izšolanega za delo po krvnem sledu, ki oblažava mrtvega divjega prašiča. Tel.: 031/419-687, samo zvečer.

Prodaj dve posavski gonički, stari 3 mesece (psarna iz Gorenje vasi). Tel.: 031/614-822.

Prodaj dve psički pasme nemški lovski terier, odličnih, delovnih staršev. Leglo 29. 5. 2008. Tel.: 041/216-443.

Prodaj nemške lovske terierje. Tel.: (02) 876-06-94 ali 041/346-914.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev, poleženih 6. 5. 2008. So potomci odličnih staršev (po telesu in v delu). Tel.: 041/647-216 ali 041/574-703.

Prodaj mlada kratkodlaka istrska goniča (leglo 6. 4. 2008), cepljena, primerna za oddajo. Tel.: (01) 780-18-47 ali 041/994-349.

Prodaj psičko pasme nemški lovski terier, staro 1,5 leta, že uvedeno v lov, izredno sledoglasno in ostro. Tel.: 031/613-302.

Prodaj psičko nemško tribarvno goničko, staro 6 let, z vzrejno oceno 5/1, ter njena mladiča, stara 2 meseca. Tel.: (02) 884-46-33 ali 031/613-302.

Prodaj mladiče pasme jugoslovanski (srbski) tribarvni gonič, potomce vrhunskih delovnih staršev; oče in mati večkratna dobitnika naslovov CAC, in CACIB, prvak pasme (odlična sta na lovih na divje prašiče in zajce). Tel.: 051/396-301 (Sandi).

Prodaj nemške prepeličarje – serce, odličnih staršev. Tel.: 051/648-991.

Prodaj 10 tednov stare posavske goniče (samčke in samičko). Tel.: 041/754-662.

Prodaj mlade kratkodlake istrske goniče (leglo 10. 6. 2008). Tel.: 041/538-433.

Prodaj mlade istrske kdl. goniče, poležene 4. 5. 2008. So potomci odličnih, delovnih staršev. Oče: 5/1, mati 5/1. Tel.: 041/728-418 (Koper).

Prodaj mlade nemške lovske terierje, potomce odličnih, delovnih staršev mirnega značaja. Vse druge informacije dobite na tel. številki 041/318-899.

Prodaj mlade nemške prepeličarje – serce. Leglo 12. 4. 2008. Cena mladiča je 270 €. Tel.: 041/600-876.

Prodaj mlade nemške prepeličarje – rjavce (leglo 28. 5. 2008. Tel.: 031/246-842, Slavko Hotko).

Prodaj mlade brak-jazbečarje odličnih staršev. O: 5/1, m: 5/1. Tel.: (01) 787-02-10.

Prodaj nemškega prepeličarja – serca, odličnih, delovnih staršev, starega 13 tednov. Tel.: 031/657-653.

Prodaj leglo brandel brakov, poleženih 25. 4. 2008. Tel.: 041/977-416.

JULIJ						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. To	2:51	19:51	5:15	20:57	3:45	22:26
2. Sr	3:53	20:53	5:15	20:56	3:46	22:26
3. Če	5:09	21:39	5:16	20:56	3:47	22:25
4. Pe	6:32	22:14	5:17	20:56	3:48	22:25
5. So	7:55	22:41	5:17	20:55	3:49	22:24
6. Ne	9:14	23:02	5:18	20:55	3:50	22:23
7. Po	10:29	23:20	5:19	20:55	3:51	22:23
8. To	11:40	23:37	5:20	20:54	3:52	22:22
9. Sr	12:49	23:55	5:20	20:54	3:53	22:21
10. Če	13:57	-----	5:21	20:53	3:54	22:20
11. Pe	15:04	0:14	5:22	20:52	3:55	22:19
12. To	16:11	0:36	5:23	20:52	3:56	22:18
13. Ne	17:17	1:02	5:24	20:51	3:58	22:17
14. Po	18:19	1:34	5:25	20:50	3:59	22:16
15. To	19:13	2:16	5:26	20:50	4:00	22:15
16. Sr	20:00	3:06	5:27	20:49	4:02	22:14
17. Če	20:38	4:06	5:28	20:48	4:03	22:12
18. Pe	21:07	5:12	5:29	20:47	4:05	22:11
19. So	21:32	6:21	5:30	20:46	4:06	22:10
20. Ne	21:53	7:31	5:31	20:45	4:07	22:08
21. Po	22:12	8:43	5:32	20:44	4:09	22:07
22. To	22:29	9:53	5:33	20:43	4:10	22:05
23. Sr	22:48	11:05	5:34	20:42	4:12	22:04
24. Če	23:07	12:19	5:35	20:41	4:13	22:02
25. Pe	23:31	13:35	5:36	20:40	4:15	22:01
26. So	-----	14:55	5:37	20:39	4:17	21:59
27. Ne	0:02	16:16	5:38	20:38	4:18	21:58
28. Po	0:42	17:32	5:40	20:37	4:20	21:56
29. To	1:35	18:39	5:41	20:35	4:21	21:54
30. Sr	2:44	19:30	5:42	20:34	4:23	21:53
31. Če	4:03	20:10	5:43	20:33	4:24	21:51

AVGUST						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. Pe	5:26	20:40	5:44	20:32	4:26	21:49
2. So	6:48	21:03	5:45	20:30	4:28	21:48
3. Ne	8:06	21:23	5:47	20:29	4:29	21:46
4. Po	9:20	21:41	5:48	20:27	4:31	21:44
5. To	10:32	21:59	5:49	20:26	4:33	21:42
6. Sr	11:41	22:18	5:50	20:25	4:34	21:40
7. Če	12:50	22:38	5:52	20:23	4:36	21:38
8. Pe	13:58	23:03	5:53	20:22	4:37	21:36
9. So	15:05	23:33	5:54	20:20	4:39	21:35
10. Ne	16:08	-----	5:55	20:18	4:41	21:33
11. Po	17:06	0:11	5:57	20:17	4:42	21:31
12. To	17:56	0:58	5:58	20:15	4:44	21:29
13. Sr	18:37	1:54	5:59	20:14	4:45	21:27
14. Če	19:09	2:58	6:00	20:12	4:47	21:25
15. Pe	19:36	4:07	6:02	20:10	4:49	21:23
16. So	19:58	5:18	6:03	20:09	4:50	21:21
17. Ne	20:18	6:30	6:04	20:07	4:52	21:19
18. Po	20:36	7:42	6:05	20:05	4:53	21:17
19. To	20:54	8:55	6:07	20:04	4:55	21:15
20. Sr	21:14	10:09	6:08	20:02	4:56	21:13
21. Če	21:36	11:25	6:09	20:00	4:58	21:11
22. Pe	22:04	12:44	6:10	19:58	4:59	21:09
23. So	22:41	14:04	6:12	19:56	5:01	21:07
24. Ne	23:28	15:20	6:13	19:55	5:02	21:05
25. Po	-----	16:29	6:14	19:53	5:04	21:03
26. To	0:29	17:24	6:15	19:51	5:05	21:00
27. Sr	1:42	18:07	6:17	19:49	5:07	20:58
28. Če	3:02	18:40	6:18	19:47	5:08	20:56
29. Pe	4:23	19:05	6:19	19:45	5:10	20:54
30. So	5:42	19:26	6:21	19:44	5:11	20:52
31. Ne	6:58	19:45	6:22	19:42	5:13	20:50

Prodaj leglo nemških goničev (2 psički poleženi 4. 4. 2008). Starši so odlični po telesu in v delu. So odlični goniki divjih prašičev in lisic. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-755.

Prodaj resasto jazbečarje, ki bo avgusta stara 2 leti. Psička ima odlično telesno oceno in opravljen PNZ – II. n. r. Je sterilizirana in odlična za lov. Goni tudi divje prašiče. Tel.: 051/324-458.

Prodaj tribarvne nemške goniče, odličnih staršev, stari so štiri mesece. Tel.: 031/680-772.

Prodaj posavsko goničko, poleženo 20. 2. 2008. Tel.: 051/410-302.

Prodaj mlade nemške prepeličarje – serce. Starša imata odlično telesno in delovno oceno. Oče je bil uvožen iz Nemčije. Po dogovoru sem pripravljen mladiča zamenjati za

OPOZORILI

Prepovedano je loviti divjad s pomočjo umetnih virov svetlobe!

44. člen ZDLov-1:

Pri lovu na divjad je prepovedano (8. točka tega člena) uporabljati umetne vire svetlobe.

Prepovedana je uporaba nočnih strelnih daljnogledov in dušilcev!

V Uradnem listu Republike Slovenije, št. 82/07, ki je izšel 10. 9. 2007, je objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju (Uradni list RS, št. 40/06). Med drugimi spremembami in dopolnitvami je v *Prilogi 2* na str. 11305 (39. člena pravilnika) objavljen tudi seznam orožja, ki je prepovedano na območju Republike Slovenije. Lovce je treba opozoriti, da je pod A9 te preglednice navedena posebna oprema za orožje, ki je prepovedana:

– na orožju je prepovedano imeti naprave za dušitev zvoka;

– cevi z zunanjim navojem na ustju cevi ali drugimi nastavki, namenjenimi izključno namestitvi dušilca, pa tudi teleskopskih namerilnikov z napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe ali infrardečo napravo, če so izdelani tako, da jih pritrdimo na orožje.

Uredništvo glasila LOVEC

str. daljnogled ali odstrel. Tel.: 031/308-717.

Drugo

Kupim vezane letnike glasila Lovca (od 1910 do 1950) in **drugo lovsko literaturo**. Tel.: 031/684-676.

Izdelam vam pasti za lov polhov, umetne valilnice za ptice duplarice in zimske ptičje krmilnice (več vrst) ter **montiram lovske trofeje** na naravne podložne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Izdelujem vse vrste visokih prež; tudi prostostoječe z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Prodajam valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodajam fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodajam malo nošen lovski krov Mura – suknjič in hlače št. 48. Cena 100 €. Tel.: 041/416-104.

Prodajam novo avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656.

Prodajam nov (nenošen) lovski krov št. 100 (48-50). Cena 150 €. Tel.: 041/549-171.

Lovska družina P R E B O L D

prireja tradicionalno

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA ČLANE IN VETERANE

v streljanju na glinaste golobe, MK tarčo srnjak in divji prašič.

Tekmovanje bo v nedeljo, 27. 7. 2008, pri lovskem domu na Golavi z začetkom ob 9. uri.

Prijave tričlanskih ekip iste LD in posameznikov bomo sprejemali na strelišču do 12. ure. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli pokale in bogate praktične nagrade.

Za dober srnjakov golaž in prijetno počutje bo po tradiciji poskrbljeno. Pot do strelišča bo primerno označena.

Vse dodatne informacije dobite na GSM 051/312-590 (Benjamin Novak) in 041/737-453 (Marko Rehar).

VABLJENI!

molex
LOVSKA OBLACILA
INDUSTRIJSKA CENA TRZIN
Dobrava 1
Telefon: 06 386 (01) 562 13 10
040/524-355

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI,
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!
KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@tele-cable.net

Na Mašunu bo
17. 8. 2008 z začetkom
ob 11. uri
lovsko-kulturna prireditel –
XIII. HUBERTOVA MAŠA
z Zasavskimi rogisti.
Po maši bo lovsko družabno
srečanje.
Vabljeni!
Informacije po telefonu
031/623-053 ali 031/832-596
e-mail: masun01@yahoo.com

Hubertus
club d.o.o.
Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net
NOVA ZELANDIJA
VRHUNSKA KAKOVOST STORITEV IN
LOVA TER IZJEMNE TROFEJE
JELENA, VAPITJA, BELOREPEGA
JELENA, SIKI JELENA IN SAMBARJA
TER GAMSA IN HIMALAJSKEGA TARA
Lovne dobe: od marca do julija

MONGOLIJA
10- do 12-dnevni
All inclusive
programi Ljubljana-Ljubljana
z odstrelom
SIBIRSKEGA SRNJAKA ali MON-
GOLSKEGA KOZOROGA
že od 4.290 €

KANADA – Britanska Kolumbija
10-dnevni
All inclusive
programi Ljubljana-Ljubljana
z lovom na
SNEŽNO KOZO, LOSA, MULASTEGA
JELENA, ČRNEGA MEDVEDA IN PUMO
že od 3.690 €

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.
1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si
SERVIS
DALJNOGLEDI - SPEKTIVI
NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

Rechargeable Flashlight System RX4019E
MAGLITE 114 €
poština plačana mi
3DIM
3 DIM, d.o.o., Zaloška 269, 1000 Ljubljana
041 691 819 | info@3dim.si | www.3dim.eu

Lovsko-kinološko društvo Cerknica
Cesta v Dolenjo vas 3, 1380 Cerknica
LOVSKI PRIREDITVI SEPTEMBRA IN OKTOBRA
6. september: Uporabnostna preskušnja po umetnem krvnem sledu
za vse pasme lovskih psov v lovišču LD Begunje pri Cerknici. Zbor bo
ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Begunje.
4. oktober: PNZ goničev in brak-jazbečarjev v lovišču LD Lož -
Stari trg. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Lož - Stari trg.
Za obe prireditvi je rok prijav **10 dni pred prireditvijo**. Obvezno
prinesite s seboj obojestransko fotokopijo rodovnika z vpisanimi podatki
o vodniku psa. Pisne prijave pošljite na LKD Cerknica ali na e-naslov:
lovskokinoloskodrustvocerknica@gmail.com
Za vse druge informacije pokličite na tel. številki 041/724-007, Borut,
ali 031/714-883, Ludvik.

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljnost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
 dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,80 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
 Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Pasat, specializirani za lov in ribarstvo, vas povablja na vrhunski lov - po vsem svetu:

8-dnevni safari v Južnoafriški republiki s 6 dnevi lova v dolini reke Limpopo v centra welness z odstranitvijo 1 kupa in 1 nočjo v hotelu za 3.690 €. Brezplačen odvoz iz naših primerikov elanda, gnoja in impale. **Cena za nočevanje je 899 €, vključno s stroški cestnin welness in kupa.**

Namibijska: 3-dnevni safari s 5 dnevi lova v Okavangiji za 1.290 €. Odstranitvijo kupa 780 €, nočjo in barbeost po 450 €, eland 1.200 €, nočevanje brokna/urke 195 € ...

Črna medved in karibja v Kanadi: Kombinirani lov na črno medved in karibjo v Quebecu ob reki George River od 6. do 12. 9. Cena 4.495 €. Naj uspešnejši kanadski lov!

Turcija: 7 dni s 5 dnevi lova, vključno z odstranitvijo 1 trofejnega merjasa: za 1.900 €.

Jelen v raku na Madžarskem, le tam ali dni vožnje od slovenske meje. Odstranitvijo jela s nogavcem 150 - 160 CIC za 900 €, v namibijski za 1.400 €. Lov v našem spremstvu od 34. 9. naprej.

Lov na blazno v povelji ameriškega Dječega naroda, 3 dni lova v lovščini v Južni Dakoti, vključno z odstranitvijo trofejnega blazna za 3.495 €. Lov v našem spremstvu novembra 2008.

Pasat d.o.o.
 www.pasat.si • info@pasat.si • tel. 01 428 37 40 • GSM 041 726 143

Pri nas vemo, kaj lovci potrebujete!

JORDAN

SUZUKI Avtohisa Jordan - Škofljica • 01/206 03 48 • www.avtohisa-jordan.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

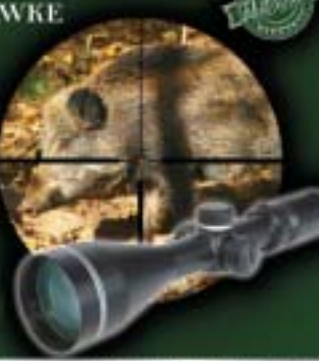
Optična pika 2. generacije Pasatova

dolžina 82 mm, teža: 325 g,
 4 velikosti merilne pike, 7 jakosti optične, agnostna cena:
100,50 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

ME 2x-4x 40 164,83 €
 ME 1,5-5x-64 40 188,62 €
 ME 3,9-10x-60 40 224,09 €

Informacije in naročila BELUGA d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

KROJASTVO

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
 www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnostne
 lovske kroje,
 srajce (tudi
 z dolgimi
 rokavi),
 telovnike,
 hubertus
 plašče
 in pelerine
 izdelujemo
 po meri.

ROŽMAN

interclass
 servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
 (01) 2000 940, 031 634 000
 www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO
 Ugodnosti za
 člane LD.

B-O-C-K

puškarstvo
lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Družboška 1,
 4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00,
 Email: bock.kranj@siol.net, Url: www.bock.si